

Europa: een ver van je bed show?

De EU in de dagelijkse beroepspraktijk van parlementaire journalisten

*Masterthesis van Bibi van den Dijck
Studentnummer 307727
Begeleidend docent: dr. Chris Aalberts
Tweede lezer: dr. Marc Verboord
Master Media & Journalistiek 2006-2007
Erasmus Universiteit Rotterdam*

Voorwoord

Het is niet mijn bedoeling om op deze plek allerlei uitweidingen te doen over mijzelf, mijn persoonlijke geschiedenis en de manier waarop deze scriptie daar op de één of andere manier uit voortgevloeid is. Vrijwel eenieder die zich de moeite zal nemen om deze scriptie te lezen, kent mij waarschijnlijk goed en lang genoeg, zodat ik me hier in dit voorwoord kan beperken tot het strikt noodzakelijke: het bedanken van een aantal mensen. Allereerst moet ik natuurlijk mijn scriptiebegeleider Chris Aalberts bedanken voor alle kopjes automaatcappuccino die ik van hem kreeg tijdens onze afspraken op de Haagse Hogeschool en uiteraard ook voor zijn adviezen, ideeën en kritisch, doch altijd helder, commentaar; dat nooit lang op zich liet wachten en waarvan ik bovendien veel geleerd heb. Ook wil ik hier alle parlementaire journalisten bedanken voor hun medewerking in de vorm van een interview. Zonder de medewerking van deze mensen had dit scriptieonderzoek nooit plaats kunnen vinden. Tot slot wil ik nog graag mijn ouders bedanken, voor alle steun en mogelijkheden die ze me altijd hebben gegeven, en al mijn vrienden in Rotterdam, Maastricht, Amsterdam, Utrecht, of waar dan ook, want zonder de nodige sociale afleiding, was het afgelopen half jaar waarschijnlijk een heel stuk saaier en zwaarder geweest.

Bibi van den Dijck, augustus 2007

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	p. 4
2. Theoretisch kader.....	p. 9
3. Methode.....	p. 23
4. Resultaten: Kennis en interesse.....	p. 33
5. Conclusie & Discussie.....	p. 61
Literatuurlijst.....	p. 69
Bijlagen.....	p. 71

Hoofdstuk 1 Inleiding

Ondanks de steeds verdergaande Europese integratie, leeft bij velen het idee dat er een kloof bestaat tussen de Nederlandse burger en de Europese Unie en dat deze kloof de afgelopen jaren steeds groter is geworden. Uit het nationale debat dat hier momenteel over gevoerd wordt, blijkt dat Nederlanders ondermeer ontevreden zouden zijn over de Euro, het nieuwe grondwettelijke verdrag, de snelgaande Europese integratie en de toetreding van een aantal voormalig Oostbloklanden tot de Europese Unie.

Verder blijkt uit diverse onderzoeken van de Eurobarometer, dat het voor een groot aantal van deze burgers totaal onbekend is wat de Europese Unie nou eigenlijk precies doet, wat haar doelstellingen zijn, wie er deel van uit maken en hoe er wordt besloten (Vissol, 2006, p. 87). Burgers komen nauwelijks direct in contact met Europa. Voor velen is de Europese Unie een ‘ver van m’n bed show’. Uit verschillende polls van de Eurobarometer blijkt dat sinds 2000 het percentage mensen dat aangeeft weinig te weten over de EU altijd boven de 50% is geweest. Slechts 2% acht zichzelf wel geïnformeerd, 25% beweert redelijk op de hoogte te zijn over de EU en ongeveer 20% geeft aan helemaal niets te weten over de EU (Vissol, 2006, p. 87).

Al deze mensen maken wel gebruik van de media, en van televisie in het bijzonder. Televisie is het belangrijkste informatiemedium voor het merendeel van burgers (Vissol, 2006, p. 87). Toch lijkt er in de media, zo blijkt uit verschillende kwantitatieve studies, niet veel aandacht te zijn voor de Europese Unie. De media zijn hier belangrijk omdat zij een grote invloed hebben op de publieke opinie over Europa. Burgers gaan uit van wat ze lezen en zien in het nieuws, ze weten niet rechtstreeks welke visie bijvoorbeeld politici hebben en zijn hiervoor afhankelijk van de nieuwsmedia. Gezien de grote complexiteit van de Europese Unie en de Europese integratie, zijn burgers voor informatie over de Europese Unie bijna volledig afhankelijk van de nieuwsmedia (De Vreese, 2003, p. 1).

Maar op de berichtgeving over de Europese Unie, zo blijkt uit verschillende studies naar de berichtgeving over de Europese Unie, is veel aan te merken. In dit onderzoek zal journalistieke berichtgeving over de EU dan ook centraal staan.

1.1 Eerder onderzoek naar berichtgeving over de EU

Uit verschillende recent uitgevoerde inhoudsanalyses blijkt dat de berichtgeving van verschillende nieuwsmedia over de Europese Unie niet adequaat is. Uit het weinige onderzoek dat er gedaan is naar verslaggeving over de Europese Unie komen vrijwel allemaal dezelfde gegevens naar voren.

Zo heeft nieuws over de Europese Unie doorgaans een puur nationalistische invalshoek en moet er vaak een link zijn met het thuisland, wil nieuws over de EU ook echt het journaal of de kranten halen. Dit geldt voor alle onderzochte lidstaten van de EU, al is dit in de ene lidstaat meer het geval dan in de andere (Gleisner & De Vreese, 2005). Hieruit volgt dat journalisten vaak alleen de effecten die beslissingen van de Unie hebben behandelen. De gevolgen voor andere lidstaten of de gehele Unie worden meestal minder belangrijk gevonden en blijven buiten beeld. De EU zelf lijkt hierdoor niet belangrijk (Gleisner & De Vreese, 2005, p. 224). Als de link met het eigen land ontbreekt, is nieuws over de Europese Unie vaak gewoon geen nieuws.

Ook hebben verschillende studies aandacht besteed aan de toon waarin nieuws over de EU wordt gebracht in verschillende lidstaten (Gleisner & De Vreese, 2003; Peter, 2003; Peter, Semetko & De Vreese, 2003; Peter & De Vreese, 2004). De toon van nieuwsitems over de EU is, zo blijkt uit deze studies, vaak licht negatief. Dit zou wel eens tot gevolg kunnen hebben dat het publiek op den duur negatief gaat denken over de Europese Unie.

In termen van officials heeft de Europese Unie geen gezicht. Uit verschillende studies, zoals die van Peter en De Vreese (2004), naar hoe de EU in het nieuws komt, blijkt dat EU politici, in tegenstelling tot nationale politici nauwelijks zichtbaar zijn. Waarschijnlijk komt dit doordat nationale politici bekend zijn bij het grote publiek en EU politici niet. Punt is alleen dat EU politici ook niet bekend kunnen worden bij het grote publiek als zij nooit in het nieuws te zien zijn. Europese politici zijn minder zichtbaar in nieuwsitems over de EU, dan mensen die niet voor de EU werken. Niet eens één op de tien mensen in een EU item is Europees politicus (Peter & De Vreese, 2004, pp. 14-17). Hierdoor lijkt het alsof beslissingen in de Europese Unie door zomaar wat mensen genomen worden.

Een ander belangrijk punt dat uit de meeste inhoudsanalyses voren komt is de zichtbaarheid van Europees nieuws. Gedurende routine periodes, dat wil zeggen gedurende periodes dat er geen specifieke Europese gebeurtenissen, zoals verkiezingen voor het

Europees Parlement, een Europese top, of toetreding van nieuwe lidstaten plaatsvinden, heeft de EU meestal een lage zichtbaarheid in het nieuws. In deze periodes is in vrijwel geen enkele lidstaat het aandeel van EU items hoger dan vijf procent in het televisienieuws. Nieuwsitems over de Europese Unie zijn er wel vol op rondom dit soort specifieke gebeurtenissen, maar verdwijnen daarna vaak snel weer naar de achtergrond. De thematische structuur van nieuws over de Europese Unie gedurende deze evenementen blijkt in alle lidstaten ongeveer gelijk te zijn (Peter, Semethko & De Vreese, 2003, p. 305). Europees nieuws heeft doorgaans een hoge zichtbaarheid tijdens sleutelgebeurtenissen en verder een redelijk lage zichtbaarheid (Gleisner & De Vreese, 2005, p. 238).

Europa lijkt doorgaans dus onzichtbaar te zijn in het nieuws, maar als er nieuws over de Europese Unie is, dan wordt dit, zowel qua plaats als qua lengte in de nieuwsbulletins, meestal wel prominent in beeld gebracht (Peter, Semethko & De Vreese, 2003, p. 321). Tijdens Europese evenementen krijgt het nieuws over de Europese Unie vaak een andere plek in het journaal en verandert meestal ook de lengte en de presentatie (Peter & De Vreese, 2004, p. 16). De hoeveelheid prominente berichten over het referendum voor de Europese Grondwet in Nederlandse dagbladen was bijvoorbeeld zo groot, dat men een jaar lang op elke werkdag in 26 verschillende dagbladen nog een bericht over het referendum zou tegenkomen als deze gelijkmatig uitgespreid zouden zijn. Vlak voordat het referendum plaatsvond, nam het aantal artikelen in dagbladen zelfs toe tot gemiddeld 4,2 berichten per dagblad, per dag (Aarts & Van der Kolk, 2005, p. 126). Dit voorbeeld illustreert hoeveel aandacht er gedurende een 'speciale gebeurtenis' in de media is voor Europa, in vergelijking met routine periodes.

Ook is er onderzoek gedaan naar de invalshoek waarmee nieuws over de EU doorgaans wordt gebracht en welke invloed dit heeft op de opinievorming (De Vreese, 2003; Semetko & Valkenburg, 2000). Nieuws over de Europese Unie gaat vaak over politieke conflicten of over economische gevolgen van Europees beleid (De Vreese, 2003, p. 137). Uit een onderzoek van Semetko en Valkenburg (2000) naar de manier waarop het nieuws over de EU gebracht werd, tijdens het Verdrag van Amsterdam in 1997, blijkt dat de nieuwsmedia tijdens dat evenement het nieuws vooral brachten in termen van verantwoordelijkheid, conflict, economische gevolgen, human interest en moraliteit. Deze laatste twee invalshoeken werden vooral gekozen door tabloidmedia, alle andere invalshoeken door de serieuzere media (p. 104). Uit een studie van De Vreese (2003) blijkt dat de manier waarop nieuws gebracht wordt, de gedachten van burgers vaak in een bepaalde richting stuurt wanneer deze naar een bepaald nieuwsitem kijken.

De doorgaans lage zichtbaarheid van nieuws over Europa, de afwezigheid van Europese politici in het nieuws, de vaak negatieve toon en het vaak verreiste nationale karakter zijn, kort samengevat, redenen waarom de berichtgeving over de Europese Unie niet goed lijkt te zijn: het lijkt er mede voor te zorgen dat burgers onvoldoende op de hoogte zijn over de EU en zich er een negatief beeld over vormen.

1.2 Vraagstelling

De berichtgeving over de Europese Unie lijkt al met al problematisch. Bovengenoemde aspecten vormen de aanleiding van dit onderzoek. Vraag is hoe het mogelijk is dat deze problemen zich voordoen in de berichtgeving. Waar hebben deze problemen mee te maken en hoe kunnen ze verklaard worden? Hangen ze samen met het journalistieke proces en de manier waarop nieuws tot stand komt?

Om een antwoord te vinden op deze laatste vraag moet gekeken worden naar zaken die nauw samenhangen met de journalistieke praktijk en de maatschappelijke context, waarbinnen die journalistieke praktijk zich bevindt. Het is relevant om hier onderzoek naar te doen, omdat al het eerder gedane academische onderzoek alleen kijkt naar de inhoud van de berichtgeving over de Europese Unie, maar geen verklaring zoekt voor de oorzaak van deze berichtgeving.

Het is relevant om de totstandkoming van Europese berichtgeving te achterhalen, omdat de Europese Unie steeds meer invloed heeft op het leven van de burger. Aan vrijwel elk nationaal thema zit tegenwoordig een Europese dimensie. De burger moet weten wat er voor hem van belang is en wat zich afspeelt op het gebied van de Europese Unie om goed te kunnen functioneren als burger. De EU heeft een democratische legitimatie nodig en het is de bedoeling dat burgers hun democratische plicht bij de EU kunnen uitoefenen. Hiervoor moeten zij geïnformeerd zijn en dus spelen de nieuwsmedia een essentiële rol.

In dit onderzoek zal de dagelijkse beroepspraktijk van Nederlandse *parlementaire* journalisten centraal staan. Anders dan op het eerste gezicht misschien gedacht wordt, spelen parlementaire journalisten een grote rol in hoe de Nederlandse burger in aanraking komt met de Europese Unie. Berichtgeving rondom de EU speelt zich namelijk af op twee niveaus: zowel in Brussel, als in Den Haag. Vrijwel alles wat er speelt op het Haagse vlak, heeft een Europese component, Brussel vormt steeds meer een vierde bestuurslaag die belangrijk is voor nationale thema's. Een groot gedeelte van de berichtgeving over Europa komt dus uit

Den Haag. Daarom zal ik mij in deze scriptie richten op de dagelijkse beroepspraktijk van deze journalisten. De hoofdvraag van dit onderzoek luidt:

Welke factoren uit de beroepspraktijk van Nederlandse parlementaire journalisten spelen een rol in de totstandkoming van berichtgeving over de Europese Unie?

In het volgende hoofdstuk wordt het theoretische kader uitgewerkt. In hoofdstuk 3 zullen de methode die voor dit onderzoek gebruikt is, namelijk de gefundeerde theoriebenadering, en het onderzoeksdesign besproken worden. In hoofdstuk 4 zal nader ingegaan worden op de resultaten van dit onderzoek en in hoofdstuk 5 worden conclusies getrokken.

Hoofdstuk 2 Theoretisch kader

Uit verschillende recent uitgevoerde inhoudsanalyses, die in de inleiding besproken zijn, blijkt dat er, vanuit democratisch perspectief, een aantal ‘problemen’ zijn met de manier waarop de nieuwsmedia berichten over de Europese Unie. In dit onderzoek zal gekeken worden of de uitkomsten van deze studies verklaard kunnen worden vanuit de journalistieke praktijk. In dit hoofdstuk zal verder ingegaan worden op zaken die nauw samenhangen met de dagelijkse beroepspraktijk van de journalistiek. Ten eerste zal gekeken worden naar de maatschappelijke context waarbinnen journalisten over de EU rapporteren. Vervolgens zal een korte profielschets gegeven worden van journalisten als beroepsgroep en zal ingegaan worden op de beroepsideologie. Verder zal ingegaan worden op andere elementen die nauw samenhangen met de journalistieke praktijk en die haar mede bepalen, zoals de redactie, de interesse van het publiek, nieuwswaarden en netwerken.

2.1 Maatschappelijke context

De journalistieke praktijk is sterk verweven met de maatschappelijke context, dat wil zeggen dat de manier waarop journalisten werken sterk afhankelijk is van de maatschappelijke context waarin zij zich bevinden. Journalisten werken niet een vacuüm, maar ontlenen en internaliseren hun beroepsnormen en waarden voor een groot gedeelte aan de maatschappelijke context. De manier waarop zowel de beroepsideologie als de journalistieke praktijk tot uiting komt, verandert voortdurend en leidt daardoor op den duur tot veranderingen binnen de journalistieke cultuur.

In dit onderzoek is het opinieklimaat over Europa de maatschappelijke context die van belang is. Er zijn verschillende opinieonderzoeken gedaan naar de manier waarop Nederlanders tegen Europa aankijken. Uit diverse onderzoeken blijkt dat veel Nederlanders negatieve gevoelens hebben ten aanzien van de Europese Unie. Één van deze onderzoeken: ‘Kom maar naar de camping!’ werd in september 2005, naar aanleiding van de afwijzing van de Europese Grondwet, uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Uit dit onderzoek, waarin met verschillende focusgroepen in diverse steden werd gesproken, komt naar voren dat de afwijzing van de Grondwet geen motie van wantrouwen is tegen

Europa, maar wel tegen het huidige functioneren van de EU en de snelgaande integratie (Anker Solutions, 2005).

Het Nederlandse lidmaatschap staat voor vrijwel niemand ter discussie, zelfs de tegenstemmers vinden het een goede zaak dat Nederland lid is van de EU. Dit blijkt ook uit een ander opinieonderzoek over Europa, dat begin 2007 werd uitgevoerd in opdracht van de Nederlandse regering. Volgens dit onderzoek vindt een ruime meerderheid van 65 procent het Nederlandse lidmaatschap een goede zaak (Anker Solutions, 2007). Op de website www.europa-nu.nl staat zelfs te lezen dat zelfs 72 procent van de Nederlanders het lidmaatschap steunt (Bureau Europees Parlement & Parlementair Documentatiecentrum UL, 2007). Een opiniepeiling van Maurice de Hond, op diezelfde website, laat zien dat slechts 20 procent van de bevolking wil dat Nederland uit de EU stapt (Bureau Europees Parlement & Parlementair Documentatiecentrum UL, 2007).

Uit het onderzoek dat werd uitgevoerd in opdracht van de Nederlandse regering valt te lezen dat er onder de Nederlandse bevolking wel veel steun is voor meer economische samenwerking tussen de lidstaten. Er blijkt echter weinig zicht op de Europese bijdrage aan de welvaart in Nederland. Minder dan 47 procent denkt dat de Europese samenwerking bijdraagt aan de welvaart, terwijl 28 procent meent dat Europa juist afbreuk doet aan de welvaart. Ook is er grote steun voor een gemeenschappelijk Europees asielbeleid, voor meer samenwerking tussen landelijke politiediensten en voor een soepelere uitwisseling van persoonsgegevens tussen de lidstaten. Verder is er massale steun voor meer voorlichting in het onderwijs over de EU (Anker Solutions, 2007).

Weerstand, zo blijkt alle drie de peilingen, is er vooral tegen de uitbreiding van de Europese Unie en de Euro. Uit het onderzoek in opdracht van de Nederlandse regering komt naar voren dat Nederlanders groot belang hechten aan een strikte toepassing van de toelatingscriteria voor nieuwe lidstaten en dat men niet staat te springen om uitbreiding naar Oost-Europa en Turkije ((Anker Solutions, 2007, p. 1). Vijfenvoertig procent van de Nederlandse bevolking is voor verdere uitbreiding en 55 procent is tegen (Bureau Europees Parlement & Parlementair Documentatiecentrum UL, 2007). De weerzin tegen de EU wordt door verschillende krachten aangedreven: gevaar voor verlies van identiteit, weglekkende macht, afstand, de gedachte dat de Europese samenwerking inhoudt dat sommige landen alleen maar geven en andere alleen maar nemen, onvoldoende herkenning van de toegevoegde waarde van Europese samenwerking, te hoge financiële bijdrages van Nederland, het idee dat Nederlandse politici altijd aan kop willen lopen Europees gezien, de braafheid van Nederland en het idee dat Europa een project is voor grote bedrijven (Anker Solutions, 2005, pp. 13-15).

De belangrijkste klacht luidt dat men het gevoel heeft geen grip te hebben op Europa. De Europese ontwikkelingen voltrekken zich in een te hoog tempo (Anker Solutions, 2005, p. 13). Dit komt ook naar voren in de andere peilingen. In alle drie de peilingen geven mensen aan dat ze ervan op de hoogte zijn dat Brussel een groot deel van hun dagelijks leven bepaald, maar dat de informatievoorziening over de besluitvorming in Brussel te wensen over laat. Men voelt zich elke keer verrast door weer nieuwe projecten uit Brussel, wat er toe leidt dat men het gevoel krijgt dat dingen door de strot geduwd worden en te snel gaan. De EU wordt gezien als een alsmaar voortrazende blinde trein (Anker Solutions, 2005; Anker Solutions, 2007; Bureau Europees Parlement & Parlementair Documentatiecentrum UL, 2007).

Men zegt zich onvoldoende geïnformeerd te voelen over de EU en wil meer informatie en meer betrokkenheid bij Europese Zaken. De feitelijke kennis over de Europese Unie is niet groot, slechts één derde van de ondervraagden laat zien goed op de hoogte te zijn. Bij 60 procent van de Nederlanders leeft een gevoel van onwetendheid over de EU. Een kleine meerderheid van de Nederlanders vindt dat er te weinig over Europa op televisie is, in mindere mate is men kritisch over de geschreven pers (Bureau Europees Parlement & Parlementair Documentatiecentrum UL, 2007).

Kom maar naar de camping!’ wijst erop dat de meeste berichten over Europa negatief zijn, waardoor burgers nauwelijks over positieve verhalen over hoe Europa beschikken. Volgens de onderzoekers staan burgers daar wel degelijk open voor (Anker Solutions, 2005, p. 13). Er is volgens hen behoefte aan een antwoord op de vraag ‘waar gaan we naar toe met de Europese samenwerking?’ (Anker Solutions, 2005, p. 19). Hierover zou een herkenbaar debat gevoerd moeten worden, dat niet verzeild raakt in institutionele bespiegelingen. Want de respondenten laten er geen misverstand over bestaan dat ze meer willen over een hele reeks van onderwerpen die momenteel op de Europese agenda staan (Anker Solutions, 2005, p. 22).

Uit deze verschillende opiniepeilingen komt kort samengevat naar voren dat het opinieklimaat in Nederland met betrekking tot Europa positief is op het gebied van economische en justitiële samenwerking en dat een meerderheid van de bevolking positief is over het Nederlandse lidmaatschap van de EU. Het opinieklimaat blijkt echter negatief op het vlak van Europese uitbreiding, integratie. Men vindt dat dit te snel gaat en heeft het idee geen grip op de zaak te hebben. De feitelijke kennis van burgers over Europa is niet heel groot en mensen geven aan te weinig informatie over Brussel te krijgen.

Uit verschillende studies, onder meer uit een onderzoek van Gleisner en de Vreese (2005), blijkt echter dat het merendeel van het Nederlandse publiek niet geïnteresseerd is in nieuws over het dagelijkse reilen en zeilen van de EU. Ontwikkelingen op het gebied van de

Europese politiek worden vaak gezien als niet relevant en een ‘ver van m’n bed show’. Dit spreekt de hier boven besproken opiniepeilingen tegen. Verder blijkt dat journalisten vaak het idee hebben dat hun publiek niet geïnteresseerd is berichtgeving over Europa, waardoor ze er vaak niet, of minder, over berichten (Gleisner & De Vreese, 2005).

De manier waarop journalisten ergens over berichten, is afhankelijk van hoe de samenleving er tegen aankijkt. Wanneer iets niet leeft in de samenleving, zullen de media er minder snel over berichten. Journalisten richten zich doorgaans op wat zij relevant achten voor hun publiek en op wat dat publiek mogelijk interesseert. Al met al lijkt er bij Europa lijkt er sprake van een discrepantie: media hebben het idee dat het publiek niet zit te wachten op Europa, terwijl uit diverse opiniepeilingen blijkt dat het publiek aangeeft te weinig kennis over Europese Zaken te hebben en daar dus juist wel op zit te wachten. Het lijkt er dus ofwel op dat journalisten een verkeerd beeld hebben van hun publiek en van wat er leeft in de maatschappij, ofwel dat de berichtgeving die er is over Europa het publiek niet of onvoldoende bereikt. Er is namelijk meer dan voldoende informatie beschikbaar is over de EU. Wie zoekt zal hele specifieke en gedetailleerde informatie over Europa vinden op diverse websites van en over de EU. Ook in diverse kranten is informatie over Europa te vinden. Op de een of andere manier komt deze berichtgeving alleen niet bij burgers terecht. Dit heeft wellicht te maken met de aard van die berichtgeving.

2.2 Een profielschets van de beroepsgroep

Alvorens te kijken naar wat journalistieke praktijk precies inhoudt, is het handig om helder te krijgen wie journalisten eigenlijk zijn. De professionele identiteit van de journalist krijgt betekenis aan de hand van de journalistieke praktijk. Aangezien er geen specifieke literatuur is gevonden waarin een profielschets gegeven wordt van de Nederlandse parlementaire journalist, volstaat hier een profiel van journalisten in het algemeen.

Volgens Weaver (1998) behoren journalisten wereldwijd min of meer tot dezelfde klasse mensen en onderschrijven zij dezelfde normen en waarden. Journalisten in Westerse democratieën komen erg overeen qua opvattingen, achtergrond en demografisch profiel. De typische westerse journalist is een jonge, hoogopgeleide man, die op de universiteit iets anders studeerde dan journalistiek en die afkomstig is uit de gevestigde culturele orde van zijn land (p. 478).

De Nederlandse journalist werkt volgens Deuze (2002) in de context van een redactie en spreekt en ziet daar voornamelijk mannelijke collega's, die gemiddeld veertig jaar oud zijn. Als de journalist een vrouw is, loopt ze doorgaans vast in de hiërarchie van de mediaorganisatie, terwijl zij haar mannelijke collega's hoger ziet stijgen op de ladder en meer ziet gaan verdienen naarmate zij langer blijven hangen. De Nederlandse journalist heeft over het algemeen een linkse politieke voorkeur en is niet bijzonder levensbeschouwelijk of religieus ingesteld. Loyaliteit aan een werkgever is geen typische eigenschap, behalve voor regionale dagbladjournalisten. De Nederlandse omroepjournalist werkt, in vergelijking met de dagbladjournalist, in een meer diverse omgeving, waarin jong, oud, man, vrouw, autochtoon en allochtoon door elkaar heen aan te treffen zijn (Deuze, 2002, p. 233). De Nederlandse journalist is tamelijk ambitieus met een voorkeur voor analyseren boven informeren en is in ethische opvattingen tamelijk ruimdenkend (Deuze, 2004, p. 146).

2.3 Beroepsideologie

Wie journalisten zijn en wat journalistiek precies is, wordt voor een groot deel door bepaald door de beroepsideologie. Deze maakt onderdeel uit van de journalistieke cultuur en hangt nauw samen met de journalistieke praktijk. Ideologie betekent hier een min of meer coherent geheel van normen en waarden. (Deuze, 2004, p. 74). Deze ideologie functioneert als een soort cement voor de groep en kan bijvoorbeeld gebruikt worden door journalisten om te bepalen wie wel en wie niet in de beroepsgroep thuishoort (Deuze, 2002, p.234). Deze ideologie geldt volgens Deuze voor de hele beroepsgroep, hieruit wordt hier afgeleid dat ze ook van toepassing is op de parlementaire journalistiek.

De ideologie van de journalistiek laat zich het beste samenvatten in de volgende vijf stellingen (Deuze, 2004, p. 79).:

- journalisten zijn dienstverleners aan het publiek
- journalisten zijn objectief, onpartijdig, neutraal en eerlijk
- journalisten moeten in hun werk autonoom, vrij en onafhankelijk zijn
- journalisten werken op basis van actualiteit, urgentie en snelheid
- journalisten werken op basis van ethiek, validiteit en legitimiteit

Journalisten zijn dienstverleners ten opzichte van het publiek. Het dienstverleningsideaal is een van de sterkste onderdelen van de beroepsideologie. Burgers moeten geïnformeerd worden over wat er zich afspeelt in de maatschappij en zijn hiervoor afhankelijk van de media. Sinds de opkomst van de massamedia, zijn journalistiek en burgers volledig van elkaar afhankelijk. De journalist kan alleen werken bij de gratie van een publiek en het publiek kan alleen functioneren als burger door een sociaal verantwoordelijke journalistiek (Deuze, 2004, p. 21) Voor de parlementaire journalist betekent dit dat de burger zo goed mogelijk geïnformeerd moet worden over wat er zich afspeelt in de nationale politiek. Op het gebied van Europa betekent dit dat de parlementaire journalistiek de burger zou moeten informeren over de manier waarop de EU een rol speelt in de Haagse politiek en welke gevolgen dit heeft voor het Nederlandse volk.

Journalisten zijn objectief, onpartijdig, neutraal en eerlijk. Journalisten pretenderen objectief te zijn. Zij zien zichzelf als neutraal en onpartijdig. Voor de parlementaire journalist betekent dit bijvoorbeeld dat de eigen politieke voorkeur niet mag doorschemeren in zijn of haar werk. Een parlementaire journalist kan zelf wel voorstander zijn van Europa, toch mag dat in de berichtgeving over Europa niet te zien zijn. Volledige objectiviteit is echter niet mogelijk, journalisten zijn voor een groot gedeelte afhankelijk van hun netwerk en bronnen. Verder hebben verschillende wetenschappers de afgelopen jaren aangetoond dat journalistiek in vrijwel alle nieuwsmedia steeds meer het karakter heeft gekregen van opinie en duiding (Deuze, 2004, p. 83). Het is te verwachten dat dit alles waarschijnlijk dus ook geldt ook voor de parlementaire journalistiek. Voorkeuren voor specifiek beleid of bepaalde partijen zullen zij niet in hun berichtgeving laten doorschemeren.

Journalisten moeten in hun werk autonoom, vrij en onafhankelijk zijn. Journalisten zien zichzelf als autonoom en willen in zoveel mogelijk vrijheid hun werk kunnen doen, zonder inmenging van buitenaf. Men wil zelf kunnen bepalen welke bronnen er gebruikt worden en vanuit welke invalshoek een artikel geschreven, of een item gemaakt wordt. De mate waarin de individuele journalist vrijheid en autonomie ervaart, is afhankelijk van zijn beroepsactiviteiten, en wel de mate waarin deze beroepsactiviteiten in opdracht plaatsvinden. Dit is weer afhankelijk van de inhoud van de functie en de plaats van de journalist in de bedrijfs- en redactiehiërarchie (Deuze, 2004, pp. 76-83). Voor de meeste parlementaire journalisten geldt dat men niet helemaal zelf kan bepalen waarover men bericht. Dit gebeurt doorgaans in onderling overleg met de redactie. Parlementaire journalisten kunnen verder niet zomaar besluiten over de EU te berichten, omdat zij in eerste instantie de nationale politiek

volgen. Europa moet doorgaans eerste en issue zijn in de nationale politiek, willen parlementaire journalisten erover kunnen berichten.

Journalisten werken op basis van actualiteit, urgentie en snelheid. Journalisten werken aan de hand van deadlines en zijn voortdurend in gevecht met de tijd. Nieuws vindt 24 uur per dag plaats en moet zo snel mogelijk bij het publiek terecht komen. Al is voor parlementaire journalisten het wel zo dat veel nieuws gepland is: zo wordt een debat in de Kamer altijd van te voren aangekondigd en vinden Kamervergaderingen elke week op dezelfde dag en hetzelfde tijdstip plaats.

Maar hoewel het beroep van journalist aan de ene kant deels gedefinieerd wordt in termen van tijdsgebrek en snelheid, wordt aan de andere kant de journalistieke kwaliteit mede bepaald door diepgang, achtergrond, analyse, onderzoek en duiding. Hierdoor zijn snelheid en actualiteit niet omstreden (Deuze, 2004, pp. 88-91). Ook in de parlementaire journalistiek zijn diepgang, achtergrond, analyse, onderzoek en duiding belangrijk. Het publiek moet kunnen begrijpen hoe bijvoorbeeld bepaalde beslissingen in de politiek tot stand komen, welke achtergronden eraan ten grondslag liggen en wat voor uitwerkingen deze beslissingen kunnen hebben. Dit geldt ook voor de Europese achtergronden bij het Haagse nieuws.

Journalisten werken op basis van ethiek, validiteit en legitimiteit. Ook ethiek vormt een belangrijk onderdeel van de beroepsideologie. Hoewel er vaak geen verplichte ethische code is binnen de journalistiek, hebben journalisten toch een gevoel voor ethiek. 'De' ethiek bestaat niet, ethisch handelen wel. Dergelijk handelen verwijst naar een ideaaltypische waarde voor de journalistiek: het breed gedeelde gevoel onder journalisten dat men het werk ethisch moet doen (Deuze, 2004, p. 78). Ethiek krijgt betekenis aan de hand van de interactie op de werkvloer, of na het werk in de kroeg. Men kijkt hoe andere collega's iets soortgelijks zouden aanpakken (Deuze, 2004, p. 92). Op het gebied van Europa betekent dit voor parlementaire journalisten waarschijnlijk dat zij zullen kijken naar hoe en wanneer collega's berichten over Europa en naar hoe die collega's het maken van zo'n bericht aanpakken.

Bovengenoemde aspecten laten zien wat de professionele journalistieke ideologie inhoudt. Deze aspecten verschuiven, al naar gelang maatschappelijke veranderingen, echter voortdurend en kunnen in de dagelijkse praktijk op verschillende manieren gebruikt worden, dat geldt waarschijnlijk ook voor de parlementaire journalistiek. De manier waarop journalisten hun werk doen, hangt voor een belangrijk deel af van deze beroepsideologie.

2.4 Nieuwswaarden

Wat wel en niet in het nieuws komt, wordt bepaald door een aantal nieuwswaarden. Deze nieuwswaarden worden voor een groot gedeelte beïnvloed door wat men denkt dat het publiek interessant vindt. De interesse van het publiek wordt, zo blijkt uit onderzoek van Tai en Chang (2002), gezien als een van de belangrijkste factoren in de productie van nieuws en beïnvloedt welke gebeurtenissen de redactie als nieuwswaardig ziet. “News planning, by both media and their sources, requires constant attention to news cycles: cycles of the production and consumption of news for and by the major audiences.”(Van Ginneken, 1998, p. 119).

Tai en Chang (2002) keken in hun onderzoek naar hoe de verhouding tussen journalistiek, publiek en media de manier waarop nieuws tot stand komt beïnvloeden. Uit hun onderzoek blijkt dat redacteuren en journalisten het publiek – in dit onderzoek het Amerikaanse publiek – zo veel mogelijk het nieuws proberen te bieden waarin het in geïnteresseerd is (p. 252). De interesse en het belang van een item zouden de belangrijkste criteria zijn waarop journalisten hun nieuwselectie baseren. Interesse is wat het publiek wil weten en het belangrijke nieuws is dat wat journalisten denken dat het publiek moet weten.

In news reporting, a sense of audience interest undoubtedly involves editors' perception of what the news should be to capture the attention and imagination of their audiences on a regular basis. For editors, news perceptions thus become for the most part their journalistic paradigms in which how they see their relationship with the audiences is a key building block (...) Editors do not rely on formal, external rules or guidelines to limit the daily flow of information they process. Instead, their selection of news appears to be based on a set of subjective and selective perceptions of how the news would be related to their audiences. Knowing audience's news interest, whether real or imagined, of course allows editors to organize news accordingly. (Tai & Chang, 2002, pp. 253-254)

Redacteuren en journalisten leunen volgens Tai en Chang vooral op hun eigen instincten en ervaringen en hebben maar weinig kennis van de interessen van hun publiek. Ze denken hun publiek te geven wat het wil, maar hebben vrijwel totaal geen beeld van dat publiek.

“Journalists' social location is what sets them apart from the general public, most of whom are lay persons and have little direct knowledge as to how the news is actually processed from raw material to the end product”(Tai & Chang, 2002). Journalisten en het publiek zien de wereld niet op dezelfde manier, dus wat zij zien als nieuws is, volgens Tai en Chang niet noodzakelijk wat het publiek wil zien als nieuws.

Hoe werkt dit door op de verslaggeving over de EU? Uit onderzoeken waarin ervaringen van journalisten en correspondenten centraal stonden blijkt dat hun relatie met het publiek problematisch is (Morgan, 1995; Gleisner & De Vreese, 2005). Het publiek is volgens hen niet geïnteresseerd in nieuws over de EU dat niets met henzelf of met het eigen land te maken heeft. Aan de ene kant zien deze journalisten wel de logica in van ‘genationaliseerde’ verslaggeving, maar aan de andere kant vinden zij dat de verslaggeving over de Europese Unie verder zou moeten gaan dan alleen het belang van het eigen land. De frustratie die hierbij om de hoek komt kijken is, volgens hen, de beperkte interesse van het publiek over de Europese Unie. Doordat de EU er een ander politiek systeem op na houdt dan het thuisland, hebben deze journalisten bovendien het gevoel dat ze altijd alles vanaf de basis moeten uitleggen en dat het publiek thuis geen idee heeft van de manier waarop besluitvorming binnen de EU zich afspeelt. (Gleisner & De Vreese, 2005, p. 229).

Tai en Chang (2002) hebben in hun onderzoek ook aandacht besteed aan welke onderwerpen in de V.S. de top tien van nieuwsitems hebben bereikt in het jaar voorafgaand aan hun onderzoek. Het Amerikaanse publiek laat volgens hen een beperkte interesse zien in een smalle categorie van onderwerpen en is doorgaans ongeïnteresseerd in gebeurtenissen die plaatsvinden buiten de directe omgeving (p. 262). Acht onderwerpen uit de top tien hebben te maken met menselijke en natuurlijke rampen, zoals schietpartijen, bosbranden en vliegtuigongelukken en overstromingen (p. 260). Verder staan er in deze top tien veel onderwerpen die te maken hebben met schandaal, sensatie en geweld. Het valt op dat alle items een nationaal karakter hebben. Voor buitenlandse items heeft het publiek nauwelijks interesse (p. 261).

De onderwerpen die het meest voorkomen in de hierboven genoemde top tien van Tai en Chang, komen voor een groot deel overeen met de thema's die volgens Gans het meest voorkomen in het nieuws. Uit zijn studie ‘Decidings what's news’ (In Van Ginneken, 1998), een studie naar nieuwsprocessen, komt naar voren dat acht verschillende soorten thema's zowel het nationale als het internationale nieuws beheersen: (1) conflicten en onenigheid binnen de regering, (2) besluiten en voorstellen van de regering, (3) verandering van personen binnen de regering, (4) protesten en demonstraties (zowel met als zonder geweld), (5) misdaad, schandalen en onderzoek naar criminaliteit, (6) rampen, (7) innovatie en tradities en (8) nationale ceremonies. Ook blijkt dat internationaal nieuws vrijwel altijd vanuit een nationale context wordt gepresenteerd.

Uit dezelfde studie van Gans blijkt dat nieuws doorgaans over individuen en niet zozeer over groepen of sociale processen gaat. De individuen die in het nieuws komen zijn

bijna altijd bekende individuen. Onbekende individuen komen volgens Gans alleen in het nieuws als zij een conventie breken, maar worden doorgaans niet geïdentificeerd (Van Ginneken, 1998p. 27).

Volgens een Scandinavische studie naar nieuwswaarden van Galtung en Ruge (1965) bepaalt een aantal factoren of een gebeurtenis wel of niet ‘nieuwswaardig’ is en dus nieuws wordt. Een factor die Galtung en Ruge noemen, is de *tijdsduur* die een gebeurtenis beslaat. Deze moet relatief kort zijn en moet vallen binnen de publicatiefrequentie van het nieuwsmedium, wat doorgaans één dag is. Gebeurtenissen die zich uitsmeren over weken, maanden of zelfs jaren blijven doorgaans geen nieuws. Een Europese top, of Europese verkiezingen zijn gebeurtenissen die een relatief korte tijdsduur beslaan en deze krijgen doorgaans dan ook relatief veel aandacht van de media.

Een andere factor die Galtung en Ruge noemen, is de *helderheid* van een gebeurtenis: hoe minder ambigu en complex iets is, hoe beter (Galtung & Ruge, 1965). Dit betekent dat een gebeurtenis concreet moet zijn en het liefste in één zin moet zijn te vatten. De ontwikkelingen op het Europese vlak verlopen vaak niet alleen traag, maar zijn voor leken ook nog eens abstract en moeilijk begrijpbaar. Onderzoek laat immers zien dat burgers weinig kennis over de EU hebben (Eurobarometer, 2006; Eurobarometer, 2007). Dit kan verklaren dat de EU weinig in het nieuws komt.

Een andere factor die genoemd wordt, is de *betekenis* van een gebeurtenis (Galtung & Ruge, 1965). Één aspect van deze factor is cultureel: zaken en gebeurtenissen die binnen het cultureel bekende kader passen zullen meer aandacht krijgen dan gebeurtenissen die zich ver buiten onze cultuur afspelen. Voor nieuws rondom de EU betekent dit dat er een link moet zijn met het eigen land, een nationaal karakter. Als een Europese ontwikkeling geen directe invloed heeft op Nederland, laten journalisten deze vaak links liggen, omdat men er dan vaak al snel van uit gaat dat het niet relevant is voor het publiek. Relevantie is tevens het tweede aspect van deze factor: “the cultural remote country may be brought in via a pattern of conflict with one’s own group”(Van Ginneken, 1998, p. 29). Als iets relevant is voor het publiek, dan wordt het eerder nieuws dan een gebeurtenis die niet relevant is.

De *onverwachtheid* en de *onvoorspelbaarheid* van een gebeurtenis vormen samen nog een andere factor die Galtung en Ruge (1965) noemen. Veel Europese politieke ontwikkelingen smeren zich uit over langere perioden en lijken daarmee niet onverwacht, of onvoorspelbaar. Onverwachte en onvoorspelbare dingen zijn vaak ‘spannend’. De meeste Europese ontwikkelingen lijken doorgaans verre van spannend. Wanneer er iets op Europees vlak gebeurt dat wel aan deze criteria voldoet, dan zie je ook dat het wel groot in het nieuws

komt, zoals de afwijzing van de Europese Grondwet in 2005, dat voor velen een totaal onverwacht en onvoorspelbaar iets bleek.

De *compositie* van het beschikbare nieuws en de balans tussen de verschillende nieuws categorieën is ook een factor die Galtung en Ruge (1965) noemen. Dit betekent dat wanneer er ander nieuws is met meer prioriteit, dat nieuws met minder prioriteit naar de achtergrond verschuift. Wanneer er bijvoorbeeld een grote terroristische aanslag gepleegd wordt, dan zal het nieuws daarover ander nieuws van die dag verdringen, ook nieuws over de EU.

Een andere factor die genoemd wordt, is *personificatie*: men heeft een voorkeur voor het vertellen van verhalen rondom individuen, omdat dit het verhaal concreter maakt (Galtung & Ruge, 1965). Bij de EU is dit moeilijk, omdat men of niet weet rondom welke individuen men het verhaal moet ophangen. Het grootste gedeelte van het publiek heeft geen idee wie de Nederlandse Europarlementariërs zijn (Eurobarometer, 2006), waardoor het voor journalisten een stuk onaantrekkelijker wordt om een verhaal rondom hen op te hangen.

De laatste factor die Galtung en Ruge noemen, refereert naar *negativiteit*: slecht nieuws is ook goed nieuws voor de media (Galtung & Ruge, 1965). Vaak komen alleen de dingen die er misgaan in het nieuws. Dit geldt ook voor Europa: wanneer er bijvoorbeeld fraude van Europese ambtenaren of commissarissen boven water komt, of ander sensationeel nieuws met betrekking tot Europa, dan komt dat wel in het nieuws.

Hier komt nog bij dat of iets wel of niet nieuws is, beïnvloed wordt door het desbetreffende medium. Nieuws is het resultaat van een proces waarbij interne factoren, onder meer de redactie, binnen een nieuwsorganisatie betrokken zijn. Met interne factoren worden hier de activiteiten en meningen van zowel de journalisten als redacteurs binnen een organisatie bedoeld, als ook de routines die zijn ingesleten binnen een nieuwsorganisatie. (De Vreese, 2003, pp. 53-54). Met andere woorden: niet alleen het publiek maar ook de redactie van een nieuwsorganisatie speelt een rol in de totstandkoming van nieuws. Uit verschillende studies (Gleisner & De Vreese, 2005; Morgan, 1995) blijkt dat op de redacties van de meeste mediaorganisaties nieuws over de EU doorgaans beschouwd wordt als een non-issue. Redacteurs vinden nieuws over Europa vaak niet interessant en van ondergeschikt belang. De dagelijkse gang van zaken binnen de EU haalt daardoor vaak alleen het nieuws als er verder weinig interessants gebeurd is die dag of als het voldoet aan een aantal nieuwswaarden. Wanneer de redactie iets niet interessant vindt, zoals in het geval van Europa vaak, besteden journalisten er meestal ook minder aandacht aan. De redactie beïnvloedt op deze manier de

wijze waarop journalisten werken en dus de journalistieke praktijk (Gleisner & De Vreese, 2005; Morgan, 1995).

Nieuws, zeker het nieuws op televisie, weert doorgaans alles dat zich traag ontwikkelt, ingewikkeld of genuanceerd is, dat niet persoonlijk, menselijk of verbeeldbaar is en dat zich niet onmiddellijk laat oplossen (Wijfjes, 2002, p. 28). De meeste dagelijkse ontwikkelingen binnen de Europese Unie zijn traag, ingewikkeld, genuanceerd, onpersoonlijk en laten zich niet onmiddellijk oplossen. Uit onderzoek van Gleisner & De Vreese (2005, p. 227) blijkt verder dat voor televisiejournalisten het verkrijgen van beelden in Brussel een probleem is, deze zijn moeilijk te verkrijgen en er zijn weinig opnamemogelijkheden.

Nieuws is, kort samengevat, dus datgene dat ongewoon is en dat gezien wordt als 'nieuw' binnen een samenleving. Dit is dus meestal het abnormale, het ongewone en het onverwachte, hetgeen dat spannend en sensationeel is. Verder spelen de tijdsduur van een gebeurtenis, de helderheid, de nationale betekenis en relevantie, het aanbod van ander nieuws, de bekendheid van de gezichten, negativiteit en het desbetreffende medium een belangrijke rol. Op deze criteria richten journalisten zich in hun dagelijkse werkpraktijk. Nieuws over de dagelijkse routine van de EU lijkt niet of nauwelijks te voldoen aan deze nieuwswaarden, waardoor journalisten er doorgaans ook minder aandacht aan besteden.

2.5 Netwerken

Ook het aantal beschikbare bronnen en het netwerk van een journalist bepalen mede de wijze waarop nieuws tot stand komt. Netwerken vormt een zeer belangrijk onderdeel van de dagelijkse beroepspraktijk. Journalisten zijn voor hun informatie voor een groot deel aangewezen op hun netwerk. Zij worden gebeld, of bellen zelf wat rond en maken onder meer aan de hand daarvan een nieuwsbericht (Hoedeman, 2005).

Het netwerk van de meeste journalisten vormt zich naar mensen die relevant zijn binnen het specialisme dat een journalist heeft. Voor parlementaire journalisten geldt dus dat hun netwerk voornamelijk bestaat uit Haagse politici en eventueel nog uit enkele experts op dit gebied. Om te weten wat er op politiek gebied speelt, moeten parlementaire journalisten goede relaties met politici hebben volgens Jan Hoedeman, zelf een voormalig parlementaire journalist (2005, p. 20).

Uit een aantal kwalitatieve studies naar de alledaagse journalistieke praktijk in Brussel, waarvoor men journalisten en EU correspondenten in Brussel heeft geïnterviewd over de manier waarop zij verslag doen van het nieuws rondom de Europese Unie en welke problemen zij daar bij ondervinden, blijkt onder meer dat het opbouwen van een netwerk met de juiste personen in Brussel vaak een probleem vormt voor correspondenten en journalisten aldaar (Morgan, 1995; Gleisner & De Vreese, 2005).

Zo vormt het netwerken met de persvoorlichters van de EU een probleem volgens journalisten in Brussel. Deze persvoorlichters schijnen loyaler aan politici te zijn dan aan de pers en hebben vaak vooroordelen jegens bepaalde nieuwsorganisaties en journalisten die zij persoonlijk kennen. De kwaliteitspers worden vaak voorgetrokken. Voor veel verslaggevers lijkt het erop dat de EU alleen zeker wil weten dat haar boodschap in de kwaliteitskranten komt en zich verder om televisie niet bekommert (Morgan, 1995). Dit is vreemd, omdat uit vrijwel elk onderzoek blijkt dat televisie het belangrijkste nieuwsmedium is voor Europeanen. Ook het netwerken met Eurocommissarissen is soms moeilijk. Bij de Europese Commissie bepaalt de persoonlijkheid van een commissaris veel wat betreft toegang en lekken.

Met internationale politiek, zoals de Europese politiek, heeft de parlementaire journalist weinig te maken. Europa wordt vaak pas interessant voor de parlementaire journalist, als het leeft in politiek Den Haag. Parlementaire journalisten zijn vooral nationaal georiënteerd en hebben hun netwerken voornamelijk in Den Haag en niet in Brussel, want dat is het gebied van de correspondent in Brussel.

2.6 Samenvatting

Uit dit hoofdstuk komt naar voren dat de maatschappelijke context, de beroepsideologie, de redactie, de interesse van het publiek, nieuwswaarden en het netwerken, allemaal een rol spelen in de dagelijkse werkpraktijk van journalisten. De maatschappelijke context, zo blijkt, bepaalt mede of en zo ja, de manier waarop journalisten over iets berichten. Voor Europa betekent dit dat de manier waarop journalisten berichten over de EU beïnvloed wordt door de manier waarop men in de samenleving tegen Europa aankijkt. Het blijkt echter dat het publiek in diverse opiniepeilingen aangeeft meer behoefte te hebben aan informatie over Europa, terwijl journalisten juist het gevoel hebben dat het publiek niet geïnteresseerd is in Europa.

Verder hangt de beroepspraktijk van journalisten nauw samen met de beroepsideologie. Deze beroepsideologie houdt kort in dat journalisten zichzelf zien als dienstverleners aan het publiek, dat ze hun werk op objectieve en neutrale wijze proberen te verrichten, dat ze in hun werk autonoom en onafhankelijk proberen te zijn, dat ze werken op basis van actualiteit en hun werk op ethische wijze verrichten.

Wat wel en niet in het nieuws komt, wordt bepaald door een aantal nieuwswaarden, die voor een groot gedeelte beïnvloed worden door wat men denkt dat het publiek interessant vindt. Deze nieuwswaarden zijn ook van invloed op de journalistieke praktijk. De tijdsduur, helderheid, de nationale betekenis en relevantie, personificatie, negativiteit, onvoorspelbaarheid en de onverwachtheid van een gebeurtenis en daarbij komend nog het aanbod van ander nieuws op een dag zijn allemaal criteria waarop journalisten zich richten en die bepalen of iets wel of niet het nieuws haalt. Nieuws over Europa voldoet doorgaans niet aan deze criteria.

Verder is de interesse van het publiek bepalend voor de journalistieke praktijk. De interesse van het publiek, zo blijkt uit onderzoek, wordt zelfs als de belangrijkste factor gezien in de productie van nieuws. Journalisten bepalen de interesse van het publiek vooral aan de hand van hun eigen inzicht. Het publiek is volgens hen niet geïnteresseerd in Europees nieuws dat niet raakt aan de dagelijkse leefsituatie.

Ook de redactie speelt een belangrijke rol in de journalistieke praktijk. De redactie heeft onder meer invloed op de onderwerpkeuze en de invalshoek en bepaald of iets uiteindelijk wel of niet het nieuws haalt. Uit verschillende studies blijkt dat op de redacties van de meeste mediaorganisaties Europa als niet interessant en ter zakendoende wordt beschouwd.

Tot slot is het netwerken een belangrijk onderdeel van de journalistieke praktijk. Journalisten zijn voor hun informatie grotendeels afhankelijk van hun netwerk en van bronnen. De informatie die zij via hun netwerk krijgen, is bepalend voor de nieuwsberichten die zij maken.

Deze inzichten gaan vooral op voor journalisten in het algemeen en niet voor parlementaire journalisten in het bijzonder. Door middel van het hier uitgevoerde onderzoek wordt bekeken in welke mate deze inzichten ook opgaan voor parlementaire journalisten die zich bezighouden met de EU.

Hoofdstuk 3 Methode

Zoals al blijkt uit de vorige twee hoofdstukken, staan in dit onderzoek vragen centraal waarop bestaand onderzoek nauwelijks geeft. Daarom is gekozen voor een open onderzoeksaanpak en voor het gebruik van een kwalitatieve onderzoeksmethode: de gefundeerde theoriebenadering. Deze methode heeft als doel op systematische wijze nieuwe inzichten te verwerven en te ontwikkelen. Dit hoofdstuk zal nader ingaan op het onderzoeksdesign. Eerst zal besproken worden wat de gekozen methode inhoudt. Vervolgens komt aan de orde hoe deze methode precies gebruikt is in dit onderzoek. Ook zal ingegaan worden op hoe de diepte-interviews verliepen en voor welke respondenten werd gekozen en waarom. Tot slot zal ingegaan worden op de manier waarop de data geanalyseerd werden.

De gefundeerde theoriebenadering is in de jaren '60 ontwikkeld door de sociologen Glaser en Strauss (1967). Destijds hadden sociologen een voorkeur voor kwantitatieve onderzoeksmethoden. Kwalitatief onderzoek beschouwde men als impressionistisch, onsystematisch en onwetenschappelijk. Glaser en Strauss waren het niet eens met deze visie en kwamen met de gefundeerde theoriebenadering. Theorieontwikkeling wordt in deze benadering het onderzoeksdoel op zich (Aalberts, 2006, p. 67). Doordat gefundeerde theorieën beter passen bij de data, een voorspellende waarde hebben, een verklaring geven voor wat men onderzocht heeft en, last but not least, een hoge relevantie hebben, zijn gefundeerde theorieën volgens Glaser en Strauss superieur aan theorieën die op basis van assumpties van de onderzoeker tot stand zijn gekomen (Aalberts, 2006, p. 68).

De hoofddoelstelling van de gefundeerde theoriebenadering is de inzichten van de onderzoeker te ontwikkelen tot een systematische theorie die past op een empirisch veld (Hijmans & Wester, 2006, p. 529). Het is dus de bedoeling om voorlopige inzichten van de onderzoeker, ontleend aan ofwel persoonlijke ervaringen, bestaande theorie, of betekenisverlening en handelingspatronen van de onderzochten, op een systematische manier te ontwikkelen tot een theorie die inhoudelijk passend is voor het empirische veld waarop de theorie betrekking heeft (Hijmans & Wester, 2006, p. 509). In dit onderzoek zijn de onderzochten parlementaire verslaggevers en omvat het empirische veld de dagelijkse werkpraktijk (met betrekking tot Europa).

3.1 Onderzoeksverloop

In dit onderzoek vond eerst een literatuurstudie plaats, waarvan de resultaten in het vorige hoofdstuk reeds besproken zijn. Deze literatuurstudie gaf naast inzicht in de al bestaande kennis en eerder verrichte onderzoeken op het gebied van hoe en wanneer Europa in het nieuws komt, ook inzicht in journalistieke cultuur en de manier waarop nieuws tot stand komt. Daarmee gaf de literatuurstudie het onderzoek een doel en een richting.

Vervolgens zijn diepte-interviews afgenomen met elf parlementaire journalisten van verschillende nationale media-organisaties. Een aantal thema's dat uit de literatuurstudie naar voren kwam, werd aanvankelijk gebruikt als leidraad voor deze interviews. Naarmate het aantal afgenomen interviews steeg, kwamen hier nieuwe, door de respondenten zelf aangedragen, thema's bij. 'Kennis' en 'interesse' werden uiteindelijk dominante thema's in vrijwel alle interviews. Deze thema's zullen verder uitgewerkt worden in het volgende hoofdstuk.

Conform de gefundeerde theoriemethode, werden de interviews meteen na afloop geanalyseerd, waardoor eventuele nieuwe bevindingen meteen meegenomen konden worden in volgende interviews. Na afloop van alle interviews werden alle gegevens opnieuw geanalyseerd en gecodeerd, alvorens uitgewerkt te worden tot een theorie.

3.2 Diepte-interviews

Zoals hierboven al kort besproken werd, vonden er elf diepte-interviews plaats. Zoals de gefundeerde theoriemethode voorschrijft, is het de bedoeling dat in deze interviews de reconstructie van het gezichtspunt van de respondenten centraal staat. Het is dus de bedoeling dat de interviewer zich bij deze vorm van interviewen zich zoveel mogelijk in de respondent probeert te verplaatsen: de respondent moet zijn of haar eigen verhaal kunnen vertellen. De interviewer reageert vooral op de uitspraken van de respondent en vraagt hierop door. Op deze manier kunnen onderwerpen aan bod komen die vooraf niet gepland waren, maar die toch van belang kunnen zijn (Aalberts, 2006, p. 71).

Hoewel de interviewer zich neutraal dient op te stellen, kan daar natuurlijk nooit echt sprake van zijn: objectiviteit is per definitie onmogelijk en bovendien heeft een interviewer

juist ideeën over bepaalde gespreksonderwerpen en stuurt hij of zij op die manier misschien toch het gesprek (Aalberts, 2006, p. 71).

De diepte-interviews in dit onderzoek hadden als doel de ervaringen van parlementaire journalisten betreffende de manier waarop zij in hun dagelijkse werkpraktijk met Europa in contact komen in kaart te brengen. De interviews draaiden dus om de persoonlijke ervaring van de respondenten. De interviews duurden ongeveer drie kwartier á een uur en werden gestructureerd aan de hand van een topiclijst, waarvan eventueel werd afgeweken.

Na een aantal algemene vragen over de professionele achtergrond, kwamen vragen aan bod over de dagelijkse journalistieke praktijk en de manier waarop Europees nieuws daarin een rol speelt. Het ging hier ondermeer over kennis over en interesse in Europa van zowel redacties, als collega's binnen het eigen medium en daarbuiten, als van het publiek en van politici in Den Haag.

Aangezien de onderhandelingen rondom het nieuwe Europese 'grondwettelijke' verdrag in de periode waarin de interviews werden afgenomen vol op in de belangstelling stonden, was dit een vaak terugkerend voorbeeld en zelfs een leidraad in sommige interviews. Ook de Eurotop van 21 en 22 juni 2007, die hierover zou besluiten en die ook min of meer in dezelfde periode viel, kwam vol op aan de orde.

Alle interviews vonden face-to-face plaats, doorgaans in Nieuwspoort, of in het restaurant van de Tweede Kamer, of op de redactie waar de desbetreffende respondent werkzaam was. Één interview vond plaats bij de desbetreffende respondent thuis. Alle interviews werden opgenomen met een MP3-speler en later letterlijk uitgeschreven en bewerkt tot een transcript.

Alle interviews werden afgenomen aan de hand van een topiclijst. Dit wil zeggen dat de exacte formulering van de vragen niet van te voren vast stond, net zo min als de precieze volgorde van de onderwerpen die aan bod kwamen. Het interview was een open vraaggesprek, waarbij de respondent voldoende ruimte kreeg om zijn of haar opvattingen en gezichtspunten naar voren te brengen en zoveel mogelijk de gelegenheid kreeg om in eigen bewoording de eigen kennis en ervaringen te reconstrueren (Hijmans & Wester, 2006, p. 514).

Het voordeel van een open interview is dat het de mogelijkheid geeft om nieuwe inzichten en formuleringen op het spoor te komen. De topiclijst fungeert hierbij als geheugensteun. Daarnaast bevat de lijst aandachtspunten om op door te vragen, zoals voorbeelden, motieven en ervaringen. Een nadeel van een dergelijk open vraaggesprek is echter het gevaar dat de vergelijkbaarheid van interviews door tussentijdse veranderingen onder druk komt te staan (Hijmans & Wester, 2006, p. 514). Daarom is naarmate de

interviews vorderde gebruik gemaakt van een systematische opsomming van aspecten en van bepaalde thema's die zeker aan de orde moesten komen.

In het begin van het onderzoek kwamen hier na vrijwel elk interview thema's bij, thema's die werden aangedragen door de respondenten zelf. In volgende interviews werd gezocht naar bevestiging of erkenning van deze thema's. Hierdoor kreeg de topiclijst pas in de loop van het onderzoek zijn definitieve vorm (Hijmans & Wester, 2006, p. 510).

3.3 Respondenten

Bij deze vorm van onderzoek is de selectie van respondenten gebonden aan inhoudelijke en theoretische overwegingen, niet het toeval, maar juist een bewust gereflecteerde keuze, voortgekomen uit de literatuurstudie. Het gaat dan ook om 'purposive sampling' in plaats van de op toeval gebaseerde vormen van 'random sampling' (Hijmans & Wester, 2006, p. 510).

Het gerichte karakter van de selectie roept onmiddellijk de vraag op naar de representativiteit van het onderzoek, maar het gaat hier niet om de kwalitatieve verhoudingen binnen een steekproef die op toevalsbasis tot stand kwam, zoals bij grootschalig veldonderzoek. In theorieformulerend onderzoek is dus niet het generaliseren van een populatie van belang maar juist het ontdekken van kenmerken van structuur in hetgeen onderzocht wordt. Door het met elkaar vergelijken van de uitspraken van de verschillende respondenten, is geprobeerd te achterhalen welke karakteristieke kenmerkend zijn voor vrijwel de hele groep, welke dat niet zijn en welke variëren over verschillende subgroepen (Hijmans & Wester, 2006, p. 511). Representativiteit heeft in dit soort onderzoek dus een andere betekenis. Het accent ligt op de vraag of de geïnterviewde respondenten representatief zijn voor het verschijnsel, ofwel de vraag of de belangrijke factoren ook daadwerkelijk voorkomen in de steekproef (Hijmans & Wester, 2006, p. 511).

Om de steekproef zo representatief mogelijk te houden in dit onderzoek, is gekozen om parlementaire verslaggevers bij zoveel verschillende mogelijke mediumtypen te interviewen. Twee respondenten waren werkzaam voor een persbureau, te weten het ANP en NovumNieuws B.V. Één respondent voor BNR Nieuwsradio, een nationaal radiostation. Twee respondenten werden geïnterviewd voor televisie, te weten parlementaire verslaggevers bij RTL Nieuws en Den Haag Vandaag.

Één respondent was werkzaam voor *Elsevier*, een weekblad, en de overige vijf respondenten werkten voor nationale kranten, te weten het *NRC-Handelsblad*, *De Volkskrant*, *de Telegraaf*, het *Financieel Dagblad* en *Dagblad De Pers*. Hier is met opzet gekozen voor zowel een specialistische krant met veel aandacht voor Europa (*Financieel Dagblad*), als een populistische krant (*de Telegraaf*), als een gratis krant (*de Pers*), als voor twee van de ‘kwaliteitskranten’ (*de Volkskrant* en het *NRC-Handelsblad*). Deze laatste staat bovendien bijzonder bekend om de uitgebreide verslaggeving op het gebied van Europa en buitenland.

Respondent 1 was sinds drie maanden werkzaam als parlementair verslaggever voor dagblad *De Pers*. De voorafgaande twee jaar had hij zowel in de Tweede Kamer als op het ministerie van Buitenlandse Zaken gewerkt en zich daar beziggehouden met Europa.

Respondent 2 was werkzaam als parlementair verslaggever bij het *Financieel Dagblad*. Hij was pas sinds een paar weken fulltime parlementair journalist in Den Haag voor die krant, maar had zich de afgelopen vijftientig jaar ook al met parlementaire journalistiek beziggehouden voor dezelfde krant. De meeste thema’s waar hij zich in zijn loopbaan dusver mee had beziggehouden, hadden te maken met Europa.

Respondent 3 werkte voor het persbureau NovumNieuws. Hij was sinds anderhalf jaar parlementaire journalist voor dat medium. Daarvoor had hij politieke geschiedenis gestudeerd en een half jaar als wetenschapper gewerkt.

Respondent 4 was werkzaam als parlementair journalist voor BNR Nieuwsradio. Hij werkte op dat moment achteneenhalf jaar voor dat medium, waarvan vijf jaar in Den Haag als politiek verslaggever. Omdat BNR geen eigen correspondent in Brussel heeft zitten, maar samenwerkt met de correspondenten van het *Financieel Dagblad* in Brussel, ging de respondent ook vier per jaar naar Brussel om verslag uit te brengen van de Europese top.

Respondent 5 was werkzaam voor *Elsevier*. Deze respondent was ooit begonnen als in de kunstjournalistiek bij *Dagblad van het Noorden*, was daarna chef kunstredactie geworden bij diezelfde krant, was vervolgens chef politiek geworden voor *Het Parool* in Den Haag en had daarna zes jaar in Brussel gezeten als correspondent voor datzelfde medium alvorens als politiek verslaggever bij *Elsevier* terecht te komen. Hier is hij een redelijk bekende en toonaangevende columnist.

Respondent 6 was sinds 12 jaar werkzaam als parlementair journalist bij RTL. Daarvoor had hij drie jaar gewerkt bij *Dagblad Het Binnenhof*, een Haagse krant die inmiddels niet meer bestaat, en een kleine twintig jaar bij de GPD (Geassocieerde Persdiensten) gewerkt, waar hij zich niet altijd met politiek bezig had gehouden. Hij begon daar als chef sport, werd daarna chef nieuwsdienst, ging toen naar de parlementaire redactie

en werd vervolgens buitenland redacteur. Toen hij bij RTL begon, werd hij weer parlementair redacteur.

Respondent 7 was sinds 2003 parlementair verslaggever voor *De Volkskrant*. Hij had politicologie gestudeerd, had vervolgens als stagiair gewerkt bij het toen nog bestaande dagblad *De Waarheid*, had daarna gedurende drie jaar in Apeldoorn gewerkt bij een regionale krant, had daarna tien jaar lang gewerkt voor de GPD, waarvan vijf jaar in Den Haag en vijf en een half jaar in Brussel, als correspondent en was vervolgens voor *De Volkskrant* gaan werken als parlementair redacteur.

Respondent 8 was evenzeer werkzaam voor een krant: voor *de Telegraaf*. Hij had bestuurskunde gestudeerd, was een tijdje ambtenaar geweest voor Economische Zaken en had daarna vijf jaar voor de Europese Commissie gewerkt in Boedapest. Vervolgens besloot hij de journalistiek in te gaan en volgde de PDOJ (Postdoctorale Opleiding Journalistiek) aan de Erasmus Universiteit. Tijdens deze opleiding liep hij stage bij *de Telegraaf* en werd daarna meteen bij diezelfde krant parlementair verslaggever.

Respondent 9 werkte voor het ANP. Zij had de School voor Journalistiek gedaan en was vervolgens terechtgekomen bij het ANP. Daar had zij verschillende redacties en nieuwsdiensten doorlopen en was nu sinds tien jaar werkzaam als parlementair verslaggever in Den Haag, eerst met als specialisatie Zorg, vervolgens Justitie en nu sinds een half jaar Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerk; de portefeuille waar Europa ook onder valt. Deze mevrouw was blij met deze specialisatie omdat zij geïnteresseerd was in voornamelijk Defensie. Europa vond ze wat minder interessant.

Respondent 10 was weer werkzaam voor televisie en dan voor Den Haag Vandaag, dat een vast onderdeel vormt van het programma Nova. Ook hij had eerst de School voor Journalistiek gedaan, waarna hij stage was gaan lopen bij Radio 1. Hier had hij meegewerkt aan verschillende politieke programma's. Nu was hij sinds drie en een half jaar werkzaam voor Den Haag Vandaag als politiek verslaggever. Zijn taak was voornamelijk het doen van research en het voorbereiden van items.

Respondent 11 werkte als Europa-redacteur voor het *NRC-Handelsblad*. Deze krant is de enige krant in Nederland met een speciale Europa-redactie. Zij schreef niet alleen zelf artikelen die te maken hebben met Nederland en Europa, maar ondersteunde ook onder meer de Haagse verslaggevers op het gebied van Europees beleid. Zij had ook eerst de School voor Journalistiek gedaan, was toen gaan werken voor een regionale krant en vervolgens voor *De Volkskrant*, op de financiële redactie. Daarnaast had ze tegelijkertijd geschiedenis gestudeerd.

Vanaf 1986 was ze werkzaam voor *NRC-Handelsblad*. Eerst bij de bijlage Mens en Bedrijf, die later opging in de economieredactie, en sinds drie jaar voor de Europa-redactie.

Zoals al bleek uit hoofdstuk 2, is de typische westerse journalist volgens Mark Deuze (2002) een jonge, hoogopgeleide man, die op de universiteit iets anders studeerde dan journalistiek en die afkomstig is uit de gevestigde culturele orde van zijn land (p. 478). Negen van de elf respondenten in dit onderzoek waren inderdaad man, slechts twee respondenten waren vrouw. Negen van de elf respondenten was jonger dan 40 jaar. Een aantal van hen was zelfs jonger dan dertig, waaruit opgemaakt kan worden dat de parlementaire journalistiek een tak van de journalistiek is die redelijk in het begin van de carrière van een journalist wordt beoefend. De meeste respondenten hadden inderdaad aan de universiteit iets anders dan journalistiek gestudeerd, meestal een politiek gerelateerde studie. Slechts drie respondenten hadden wel de School voor Journalistiek gedaan. Uit bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de definitie van Deuze dus ook opgaat voor de parlementaire journalistiek.

Wat verder opviel, was de politieke fascinatie, zowel in het algemeen als voor Europa, die vrijwel alle respondenten met elkaar deelden. De meeste hadden ofwel een politiek gerichte studie gedaan of waren in of voor de nationale of Europese politiek werkzaam geweest. Drie van de respondenten waren eerder correspondent in Brussel geweest.

Moelijkheid bij het verkrijgen van respondenten was dat slechts één a twee parlementaire verslaggevers per medium Europa in de portefeuille hebben en niet alle verslaggevers die benaderd werden, daadwerkelijk bereid waren om mee te werken aan het onderzoek. Zo was er bijvoorbeeld maar 1 opinieblad dat medewerking verleende. Bovendien werden interviewafspraken die gemaakt waren af en toe afgebeeld of verschoven, omdat er 'iets belangrijkers' tussenkwam. Het kwam ook wel eens voor dat een respondent de afspraak vergat. Verder zijn er een aantal media, waaronder voornamelijk regionale dagbladen, waar geen enkele parlementaire verslaggever over Europa gaat en al het nieuws vanuit Brussel via persbureaus, het GPD of via correspondenten verkregen wordt. Ook hier was het dus vrijwel onmogelijk om geschikte respondenten te vinden. De meeste respondenten werden eerst telefonisch benadert en vervolgens, vaak na toezegging, via email.

Na het interviewen van circa acht respondenten begon er replicatie op te treden, dat wil zeggen: kwamen er vrijwel geen nieuwe thema's naar voren en werden in vrijwel alle interviews de eerder gedane bevindingen bevestigd en herhaald. Daarom is gekozen om te stoppen met interviewen na elf respondenten. Verder is het geheel conform de gefundeerde theorie om te stoppen met het zoeken van nieuwe respondenten zodra er replicatie begint op te

treden. Aan het begin van het onderzoek bestaat er nog nauwelijks inzicht in het bestudeerde fenomeen en zijn de ideeën van de onderzoeker nog grotendeels speculatief. Het model krijgt vorm door meer cases met elkaar te vergelijken. Als een aantal cases ook daadwerkelijk met elkaar vergeleken zijn, ontstaat er een consequent beeld en vindt bij vergelijking vooral replicatie plaats. De theorie past dus steeds beter bij het onderzoeksveld naarmate het onderzoeksproces vordert (Aalberts, 2006, p. 71).

Als cases op elkaar lijken, dan is dat volgens Glaser en Strauss het bewijs voor het bestaan van een bepaald feit. Glaser en Strauss spreken dan van ‘verzadiging’ (Aalberts, 2006, p. 71). Zodra er geen nieuwe variaties meer worden aangetroffen, wordt het begrip verzadigd genoemd. Verzadiging is een voorwaarde om over te gaan naar de volgende fase in het proces van begripsontwikkeling (Hijmans & Wester, 2006, p. 510).

Een algemeen kritiekpunt op dit onderzoek, en op kwalitatief onderzoek in het algemeen, is dat het vaak moeilijk is na te gaan in hoeverre de resultaten ook algemeen gelden buiten de onderzochte groep respondenten (Aalberts, 2006, p. 84). Dit is in dit onderzoek zoveel mogelijk gegarandeerd door respondenten bij verschillende mediumtypen te interviewen totdat er verzadiging optrad. Nieuwe interviews leverden dus geen nieuwe inzichten meer op en de variëteit aan mogelijke uitspraken werden door de reeds gedane interviews gedekt.

3.4 Analyse

Het analyseren begon dan ook al direct na het afnemen van de eerste interviews, zodat de ervaringen en bevindingen van respondenten gelijk met elkaar vergeleken konden worden en gebruikt konden worden in volgende interviews. Dat data tegelijk verzameld en geanalyseerd worden, is geheel conform het uitgangspunt van de gefundeerde theoriebenadering.

De data van dit onderzoek werden vervolgens ook gecodeerd met behulp van de gefundeerde theoriebenadering: de constant vergelijkende methode. Met deze methode vergelijkt de onderzoeker cases op systematische manier. “Door het gebruik van de methode van voortdurende vergelijking wordt het mogelijk om te komen tot een complexe theorie die een nauwe relatie heeft met de gegevens, omdat de voortdurende vergelijkingen de onderzoeker dwingen zich rekenschap te geven van veel verscheidenheid in de gegevens” (Glaser & Strauss, 1976, p. 110).

In dit onderzoek werden allereerst de interviews letterlijk uitgeschreven en bewerkt tot transcripten. De analyse begon met het doorlezen van de transcripten, waarna de data werden omgezet in proposities: zinnen waarin respondenten bepaalde ervaringen, meningen of ideeën weergaven, en relaties legden tussen deze zaken. Propositionen zijn de allerkleinste onderdelen waaruit data zijn opgebouwd: zij omschrijven een begrip of leggen een relatie tussen twee begrippen (Aalberts, 2006, p. 74).

Vervolgens vond clustering plaats van de proposities. Glaser en Strauss noemen dit ‘open coderen’. De onderzoeker clustert de proposities die volgens hem of haar bij elkaar horen en die misschien verwijzen naar hetzelfde begrip (Aalberts, 2006, p. 74). In de kantlijn van de interviewtranscripten werden deze codes naast de desbetreffende tekstfragmenten geschreven.

In de volgende fase werden de centrale begrippen die naar voren kwamen tijdens het open coderen verder uitgewerkt naar een vorm waarmee de onderzochte situatie precies kon worden beschreven. Vervolgens werd deze begrippen verder ingeperkt en werden de kernbegrippen bepaald. In de laatste fase werd de theorie aan de hand van deze kernbegrippen verder uitgewerkt en geformuleerd en werd de vraagstelling beantwoord (Hijmans & Wester, 2006, pp. 509-510).

Gedurende het gehele coderingsproces draaide het om de link tussen de data en de theorie (Hijmans & Wester, 2006, p. 523). Dit leidde ertoe dat de codering diverse malen wijzigde gedurende het verloop van het onderzoeksproces, totdat zo veel mogelijk data op betekenisvolle manier gecodeerd konden worden. Door deze clustering ontstonden begrippen die direct voortkwamen uit de data zelf en die niet zijn afgeleid uit de bestaande theorie of literatuur (Aalberts, 2006, p. 74).

De transcripten ondergingen dus een aantal transformaties: van bestanden met ‘voorlopig gecodeerde gegevens’ volgens het tot dan toe uitgewerkte analytische kader, totdat er een uiteindelijk bestand was met definitief gecodeerde gegevens en een analytisch kader met verzadigde begrippen (Hijmans & Wester, 2006, p. 522).

Hoofdstuk 4: Kennis en interesse

Al tijdens het afnemen van de interviews en het tegelijkertijd analyseren van de transcripten, kwam naar voren dat twee kernthema's overheersten in vrijwel alle interviews. Deze thema's zijn 'kennis' en 'interesse'. Hiermee wordt dan voornamelijk het gebrek aan beide bedoeld. Deze thema's zullen in dit hoofdstuk verder uitgewerkt worden aan de hand van drie groepen: media, politici en publiek. Allereerst zal echter ingegaan worden op de werkzaamheden van de geïnterviewde journalisten en op welke manier Europa daar een rol in speelt. Hierna zullen de bovengenoemde kernthema's worden uitgewerkt.

4.1 Europa in de dagelijkse werkpraktijk

Respondenten vertellen dat de EU niet altijd een even grote rol in hun werk speelt. De manier waarop Europa een rol speelt in de dagelijkse werkpraktijk hangt vaak af het medium waarvoor men werkt. Over het algemeen kan gesteld worden dat Europa een grotere rol speelt in het werk van dagbladjournalisten dan in het werk van televisie- en radiojournalisten. Europa speelt pas een rol in het werk van de parlementaire journalist, zo vertellen respondenten, zodra er een Haagse component aan zit, dat wil zeggen wanneer het leeft in de Haagse politiek. Dit betekent dat Europa geen hoofdrol speelt in de dagelijkse werkzaamheden. Volgens verschillende respondenten komt Europa steeds duidelijk terug in hun werk, al is het vaak maar in een bijrol. Het woord 'parlementair' zegt het natuurlijk al: het werkveld van deze journalisten is in eerste instantie het parlement, in Den Haag. Een televisiejournalist bevestigt dit:

Wij gaan er pas mee aan de slag als er vanuit het Nederlandse parlement of vanuit de Nederlandse regering echt iets op het Europese vlak gebeurt. Of wel omdat er onderhandeld gaat worden over een miljard minder bijdrage zeg maar, of wel als het gaat om de Grondwet, dat soort zaken, dan komen wij in beeld. (10. 4)

Voor veel thema's betekent dit dat de EU geen rol speelt, zo vertelt een dagbladjournaliste:

Het betekent dat als jij redacteur volkshuisvesting bent in Den Haag, dan ben je niet direct op Brussel gericht, want daar gaat Brussel eigenlijk niet over, maar weer wel zodra de woningbouwcorporaties aan de orde komen, die in de nieuwe opzet ook voor een deel in het buitenland, ja gewoon op de vrije markt operen en dan blijkt opeens Neelie Kroes te roepen van ja dan vallen ze onder de Europese concurrentieregels. (11.2)

Er worden dus geen artikelen of items gemaakt over alle dagelijkse dingen die in Brussel gebeuren, dit ziet men als de taak van de correspondenten aldaar. Volgens een dagbladjournalist ligt voor parlementaire journalisten de focus anders, omdat men vanuit Den Haag naar Brussel kijkt en niet andersom. Een andere dagbladjournalist zegt in eerste instantie een Haagse redacteur te zijn en dus vanuit de Haagse werkelijkheid naar Europa te kijken. Hij kijkt alleen naar wat de gevolgen van Brussel voor Nederland zijn. Een televisiejournalist is het daarmee eens. Men kan niet zomaar aandacht besteden aan onderwerpen die niet spelen in Den Haag:

Je gaat niet zeggen van nou het kabinet vindt (...) Europa helemaal niet belangrijk, maar wij gaan ons profileren als Europarubriek (...). Dan ben je met je eigen hobby bezig, of met wat jij belangrijk vindt. Hoe kunnen wij nou beoordelen met zijn zessen wat het land belangrijk vindt? Ik bedoel, we maken die keuzes wel, maar dat doen wij omdat het kabinet keuzes maakt, het parlement keuzes maakt of accenten legt.(10.12)

Men ziet het dan ook vooral als de taak van parlementaire journalisten om de grote Europese ontwikkelingen die in Den Haag een rol spelen te volgen en deze toegankelijk en begrijpelijk te maken voor het publiek. Men wil voornamelijk verslaan over de grote ontwikkelingen, over wat men denkt dat voor de burger van belang is. Men ziet zichzelf dus geheel conform de beroepsideologie, zoals beschreven staat in hoofdstuk 2, als ‘dienstverlener aan het publiek’. Dit probeert men, ook geheel conform de beroepsideologie, op objectieve wijze te doen:

Die hele discussie over de Grondwet, dat moeten wij dan wel kritisch volgen, maar daar moeten we mensen over informeren, over hoe het kabinet daarmee omgaat, het is niet aan ons om daar dan vervolgens ook een waardeoordeel aan te plakken, een etiket, dat moet de lezer zelf doen. (...) wat stelt nou de mening van een journalist voor? Die is net zo belangrijk als jouw mening. Taak van de journalisten is om bloot te leggen, om te laten zien wat er gaande is. (...) Dus wat ik er persoonlijk van vind, ja daar kun je nooit hele honderd procent schrijven natuurlijk. Op de eerste plaats wil ik gewoon blootleggen wat er gaande is.(2.15)

Het enige wat men volgens een journalist van een persbureau kan doen, is zoveel mogelijk over Europa berichten. Verscheidene respondenten zeggen expliciet dat ze persoonlijk Europa wel heel belangrijk vinden, maar dit niet mogen laten doorschemeren in de items die ze maken, of in de artikelen die ze schrijven.

Ik ben er zelf een voorstander van, van de Europese Unie, dus ik vind het ook interessant, dus ja wij mogen ja dus niet sturen, je mag niet subjectief zijn dus het enige wat wij kunnen doen is het gewoon in de kwantiteit doen, dus als er iets te berichten valt, dat je het gewoon bericht, zodat gewoon onze klanten, of die lezers, dat gewoon ook vaak, hoe vaker je het hoort, hoe meer je er eigenlijk ook vertrouwt mee raakt. (3.9)

De EU speelt dus zeker een rol in het werk van de parlementaire journalist, maar niet de hoofdrol. Europa wordt doorgaans pas nieuws voor deze journalisten als het speelt in de Haagse politiek. Respondenten geven aan dat zij zich dan vooral richten op de gevolgen van Brussel voor Nederland. De respondenten zien zichzelf absoluut niet als voorlichtingsbureau van Europa; men wil geen verkondiger, pleitbezorger of voorvechter zijn van Europa. Allen zien een journalist als niet meer of niet minder dan een boodschapper die laat zien wat er in de wereld gebeurt. Een intermediair tussen politici en burgers.

4.1.1 Netwerk

Respondenten vertellen dat als men een artikel schrijft, of een item maakt, waarbij Europa een rol speelt, men dus ook voornamelijk bronnen in Den Haag raadpleegt en niet zozeer in Brussel. Een enkeling doet dit wel, maar dat is dan vaak omdat hij of zij die contacten in Brussel toch al heeft door eigen ervaring, door bijvoorbeeld als correspondent daar gewerkt te hebben. De meeste parlementaire journalisten hebben ook wat betreft Europa hun netwerk vooral in Den Haag. Tot dit netwerk behoren Kamerleden, en dan voornamelijk de Europawoordvoerders, ministers, staatssecretarissen en, persvoorlichters. Ambtenaren en andere experts, zowel binnen als buiten de politiek, op het gebied van Europa worden in mindere mate geraadpleegd:

[Ik spreek] Ministers wel, Timmermans, Verhagen absoluut, daar spreken we er natuurlijk vaak mee over. De premier, ja als ik hem interview of ook gewoon tijdens ehh de vrijdagse persconferentie, ja zeer zeker.

En spreek je ook nog mensen buiten politiek Den Haag?

Ikzelf niet zoveel moet ik eerlijk zeggen. Soms als iemand van, weet ik veel, Clingendael ofzo of iets in die richting, of als Europees Commissarissen hier komen, dat die dingen doe ik wel, maar zeg maar experts buiten Den Haag doen wij niet zoveel moet ik eerlijk zeggen (...) Als ik afgelopen jaar twee keer met iemand gebeld heb, zo'n Clingendael of wat dan ook, om eens bij te praten dan heb je het wel gehad. Ik volg het wel, wat ik wel doe is het, omdat ik daar heb gezeten ken ik nog wel redelijk wat mensen in Brussel, dus daar praat ik wel regelmatig mee. Met Europarlementariërs, met mensen uit de Commissie, maar dat is meer ook een kwestie van persoonlijke contacten die ik nog heb.(7.8),(7.9)

Een enkeling geeft aan zich vooral op experts buiten de politiek te concentreren en gebruik te maken van dossiers en openbare stukken bij het schrijven zijn artikelen. Maar voor de meeste andere respondenten geldt dat Haagse politici de belangrijkste bronnen zijn waarop men de berichtgeving baseert. Een televisiejournalist geeft daar een verklaring voor:

Politici in Den Haag zijn natuurlijk vaak een belangrijke bron omdat ze dicht bij het vuur zitten en vaak al informatie hebben die bij ons nog niet bekend is. Bewindslieden hebben vaak ook zelf behoefte om te lekken. Dat komt ook vaak voor hoor (...) Het is natuurlijk één groot machtsspel aan de politieke kant en daar kunnen wij soms van profiteren, dat mensen toch gaan praten.(6.9)

Alle journalisten geven aan tevreden te zijn over de medewerking die zij meestal krijgen van politici met betrekking tot Europa. Vooral televisiejournalisten zijn hier erg tevreden over.

Een televisiejournalist vindt dit het voordeel van het medium televisie:

Televisie vinden ze [politici] toch allemaal wel belangrijk en vergeet niet, alle politici moeten om de vier jaar herexamen doen zeg maar, dan komen er weer verkiezingen aan en dan moeten ze wel in beeld zijn geweest en met regelmaat, de mensen moeten wel weten wie zij zijn. Nee doorgaans werken die allemaal ernstig mee, want het is goed voor hun eigen imago. (6.4)

Het onderhouden van de contacten met politici verloopt dan ook voor alle respondenten redelijk gemakkelijk. Allen geven aan dat het onderhouden van je netwerk vooral een kwestie is van bellen: “Bellen, bellen, bellen. Je zit als journalist de hele dag te bellen”, aldus een dagbladjournalist. Een televisiejournalist over de manier waarop hij te werk gaat:

Het is natuurlijk nooit zo dat je ineens, in één keer, met één telefoontje het hele verhaal hebt. Je hoort daar iets, op een departement hoor je iets, je hoort van iemand die daar belang bij heeft, dat kan een belangenorganisatie zijn of wat dan ook. Iemand vertelt je iets, waar je niets aan hebt, maar de ander vertelt je iets waar je ook niets aan hebt, maar als je die twee dingen koppelt dan ontstaat er ineens een lijn. Het zijn allemaal, het is net een legpuzzel. Het zijn allemaal puzzelstukjes en op een gegeven moment (...) valt de puzzel in elkaar en dan heb je het verhaal.(...) Er zijn zoveel mogelijkheden om aan informatie te komen, gewoon logisch nadenken vaak, wie kan er iets van weten of wat gaat er binnenkort spelen en dan jagen, zoeken. (6.10)

Respondenten geven, kort samengevat, aan redelijk tot zeer afhankelijk te zijn van hun netwerk, dat voor de meeste van hen vooral bestaat uit Haagse politici. Deze politici werken doorgaans goed mee, aldus respondenten, want dit is in hun eigen belang. Door met verschillende mensen te bellen en te praten en alles aan elkaar te plakken ontstaat er vervolgens een nieuwsbericht, dat al dan niet de krant of het journaal haalt.

4.2 Wanneer is Europa nieuws?

Volgens journalisten is Europa vaak geen nieuws. Dit heeft te maken met het feit dat Europa niet nieuwswaardig is. Volgens een dagbladjournalist is Europa vaak geen spetterend nieuws en is het vaak bedoeld voor een select publiek. Ook zijn volgens deze respondent de bronnen vaak lastig te benaderen en kun je niet volstaan met het bellen van een of twee personen. Een televisiejournalist brengt onder de aandacht dat televisie een medium is waar men erg afhankelijk is van beeld om de boodschap over te brengen en dat dit een struikelblok vormt bij de EU:

[In Brussel] zijn alleen maar vergadercircuits, wat natuurlijk afschuwelijk is in televisiebeeld en het duurt heel lang in zijn algemeenheid voordat er echt belangrijke besluiten worden genomen. (6.3)

Een andere televisiejournalist benadrukt de onoverzichtelijkheid en de moeilijkheid van de EU. De burger interesseert dit volgens hem niets:

Ik bedoel: het is zo'n log, onoverzichtelijk apparaat daar zo in Brussel, waarom zouden we daar met een ingewikkeld onderwerp, waar je uren in investeert om ook maar iets te begrijpen van wat er speelt, waarom zou je daar dan geld in investeren als de burger het toch maar niks vindt? Maar dat is geen goeie houding, dat geef ik ook wel toe, maar dat is wel de praktijk. (...) De dagelijkse dingen in Brussel,

daar krijg je ook gewoon de burger niet voor geïnteresseerd in een uitzending daarover, dan gaan ze zappen. (10. 6)

Ook een verslaggever van een persbureau benadrukt dat er op Europees gebied vaak technische en moeilijke dingen spelen die volgens hem gewoon niet interessant genoeg zijn voor de burger. Hij vindt het vaak te specialistisch en omdat hij het zelf ook niet zou willen lezen, brengt hij het dan ook niet.

Europa is onder andere te technisch, te abstract, te moeilijk, het interesseert de burger niet en het is niet spetterend genoeg: dit zijn volgens deze respondenten enkele redenen waarom nieuws over Europa vaak de krant of het journaal niet haalt. Dat zegt iets over de criteria waar Europa dan wel aan zou moeten voldoen om nieuws te zijn: Europees nieuws haalt dus wel de kranten op het moment dat het concreet is, makkelijk uitlegbaar en spannend is of van belang is voor de burger. Dit is volgens de respondenten het geval rondom specifieke thema's of momenten, maar meestal niet.

Specifieke momenten die genoemd worden in de interviews met betrekking tot de EU zijn Europese topontmoetingen, verkiezingen en referenda. Allemaal regelmatig terugkerende gebeurtenissen. In de periode dat de meeste interviews werden afgenomen, vond er toevallig een Europese top plaats (21 en 22 juni 2007), waarop voor de tweede keer beslist werd over de Europese Grondwet. Europa is op zo'n moment hot news, maar zodra de top of het referendum weer voorbij is, is het niet meer interessant:

Ja en dat is mijn eerste Europese top pas, dan wordt het wel weer wat concreter, maar ik denk dat het daarna wel weer gewoon inkakt hoor.. (9.7)

Actualiteit en urgentie worden ook vaak genoemd als belangrijke nieuwscriteria, dit vloeit logisch voort uit de beroepsideologie: journalisten werken op basis van actualiteit, urgentie en snelheid. Een dagbladjournalist geeft aan dat het belangrijkste nieuws voor zijn krant, en voor kranten in het algemeen, altijd het actuele nieuws is. Voor de radio geldt dit ook volgens een radiojournalist:

Je wilt op de radio gewoon het nieuws horen van dat moment en ...Dus als ik voor een nieuwsuitzending aan het werken ben, dan richt ik me daarop en dan kun je, ja je kunt dan wel over tien onderwerpen beginnen, maar dan uiteindelijk in de montage, zal dat toch sneuvelen omdat je op dat moment daar niet mee bezig bent. (4.4)

Respondenten geven ook vaak aan dat ook voor Europees nieuws geldt dat het een nationaal karakter moet hebben. Er moet een impact zijn op Nederland, er moet dus vrijwel altijd een directe link zijn met Nederland. Zolang Europa niet relevant of interessant is voor Nederland, zal het de journaals en de kranten niet halen. Verder wordt er vaak op gewezen dat Europa van belang moet zijn voor het publiek, wil het nieuws zijn. Volgens een televisiejournalist geldt dit voor alle onderwerpen die hij maakt en niet alleen voor Europese onderwerpen. Een journaliste van een persbureau geeft aan dat wanneer er iets besloten wordt dat maar betrekking heeft op heel weinig mensen, dat ze het dan eerder links zal laten liggen dan wanneer er iets speelt dat voor veel mensen van belang is. Zij geeft aan dat dit een van haar belangrijkste selectiecriteria is. Ook voor een journalist van een opinieblad is dit een belangrijk criterium:

Wat een belangrijk criteria altijd is, what's in it for me, vanuit de lezer gedacht. Heb ik hier iets mee? Wordt ik hier minder van of beter van, of heb ik hier last van? Dat is altijd een belangrijk criterium, in zijn algemeen, altijd in de journalistiek, volgens mij en dat geldt hier dus ook. (15.5)

Iets dat volgens de respondenten verder ook nog een belangrijke rol speelt, is het aanbod van ander nieuws op een dag. Europa kan op bepaald moment wel van nationaal belang zijn, maar als er nieuws is met een hogere prioriteit, dan zal het nieuws over Europa naar de achtergrond verschuiven.

Andere nieuwscriteria die respondenten verder nog noemen, is dat Europese onderwerpen concreet en makkelijk uitlegbaar moeten zijn, willen ze het nieuws halen. Een dagbladjournalist illustreert dit:

Het moet niet te cryptisch zijn, het moet niet gaan over institutionele veranderingen van de Europese Unie (...) Het moet niet al te diplomatiek zijn, het moet niet een proces zijn. (...) men wil graag alleen het eindresultaat. Het nieuws over Europa moet in één zin zijn uit te leggen. (1. 8)

Verder refereert men ook vaak aan 'spanning' en 'conflict'. Zodra er in de Haagse politiek onenigheid ontstaat met betrekking tot een Europees onderwerp, wordt Europa nieuws. Volgens een radiojournalist is Europa vaak pas nieuws zodra er onenigheid over bestaat binnen de coalitie. Zodra twee of meer partijen het oneens zijn, dan is het nieuws voor hem. Een dagbladjournalist is het daar mee eens. Ook is hij van mening dat politici vaker stelling zouden moeten nemen op Europees gebied:

Europees nieuws wordt interessant nieuws op het moment dat het gepolitiseerd wordt. Politici moeten hier Europese onderwerpen politiseren, moeten gewoon stelling nemen en ze moeten ook elkaar daarop, zoals ze bij nationale onderwerpen bij elkaar ook doen, partijen nemen ook stelling in. (7.10)

Dat er een conflict moet zijn binnen de Haagse politiek over iets wat met Europa te maken heeft, voordat Europa in het nieuws komt, is een nieuwscriterium dat natuurlijk alleen geldt voor parlementaire journalisten. Dit sluit aan bij wat al eerder genoemd werd: Europa wordt pas nieuws zodra de Tweede Kamer en het kabinet het nieuws vinden. Een televisiejournalist geeft daar een verklaring voor:

Vergeet niet dat wat hier in Den Haag gebeurt bijna altijd nieuws is, bijna altijd de uitzendingen haalt of in de krant verschijnt en Brussel is dat natuurlijk maar af en toe. Het gaat ook om het belang van het nieuws en dat is hier groter, want alles dat in de Tweede Kamer of in het kabinet wordt besloten heeft invloed op het leven van jou en mij, van iedereen, waar het nou over gaat, of de veiligheid op straat, je woonomgeving, je huur, je inkomen, scholen, kinderen, alles wordt hier beslist. Dus dit is in principe altijd nieuws. (6.6)

Als Europa dus voldoet aan de nieuwscriteria die hierboven genoemd zijn: actualiteit, urgentie, spanning, conflict, makkelijk uitlegbaar, concreet, als er een nationale link is en als het leeft in de Haagse politiek, dan is er grote kans dat Europa in het nieuws komt. Verder geven respondenten aan dat ook het aanbod van ander nieuws op een dag een rol speelt. Hiernaast zijn er volgens de respondenten ook nog allerlei andere oorzaken die bepalen of de EU nieuws is. Een aantal van die oorzaken hangt samen met de manier waarop collega's, de eigen redactie, het eigen medium en de media over het algemeen tegen Europa aankijken.

4.3 Media

De redactie blijkt een belangrijke rol te spelen bij de vraag of de EU in het nieuws komt. In deze paragraaf wordt gekeken naar de manier waarop de eigen redactie omgaat met Europa, tegen welke specifieke problemen respondenten hier aanlopen en wat zij vinden van de berichtgeving van andere media Europa. Tot slot zal ingegaan worden op de oorzaken van deze problemen en op de gevolgen die voortvloeien uit de manier waarop de redactie en de media omgaan met Europa.

4.3.1 Invloed van de redactie

Hoe Europa uiteindelijk in het nieuws verschijnt, hangt volgens de respondenten voor een groot gedeelte af van de redactie waarvoor een parlementaire journalist werkt. Dit geldt overigens niet alleen voor Europese onderwerpen, maar voor alle onderwerpen die in het nieuws komen. Zo hebben de meeste redacties een vinger aan de pols met betrekking tot de onderwerpkeuze, de invalshoek die gekozen wordt, de lengte van artikelen en items en de tijd die een parlementaire journalist krijgt om een artikel te schrijven of item te maken.

Wat betreft onderwerpkeuze en invalshoek worden de meeste parlementaire journalisten niet echt gestuurd. Vrijwel alle respondenten geven aan dat dit meestal in overleg plaatsvindt. Op de vraag of de redactie verder nog veel invloed heeft op de manier waarop men met Europa omgaat, geeft een televisiejournalist als antwoord dat hij wel wordt aangestuurd door zijn redactie om aan bepaalde onderwerpen aandacht te besteden, maar dat hij zelf ook vaak met onderwerpen aan komt zetten. Meestal besluit hij dan vervolgens in overleg met de redactie aan welk onderwerp hij gaat werken. Een dagbladjournalist geeft ook aan de onderwerpkeuze meestal in overleg plaatsvindt:

Nee ik bepaal zelf de onderwerpen, dus als portefeuillehouder. Dan leg ik voor, ik denk dat dit interessant is en dan heb je, met mijn chef heb ik nog wel eens wat discussie van nou ik zou die invalshoek kiezen of ehh..maar dat is toch echt wat wat wij als parlementaire redactie op dat moment interessant vinden. Altijd even in overleg met de chef. (8.3)

Bij de meeste kranten vergadert men bijvoorbeeld één of twee keer in de week en dan bepaalt men in gezamenlijkheid welke onderwerpen aangepakt zullen worden en op welke manier dat zal gebeuren. Slechts voor één respondent geldt dat hij alles mocht maken wat hij wil en dat de eindredactie dan uiteindelijk, nadat het artikel geschreven is, pas besluit of het wel of niet in de krant komt. Verslaggevers bij persbureaus geven aan dat zij nooit overleg hebben met hun chefs over onderwerpkeuze of invalshoeken. Deze respondenten geven zelf aan dat dit te maken heeft met het feit dat voor persbureaus sowieso vrijwel alles wat er gebeurt nieuws is en men in een korte tijd dus veel berichten moet produceren. Voor deze respondenten geldt dan ook dat hun berichten niet of nauwelijks nog bewerkt worden door de redactie:

Ik doe dit pakket nu samen met iemand anders en wij lezen zoveel mogelijk elkaars berichten en dan gaat het naar de eindredactie maar die doet er eigenlijk niet zo veel aan, die lezen en sturen het gewoon door.(9.8)

Dit geldt echter niet voor de respondenten die niet werkzaam zijn voor een persbureau. De redactie heeft bij de meeste van hen wel invloed op de lengte van een artikel of item over Europa en op welke plek in de krant of in de uitzending het te staan komt. Een televisiejournalist geeft aan dat bij zijn medium vooral overleg gepleegd wordt over hoeveel tijd hij binnen zijn programma krijgt voor een bepaald onderwerp. Een dagbladjournalist vertelt dat hij van zijn redactie maar een maximaal aantal woorden krijgt voor zijn berichten:

Ik kan maximaal 800 woorden schrijven en dat is vaak veel te weinig. Als ik stukken over Europa schrijf dan zit ik heel vaak aan 1000, 1200 woorden en dat wordt dan gehalveerd.(...) ik kan die lijst van afspraken die in de Grondwet staan, die kan ik niet vermelden, omdat die gewoon te veel ruimte eisen en ik zou juist per stuk op die afspraken in willen gaan van dat wil Nederland wel dat wil Nederland niet, maar omdat ik zo weinig ruimte heb, gaat daar dus gewoon een dikke streep doorheen. (1.9)

Verder heeft de redactie volgens de respondenten invloed op de tijd die men krijgt voor het schrijven van een artikel of het maken van een item over Europa. Vrij veel respondenten geven aan dat Europa een arbeidsintensief onderwerp is. Men kan het alleen goed doen als er men daar ook een aantal dagen de tijd voor krijgt. Het probleem is echter dat die tijd er vaak niet is en dat men binnen de redactie dus moet proberen om mensen zo gek te krijgen dat men die tijd wel krijgt. Dit is moeilijk volgens de meeste respondenten. Volgens een dagbladjournalist moet je dus goed weten waar je precies mee bezig bent:

Je moet weten: wat betekent Europa nou voor onze lezers, want dan kun je ook binnen zo'n journalistieke organisatie, binnen zo'n redactie kun je zeggen, ja kijk dit verhaal, dat is belangrijk, daar ben ik nu mee bezig en daar wil ik ook de tijd voor nemen en natuurlijk zijn er nog honderden andere dingen die ik zou kunnen doen, maar dit is belangrijk. Als je dan op een redactie zegt van ja het is belangrijk want de richtlijnen...huppeldepup artikel 4 wordt veranderd, ja daar zullen collega's zeggen van ja, nou en, veel succes ermee maar doe het maar in je eigen tijd! (2.8)

De redactie heeft dus veel invloed op de manier waarop de EU in het nieuws komt. De redactie bemoeit zich volgens de respondenten zowel met onderwerpkeuze en invalshoek, als met de lengte van het artikel of item, als met de tijd die men ervoor krijgt om het te maken. Volgens de meeste respondenten gebeurt dit meestal in onderling overleg, ze hebben zelf dus

ook wat in de melk te brokkelen op dit gebied. De respondenten vertellen dat de invloed van de redactie echter niet het enige obstakel is dat overwonnen moet worden in de dagelijkse praktijk.

4.3.2 Waar loopt men tegen aan?

Problemen waartegen vrijwel alle respondenten zeggen tegen aan te lopen met betrekking tot hun eigen redactie en de berichtgeving over Europa hebben te maken met de grootte van de redacties, tijdgebrek, onderlinge samenwerking en de twee kernthema's die in de inleiding van dit hoofdstuk al genoemd werden: de kennis en de interesse met betrekking tot Europa.

De meeste respondenten werken voor een kleine Haagse redactie, waar al het Haagse nieuws behandeld moet worden, waardoor er doorgaans niet veel ruimte en aandacht is voor Europa. Bovendien zijn de meeste respondenten de enige Haagse redacteur bij hun medium met Europa in de portefeuille. Naast Europa hebben ze echter ook nog ontwikkelingssamenwerk en buitenlandse zaken in hun takenpakket, waardoor ze zich niet fulltime op Europa kunnen richten.

Een respondent die voor een gespecialiseerde krant werkt waar men Europa belangrijk vindt, zegt wel bijna altijd genoeg ruimte en tijd te krijgen. Slechts één respondent werkt voor een krant waar Europa dusdanig belangrijk gevonden wordt, dat men er een aparte Europa-redactie voor opgericht heeft, waarvoor vier redacteurs werkzaam zijn. Deze Europa-redactie spot volgens deze respondent onderwerpen die te maken hebben met Nederland en Europa en probeert vervolgens de Haagse redacteurs daar attent op te maken en te helpen. De onderlinge samenwerking met de andere redacties verloopt volgens deze respondent goed. De onderlinge samenwerking verloopt echter niet bij alle media even goed. Een aantal van de respondenten deed beklag hierover. Vooral de samenwerking met de correspondenten in Brussel en met de buitenlandredactie verloopt niet altijd even goed:

We werken wel samen, maar dat zou beter kunnen zeg ik maar even. Ik bedoel ik heb me daar in het begin wel hard voor gemaakt, om dat voor elkaar te krijgen, maar dat is toch heel moeilijk omdat je hier in Den Haag altijd heel erg druk hebt, maar ik zou eigenlijk nog steeds meer uitwisseling willen.

Maar hoe denk je dan dat dat komt, dat die samenwerking niet optimaal is?

Omdat je op verschillende redacties werkt. Dat is heel plat, maar het is wel waar. Ik ben hier bezig met mijn dingen en mijn collega's in Brussel zijn bezig met hun dingen.(...) de Brusselse correspondenten

vallen onder de buitenlandredactie, vallen niet onder de binnenlandredactie. Het zou denk ik misschien wel helpen als je die twee mensen zou onderschuiven bij de parlementaire redactie, maar dan beginnen ze bij buitenland te zeuren daarover. Dat zijn hun mensen. (7.2)

Een dagbladjournalist geeft aan dat hij bij de berichtgeving over Europa vaak het idee heeft dat hij tussen twee redacties in hangt: de binnenlandredactie vindt het vaak te technisch en is van mening dat op het op de buitenlandpagina thuishoort en de buitenlandredactie wil het ook niet op haar pagina's.

Enkele respondenten geven aan dat hun medium niet eens correspondenten in Brussel heeft zitten. Deze journalisten moesten Brussel er zelf ook nog bij doen. Een radiojournalist vertelt dat hij vier keer per jaar, als er een Europese Top plaatsvindt, zelf naar Brussel moet gaan om reportages te maken. Een televisiejournalist vertelt ook dat zijn medium geen correspondenten in Brussel heeft en dat hij die rol dus af en toe op zich moet nemen:

Nee, want mijn hoofdredacteur vindt dat helemaal niet nodig, want die vindt het eigenlijk allemaal gewauwel in Brussel en zeker voor televisie niet interessant (...), hij heeft zoiets van als echt iets belangrijks gebeurt in Brussel, dan zijn we vanuit Den Haag in anderhalf uur in Brussel dus dan ga je er maar naar toe. Zodoende doe ik Brussel erbij. (6.2)

De manier waarop Europa een rol speelt in de werkzaamheden van parlementaire journalisten hangt volgens de respondenten nauw samen met hoe de eigen redactie en de collega's bij het eigen medium tegen Europa aankijken. Uiteindelijk moeten alle journalisten werken binnen een redactie, waar bepaalde stimulansen vanuit gaan of niet. Dus als een redactie Europa niet belangrijk of interessant vindt, dan zal een journalist ook nooit goed over Europa kunnen berichten. Een dagbladjournalist vertelt dat hij bijna elke dag weer moet gaan vechten en uit moet gaan leggen waarom Europa wel belangrijk is:

Het is een grote, het is een grote strijd. Dat is voor mij als parlementair journalist is dat wel moeilijk, omdat ik eerst mijn verhaal moet verkopen, niet aan de lezer, maar aan mijn hoofdredacteur, aan de hoofdredactie.(...) en dat is vaak wel een hele grote barrière zeg maar. Ik weet dat veel journalisten daarmee worstelen, dat gewoon bij de hoofdredactie van veel kranten weinig warmte is voor Europa.(1.3)

Veel respondenten zeggen, net zoals de journalist waarvan bovenstaand citaat afkomstig is, aan Europa zelf wel uiterst belangrijk en interessant te vinden, maar voortdurend tegen een

redactie aan te lopen die daar anders over denkt. “Mijn redactie is er gewoon niet in geïnteresseerd”, kwam als uitspraak dan ook redelijk vaak terug. Een dagbladjournalist doet zelfs de volgende uitspraak: “Ja sterker nog op het moment dat ik bij mijn mederedactieëgenoten ga beginnen over de Europese Grondwet, over een nieuw verdrag, dan vallen ze bijna in slaap.”

Respondenten melden dat eindredacteuren, hoofdredacteuren en collega’s die zich, zowel binnen als buiten de parlementaire journalistiek, met andere specialismen bezighouden, doorgaans niet geïnteresseerd zijn in de Europese Unie. Hoofdredacteuren en eindredacteuren die Europa als een verlengde van het binnenlandse beleid zien, of die zelf ooit een functie hebben gehad waarbij de Europese Unie meespeelde, hebben wel voldoende interesse voor Europa. Twee respondenten, verslaggevers voor het *Financieel Dagblad* en voor het *NRC-Handelsblad*, geven aan een redactie te hebben die wel uitermate geïnteresseerd is in Europa: De journalist die voor het *Financieel Dagblad* werkt, geeft aan dat Brussel voor zijn krant altijd al belangrijk is geweest en dat zijn krant als eerste Nederlandse krant twee vaste correspondenten in Brussel heeft gestationeerd. De journaliste die werkt voor het *NRC-Handelsblad* geeft ook aan dat haar krant Europa heel belangrijk vindt. Ze vertelt waarom Europa bij haar krant zo belangrijk gevonden wordt:

Nou ja kijk de behoefte van de hoofdredactie, de vorige hoofdredactie, dat is inmiddels weer vernieuwd, die kwam voort uit het feit dat men vond dat Europa, de Europese Unie en de Europese wetgeving, zoveel van Nederland bepalen inmiddels dat wij daar meer over als krant in zijn algemeenheid, meer over zouden moeten schrijven. En de hoofdredacteur vond, en zijn adjunct, dat dat te weinig gebeurde (...) dat nog veel meer duidelijk moest worden wat die Europese Unie uitspookt en wat op Europees gebied ook transnationaal gebeurt aan thema’s die in allerlei landen op dezelfde manier spelen, weet je wel.(11.1)

De meeste respondenten zien dat de problemen met de berichtgeving over Europa mediabreed optreden. Een verslaggever van een persbureau meldt dat zijzelf en haar collega’s in Brussel wel doortikken wat betreft Europese onderwerpen, maar dat ze daar haast nooit iets van terugziet in de meeste kranten. Een dagbladjournalist zegt dat Europa in de hoofden van de meeste hoofdredacteuren en journalisten een ‘ver van je bed show’ is. Volgens een televisiejournalist is het feit dat Europa niet de hoogste prioriteit heeft een algeheel probleem van de journalistiek: De meeste respondenten geven aan dat media denken dat er bij Europa niets te halen valt, dat het lezers wegjaagt en dat het dus niets oplevert om erover te berichten.

Uit de uitspraken van de respondenten kan over het algemeen worden afgeleid dat gespecialiseerde kranten en week en opiniebladen meer interesse hebben voor Europa dan andere kranten. Kranten hebben weer meer interesse in Europa dan radio en televisie. Televisie heeft volgens de meeste respondenten de minste interesse in Europa: Veel respondenten uiten kritiek op de manier waarop televisiejournals omgaan met Europa, zeker omdat zij het televisiejournal als de belangrijkste bron van informatie voor de meeste burgers zien. Deze respondenten vinden dat er niet alleen te weinig aandacht is voor Europa bij de televisie, maar dat de manier waarop Europa gebracht wordt ook te klassiek en te saai is. Een dagbladjournalist vindt dat de NOS en RTL Europa erg stiefmoederlijk behandelen. Volgens hem maken ze daar niet meer dan gemiddeld één item per week over Europa. Een journaliste van een persbureau voegt hier nog aan toe dat zij de berichtgeving van de NOS en van het RTL over Europa te klassiek, te saai en te nietszeggend vind. Een andere dagbladjournalist is het met bovengenoemde respondenten eens. Hij vertelt:

Ik denk het NOS en RTL, dat zijn belangrijke informatiebronnen (...) ik vind dat daar echt te weinig aandacht is voor Europese Zaken. Ja en als het is, is het ook nog vind ik vaak wel op echt zo'n klassieke manier. Er is een top en dan zie je Paul Snijder of Jos Heijmans met op de achtergrond het gebouw waar die ministers of Heads of States komen en die vlaggen en dan zie je zo'n stelling, punt. Nou dat is nou niet zeg maar de meest aantrekkelijke vorm van televisiejournalistiek. Of je ziet nog een auto aankomen. Dat soort beelden is bijna standaard, dat is natuurlijk wel erg saai.(7.13)

Een televisiejournalist, die door de interviewer geconfronteerd werd met de kritiek van zijn collega's bij andere media, reageert als volgt op deze kritiek:

Kijk een krant heeft ongeveer, nou laat ik uit mijn hoofd zeggen, twintig pagina's (...) dus daar kan je vijftig verhalen in kwijt en Nova heeft een half uur uitzending, dus daar kun je maximaal drie onderwerpen in kwijt. Dus dat is ook al wel wat anders zeg maar. (...) Kranten en persbureaus die kunnen dan wel zeggen van de aandacht bij de televisie is niet aanwezig maar ik zie ook zelden op een voorpagina een verhaal over Europa. Ik bedoel daar durft de Volkskrant, ik noem maar even een krant, of Trouw of wat voor krant dan ook, durft die keuze ook nauwelijks te maken. Ik bedoel dat is toch het uithangbord van je krant. Kijk ik vind het wel schattig dat zij op pagina tien iets krabbelen over een of andere richtlijn en dat ze dan ons gaan verwijten dat wij er niks aan doen, maar ja dat is ook maar pagina tien, zij durven ook niet te kiezen (10.5)

Sommige respondenten leggen de oorzaak voor de slechte berichtgeving tevens bij collega parlementaire journalisten. Één respondent geeft aan de kennis van de meeste andere

parlementaire journalisten over de EU bedroevend slecht te vinden, niet veel beter dan de kennis van het gemiddelde publiek. Het gevolg hiervan is volgens hem dat journalisten zich te veel op elkaar oriënteren en de politieke agenda te zeer volgen in plaats van zelf te bepalen wat nieuws is:

Nederlandse journalisten zijn erg volgend, dus ze houden zich vanaf het begin af aan met de oppervlakte bezig, namelijk met de conflicten tussen politici, zonder naar de inhoud van de onderliggende zaak te kijken. Het gevolg is ook dat automatisch de thematiek van waar ze over schrijven beperkt blijft tot waar de politici zich mee bezig houden. Het kan best zijn dat de politici, dat de politieke agenda kunstmatig veel smaller is dan dat het publiek geneigd is te denken.(5.5)

Volgens deze respondent heeft dit enerzijds te maken met redacties, die individuele journalisten op de vingers tikken wanneer ze nieuws dat anderen wel hebben zelf niet oppikken. Anderzijds heeft dat volgens te maken met het feit dat er een snel verloop is in de parlementaire journalistiek:

Als je kijkt naar de samenstelling van de Tweede Kamer, ik geloof dat bijna niemand meer in de Tweede Kamer zit die er vijf jaar geleden ook zat. Maar dat geldt ook in de parlementaire journalistiek, dat soort mensen weten vaak ook geen, weten vaak ook geen hond, dus was doe je dan: persberichtjes overschrijven. Of zoals ik het wel eens cynisch zeg: een primeur in Nederland is het persbericht een dag eerder hebben dan de rest.(5.13)

En zo maken respondenten elkaar over en weer verwijten in de interviews wat betreft de slechte berichtgeving over Europa. Slechts een enkeling steekt de hand in eigen boezem en wijst naar eigen tekortkomingen of tekortkomingen van het eigen medium. Men wijst verder het gebrek aan interesse van de redactie, de grootte van de redactie en de onderlinge samenwerking tussen redacties aan als probleempunten. Respondenten zijn over het algemeen van opvatting dat dit een mediabreed fenomeen is. Verder geven sommige respondenten aan dat hun medium geen eigen correspondenten in Brussel heeft en dat zij dit er zelf ook nog bij moeten doen.

4.3.3 Waar komen de problemen vandaan en waar leiden ze toe?

Respondenten geven nog een aantal oorzaken die volgens hen te maken hebben met de slechte berichtgeving over de EU. Een andere oorzaak waarop door de meeste respondenten gewezen wordt is het feit dat de EU een specialisme is: het is moeilijk, technisch, log, abstract en saai. De meeste mensen vinden Europa gewoon een lastig onderwerp, aldus een dagbladjournalist. Europa wordt pas interessant op het moment dat men er iets meer over weet, maar voordat men er voldoende over weet, moet men zich er eerst flink in verdiepen. Als je de EU een beetje wil begrijpen, dan zul je je toch een beetje moeten verdiepen in de wordingsgeschiedenis, de uitbreidingen, de Europese instituties, richtlijnen enzovoorts, volgens een respondent. De meeste redacteuren hebben daar geen tijd voor en geen zin in:

Ik merk wel dat men blij is dat ik het doe en dat Theo het doet. Ik merk echt mijn collega's vinden het gewoon moeilijk, ze vinden het abstract, vinden het moeilijk grijpbaar en voor een deel is dat natuurlijk ook zo. Dat is natuurlijk die jargon die daar gebruikt wordt in Europa, ik bedoel je moet daar toch een tijdje zitten. Toen ik daarheen ging, ik denk het kostte me echt wel een jaar voordat ik al die onderwerpen een beetje begreep. (7.9)

Uit de meeste interviews komt naar voren dat er een gebrek aan kennis heerst op het gebied van Europa, alleen mensen die zich er in verdiept hebben, en dat geldt zowel voor journalisten, als voor politici en burgers, weten waar het over gaat. Dit leidt er volgens de respondenten toe dat er maar weinig mensen zijn die men kan raadplegen op het gebied van de EU die echt van de hoed en de rand weten. Verder leidt dit ertoe dat journalisten alleen goed over de EU kunnen schrijven als ze zich er in specialiseren. Dit betekent dat men, wat al eerder in deze paragraaf genoemd werd, er veel tijd aan kwijt is, het lang duurt voordat een artikel of item af is en dat men altijd moet simplificeren, willen leken het ook begrijpen. Ook betekent dat volgens een dagbladjournaliste dus ook dat men veel lobbywerk moet verrichten om tijd en ruimte te krijgen van de redactie en om het vervolgens in de krant of in de uitzending te krijgen:

Dus je moet ontzettend tegen de stroom in roeien, bij je collega's, en je collega's zijn belangrijk want je moet een plekje in de krant zien te reserveren. Ja jij wil eigenlijk een berichtje op de één, anders op de drie, in ieder geval op een prominente plek op de pagina, maar dan moet je je collega's overtuigen van het feit dat jij daar een interessant bericht hebt, of dat je daar mee bezig bent. (11.3)

Sommige respondenten geven aan dat door dit alles de EU als specialisme weinig status heeft in de parlementaire journalistiek: buiten degenen die er oprecht in geïnteresseerd zijn, wil niemand het doen. Ook dit zorgt er weer voor dat Europa een specialistische aangelegenheid blijft, met weinig aanzien. Een journalist die werkzaam is voor een opinieblad hierover:

De parlementaire journalistiek en Europa...dat is een hele kleine niche hoor (...) De meeste mensen doen het er een beetje bij, ik bedoel, als het hen zo uitkomt. (...) Het hoogste in rangorde zeg maar in de politieke journalistiek zijn de generalisten, die schrijven over politieke gevechten, dus over weet ik veel, coalitieproblemen, ruzie tussen Bos en Balkenende en dat soort dingen en dan heb je de vakjournalisten en die schrijven over Verkeer en Waterstaat, dat ligt een trapje lager in de hiërarchie en zo heb je dus ook traditioneel de journalisten die de combinatie defensie, ontwikkelingshulp en buitenlandse zaken, inclusief Europa doen. Dus het wordt beschouwd als een soort niet heel erg ter zake doende niche. (5.1)

Kort samengevat kan gezegd worden dat de EU een lastig onderwerp is, waarin men zich moet verdiepen, wil men er goed over kunnen berichten. Dit leidt er volgens respondenten toe dat de EU een specialisme is en dat maar weinig mensen in het netwerk geraadpleegd kunnen worden die over voldoende kennis beschikken op Europees gebied. Dit leidt er volgens respondenten verder toe dat het tijdrovend is om over de EU te berichten, dat de EU als specialisme maar weinig status heeft en dat het zich als specialisme op deze manier zelf in stand houdt.

4.4 Politici

Volgens alle respondenten hebben Haagse politici bijzonder veel invloed op de berichtgeving rondom Europa. Vrijwel alle respondenten gaven aan in hun werkzaamheden vrijwel dagelijks te struikelen over de beperkte kennis en interesse van deze politici met betrekking tot Europa. Want doordat de meeste van deze politici weinig interesse en kennis hebben op het gebied van Europa, hebben ze volgens de respondenten vaak niet eens in de gaten hoezeer Europa verstrengeld is met het binnenlandse beleid. Een dagbladjournalist merkte dit ook op:

In Den Haag wordt toch Europees beleid een beetje als buitenlands beleid gezien. Men maakt niet die link dat Europees beleid gewoon in feite binnenlands beleid is (...) Daar zit zowel voor de Kamer als voor de journalistiek, dus zowel voor de politiek als voor de journalistiek, zit daar volgens mij wel een

probleempunt. Europees beleid is geen buitenlands beleid. Het is ook niet louter binnenlands beleid want je zit met 27 hèn, maar wat er in Brussel gebeurt, is zó dominant voor de ruimte die men hier nog heeft. (7.3)

Dit leidt er volgens een andere dagbladjournalist onder andere toe dat politici pas wakker worden, stukken gaan lezen en gaan nadenken op het moment dat een ministerie de uitwerking van de regelgeving toestuurt, regelgeving waarover twee jaar geleden in Brussel is besloten. Op zo'n moment is het te laat om nog invloed uit te oefenen. Dit is echter niet het enige waar de respondenten tegen aan lopen.

4.4.1 'Europa leeft niet bij politici'

Respondenten vertellen dat Haagse politici doorgaans een groot gebrek aan interesse ten toon spreiden als het op Europa aankomt. Met politici wordt hier over het algemeen trouwens bedoeld op Tweede Kamerleden. Volgens een respondent die schrijft voor een opinieblad, zien politieke partijen er totaal geen brood in om hun vingers te branden aan Europa:

Politiek gezien is Europa een zeer oninteressant thema waar je alleen maar je vingers aan kunt branden, zoals we gezien hebben tijdens het referendum en die partijen willen dat niet nog een tweede keer doen en dat veroorzaakt echt schade.(1.13)

Ook andere respondenten klagen over de desinteresse van politici. Een dagbladjournalist vertelt dat tijdens de fractievergaderingen van grote fracties zo'n driekwart van de politici zit te bellen en te smsen en alleen maar gefocust is op zijn eigen onderwerp. Een andere dagbladjournaliste voegt hier nog aan toe dat bij algemene overleggen over Europese onderwerpen vaak meer dan de helft van de specialisten niet komt opdagen. Een andere dagbladjournalist geeft aan dat hij ooit één Europa debat gevolgd heeft. Daar zaten zes Kamerleden tegenover elkaar en dat was dan het Europa debat.

Maar waarom hebben politici dan geen interesse in Europa? Volgens de respondenten heeft dit te maken met het feit dat politici het idee hebben dat ze met Europa niet kunnen scoren bij de achterban en geen of weinig media-aandacht krijgen. Op het moment dat politici echter wel het idee hebben dat ze wel kunnen scoren bij de achterban met Europa, of zodra er een groot Europees item, zoals een Europese top, maar ook thema's zoals nettobetalingen aan de EU, de Europese Grondwet of een referendum, spelen in de nationale politiek, zoals de

afgelopen periode gebeurde met het nieuwe Europees grondwettelijk verdrag, zijn ze volgens de respondenten dus ineens wel geïnteresseerd. Een verslaggever van een persbureau over de periode waarin een hervormde Europese Grondwet centraal stond (juni-juli 2007):

Opeens is Europa hot, dus iedereen wil je juist te woord staan over Europa, terwijl voorheen natuurlijk helemaal niet, de afgelopen twee jaar was het niet zo'n sexy onderwerp natuurlijk, iedereen zat maar in zijn maag met die afwijzing en nu is dat opeens weer enorm boven komen drijven. Iedereen moet nu iets, de Kamer moet iets en die moeten zich profileren.(9.1),(9.2)

Op zulke momenten, zo geven respondenten te kennen, krijgen ze dan ook meer dan voldoende medewerking vanuit de politiek wat betreft Europa. De kennis van politici met betrekking tot Europese onderwerpen is volgens deze respondent ineens een stuk beter dan normaal:

Nou het grappige is, er zit nu natuurlijk net een nieuwe Tweede Kamer en die hebben zich natuurlijk omdat Europa er aan zat te komen, hebben ze zich wel meer ingelezen vond ik dan de afgelopen twee jaar het geval was, want toen hoefde je hen echt niets over Europa te vragen want dan kreeg je een beetje zo'n vaag antwoord. Maar nu gaat het natuurlijk spelen en is iedereen juist heel erg er op gespist om er iets van te weten dus nu heeft iedereen zich ook wel redelijk ingelezen.(9.2)

Kort samengevat zijn, op de Europa-specialisten na, de meeste politici doorgaans niet geïnteresseerd in Europa, omdat ze, aldus respondenten, denken dat er niet mee kunnen scoren bij de achterban en dat het geen media-aandacht oplevert. Op momenten dat dit wel het geval is, omdat er bijvoorbeeld bepaalde Europese thema's spelen die van groot nationaal belang zijn, dan is Europa vaak ineens wel interessant en hot news voor politici. Respondenten geven aan dat politici zich dan vaak beter hebben laten informeren, en meer weten over Europa en vooraan in de rij staan om hun medewerking te verlenen.

4.4.2 'De Europese kennis van politici is totaal belabberd'

De vraag: "Wat vindt u eigenlijk van de kennis van politici over Europa?" werd in elk interview gesteld en leverde grofweg altijd hetzelfde antwoord op:

Ik denk dat die kennis niet veel groter is dan die van het gemiddelde publiek. Als we het hebben over de Europese integratie hè? Nee, die kennis is gewoon belabberd, stelt gewoon helemaal niets voor.(5.6)

Veel respondenten nuanceren deze uitspraak vervolgens wel. Volgens de meeste van hen is de kennis van de Europawoordvoerders van de verschillende partijen, van de minister en staatssecretaris van Buitenlandse Zaken en van de premier wat betreft Europa uitstekend. Alle respondenten zeggen waardering te hebben voor de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken: Frans Timmermans. Ook geeft een aantal respondenten aan dat er in de Kamer een aantal commissies zijn, zoals de Tweede Kamercommissie Landbouw, of de commissie Financiën, waarin mensen zitten die wel wat weten over Europa, maar die alleen maar kennis op hun eigen vakgebied hebben, maar die het totaalbeeld dus niet in de gaten hebben. De rest van de Tweede Kamer moet het bij vrijwel alle respondenten ontgelden. Een dagbladjournalist vat het als volgt samen:

Als je vraagt aan Kamerleden wat ze van Europa weten, dan kunnen zij niet het aantal Europarlementariërs opnoemen, weten ook niet hoeveel lidstaten er zijn, weten niet wat het budget is van de Europese Unie en dat zijn alleen al de basisvoorwaarden waarvan je een beetje kunt praten wat Europa nou betekent voor Nederland en dat zegt ook veel over mijn grenzen als journalist, hoeveel ik over Europa kan schrijven. (1.9)

Een andere dagbladjournalist besloot zelf een tijdje terug de kennis van een aantal Kamerleden over Europa eens te testen:

Na die stemming [over de toetreding van tien nieuwe lidstaten] heb ik met mijn collega's een enquête georganiseerd, bliksemsnel. Ik had die vragen opgesteld, tien vragen over de EU en die hebben we met zijn vijven zitten uitvoeren, zodat ze elkaar niet konden bellen ondertussen die Kamerleden. Het was echt gewoon een overval, klaar, af, uit. Hebben we iets van vijftig Kamerleden heel snel gebeld daardoor, dat is toch éénderde zeg maar, en de uitslag was dramatisch, dramatisch! (...) éénderde wist niet eens hoeveel landen er nou eigenlijk bij kwamen. Dat was nog de beste score dat tweederde het wel wist. Alle andere vragen waren echt ver onder de maat. Men wist niet welke landen er bij kwamen, wist niet hoeveel Europarlementariërs er waren, wist niet hoeveel leden er in de Commissie zaten, wisten het budget niet van de EU, niet de Nederlandse afdracht, gewoon nul punt nul! Het was echt.. als je dit in een rapportcijfer zou moeten uitdrukken...die vijftig hadden echt een drieëneenhalf ofzo gescoord.(7.3)

Andere respondenten geven aan sowieso niet te spreken te zijn over de kennis van politici, ook niet op hun eigen dossiers. Veel Kamerleden vernemen volgens hen pas een weekje van

te voren wat er eigenlijk speelt, ook op hun eigen vakgebied, zodat er meestal geen invloed meer op het beleid uitgeoefend kan worden.

Er is echter ook een klein aantal respondenten dat een afwijkende mening heeft over het belang van de Europa-kennis van politici. Onder andere een televisiejournalist:

Je hoeft niet van alle honderdvijftig Kamerleden te verlangen dat ze daar goed inzitten. Ik bedoel dat wordt verdeeld in de fractie, de ene weet alles van volksgezondheid en de ander Europa, de volgende landbouw en noem maar op, dus dat is verdeeld op die manier.(6.4)

Hoe dan ook, uit de uitspraken van respondenten blijkt dat de meeste politici niet alleen een gebrek aan interesse ten toon spreiden op het gebied van Europa, maar ook een gebrek aan kennis. Slechts over de Europese kennis van een klein groepje politici: de Europa-specialisten en bepaalde bewindslieden, zijn respondenten meer te spreken.

4.4.3. Het gebrek aan kennis en interesse leidt tot....

Het staat al in het citaat hierboven: net als in de journalistiek, verdeeld men binnen de fracties de verschillende portefeuilles. En zijn dus maar enkele Kamerleden die gespecialiseerd zijn in Europa: de Europawoordvoerders. Dit heeft als gevolg dat net als in de journalistiek, ook in de politiek de EU een aangelegenheid voor specialisten is. Alleen politici die zich verdiept hebben in het onderwerp, of die werkzaam geweest zijn in de Europese politiek, weten volgens de respondenten hoe de hazen lopen op Europees gebied.

Volgens een respondent, die werkzaam is voor een opinieblad, bestaat er in de Tweede Kamer een heel klein clubje dat zich de Commissie Europese Zaken noemt, waarin Kamerleden zitten die zich vrijwel fulltime met Europa bezighouden. Dit zijn volgens deze respondent allemaal mensen die vaak al beroepsmatig, als ambtenaar van Buitenlandse Zaken of als diplomaat bij Europa betrokken waren.

Veel respondenten zeggen zich te ergeren aan het feit dat Europa ook in de politiek zo'n specialistische aangelegenheid is, want dit betekent dat er slechts een klein groepje politici is dat men kan raadplegen. Maar ook over de kennis van dat selecte groepje Kamerleden zijn niet alle respondenten even enthousiast. Een dagbladjournalist illustreert dit:

Je hebt de Europa woordvoerder van de verschillende politieke partijen en daar heb ik veel contact mee en als ik die bel dan krijg ik altijd wel een beetje een standaard verhaal zeg maar. Dus ik weet nu wel van de meeste politieke partijen hoe zij tegenover Europa staan, maar dat is allemaal beperkt tot één Kamerlid per fractie en de rest van die fractie, ja, die hebben daar niets mee te maken ook. Dus Europa is een domein van de specialist in het parlement.(1.6)

Dat Europa een specialisme is, leidt er volgens een aantal respondenten ook toe dat Europa weinig status heeft onder Kamerleden. Volgens een dagbladjournalist moeten de Europawoordvoerders in de Kamer en binnen hun fractie knokken voor aandacht. Degene die bijvoorbeeld Financiën doet, of Sociale Zaken, krijgt vaak meer media-aandacht. Status hangt volgens deze journalist samen met 'coverage'. Dit betekent dat hoe vaker je hoofd op televisie is, of je naam genoemd wordt op de radio en in de krant, des te meer status een politicus heeft in de Kamer. Een televisiejournalist merkt dit ook op:

Kijk Nederlandse politici die willen natuurlijk zelf, landelijke politici willen zo belangrijk mogelijk gehouden worden (...) en politici die carrière willen maken die weten dat als zij in Europa zitten, dat ze niet op televisie komen, maar in Nederland wel, dus zij willen zichzelf zo belangrijk mogelijk tonen en daardoor Europa ook enigszins onbelangrijk houden. (...) Zij zullen dus niet zeggen van ja ho ho, wacht eens effe, is allemaal wel zo dat jij nu hier een beetje staat te neuzelen over dit en dat onderwerp maar daar gaat het eigenlijk helemaal niet meer over, daar gaat Europa over. Dat zullen ze nooit zeggen.(10.6)

Dat er maar weinig politici zijn die degelijke kennis hebben op het gebied van de EU en omdat het onderwerp maar weinig status heeft onder politici, leidt er volgens verschillende respondenten toe dat politici Europa regelmatig onterecht te kunnen aanhalen om vervelend beleid door te kunnen voeren, Europa als boeman gebruiken, of Europa op andere manieren kunnen gebruiken voor eigen doeleinden. Volgens een journaliste die werkzaam is voor een persbureau proberen veel politici elkaar af te hangen op het gebied van Europa. Veel politici misbruiken Europa, aldus een dagbladjournaliste. Ze vertelt dat sommige politici zich soms wel eens verschuilen achter bepaalde Europese richtlijnen om eigen beleid te kunnen rechtvaardigen. Een journaliste heeft het idee dat het politici vaak alleen maar om het beeld en om te kunnen scoren gaat:

Ik heb vaak het idee dat ze proberen te scoren op bepaalde punten en dan maken ze een heel ding van iets, bijvoorbeeld het tweede nee, en dan blijkt dat vervolgens toch allemaal weer een zucht. Dus het is altijd een beetje een gedoetje om niks in Den Haag en dan gaat het niet om de inhoud. (9.2)

Een andere dagbladjournalist is ook van mening dat een aantal politici de EU misbruikt en Brussel aanwijst als zondebok. Ze gebruiken volgens hem Europa maar al te vaak om vervelende dingen aan op te hangen en presenteren andersom ook vaak de goede dingen vanuit Brussel als zijnde iets waar ze zelf verantwoordelijk voor zijn. Vrijwel alle respondenten zijn van mening dat wanneer politici op dusdanige manier omgaan met Europa, dit bijdraagt tot een negatief politiek klimaat over Europa onder burgers. Men is zelfs van mening dat dit zijn weerslag heeft gehad op bijvoorbeeld de uitslag van het referendum van 2005, waarbij politici niet in staat bleken om de inhoud over het beeld heen te tillen. De meeste respondenten betreurden dit. Een radiojournalist geeft een voorbeeld van hoe een politieke partij het klimaat kan beïnvloeden:

Bijvoorbeeld de VVD heeft aardig wat verwijten gekregen, dat ze steeds kritisch zijn en dan uiteindelijk toch met allerlei Europese dingen instemmen maar daarmee wel een klimaat aanwakkeren, dat mensen het gevoel krijgen van Brussel deugt niet, daar komt alleen maar ellende vandaan. (4.10)

Samengevat leidt het gebrek aan kennis en interesse op het gebied van Europa er volgens respondenten toe dat Europa ook in de politiek het domein van de specialist is en dat dit specialisme weinig aanzien geniet in termen van aandacht en coverage. Dat de EU een specialisme is, leidt er volgens respondenten toe dat politici de EU onopgemerkt kunnen misbruiken voor eigen doeleinden en als zondebok kunnen aanwijzen, wat er weer toe leidt dat er bij het publiek een negatief politiek klimaat ontstaat, dat het publiek gaat denken dat er alleen maar ellende uit Brussel komt.

4.5 Het publiek

Ten slotte blijkt ook het publiek een grote rol te spelen in de manier waarop de berichtgeving over Europa tot stand komt. In deze paragraaf zal iets gezegd worden over welke rol het publiek precies speelt in de dagelijkse werkpraktijk van de respondenten.

4.5.1 Journalisten zijn dienstverleners aan het publiek

Zoals ook al gezegd werd in hoofdstuk 2: journalisten zijn dienstverleners aan het publiek, dit maakt deel uit van hun beroepsideologie. Deze uitspraak wordt door alle respondenten impliciet bevestigd. Men ziet het, vaak op de eerste plaats, als taak om het publiek te informeren over Europa. ‘Relevantie voor het publiek’ en ‘het belang van het publiek’ worden door alle respondenten hoog in het vaandel gehouden. Een dagbladjournalist is van mening dat journalisten verplicht zijn om zich consequent af te vragen wat iets betekent voor zijn lezers. Een radiojournalist vindt ook dat hij zich op de belangen van zijn luisteraars moet richten:

Nou ja, we moeten gewoon berichten in zoverre het van belang is voor mensen hier, denk ik, en in zoverre het ook voor onze luisteraar van belang is want er zijn ook onderwerpen die heel belangrijk zijn, maar die bijvoorbeeld minder geschikt zijn voor de radio of minder interessant voor onze luisteraars.(4.5)

Een televisiejournalist vertelt dat hij altijd probeert in te schatten wat van belang is voor het publiek. Hij vindt dat het taak is van zijn programma om het publiek te informeren over wat er in Den Haag gebeurt. Ook vinden alle respondenten het van belang om artikelen te schrijven of items te maken die begrijpelijk zijn voor het publiek en die, ook in het geval van Europa, de zaken verhelderen voor het publiek. Een radiojournalist is van mening dat hij verhalen moet maken waar mensen naar willen luisteren en die ze begrijpen, zodat ze niet naar een andere zender overschakelen. Op het gebied van Europa geven veel respondenten aan het moeilijk te vinden om een begrijpelijk, interessant verhaal te maken:

Nee ik vind het interessant genoeg, ja zeker, maar het blijft toch nog steeds een beetje abstract, met dat vage onderhandelen, grondwettelijke elementen en je wil het allemaal niet weten. Leg dat maar eens uit aan je buurvrouw..Want ik probeer altijd gewoon simpel te schrijven van nou wat is er nou eigenlijk en dat is moeilijk hoor met Europa. (9.7)

Veel respondenten vinden dat men niet aan een artikel of item moet beginnen als men het niet begrijpelijk kan maken voor het grote publiek. Een dagbladjournalist die voor een populistische krant schrijft, vindt dat hij doorgaans veel moet simplificeren en dus geen ontzettende incrowd verhalen kan gaan schrijven over bijvoorbeeld de liberalisering van de

energiemarkt, omdat het profiel van zijn krant hem voorschrijft dat zijn oma van 85 het bij wijze van spreken ook moet kunnen begrijpen.

Het profiel van het medium waarvoor de respondent werkzaam is en het publiek waar dit medium op dient, blijkt van grote invloed te zijn op wat en waarover men kan schrijven. Voor een journalist bij bijvoorbeeld een specialistische krant, spelen andere onderwerpen met betrekking tot Europa, waar hij vervolgens ook dieper op in kan gaan, dan voor een televisiejournalist die werkzaam is voor het journaal. Deze televisiejournalist zegt dat zijn medium zich vooral richt op een soort niet bestaand standaardgezin: dertigers, getrouwd, twee kinderen, met een koopwoning en alle twee met een baan. Bij het maken van items over Europa probeert deze journalist de belangen en interesse van deze mensen in zijn achterhoofd te houden:

Waar zijn die mensen nou in geïnteresseerd? Die zijn geïnteresseerd of in hun woning, bij de Albert Heijn eindelijk eens een keer een parkeerterrein komt waar je niet hoeft te betalen, waar je gratis je auto kan parkeren, om maar wat te zeggen. Die willen weten hoe het met die scholen zit, met de veiligheid. (6.6)

Journalisten zien zichzelf als dienstverleners aan het publiek. Dit wil zeggen dat ze het als hun taak zien om het publiek te informeren over wat er in Den Haag gebeurt en dat ze daarbij altijd proberen in te schatten in hoeverre iets voor het publiek van belang is. Dit betekent ook dat ze allemaal proberen om hun berichten zo begrijpelijk mogelijk te maken, wat bij Europa nog wel eens moeilijk is, zo geven verschillende respondenten aan. De interesse van het publiek dat men bedient, wordt door alle respondenten als doorslaggevende factor gezien om wel of niet aan een item of artikel te beginnen. Op het gebied van Europa is deze interesse meestal echter afwezig.

4.5.2 ‘Mensen zijn niet geïnteresseerd in Europa’

Het grote publiek, zo geven alle respondenten aan, is namelijk absoluut niet geïnteresseerd in alles wat met Europa te maken heeft, tenzij het direct van invloed is op het dagelijkse leven en dat is nou meestal net niet het geval met Europa. Het meeste dat zich op Europees gebied afspeelt, is vaak te abstract en te vaag. Alleen op momenten dat het gaat over concrete zaken, zoals de Euro en de toetreding van nieuwe lidstaten, zijn mensen geïnteresseerd. Specifieke

Europese regelgeving en richtlijnen op bepaalde gebieden, daar is, op een handjevol beroepsmatig geïnteresseerden en andere fanatici, niemand voor te porren. Logisch ook, aldus de respondenten. Dus maken alle respondenten iedere dag weer de afweging in hoeverre iets interessant is voor de lezer, kijker of luisteraar. Een verslaggever voor een persbureau vertelt dat hij wel allemaal kan gaan zitten uitleggen hoe bepaalde richtlijnen in elkaar steken, maar weet dat dat zijn lezer allemaal niks zegt:

Je kan dat helemaal gaan uitleggen, hoe dat zit met die splitsing in zo'n netwerkdeel, in zo'n productiedeel bij die energiebedrijven en dat is voor ons interessant, maar die lezer zegt dat helemaal niks, die heeft al genoeg informatie als je zegt dat die bedrijven worden gesplitst in een netwerkdeel en een energiedeel, hoe dat verder wordt geregeld, ja, dat zal hem worst wezen. (3.8)

Een andere respondent vertelt dat ze niet zo snel aan een onderwerp zal gaan beginnen waarvan het grootste gedeelte van het land denkt: waar gaat dit nou weer over? Zij probeert zich op de grote lijnen te richten, waarin de burger wel geïnteresseerd is. Volgens een andere respondent moet je echt hoger opgeleid zijn om al die Europese ontwikkelingen te kunnen en te willen volgen. Weer een andere respondent geeft aan dat journalisten altijd voor hun publiek denken en niet over Europa schrijven omdat ze denken dat het publiek het niet interessant vindt. Of dat ook echt zo is, dat het publiek het niet interessant vindt, dat weet men niet zeker, daar gaat men alleen maar vanuit.

Een aantal respondenten zegt echter geen aandacht te besteden aan de interesse van het publiek op het gebied van de EU. Deze respondenten vinden dat het publiek over sommige zaken die spelen op het Europese vlak toch ingelicht moet worden, of het hen nou interesseert of niet. Een dagbladjournalist vertelt dat hij niet gaat kijken naar wat de burger nou leuk vindt aan Europa, want volgens hem vindt die het toch allemaal niet leuk en niet interessant. Maar hij vindt dat hij zijn lezers wel moet informeren hierover. Een radiojournalist vindt dat de meeste mensen uit zichzelf geen grote interesse ten toon spreiden op het gebied van Europa, maar dat hij het toch als zijn taak ziet om over belangrijke Europese ontwikkelingen te berichten. Hij probeert dat dan op dusdanige manier te doen dat mensen inzien waarom dit belangrijk voor hen is en waarom ze er iets over moeten weten. Een journalist die voor een persbureau werkt vindt dat men, ongeacht of het lezers interesseert, gewoon zo veel mogelijk over Europa moet berichten:

Het gaat meer om die frequentie. Het is zo weinig en als je het publiek er bekend mee moet maken dan je het gewoon vaak gewoon over hebben, het gewoon er door heen douwen. (...)Waarom is in

Nederland Den Haag zo bekend? Omdat heel veel nieuws uit Den Haag komt, omdat het er gewoon altijd gewoon doorheen wordt gedouwd en dat moeten ze met Europa ook wat meer doen.(3.13)

Over het algemeen geven respondenten aan dat het grootste gedeelte van het publiek niet geïnteresseerd is in Europese politiek, en ook niet in politiek in het algemeen. Een deel van de respondenten geeft aan rekening te houden met de interesses van het publiek en laat een groot aantal Europese onderwerpen dus links liggen. Een ander deel van de respondenten zegt zich niets aan te trekken van de interesse van het publiek, deze journalisten zijn van mening dat ze het publiek toch moeten informeren over Europa, of dat publiek daar nou op zit te wachten of niet.

4.5.3 Het gebrek aan kennis en interesse leidt tot....

Dat Nederlanders al dan wel of niet Europa-minded zijn, betekende volgens de meeste respondenten echter niet dat men er veel over weet. Vrijwel alle respondenten vinden de kennis van het grote publiek op het gebied van Europa bedroevend slecht. Een dagbladjournalist vertelt dat de meeste mensen bij wijze van spreken nog niet eens weten wie er in de Europese Commissie zitten:

Fratini versus Kroes? Hoe?! Fra wie, wat?! Is het een circus? Nee het is geen circus. Het is een [Europese] Commissaris van justitie waar het over gaat... (7.4)

Respondenten geven verschillende oorzaken voor het gebrek aan kennis van het publiek. Volgens een dagbladjournalist heeft dit deels te maken met het feit dat de Europese politiek heel moeilijk in elkaar zit. Voor mensen die zich er in verdiept hebben, is het vaak haast al niet te volgen, dus laat staan voor de gewone burger. Een ander legt de schuld bij het onderwijssysteem, waarin geen of nauwelijks aandacht is voor Europa volgens haar. Een andere oorzaak die genoemd wordt, is dat de meeste mensen gewoon geen tijd hebben om zich eens te verdiepen in de EU. Mensen hebben wel andere dingen aan hoofd dan zich bijvoorbeeld te verdiepen in gekwalificeerde meerderheden op het gebied van consumentenbescherming:

Hoe hoogopgeleid mensen ook zijn, ze zijn heel erg met hun eigen leven bezig. Ze gaan heus niet heel erg uitgebreid vier kranten lopen lezen en er eens even over nadenken. Nog eens met een vriend bellen

van ja hoe genuanceerd zit dit nu? Die zijn bezig met hun kinderen naar school, zwembad, weet ik veel wat allemaal brengen en zelf hebben ze ook nog allemaal als ze getrouwd zijn twee banen en die komen echt niet toe aan die nuances. (10.8)

Volgens een andere dagbladjournalist valt het gebrek aan kennis ook deels te wijten aan de media en de politiek: niemand zou daar ooit eens uitleggen hoe het nou precies in elkaar steekt op Europees gebied. Daar zijn de meeste respondenten het niet mee eens, zij zijn van mening dat er in de media juist wel heel veel aandacht is voor Europa.

Volgens een dagbladjournalist besteedt zijn krant juist wel veel aandacht aan Europa, maar zijn mensen daar gewoon totaal niet ontvankelijk voor, omdat ze denken van het zal allemaal wel, Europa is toch ver weg. Een andere dagbladjournalist heeft hier ook een uitgesproken mening over:

Het valt mij op uit al die onderzoeken dat burgers vaak klagen dat ze te weinig informatie hebben over Europa. Ik vind totale gemakzucht. Iedere krant, als men een krant leest, daar staat echt bijna dagelijks dingen over Europa in, dus het is echt hoor, het is alleen je leest het misschien niet. Ok, ik lees nooit sport, want ik vind dat enorm saai, maar ik ga niet zitten klagen dat ik niets over sport lees, nee, er zit een speciaal katern iedere dag zelfs bij mijn krant, maar het interesseert me geen bal. Ja ik vind het erg gemakkelijk om te roepen ik lees te weinig. Om eerlijk te zeggen, doe eens een keer je best! (7.12)

Hoe dan ook, het gebrek aan Europese kennis van het publiek leidt er volgens alle respondenten wel toe dat men zijn verhaal nooit helemaal kwijt kan en dat men altijd moet simplificeren en alles weer opnieuw moet uitleggen. Een dagbladjournalist baalt ervan dat hij altijd weer de helft van zijn artikel kwijt is met het uitleggen van zaken die voor iedereen bekend zouden moeten zijn. Dit gaat volgens hem ten koste van zijn analyse. Hij wilde altijd wel vertellen wat er allemaal nog meer gebeurt, maar heeft meestal maar 300 of 400 woorden, waardoor hij alleen maar in algemene termen kan praten over wat er gebeurt. Andere dagbladjournalisten geven dit ook aan. Ze zeggen altijd weer in elk stuk opnieuw te moeten uitleggen dat de Europese Commissie het dagelijkse bestuur van de Europese Unie is en de Europese Raad bestaat uit alle Europese ministers van een bepaald ministerie:

Je moet gewoon altijd in wat je doet rekening houden met wie het hoort dus. Ik kan misschien wel heel erg goed in mijn onderwerp zitten en tot in detail weten hoe het zit, maar ik moet altijd wel in gedachten houden dat andere mensen daar niet de hele dag mee bezig zijn en dat je dus daar ook je berichtgeving op aanpast, maar dat geldt niet alleen voor Europa, dat geldt voor alles wat hier in Den Haag gebeurt.(4.6)

Zeker wat betreft Europa vindt vrijwel elke respondent aan dat het belangrijk is dat men niet te veel dingen bekend verondersteld en dat men daar rekening mee moet houden. Men kan het verhaal dus niet te ingewikkeld maken en men kan er zelfs niet vanuit gaan dat wanneer men er al een aantal keer over bericht heeft, mensen het wel weten. Het gevolg is dat men elke keer weer bij nul moet beginnen. Dit leidt ertoe dat de berichtgeving over Europa dus nooit 100 procent van de bodem kan komen en dat men journalisten zal blijven verwijten dat de berichtgeving over Europa slecht in elkaar steekt. Doordat die berichtgeving op deze manier in elkaar steekt, zal het publiek er niet veel wijzer van worden. Op deze manier houdt het mechanisme van gebrek aan kennis en interesse zichzelf in stand.

Het gebrek aan kennis en interesse bij het publiek op het gebied van Europa leidt er dus toe dat journalisten hun verhaal nooit helemaal kwijt kunnen, maar altijd weer vanaf de bodem moeten beginnen, niet te veel bekend mogen veronderstellen en alles moeten uitleggen. Dit heeft als gevolg dat de berichtgeving over Europa dus nooit optimaal zal kunnen zijn, zolang de kennis en interesse van het publiek ontoereikend is.

Hoofdstuk 5 Conclusie & Discussie

Uit recent uitgevoerde kwantitatieve studies is gebleken dat de journalistieke berichtgeving over Europa mediabreed niet goed van de grond komt en dat dit er mede voor lijkt te zorgen dat er een kloof bestaat tussen de Europese Unie en haar burgers. Europa heeft doorgaans een lage zichtbaarheid in het nieuws, het nieuws over Europa wordt vaak in een licht negatieve toon gebracht en Europese politici zijn nauwelijks zichtbaar in het nieuws. Europa is vaak pas nieuws wanneer er een link is met het eigen land, het nieuws krijgt dan vaak een sterk nationaal karakter. Ook is Europa bijna altijd nieuws wanneer er specifieke gebeurtenissen plaatsvinden, zoals een Europese top, verkiezingen, of de toetreding van nieuwe lidstaten.

De nieuwsmedia hebben grote invloed op de publieke opinie over Europa. Burgers gaat uit van wat ze zien, horen en lezen in de nieuwsmedia, wanneer zij geïnformeerd willen blijven, zijn ze vrijwel geheel afhankelijk van de media. Burgers moeten weten wat er voor hen van belang is en wat zich afspeelt op het gebied van de Europese Unie om te kunnen functioneren als goed burger. Het is de bedoeling dat burgers hun democratische plicht bij de EU kunnen uitoefenen.

Eerder onderzoek keek echter alleen naar de inhoud van de berichtgeving over de Europese Unie, maar zocht geen verklaring voor de oorzaken hiervan. In dit onderzoek stond dan ook de vraag centraal hoe de berichtgeving over Europa vanuit het journalistieke proces verklaard kan worden. Naar een mogelijk antwoord werd gezocht in de dagelijkse werkpraktijk van parlementaire journalisten en de maatschappelijke context waarbinnen deze praktijk zich bevindt. Er werd gekozen voor de parlementaire journalistiek, omdat een belangrijk deel van de berichtgeving over Europa uit Den Haag komt. Parlementaire journalisten berichten in eerste instantie over de gebeurtenissen in de Haagse politiek, maar bijna alles wat er tegenwoordig op Haags niveau speelt, heeft een Europese dimensie. De hoofdvraag van dit onderzoek was dan ook:

Welke factoren uit de beroepspraktijk van Nederlandse parlementaire journalisten spelen een rol in de totstandkoming van berichtgeving over de Europese Unie?

In dit hoofdstuk zullen eerst de resultaten van dit onderzoek nog eens kort worden samengevat. Vervolgens zullen deze teruggekoppeld worden naar de literatuur. Tot slot zal

kort op de beperkingen van dit onderzoek worden ingegaan en worden aanbevelingen gedaan voor verder onderzoek.

5.1 Resultaten

De EU speelt een rol in het werk van de parlementaire journalist, maar niet de hoofdrol. Europa wordt doorgaans pas nieuws voor deze journalisten als het speelt in de Haagse politiek. Respondenten geven aan dat zij zich dan vooral richten op de gevolgen van Brussel voor Nederland. De respondenten zien zichzelf niet als verkondiger, pleitbezorger of voorvechter van Europa. Allen zien een journalist als niet meer of niet minder dan een boodschapper die laat zien wat er in de wereld gebeurt. Respondenten geven aan redelijk tot zeer afhankelijk te zijn van hun netwerk, dat voor de meeste van hen vooral bestaat uit Haagse politici. Deze politici werken doorgaans goed mee, want dit is in hun eigen belang. Door met verschillende mensen te bellen en te praten en alles aan elkaar te plakken ontstaat er vervolgens een nieuwsbericht, dat al dan niet de krant of het journaal haalt.

Als Europa voldoet aan bepaalde nieuwscriteria zoals: actualiteit, urgentie, spanning, conflict, makkelijk uitlegbaar, als er een nationale link is en als het leeft in de Haagse politiek, dan is er grote kans dat Europa in het nieuws komt. Verder geven respondenten aan dat ook het aanbod van ander nieuws op een dag een rol speelt. Hiernaast zijn er volgens de respondenten ook nog allerlei andere oorzaken die bepalen of de EU nieuws is. Een aantal van die oorzaken hangt samen met de manier waarop collega's, de eigen redactie, het eigen medium en de media over het algemeen tegen Europa aankijken.

Verder wijzen respondenten voortdurend op een gebrek van kennis en interesse op het gebied van de EU. Zij wijzen drie groepen aan dit een gebrek aan kennis en interesse zouden vertonen: media, politici en burgers. Respondenten zeggen dat alle drie deze groepen weinig kennis over Europa hebben, omdat ze er weinig interesse in hebben. En waarschijnlijk heeft men weinig interesse, omdat men weinig kennis heeft. Deze drie groepen wijzen allemaal naar elkaar als oorzaak van de reden waarom er in de samenleving een gebrek aan kennis over en interesse in Europa zou bestaan en waarom de berichtgeving over de Europese Unie dus niet van de grond komt. Het gebrek aan kennis en interesse in Europa is een proces dat vergelijkbaar is met het kip en het ei verhaal: het proces werkt in cirkelbewegingen en houdt zichzelf op die manier in stand.

Media zijn niet geïnteresseerd in Europa volgens respondenten, omdat ze er vanuit gaan dat het publiek er niet in geïnteresseerd is. Uit de interviews komt naar voren dat parlementaire journalisten pas de ruimte van hun redactie krijgen om te berichten over Europa, wanneer het leeft in de Haagse politiek. Verder blijkt uit de interviews dat de respondenten zich vrijwel allemaal richten naar de interesses van het publiek. Doordat zowel zij, als de redactie het idee hebben dat ze hun publiek er niet mee kunnen boeien, laten ze Europa vaak links liggen. Uit de interviews blijkt dat dit een mediabreed fenomeen is, al nuanceren respondenten dit door aan te geven dat er bij sommige media, zoals bepaalde kranten, wel voldoende aandacht is voor Europa en bij andere media, zoals televisiejournaals, niet.

Politici zouden volgens respondenten op hun beurt geen brood in Europa zien, omdat zij het idee hebben dat Europa geen media-aandacht genereert en omdat hun achterban er niet in geïnteresseerd is. Bovendien blijkt Europa een hekel thema waaraan politici al eerder, ondermeer tijdens het referendum over de Grondwet in 2005, hun vingers hebben gebrand en dat ze liever uit de weg gaan. Hierdoor hebben politici volgens respondenten niet alleen weinig interesse in Europa, maar ook maar weinig kennis over Europese Zaken. Europa is in de politiek het domein van de specialist, slechts een klein groepje politici weet wat er speelt. Dit leidt er volgens respondenten weer toe dat zij niet alleen weinig mensen kunnen raadplegen in de politiek, maar ook dat politici Europa kunnen misbruiken voor allerlei andere doeleinden, zoals het er doorheen duwen van eigen beleid en vervolgens Europa de schuld geven, of Europa de schuld geven van eigen fouten, of gewoon leugens kunnen verkopen over de EU zonder dat iemand het in de gaten heeft. Dit leidt er vervolgens weer toe dat het opinieklimaat op negatieve wijze beïnvloed wordt en burgers ontevreden raken over de Europese Unie.

Burgers op hun beurt, geven in diverse opiniepeilingen aan onvoldoende kennis over de EU te hebben en daardoor het gevoel te hebben geen grip te hebben op de, in hun ogen, te snelgaande Europese ontwikkelingen, waardoor zij het gevoel te hebben dat Europa hun door de strot wordt geduwd en dat de EU een ‘ver van m’n bed show’ is. Burgers geven in deze peilingen wel aan dat zowel de media als politiek te weinig informatie verstrekken over Europa. Ze zouden beter over de EU geïnformeerd te willen worden en blijken dus wel degelijk interesse in Europa te hebben, in tegenstelling tot wat media en politici denken. Respondenten zeggen echter dat er meer dan voldoende informatie over Europa wordt

gepubliceerd, zowel op internet als in verscheidene nieuwsmedia, maar dat de meeste burgers die informatie niet lezen.

Respondenten leggen de oorzaak van de slechte berichtgeving over Europa bij het gebrek aan Europese kennis en interesse van zowel collega's, als politici als het publiek. Vanuit de onderzochte doelgroep gezien, die zelf tot de groep 'media' behoort, is het vrij logisch, dat de oorzaak bij de andere twee groepen gelegd wordt. Politici zouden de oorzaak waarschijnlijk bij media en burgers leggen en burgers zouden de oorzaak waarschijnlijk bij media en politici leggen. Een aantal respondenten lijkt zich daar ook van bewust te zijn. Doordat deze drie groepen naar elkaar wijzen en de oorzaak niet bij zichzelf zoeken, houdt dit mechanisme van gebrekkige kennis en interesse in Europa zichzelf in stand en wordt de vicieuze cirkel door niemand doorbroken. Op deze manier wordt het dus proces dat vergelijkbaar is met het kip en ei verhaal. Wie was er eerst: de kip of het ei? Niemand kan er een antwoord op geven, maar het is een proces dat zichzelf blijft herhalen, zonder aanwijsbaar begin. Hoe is het gebrek aan kennis en interesse op het gebied van Europa ontstaan? Media, politici en burgers hebben er waarschijnlijk allemaal een andere mening over, maar het wordt niet duidelijk waar de oorzaak precies ligt, terwijl het proces zichzelf ondertussen in stand houdt.

5.2 Discussie

Uit de interviews blijkt dat de journalistieke beroepsideologie nauw verweven is met de maatschappelijke context en met de beroepspraktijk van parlementaire journalisten. De invloed van de redactie, het publiek, het netwerk en nieuwswaarden op de berichtgeving van parlementaire journalisten over Europa, valt deels te verklaren vanuit de journalistieke beroepsideologie. Om het nog even kort weer te geven: deze bestaat, zoals in hoofdstuk 2 al werd aangegeven, volgens Mark Deuze (2004, p. 79) uit de volgende vijf waarden:

- journalisten zijn dienstverleners aan het publiek
- journalisten zijn objectief, onpartijdig, neutraal en eerlijk
- journalisten moeten in hun werk autonoom, vrij en onafhankelijk zijn
- journalisten werken op basis van actualiteit, urgentie en snelheid

- journalisten werken op basis van ethiek, validiteit en legitimiteit

De eerstgenoemde waarde van deze beroepsideologie: ‘journalisten zijn dienstverleners aan het publiek’, geldt, zo blijkt uit de uitspraken van respondenten, ook voor parlementaire journalisten. Dit verklaart waarom respondenten zeggen zich vaak in eerste instantie te richten op nieuws dat hen relevant lijkt voor het publiek en op wat het publiek interessant vindt. Het beeld dat journalisten van de interesse van hun publiek hebben, klopt niet altijd, zo blijkt uit diverse opiniepeilingen naar hoe burgers tegenover Europa staan. Uit deze peilingen blijkt dat burgers graag meer informatie zouden willen Europa, terwijl vrijwel alle respondenten aangeven dat zij het idee hebben dat hun publiek niet geïnteresseerd is in Europa. Doordat deze journalisten het idee hebben dat hun publiek niet geïnteresseerd is in Europa, zijn ze minder snel geneigd om over Europa te berichten. Respondenten geven allemaal aan dat ze het op de eerste plaats als hun taak zien om het publiek te informeren over wat er zich afspeelt in de Haagse politiek. Op het gebied van Europa zien deze journalisten het als hun taak om te laten zien wat voor invloed Europa heeft in Den Haag en op Nederland.

Dit wil men wel op objectieve manier doen. Uit de uitspraken van respondenten blijkt dat ze allen van mening zijn dat zij hun eigen mening over Europa niet mogen laten doorschemeren, omdat ze deze niet relevant achten en omdat ze neutraal en onpartijdig willen overkomen. Respondenten geven aan dat dit geldt voor alle onderwerpen waarover zij berichten. Dit verwijst naar de tweede ideaaltypische waarde: ‘journalisten zijn objectief, onpartijdig, neutraal en eerlijk’.

De derde waarde: ‘journalisten moeten in hun werk autonoom, vrij en onafhankelijk zijn’, gaat, zo blijkt impliciet uit uitspraken van respondenten, niet op voor alle parlementaire journalisten. Men streeft erna, maar het lukt niet altijd. Dit heeft ondermeer te maken met de rol van de redactie waarvoor men werkt en met het netwerk waarvan men afhankelijk is. Sommige respondenten vertellen dat zij meestal zelf kunnen bepalen waarover zij berichten, welke invalshoek zij daarvoor kiezen en hoeveel tijd zij daarvoor nodig denken te hebben. De meeste respondenten geven echter aan dat dit in onderling overleg met de redactie bepaald wordt. Deze journalisten zijn dus niet helemaal autonoom en vrij, ze moeten altijd rekening houden met wat hun redactie ergens van vindt en met de wensen van die redactie.

Dit geldt ook voor Europa. Respondenten geven aan niet goed over Europa kunnen te berichten wanneer de eigen redactie er geen interesse in heeft en dat is vaak het geval. Hieruit blijkt inderdaad dat de redactie waarvoor men werkt, veel invloed heeft op de manier waarop de berichtgeving tot stand komt en dus op de dagelijkse werkpraktijk. Respondenten geven

aan dat de redactie ondermeer invloed heeft op onderwerpkeuze, invalshoek, lengte en plaats van een item of artikel en op de tijd die men krijgt om het te maken. Europa, zo blijkt uit de interviews, is een onderwerp waaraan men veel tijd kwijt is en waarbij de berichtgeving vaak in het abstracte blijft hangen. De redactie geeft die tijd niet altijd en plaats berichten die te moeilijk zijn niet snel. Omdat de redactie geen interesse heeft in Europa, is het kennelijk de strategie van parlementaire journalisten om nationaal te berichten, om dus vaak alleen maar over Europa te schrijven wanneer er een nationale component aan zit.

Respondenten geven verder aan niet alleen afhankelijk te zijn van hun redactie wat betreft de berichtgeving over Europa, maar ook van hun netwerk. Ook daar komt de waarde 'journalisten moeten in hun werk autonoom, vrij en onafhankelijk zijn' in het geding. Respondenten geven aan een netwerk te hebben dat vooral bestaat uit Haagse politici. Pas zodra deze politici Europa interessant vinden, vinden de meeste respondenten dat ze over Europa kunnen berichten. Deze politici vinden Europa vaak pas interessant op het moment dat er een link is met Nederland, waardoor respondenten zich wat betreft Europa vaak alleen maar op de nationale component richten.

Ook voor hun informatie vertellen vrijwel alle respondenten afhankelijk te zijn van hun netwerk. Doordat Europa volgens respondenten een specialisme is en slechts weinig politici goed op hoogte zijn van wat er speelt op het Europese vlak, is het moeilijk voor journalisten snel aan de goede informatie te komen. Hiervoor kunnen ze slechts een klein handje mensen uit hun netwerk raadplegen. Verder geven verschillende respondenten aan dat veel politici niet al hun kaarten op tafel leggen wanneer er onderhandelingen plaatsvinden in de Kamer waarbij Europa betrokken is. Hierdoor is het moeilijk voor respondenten om goed te kunnen berichten over Europa. Op het gebied van de berichtgeving over Europa zijn journalisten dus niet zo autonoom, vrij en onafhankelijk als ze willen zijn.

De vierde waarde: 'journalisten werken op basis van actualiteit, urgentie en snelheid', is verbonden met de rol die nieuwswaarden spelen in de dagelijkse praktijk van de respondenten. Nieuws, dus ook nieuws over Europa, moet vrijwel altijd actueel en urgent zijn, aldus de respondenten. Ook is het belangrijk dat men ergens snel over kan berichten, wat bij de Europese Unie, zo blijkt uit de uitspraken van respondenten, nogal eens een probleem blijkt te zijn, omdat Europa moeilijk en technisch is en enige ervaring van de journalist vraagt. Hierdoor kan actualiteit ook weer in het geding komen: wanneer men zich eerst ergens in moet verdiepen, is het vaak niet meer actueel op het moment dat het bericht af is. Nieuws over Europa wordt bovendien niet altijd urgent bevonden door zowel respondenten als hun redactie, er is vaak ander nieuws, nationaal nieuws, dat een hogere prioriteit heeft. Pas

wanneer het een nationaal karakter bevat, of wanneer er weinig ander nieuwsaanbod is, krijgt nieuws over Europa meer prioriteit volgens respondenten.

Verder spelen de tijdsduur van een gebeurtenis, de helderheid, de bekendheid van de gezichten, negativiteit en het desbetreffende medium een belangrijke rol. Dit zijn nieuwscriteria die door verschillende respondenten meerdere malen worden genoemd. Nieuws is, kort samengevat, dat wat ongewoon is en dat gezien wordt als 'nieuw' binnen een samenleving. Dit is meestal het abnormale, het ongewone en het onverwachte, alles dat spannend en sensationeel is. Hiernaar richten deze journalisten zich in hun dagelijkse werkpraktijk. Deze nieuwswaarden hangen grotendeels samen met de vermeende interesse van het publiek. Nieuws over de dagelijkse routine van de EU voldoet niet of nauwelijks aan de genoemde nieuwswaarden, waardoor er vaak minder aandacht voor is.

'Journalisten werken op basis van ethiek, validiteit en legitimiteit' is de vijfde waarde die Deuze noemt als kenmerkend voor de journalistieke beroepsideologie. Hoewel er vaak geen verplichtende ethische code is binnen de journalistiek, hebben journalisten toch een zeker gevoel voor ethiek, aldus Deuze. Dit houdt ondermeer in dat journalisten kijken naar hoe collega's iets aanpakken. Op het gebied van Europa betekent dit dat men kijkt naar de manier hoe en wanneer collega's berichten over Europa. Sommige respondenten geven aan dat zij vinden dat veel parlementaire journalisten zich teveel op elkaar oriënteren. Dit betreft volgens deze respondenten niet alleen de berichtgeving over Europa, maar ook in zijn algemeen. Men zou vooral van elkaar overschrijven en op elkaar letten, in plaats van echt uit te zoeken wat er speelt op Europees en op Haags gebied. Dit heeft als gevolg dat de berichtgeving niet optimaal is. Verschillende respondenten geven inderdaad ook aan dat zij wanneer ze zelf een bericht maken over Europa ook soms even kijken of en hoe collega's daarover berichten.

Uit de interviews blijkt, kort samengevat, dus dat de journalistieke beroepsideologie nauw samenhangt met de verschillende onderdelen van de beroepspraktijk van parlementaire journalisten en dat beide van invloed zijn op de manier waarop de berichtgeving over Europa tot stand komt. Doordat respondenten zichzelf als dienstverleners aan het publiek zien en dit bovendien op objectieve wijze proberen te doen, proberen ze het publiek te informeren over wat zij denken dat het publiek interessant vindt en over wat zij denken dat relevant is voor het publiek. Hierbij gaan ze er vaak vanuit dat het publiek niet geïnteresseerd is in Europa.

De meeste respondenten werken verder niet zozeer op autonome, vrij en onafhankelijke basis, zeker niet op het gebied van Europa. Uit de uitspraken van de meeste respondenten blijkt dat zowel de redactie als het afhankelijk zijn van een netwerk hier grote

afbreuk aan doen. Parlementaire journalisten zitten wat betreft de berichtgeving over Europa vaak vast aan de interesses en kennis van de redactie en van politici. Voor de meeste respondenten geldt wel dat zij werken op basis van actualiteit, urgentie en snelheid. Hierdoor komt de berichtgeving over Europa vaak niet goed van de grond. Respondenten geven aan dat Europa vaak niet urgent is en dat het tijd kost om goed over Europa te berichten. Respondenten werken in het geval van Europa alleen op basis van ethiek, validiteit en legitimiteit in zoverre dat zij zich in hun eigen berichtgeving soms richten op hoe en waarover hun collega's ergens over berichten.

5.3 Vervolgonderzoek en beperkingen

Aangezien in dit onderzoek alleen de dagelijkse werkpraktijk van parlementaire journalisten centraal stond, lijkt verder onderzoek naar de dagelijkse werkpraktijk van andere journalisten die met de berichtgeving over Europa te maken hebben, zoals correspondenten in Brussel, hoofdredacteuren en eindredacteuren, een logische en zinnige stap. In vervolgonderzoek zou bijvoorbeeld gekeken kunnen worden naar in hoeverre voor andere journalisten dezelfde resultaten opgaan als voor parlementaire journalisten. Dat in dit onderzoek alleen gekeken is naar de praktijk van parlementaire journalisten vormt tevens een van de beperkingen van dit onderzoek. Het is nu alleen maar mogelijk om iets te zeggen vanuit de percepties van deze journalisten en niet vanuit de journalistiek, en over het journalistieke proces, in zijn algemeen. Wanneer ook andere mediaprofessionals geraadpleegd worden, kan dat wel gedaan worden. In dit onderzoek was hiervoor helaas te weinig ruimte en tijd.

Ook is het, gezien de resultaten van dit onderzoek, misschien nuttig om zowel met politici en als met burgers te gaan praten over de berichtgeving over de Europese Unie. Aan de hand van dit onderzoek kan slechts verondersteld worden dat politici geen brood zien in de EU, omdat ze het idee hebben er niet mee te kunnen bij zowel de achterban als bij de media en dat burgers geen interesse en kennis hebben op het gebied van Europa, omdat politiek en media te weinig aandacht hebben. Waarschijnlijk zijn er ook nog talloze andere factoren aan te wijzen voor het gebrek aan kennis en interesse bij politici en burgers waar in dit onderzoek aan voorbij is gegaan. Factoren die de uitspraken van de respondenten en dus de resultaten van dit onderzoek, zouden nuanceren of misschien zelfs wel verwerpen.

Literatuurlijst

- Aalberts, C. (2006). *Aantrekkelijke politiek? Een onderzoek naar jongeren en de popularisering van politiek*. Amsterdam: Het Spinhuis
- Aarts, K. & Van der Kolk, H. (red.) (2005). *Nederlanders en Europa. Het referendum over de Europese Grondwet*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Anker Solutions, (2005). *Kom maar naar de camping! Tijd voor een reality check. Eindrapport focusgroepen Buitenlandse Zaken september 2005*. Amsterdam: Anker Solutions
- Anker Solutions, (2007). *Samenvatting van het rapport Nederland in Europa*, Amsterdam: Anker Solutions
- Bardoel, J. (2002). Het einde van de journalistiek? Nieuwe verhoudingen tussen professie en publiek. In: Bardoel, J., Vos, C., Vree, F. van, Wijfjes, H. (red). *Journalistieke cultuur in Nederland*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Deuze, M. (2002): *Journalists in the Netherlands. An analysis of the people, the issues and the (inter-) national environment*. Amsterdam: Aksant.
- Deuze, M (2004). *Wat is Journalistiek?* Amsterdam: Het Spinhuis.
- Hoedeman, J. (2005). *De strijd om de waarheid op het Binnenhof*. Amsterdam: Meulenhof.
- Galtung, J. and Ruge, M.H. (1965). 'The structure of foreign news'. *Journal of Peace Research*, 2: 64-91.
- Ginneken, J. van, (1998). *Understanding Global News. A critical introduction*. London: Sage Publications.
- Glaser, B.G. & Strauss, A.L. (1976). *De ontwikkeling van de gefundeerde theorie*. Brussel/Alphen aan de Rijn: Samson Uitgeverij.
- Gleissner, M. & De Vreese, C.H. (2005): News about the EU Constitution. Journalistic challenges and media portrayal of the European Union Constitution. *Journalism*, 6 (2): 221-242.
- Hijmans, E. & Wester, F. (2006). De kwantitatieve interviewstudie. In: Wester, F; Renckstorf, K & Schepers, P. *Onderzoekstypen in de communicatiewetenschap*. Alphen aan de Rijn: Kluwer
- Koole, R. (2002). Hijgende vragen, vlotte babbles. De symbiose van politiek en media. In: Bardoel, J., Vos, C., Vree, F. van, Wijfjes, H. (red). *Journalistieke cultuur in Nederland*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Morgan, D. (1995): British news and European Union news. The Brussels

news beat and its problems. *European Journal of Communication*, 10: 321-343.

Peter, J., Semetko, H.A. & Vreese, C.H. de (2003): EU Politics on television news. A cross-national comparative study. *European Union Politics*, 4 (3): 305-327.

Peter, J. & De Vreese, C.H. (2004): In search of Europe. A cross-national comparative study of the European Union in national television news. *Harvard Journal of Press and Politics* 9 (4): 3-24.

Peter, J. (2003). *Why European TV News Matters. A cross-nationally comparative analysis of TV news about the European Union and its effects*. Proefschrift, UVA

Tai, Z. & Chang, T., (2002). The global news and the pictures in their heads. *Gazette: The International Journal for Communication Studies*, 64 (3): 251-265.

Semetko, H.A. & Valkenburg, P.M. (2000): Framing European politics. A content analysis of the press and television news. *Journal of Communication*, 50 (2): 93-109.

Vissol, T. (2006). *Is there a case for a n EU information television station?* Brussel: Office for Official Publications of the European Communities

Vreese, C.H. de (2003): *Framing Europe. Television news and European integration*. Amsterdam: Spinhuis.

Weaver, D. (ed.). (1998). *The Global Journalist. News People Around the World*. Cresskill: Hampton Press.

Wijfjes, H (2002). Haagse kringen, Haagse vormen. Stijlveranderingen in politieke journalistiek. In: Bardoel, J., Vos, C., Vree, F. van, Wijfjes, H. (red). *Journalistieke cultuur in Nederland*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Internetbronnen:

Bureau Europees Parlement Den Haag & Parlementair Documentatiecentrum Universiteit Leiden, (2007). 'Nederland over Europa', retrieved 24 juli 2007 from <http://www.europa-nu.nl/9353000/1/j9vvh6nf08temv0/vh93qqnk8atd>

Eurobarometer 67 van voorjaar 2007, (2007). Retrieved from http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm

Eurobarometer 64 van najaar 2005, (2006). Retrieved from http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb64/eb64_en.htm

Bijlagen

Transcript interview 1 met Joop Hazenberg, parlementair redacteur bij dagblad De Pers.
3 mei 2007, 14.00 uur in Nieuwpoort, Den Haag.

R: Loopt ie?

I: Ja hij loopt...

I: Ja. Nou, allereerst zou ik graag willen weten hoe lang u al parlementaire journalist bent.

R: Drie maanden.

I: Drie maanden pas?

R: Ja... Maar ik heb de afgelopen ... twee jaar heb ik op het ministerie van Buitenlandse Zaken gewerkt en me daar met Europa beziggehouden en daarvoor werkte ik in de Tweede Kamer en heb ik me ook heel veel met Europa bezig gehouden... dus ik ben vanwege mijn Europa specialisme bij De Pers ben ik aangenomen als journalist.

I: U bent een EU expert dus, neem ik aan?

R: Ja.

I: En zo bent u ook in Den Haag terechtgekomen?

R: Ja. Ik ben aangenomen vanwege die specialisatie.

I: Ehm... en wat ziet u als u rol als parlementaire journalist?

R: Ehm... nou wij zijn als de binnenlandredactie van De Pers momenteel met drie mensen. Dus we willen wel proberen om daar echt een selectie uit het nieuws te maken. We willen niet alles verslaan van wat er in Nederland gebeurt en in Den Haag gebeurt, ehm... We willen met name een aantal grote ontwikkelingen in Den Haag die echt van belang zijn voor de burger willen we helder maken.. Vaak is het saai en zijn er veel ruzies en is niet duidelijk waar het nou over gaat. Wij willen proberen een beetje bij het nieuws te kijken wat ... nou echt de belangrijke gebeurtenissen zijn... ehh.. die voor jou als burger ehh.. relevant zijn en waarvan je kennis moet hebben. Op wat niet in het nieuws komt, bijvoorbeeld ehh.. de eerste honderd dagen van het kabinet, daar focus ik nu op. Wat gebeurt er nou? Er bleken bijvoorbeeld heel veel wetten te blijven liggen en dan zie je dus eigenlijk dat het ..proces in de Kamer, dat het ... stil ligt. Dat het wetgevingsproces van de Kamer wat stil ligt ehh en dat intussen geen beleid wordt gemaakt, maar dat de regering al meteen weer het land in is om te praten met de burger.

I: Ja.

R: Naar dat soort dingen kijken we. We proberen echt een beetje ons eigen nieuws te maken.

I: En als u dit dan toespits op de Europese Unie? Wilt u dan bijvoorbeeld meer kijken naar de dagelijkse routine rondom de Europese Unie?

R: Nee, nee. Als je kijkt naar, als je kijkt naar Europa, want daar ben ik persoonlijk al langer mee bezig, dan zie je dat de berichtgeving heel erg op het negatieve is gestoeld, op ehh, op de ruzies in de ehh.. Brussel, op het machtspeel, maar er gebeurt zoveel meer. Er gebeurt achter de schermen, gebeurt er ongelofelijk veel over Nederland en Europa en nu lijkt het alsof Europa stil staat, sinds het Nee, maar het loopt gewoon hartstikke door. Er gebeurt ontzettend veel en er worden steeds nieuwe wetten gemaakt en nieuwe besluiten genomen. Nederland doet daar vol op aan mee. Alleen het beeld in de media is dat Nederland aan de zijlijn staat en dat ze niks doen en dat ehh... dat er geen toekomst wordt gemaakt, dat er geen, dat er geen nieuwe plannen voor Europa worden gemaakt, maar dat gebeurt wel, en ik probeer dat toegankelijk te maken. Dat, dat is mijn doel. En daar ben ik nu pas drie maanden mee bezig...maar ik ben de vorige week erachter gekomen dat het zeg maar dat de Nederlandse regering geen plannen heeft voor een nieuw verdrag en dat heb ik ook in de krant gezet.

I: Ja dat heb ik inderdaad gelezen ja.

R: Ja.

I: Maar hoe zou u dat dan inzichtelijk willen maken, zeg maar?

R: Dat is een grote, dat is een grote strijd. Dat is voor mij als parlementair journalist is dat wel moeilijk, omdat... ik moet eerst mijn verhaal, moet ik verkopen, niet aan de lezer, maar aan mijn hoofdredacteur, aan de hoofdredactie... en die willen juist dat ik simpel schrijf en leuk schrijf en niet met met.. jargon enzo aankom zetten. Maar dat is omdat Europa heel technisch is, dus het is wel moeilijk om die omslag te maken, dus dat is voor mij wel ehh een flinke uitdaging.

I: Ehh.. u had het net over de hoofdredacteur... ehh... speelt die redactie verder nog een ehh andere rol in de manier waarop nieuws over Europa tot stand komt bij De Pers?

R: Nou.. er is betrekkelijk.. er is natuurlijk weinig aandacht voor Europa en dat is te makken van alle kranten, omdat Europa vaak geen nieuws is. Het gaat vaak over wat ik daar net al zei hele technische procedures die vaak jarenlang duren voordat die een effect krijgen. Ehh.. en het staat vrij ver.. het staat vrij ver van het dagelijks leven van de burger af. En dat zelfde geldt voor de...voor de politici hier. Die..die interesseren zich niet voor..voor Europa.

I: Dus daarom is het volgens u geen nieuws voor de redactie, omdat het volgens u weinig raakvlakken heeft met het dagelijks leven van de burger?

R: Ja. Er zit, er zit weinig dynamiek in en het blijft normaal een ver van je bed show.

I: Ja. Heeft u zich misschien onlangs nog met andere Europese thema's beziggehouden, of bent u vooral met die Grondwet bezig

R: Ehh... nee de Grondwet is nu het nieuws. Dat dat blijft de ... komende, dat blijft de komende...jaar ongeveer het nieuws. Er zal heel weinig aandacht zijn voor andere thema's.

I: En heeft De Pers daar verder nog over gepubliceerd?

R: Ja. Maar we hebben ook een buitenlandredactie en daar zit een Europa-redacteur en die focust op wat ...er nou in Brussel zelf meer gebeurt...Ehh.. maar die ..die moet bijvoorbeeld ook schrijven over de Franse presidentsverkiezingen, dus we hebben gewoon een hele kleine redactie, dus we hebben niet veel ruimte om veel aandacht te besteden aan.. aan ehh aan wat er allemaal in Europa gebeurt. Maar bijvoorbeeld dat gratis bellen, dat goedkoper bellen, dat is een thema wat..wat wel weer aandacht krijgt, ja. De uitbreiding en de.. o waar ik ook over heb geschreven is de opening van de grenzen voor werknemers uit de nieuwe lidstaten, daar heb ik ook over geschreven.

I: Waarom heeft u dan juist over dat thema geschreven en niet over andere thema's geschreven?

R: Omdat dat is wat de burger direct raakt. Ja het raakt de burger direct en ik vind ook dat...we hebben een positieve agenda, zoals onze, ons motto is en dat betekent dat ehh dat we ook willen uitleggen dat... dat openen van de grenzen niet slecht is voor Nederland maar juist goed is voor het land. En dat..dat is mijn persoonlijke opvatting, dat we niet zo bang moeten zijn voor invloeden van buiten en ehh dat openen van de grenzen is een soort symbolische discussie ook.

I: We hadden het net over de interesse van de burger, of ehh... raakvlak met het dagelijkse leven van de burger. Kunt u misschien iets meer vertellen over de manier waarop de interesse van het publiek een rol speelt?

R: Ehh..daar ben ik heel weinig mee bezig.

I: O? Waarom als ik vragen mag?

R: Nou je zit hier in Den Haag een beetje op een eiland, dus je hebt niet zo heel veel ehh...Je kijkt naar ontwikkelingen die relevant zijn... en op basis daarvan maak je een keuze om wel of niet aandacht te besteden aan een onderwerp...interesse van de burger is dan een, is daar een afgeleide van, maar is geen... Ik ga niet kijken naar wat zou de burger leuk vinden aan Europa, want dan zegt die burger toch van: ik vind het allemaal niet leuk en ik wil juist hem een beetje prikkelen bij de Europese Grondwet, daar gebeurt allemaal van alles en dat beeld ik zo voor je uit. Dat is mijn doel, om de burger te prikkelen , ja. Net zoals ik mijn hoofdredactie moet prikkelen.

I: Ok. Dat prikkelen zit er wel in dus inderdaad. Maar hoe komt die beslissing tot stand zeg maar, dat u, dat u mensen echt, ja wilt prikkelen, zeg maar.Ik bedoel: waarom wilt u prikkelen? Welke factoren spelen daar een rol in dat u juist dan daarvoor kiest?

I: Ehm... nou Europa is vaak een ver van je bed show en dat, dat zit ook een beetje in, in de politieke cultuur ingebakken in Nederland en ook in de hoofden van journalisten en hoofdredacteurs. Ehh.. en ik probeer juist, omdat ik er gewoon een hele hoop kennis over heb, duidelijk te maken dat...dat.. dat dat soms helemaal niet het geval is en dat het best

relevant is wat er gebeurt. En dat gaat het niet alleen over de Nederlandse besluiten, maar ook over wat wij aan macht zouden kwijtraken aan Europa...maar ook dat er in Europa heel veel besluiten worden genomen die uiteindelijk best heel veel impact hebben op ons leven. Ehh... en ook dat Europa helemaal geen slecht nieuws verhaal is, maar dat Europa ongelooflijk veel goeds heeft gebracht. Alleen dat roept wel gelijk een spanning op, want ik wil niet verkondiger zijn van het... Europa geloof, van de Europese droom.

I: Nee?

R: Nee. Want ik ben wel... Nee want ik ben journalist, dus ik moet objectief blijven. Ik moet ehh.. mijn keuzen beperken tot..tot echt nieuwsverhalen... aan de andere kant kun je wel proberen ontwikkelingen ehh... te schetsen.... waar een ... waar je kijkt naar wat het belang is van Europa. Dan ben je wel weer objectief bezig. Maar ik probeer echt wel een tegenwicht te vormen tegen...tegen het negativisme over Europa.

I: Dus dat ziet u wel als uw rol...?

R: Dat is mijn rol. Aan de andere kant, als je kijkt naar dat verhaal over de Europese Grondwet, dat is uitgesproken negatief. Dat de stukken die ik in hand heb, daar blijkt uit dat ze de kern van de Grondwet helemaal willen behouden en dat is toch niet iets wat..wat de burger heeft gezegd. En...deze regering gaat er ook alles aan doen om ehh.. om... een tweede referendum te voorkomen en dat..dat is een...ontwikkeling waar je als journalist objectief tegenaan moet kijken. En daar moet je dus ook kritisch en negatief over zijn want dat is, ja.. in principe niet wat...helemaal de bedoeling is.

I: U ziet het eigenlijk nog meer als uw plicht dan als uw rol, om daar kritisch over te zijn?

R: Het is mijn plicht, ja. Het is niet mijn rol, het is mijn plicht. En dat is wat ik in de eerste drie maanden van mijn werk nu ook heb geleerd. Ik moet gewoon objectief zijn. En ehh.. dus de ene keer kun je positiever over Europa schrijven als je weet het is belangrijk voor ...voor de burgers aan de andere kant... moet je niet.. terughoudend zijn als het gaat om ehh om bijvoorbeeld wat de inzet is van Nederland voor een een nieuw verdrag. Als,als, als dat invloed heeft op de Grondwet, dan moet ik dat opschrijven, ook al weet ik dat heel veel mensen bij Buitenlandse Zaken dat helemaal niet leuk vinden dat ik dat schrijf, maar het is wel de waarheid waar het om gaat.

I: Is dit een...ehh....onderwerp dan waarbij u dan niet gemakkelijk medewerking krijgt van politici?

R: Ehm....Na.. nee.. je hebt ehh.. de Europa woordvoerder van de verschillende politieke partijen en daar heb ik veel contact mee en ehh.. als ik die bel dan ehh krijg ik altijd wel een beetje een standaard verhaal zeg maar. Dus ik weet nu wel van de meeste politieke partijen hoe zij tegenover Europa staan, maar dat is allemaal beperkt tot één Kamerlid per fractie en de rest van die fractie, ja, die hebben daar niets mee te maken ook. Dus... Europa is een domein van de specialist in..in het parlement. Dus je krijgt goed medewerking, maar dat kan omdat die mensen ook goed zijn ingevoerd, maar de rest buiten die ehh.. nou... vijf komma vijf, zes mensen in ehh..het parlement...leeft Europa totaal niet.

I: Ok. Maar waar haalt u dan verder nog u informatie vandaan?

R: Vanuit Brussel soms, dan bel ik daar Europese denktanks op, zoals het European Policy Centre, of het Centre for European Policy Studies. Ik heb veel contact met mensen van Buitenlandse Zaken, met name de woordvoerder, soms spreek ik Staatssecretaris Timmermans ehh... ik luister goed naar wat Verhagen en ehh..de premier ehh...over Europa zeggen, als ehh...Kroes in Nederland is dan ga ik als...Als een Europese Commissaris in Nederland is dan probeer ik daarmee te spreken, dus ik probeer met name buiten het parlement wel mijn ...mijn bronnen te hebben. Binnen het parlement heb je binnen een paar maanden wel door hoe de... hoe de.. ehh.. de vlag erbij hangt bij de politieke partijen en dat ze gewoon niet voor nieuws kunnen zorgen. Ik benader die mensen dus alleen voor reacties en op ...wat ik hoor. Ja.

I: Maar ehh..Dus ik begrijp goed dat u uit de European Policy ehh.... Dat u ehh..alleen zeg maar buiten dat vrijwel toch al u bronnen in Nederland heeft?

R: Ik ben een Haagse redacteur en ik werk dus eigenlijk vanuit de Haagse werkelijkheid kijk ik naar Europa. Dus het gaat meer om hoe Nederlandse politiek richting Europa zich vormgeeft en soms moet je dan even inderdaad in Brussel gaan rondvragen hoe de mensen tegen Nederland aankijken en ik ga niet...Ik ga niet als parlementaire redacteur, dat is belangrijk voor je onderzoek misschien, ga ik totaal niet over wat er in Brussel zelf gebeurt. Ik kijk alleen naar wat de gevolgen daarvan zijn voor Nederland. Hoe..hoe Nederland wil dat..ehh.. dat ons beleid daar ehh..of het beleid daar wordt beïnvloed.

I: En ehm... op welke manier speelt de EU verder nog een rol in uw werk, buiten dat van de Grondwet en allemaal, of bent u echt alleen maar daarmee bezig momenteel?

R: Ehh...daar moet ik even over nadenken...Ik kom Europa wel tegen in dossiers waar ik ehh.. waar ik...Ik ben nu bezig met de stukken over het...de afslag van de, de opslag van de CO2 en daar speelt Europa een rol in. Dinsdag had ik een rondleiding langs allemaal bedrijven in Nederland, daar zitten ook Europese subsidies bij...Ik kom Europa best vaak tegen... in ...in mijn werk, andere werkzaamheden...Het is heel grappig.

I: Maar op welke manier speelt dat dan zeg maar een rol in uw werk?

R: Dat het een deel uitmaakt van...van dat is een van de factoren binnen het beleid. Dus het gaat om Economische Zaken of om, het gaat om klimaatbeheersing...het gaat om bijvoorbeeld in Afghanistan, waar ik ook over ga. Ook dat Europa daar een rol speelt. Mensen op een missie naar Afghanistan sturen. En dan zie je dat Europa op alle...op de achtergrond best wel veel mee speelt en ook ehh beleid beïnvloedt. Dus Europa is wel echt een factor waar je, waar je rekening mee moet houden.

I: Op wat voor manier u dan: rekening mee houden?

R: Ehm... Nou dat het voor verschillende, verschillende mensen een, een, een geldbron bijvoorbeeld is.

I: Geldbron?

R: Ja. Of dat ehh..ehh...of dat ze ook inderdaad instaat zijn om mensen materieel te leveren voorbeeld een missie in Afghanistan. Waar ik ook bezig ben..met...met mijn verhaal want dan zie je toch dat Europa steeds weer terugkomt, ook al is het in een bijzin. Het is geen

gedefinieerde rol maar ze komen op een aantal punten dus duidelijk terug in mijn werk, maar niet de hoofdrol, absoluut niet.

I: Waarom niet?

R: Nou omdat Nederland nog een staat is..en ehh...Europa is een statenverbond ehh...en die hebben niet het primaat over ons...innovatiebeleid en die hebben ook niks te zeggen over...maar die hebben wel macht over..om daarbij te ondersteunen, om te faciliteren.....Is een beetje ingewikkeld. (stilte)

I: ....Wacht even hoor... ik zit even te kijken of ik hier en daar nog wat uitdieping wil, want alles wat ik op mijn lijstje heb staan is inmiddels al wel zo'n beetje aanbod geweest... (stilte)... Ehh...ja.. welke factoren...wil ik misschien nog een beetje verder uitdiepen, spelen een rol bij de manier waarop nieuws over de Europese Unie tot stand komt...dan doel ik eigenlijk...

R: Ehm.. Je kan je afvragen wat de criteria zijn voor nieuws over Europa. Misschien is dat een goede vraag. Ehm.. er moet een impact zijn op Nederland, dus niet alleen op, op Europese niveau, er moet een nationale component aanzitten. Ehm... het moet niet te cryptisch zijn, het moet niet gaan over ..over institutionele, institutionele veranderingen van ehh.. de Europese Unie maar meer over wat betekent het voor de burger, bijvoorbeeld goedkoper bellen...Ehm... er moet een ...er moet een conflict zijn, dat vindt de hoofdredactie fijn ehh...Ja dat zijn denk ik wel criteria op basis waarvan je zegt nou... Het moet niet al te diplomatiek zijn, het moet niet een proces zijn. Heel veel van wat in de Europese Unie gebeurt is vaag, symboliek, onderhandelingen enzo...maar men wil graag alleen het eindresultaat. Het nieuws over Europa moet in één zin zijn uit te leggen en mijn probleem is...Ik kan Europa niet in één zin uitleggen. Het is, het is te moeilijk en te ingewikkeld. Je hebt te veel om uitleggen om ongenueanceerd te zeggen hier gaat het over... het is een , het is een moeilijke wereld om uit te leggen en mensen hebben daar weinig raakvlakken mee, ze zijn niet betrokken en dat geldt niet alleen voor de gemiddelde burger, maar ook voor, ook voor de gemiddelde politicus. Als je vraagt aan Kamerleden wat ze, wat ze van Europa weten dan kunnen zij niet het aantal Europarlementariërs opnoemen, weten ook niet hoeveel lidstaten er zijn, weten niet wat het budget is van de Europese Unie en dat zijn alleen al de basisvoorwaarden waarvan je een beetje kunt praten wat Europa nou betekent voor Nederland en ehh..dat dat zegt ook veel over mijn grenzen als journalist, hoeveel ik over Europa kan schrijven.

I: Want als die kennis er wel zou zijn, dan zou u natuurlijk op een hele andere manier...meer over Europa kunnen schrijven...

R: Ja. Ja. Want nu moet ik iedere keer als ik over de Europese Grondwet schrijf, moet ik iedere keer uitleggen dat ie is verworpen, wat ehh wat er instond, wat...en ik kan niks.. ik ben de helft van mijn artikel ben ik kwijt aan dingen oplepelen die voor iedereen al bekend zouden moeten zijn, maar dat is vaak niet zo. Dus je ziet iedere keer weer zo..uit te leggen en uit te leggen wat ten koste gaat van je analyse. Want je wilt vertellen wat er allemaal nog meer gebeurt, maar ik heb maar 350, 400 woorden en ehh...daardoor kun je zeg maar alleen in hele algemene termen praten over wat er gebeurt.

I: Het is dus ook de grootte van de artikelen die u mag schrijven, dat is dan ook een probleem.

R: Ja. Ja ik kan maximaal 800 woorden schrijven en dat is vaak veel te weinig. Als ik stukken over Europa schrijf dan zit ik heel vaak aan 1000, 1200 woorden en dat wordt dan gehalveerd.

I: En dat ligt aan uw redactie dan?

R: Ja maar de krant moet ook ehh ...De krant wordt door vijftig mensen gemaakt dus ehh ik kan niet...ik kan niet zomaar een hele pagina claimen.

I: En stel, stel dat u zeg maar ehm.. dat algemene deel dat iedereen moet, dat iedereen zou moeten weten, als u dat er niet in zou hoeven zetten, wat zou u verder dan wel in dat artikel schrijven?

R: (stille) Ehm.. (lacht) nou dan zou ik graag willen uitleggen wat er nou precies speelt, dan zou ik het..het uitgebreider opschrijven, ik vind nu dat ik heel erg simpel moet vertellen over Europa, terwijl het best allemaal wat uitgebreider kan. Bijvoorbeeld de Grondwet, daar staan heel veel dingen in en ehh.. ehh... ik kan die, die lijst van afspraken die in de Grondwet staan, die kan ik niet vermelden omdat die, omdat die gewoon te veel ruimte eisen en ik zou juist per stuk op die afspraken in willen gaan van dat wil Nederland wel dat wil Nederland niet, maar omdat ik zo weinig ruimte heb gaat daar dus gewoon een dikke streep doorheen ehh...en dan wordt het.Nederland wil Europese Grondwet houden, dat is niet zo, Nederland wil een deel van die Grondwet behouden en een deel niet, maar het deel dat ze willen houden is weer het motorblok en ja het is wel een hele ingewikkelde discussie die ik niet eens vaak aan vrienden kan uitleggen omdat dat allemaal best wel cryptisch en best wel saai is eigenlijk.

I: Frustrerend hè?

R: Ja..ehh...sterker nog op het moment dat ik bij ehh mijn mederedactiegenoten ga beginnen over de Europese Grondwet, over een nieuw verdrag, dan vallen ze bijna in slaap. Terwijl ze allemaal wel druk over Europa praatten toen het referendum er was. Je had iets te kiezen en nu wil de regering wil een debat over Europa, maar er valt niets te kiezen, dus we kunnen wel vragen naar de mening van mensen maar als ze weten dat er toch niets mee gebeurt, dan gaat ze dat niet zo snel geven.

I: Nee.

R: Dus vandaar dat er ook heel weinig aandacht is in ehh in ehh in Nederland over Europa, omdat mensen hebben toch het gevoel dat ze er niet bij betrokken zijn dat ja... Ze hebben niets in de melk te brokkelen. Het blijft een proces dat eigenlijk door ambtenaren en door de minister van Buitenlandse Zaken en door de premier wordt gedaan en de rest van het kabinet en de rest van de Kamer is er eigenlijk ook niet bij betrokken.

I: Waarom denk u dan dat mensen er niet bij betrokken zijn, inclusief politici?

R: Ehh...Ja dat is de grote vraag. Goed, ik wil hier een boek over schrijven . Ehm.. nou kijk mijn stelling is dat ehh dat in tegenstelling tot andere landen,dat Nederland...Dat een hele kleine elite zich bezig heeft gehouden met Europa en dat waren met name ambtenaren en politici ehh en die hebben zich altijd bemoeit met het verwezenlijken van het Europese ideaal, namelijk ehh...het oprichten van een Europese federale staat uiteindelijk,waar Nederland in op zou moeten gaan en dat is een proces dat altijd een beetje buiten de.. de politiek is gebleven. Maar sinds de Europese integratie...sinds de val van de muur een enorme sprong

voorwaarts heeft gemaakt is de hele Europese integratie steeds politieker van aard geworden en daardoor is ook het ongemak over Europa toegenomen. Europa kwam steeds dichterbij ons via een uitbreiding, dus dat er ehh tien lidstaten bij kwamen en arme lidstaten, de invoering van de Euro ehh, de ...de vrije markt, met vrij verkeer van diensten nu, het vervallen van landsgrenzen ehh... Schengen... dus Europa komt erg op ons af, maar omdat er zo weinig belangstelling is in politieke partijen voor voor dat Europa, weten ze eigenlijk niet hoe ze ermee om moeten gaan. Dat is...Ik denk wel dat het ownership van Europa altijd bij Buitenlandse Zaken heeft gelegen en eigenlijk bij bij een groep van een paar mensen in Nederland en de rest van de elite zeg maar. Ook bij journalisten heeft zich altijd een beetje een klein groepje beziggehouden met wat daar gebeurt.

I: Dus daarom is er volgens u geen belangstelling voor Europa?

R: Het ontbreken van een politieke cultuur over Europa. Dat is in Frankrijk bijvoorbeeld heel anders en ook in Denemarken en Zweden en in Engeland. Engeland is weer uitgesproken negatief over Europa, maar men heeft tenminste een mening. En Nederland vindt het allemaal wel best. Nederland is ook nog steeds de lidstaat met de grootste steun voor Europese samenwerking, ondanks het 'nee', maar politici ehh.. zijn niet in staat om een Europa visie te vormen.

I: Maar u gaat hier een boek over schrijven, zei u net?

R: Ja ik wil hier een boek over schrijven, want ik vindt dit..een zeer belangrijk thema en ik wil een beetje gaan blootleggen waarom ehm.. waarom, waarom er zo weinig enthousiasme in Nederland is op te brengen voor ehh voor Europa en ik denk...Ik denk dat het..dat Nederland een vrij slecht ontwikkelde nationale identiteit heeft die, die op gespannen voet komt te staan als, als het Europese integratieproces sterker wordt en dat zien we de laatste jaren wel gebeuren.

I: Dus dat is volgens u dus de oorzaak?

R: Nou, ja.. ik denk het, maar dat ga ik nog uitzoeken. Dus ik ben heel benieuwd naar jullie onderzoek, ik kan het goed gebruiken denk ik.

I: Ja u krijgt ons boek sowieso. Het komt geloof ik pas rond 2009 uit, maar dit...

R: 2009?!

I: Ja. Het jaar van de Europese verkiezingen zeg maar. Ehhh.. maar dit gaat meer over de factoren die ...een rol spelen bij het totstandkomen van nieuws over Europa dus ehh. Maar wat ik eigenlijk nog wilde vragen: wat vindt u van de berichtgeving van uw collega 's, van andere parlementaire journalisten over Europa?

R: Er is de laatste jaren veel meer aandacht gekomen voor Europa..ehh...met name bij het Financieel Dagblad en bij het NRC..Dat vind ik heel goed...ehh...ik ben daar eigenlijk best wel over te spreken.

I: Waarom dan?

R: Ik heb het nu even over de geschreven journalistiek hè..?

I: Ja.

R: Nou als je als krant een aparte Europa-pagina gaat beginnen bijvoorbeeld zoals het NRC, dan neem je een behoorlijk risico en..Maar het blijkt dat die pagina, tenminste dat heb ik gehoord hoor, een van de best gelezen pagina's van de krant is. Dus dat vindt ik wel goed. Laatst had NRC bij vijftig jaar ehh bij vijftig jaar Europese verdragen in maart hadden ze in M-special, hadden ze zo'n stuk over ehh over de verdienste van Europa, wat Europa allemaal heeft opgeleverd...Nou ik vind heel goed dat kranten dat doen...ehh...

I: Maar u vindt dat goed omdat het dan burgers er meer bij betreft of omdat..?

R: Ja. Uit alle onderzoeken blijkt dat burgers nauwelijks iets weten over Europa, dat kun je via een aantal kanalen verhelpen. Je kunt proberen Europa deel te maken van het politiek publiek debat. Dat is één. Dan vergroot je de kennis, bijvoorbeeld bij het referendum. Twee is je kan het onderwijs verbeteren ehh want dat is gewoon heel slecht in Nederland over de Europese Unie en drie is dat je ...informatie kan geven en dat moet niet gaan van overheidswegen, maar vanuit, vanuit de media zelf. Die zullen moeten berichten van ook de verdiensten van Europa en niet focussen op het slechte nieuws.

I: En hoe ziet u de rol van de parlementaire journalistiek daar dan in, in het algemeen?

R: Parlementaire journalisten zijn altijd boos op de politici en de politici zijn altijd boos op de journalisten, want de politici zegt van ja, we willen wel over Europa debatteren, maar ehh... de kranten willen daar nooit aandacht aan besteden, televisie al helemaal niet. Journalisten zeggen tegen politici van ja jullie hebben helemaal geen mening over Europa en daarom blijft het zo saai en technisch, die kampen die kijken altijd naar elkaar en er...er gebeurt vervolgens niks.

I: Het gaat allemaal in kringetjes...

R: Ja, kringetjes ja. Kijk maar naar vorig jaar bij de verkiezingen ehh.. ik heb vorig jaar in de zomer nog een stuk geschreven in de NRC-Next over ehh over die verkiezingen...dat Europa daar echt deel vanuit moet maken en ehh.. ik heb uiteindelijk één Europa debat gevolgd en dat was met...met tien toehoorders op een zolder van de Europese Commissie hier en daar zaten zes kamerleden tegenover elkaar en dat was het. Dat was het Europa debat.

I: Dat was het...

R: Ja.. het is echt een niche. En dat komt met name omdat politieke partijen er totaal geen brood inzien om daar hun vingers aan te branden. Politiek gezien is Europa een zeer oninteressant thema waar je alleen maar je vingers aan kunt branden, zoals we gezien hebben tijdens het referendum en ehh.. die partijen willen dat niet nog een tweede keer doen en dat veroorzaakt echt schade.

I: Dus als ik het goed begrijp dan legt u de oorzaak dus zeg maar meer bij de politiek, dan dat u de schuld bij de media ehh..legt?

R: Nou...ik vind dat de media ook een verantwoordelijkheid hebben alleen ik werk daar nu nog te kort om daar, om daar een uitgekristaliseerde mening over te hebben , maar ik merk

absoluut dat dat het systeem is..ehh..want media denken dat ehh...dat er bij Europa ook niets te halen valt, dat het saai is, dat het lezers wegjaagtdat ehh ja.. dat het toch niets oplevert om daarover te schrijven.

I: Dus als ik het goed begrijp zegt u ook van juist omdat politici het niet interessant vinden is het voor het parlementaire journalisten ook weer minder interessant, omdat zij natuurlijk verslag doen over wat politici vinden?

R: Ja. Ja het is wel een mechanisme dat zichzelf in stand houdt. En ik weet nog niet waarom dat mechanisme er is. Ik weet niet...ik weet niet wat er gebeurt als, als de media gaan schuiven en meer aandacht voor Europa willen. Ik weet niet of politici mee zouden gaan.

I: Maar dat zou dan ook mediabreed moeten gebeuren om ook daadwerkelijk iets te kunnen betekenen dan...

R: Ja. Ja zeker. Er is bijvoorbeeld nog steeds geen televisieprogramma over wat er in de Europese Unie gebeurt.

I: Wat voor soort televisieprogramma had u dan in gedachten? Een soort van EuropaVandaag?

R: BrusselVandaag, ja, dat lijkt me wel interessant, dus ehh...(lange stilte)

I: Nou ehh... ik denk dat ik wel genoeg weet ehh...eigenlijk..

R: Ja je werpt veel vragen op die ik niet, nog niet kan beantwoorden.

I: Nou ik denk wel dat ik er toch best veel aan heb, aan wat u gezegd hebt. Dit valt me nu nog in, als laatste vraag, heeft u misschien zelf nog iets dat u zou willen toevoegen?

R: Nee..Nou...eigenlijk ik vind wel belangrijk om aan te geven, om aan te geven dat je niet moet vergeten dat ehh... dat journalisten altijd wel een verhaal moeten verkopen aan de hoofdredactie of aan de redactie voordat ze het in de krant krijgen en dat is vaak wel een hele grote barrière zeg maar. Ik weet dat veel journalisten daarmee worstelen, dat gewoon bij de hoofdredactie van veel kranten ehh...ja weinig warmte is over Europa.

I: Waarom, waarom is dat dan zo'n grote barrière?

R: Ja, dat moet je aan die hoofdredacteuren zelf vragen... maar ik denk dat het te maken heeft met het idee dat Europa geen nieuws is, dat er, dat het traag is, dat het niet goed is en dat het ook weinig lezers trekt. Dat het, dat er weinig behoefte is aan Europa in de krant.

I: Dat is dus toch weer een beetje de interesse van het publiek dus...?

R: Ja. Het is ehh...Dat, dat,dat vind ik wel heel belangrijk, dat vind ik wel de belangrijkste les die ik tot nu toe heb geleerd, van mijn maanden hier. Dat je daar wel moeite mee hebt, om dat,af en toe Europa in de krant te krijgen. Bij mij zijn ook een aantal stukken over Europa niet in de krant gekomen.

I: Maar ik wil dan weten waarom die niet in de krant komen. Waarom het geen nieuws is, dat is wat ik wil weten.

R: Ehh..Ik vind het nieuws omdat ik veel weet over Europa, maar ik kan niet uitleggen aan mijn hoofdredacteur waarom het in de krant moet.

I: En kan hij wél aan u uitleggen waarom het niet in de krant hoort? Buiten het punt dat het publiek er geen interesse in heeft...

R: Ehh.. nou het is, het is geen nieuws van de overheid, het zijn, het is geen relevante discussie, we zien het ehh dat nieuwe verdrag wel als het er is ehh... ja... dat ze... ze kijken vrij cynisch tegen Europa aan.

I: En dat cynisme, waar komt dat vandaan?

R: Dat weet ik niet. Maar dat vind ik wel een hele belangrijke toevoeging. Ik vecht er ook tegen.

I: Heel goed.Ontzettend bedankt voor dit gesprek.

Transcript interview 2 met Bert van Kalles, Financieel Dagblad
7 mei 2007, om 13.00 uur in Den Haag

I: Allereerst zou ik graag iets willen weten over uw persoonlijke achtergrond als parlementair journalist.

R: Ehh.. Ik.. nou ik ben pas sinds een paar weken ehh...zeg maar fulltime parlementair journalist in Den Haag, maar dat wil niet zeggen dat ik me.. eerder niet met de parlementaire journalistiek heb beziggehouden... ehhh.. Ik zit ongeveer vijftwintig jaar bij het Financieel Dagblad.

I: Ok.

R: En ik heb ehh..vanalles en nog wat gedaan. Ehh.. maar ehh..ik ben eigenlijk begonnen met over energie te schrijven en dan deed ik bijvoorbeeld...de hele parlementaire kant. Dus het hele energiebeleid en dat soort dingen bijvoorbeeld en later ook industriebeleid en ehh later weer ehh laten we zeggen de structuur van ondernemingen, dus wat er nu weer speelt en dat soort dingen en daar deed ik ook steeds de parlementaire kant van en ik heb ook nog een aantal jaren over ehh...Europa geschreven. We hebben een flink aantal jaren speciale dagpagina in onze krant gehad, dat heette 'Ondernemen en Europa' en die heb ik opgezet en daar heb ik dus ook heel veel jaar aan gewerkt om zeg maar het Europese beleid wat beter te vertalen voor de Nederlandse ondernemer dus.

I: Ok.

R: En sinds ja...korte tijd ehh.. zit ik nu echt fulltime in Den Haag, dus maar ik heb me toch altijd wel met de politiek bezig gehouden.

I: Kunt u daar misschien nog iets meer over vertellen? Over wat u eerst precies gedaan hebt?

R: Ja. Ehh.. nou dat hangt een beetje met de functie van onze krant samen ehh want Europa hebben wij altijd wel heel erg belangrijk gevonden. Ehh... waar we .. We zijn een kleine, gespecialiseerde, gespecialiseerde krant, maar ehh.. Europa is voor ons altijd heel belangrijk geweest. Wij waren de eerste krant in Nederland die fulltime twee vaste correspondenten in Brussel heeft gestationeerd, dat is dus..denk ik geweest begin jaren '80. We hadden altijd wel een enkel iemand daar zitten, maar begin jaren '80 hebben we besloten om echt twee mensen fulltime neer te zetten. Het was vooral ehh.. van belang van de ontwikkeling van de ehh.. zeg maar.. interne markt en omdat wij natuurlijk veel voor ondernemers en ondernemende mensen en alles wat daar om heen zit schrijven, financiële kant, de beurs maar ook de beleidsmakers, voor hen was natuurlijk nieuws uit Europa en alles wat met het vrijmaken van die markten te maken had heel erg belangrijk en voor ons natuurlijk ook. Ehh.. die twee vaste correspondenten en dat geldt eigenlijk ook voor mensen die hier in Den Haag werken die doen vooral zeg maar het politieke traject ehh ehh.. echt ehh..hoe ja, ja hoe verschillende ehh..opinies zich ehh..rond de politieke partijen vormen. Daarnaast zijn er nog heel veel mensen in Amsterdam op de redactie bezig. En daarnaast hebben dus heel veel collega's die zeg maar inhoudelijk nog bezig zijn op bepaalde deeltrajecten. Ook ehh..met Europa en

Nederlandse politiek. En ehh... ik heb veel op die deeltrajecten in de beginjaren gewerkt, dus dat waren met name energie, wat ik net zei, energie, ondernemingsstructuur ehh.. ondernemen en Europa, dat werd eigenlijk steeds breder en sinds kort houd ik me dus echt met de politiek ehh puur politieke dingen bezig.

I: En kunt u dan iets meer vertellen over waar u zich sinds kort precies mee bezig houdt?

R: Ehh.. Nou ik heb wel een voorbeeld vanuit de krant bijvoorbeeld. De krant van vandaag, ik pak het er even bij. Twee weken geleden toen zat ik hier in de Kamer bij een debat, dat ging over ehh openbaar vervoer ehh..nou Nederland heeft een ehh.. wet personenvervoer en die gaat er van uit dat ehh zeg maar alle openbaar vervoer contracten ehh naar de markt moeten, aanbesteden moeten worden bij ehh partijen en ehh..goed.. ehh.. die aanbesteding verloopt dan via stadsregio's en provincies, die stellen daar voorwaarden aan marktpartijen en dan kunnen marktpartijen daarop ingaan. Nou is er voor de openbaar vervoer bedrijven van de vier grote steden een uitzondering gemaakt, die hebben dus ehh... een aantal jaren geleden onder druk van de Kamer, van minister Peijs, te horen gekregen dat ze ehh.. nog niet hoeven aan te besteden, dat ze een paar jaar ehh.. uitstellen, dat is vooral gedaan om de GVB, de gemeentelijke vervoersbedrijven, instaat te stellen zich aan te passen aan de markt.

I: Uhhuh..

R: Nou dan was ik een paar weken geleden bij een parlementaire ehh debat daarover en ehh en we hebben verkiezingen gehad en nu blijkt in de Kamer de PVV van Wilders te operen en Wilders komt weliswaar van oorsprong van de VVD en zou dus van nature erg gericht zijn op het vrijgeven van markten, marktwerking en aanbesteding, maar wat blijkt nu van ehh.. de PVV is natuurlijk ook een populistische partij dus ehh..Het blijkt nu dat ze heel vaak ehh...in concrete gevallen juist tegen aanbesteding en tegen marktwerking zijn. Nou dat blijkt dus hier ook het geval dus ehh.. er tekende zich een Kamermeerderheid af ehh om de ehh vier grote steden vrij te stellen van de verplichting van ..hoe lijnen aan te besteden ehh... Er was een notie mogelijk, zou ingediend worden door de PvdA ehh,..Goed, nou de staatssecretaris die is, die is nu staatssecretaris Huizinga, van de ChristenUnie, die weet nog niet zo veel op dit vlak, op dit vlak, die liet zich dus ernstig soufleren door ehh door de ehh.. ambtenaren en ehh nou zij zag de toenemende druk. Zij wil wel dat aanbesteed wordt ook in de vier grote, de vier grote steden. Nou wat zei ze toen, van ja ehh... het mag niet van Europa. Ik mag niet afwijken van wat wij doen, namelijk Europa eist van ons dat wij alle openbaar vervoer aanbesteden. Nou ehh..nou is er toevallig ehh..in Europa is er nieuwe regelgeving op komst op dat gebied en goed, de Kamerleden zeiden ja, maar zit het dan met de nieuwe regelgeving. Ja, die biedt wel enige speelruimte, maar voor Nederland niet van toepassing, het moet persé aanbesteed worden. Nou...de Kamer bleef in verwarring achter en de motie werd nog even aangehouden dus eh... dan wordt er altijd een brief toegezegd door zo'n bewindsman, die zegt ja.. ik zal duidelijkheid geven over het Europese beleid, dan komt er een brief, nou daarmee wordt het uitgesteld en afgevlakt. Ehh...nou weet ik van dat onderwerp wel wat vanaf, omdat ik in het verleden ook al hierover geschreven heb dus ik denk van ja, dat klopt niet wat ze zegt. Dus toen ben ik verder gaan onderzoeken. Goed, dan bel je de Europarlementariërs op om te vragen hoe dat dan ehh in elkaar zit.

I: Ja.

R: En dan bel je natuurlijk vooral tegenstanders als voorstanders van marktwerking ehh.. bel je op en beiden zeiden van ja, dat is echt onzin wat die staatssecretaris zegt. De huidige regels

ehh... Nou ik moet anders zeggen, Europa kent wel hele strenge regels voor aanbesteding van overheidsopdrachten, alleen openbaar vervoer is daarvan uitgezonderd. Dat hebben ze ooit wel erin willen brengen maar dat is niet echt door de Europese lidstaten en het Europees parlement gewenst en..we zijn nu zeven jaar bezig geweest met ehh...nieuwe regelgeving op dat gebied en toevallig komt dus deze week in het Europese parlement de eindstemming aan de orde van deze regels. Dus ik heb me daar helemaal in verdiept, ik heb ook de ehh.. de ehh..rapporteur van het Europees Parlement, die stellen altijd bij dit soort dossiers een eigen rapporteur aan, die onderhandelt dan met de Europese Commissie en met de ehh..de Europese ministers, nou om te kijken of er een compromis uit ehh te rollen is, dat heeft zeven jaar geduurd, alles bij elkaar. Ongelofelijk ook. En toevallig is dat een Nederlander die ehh..rapporteert.. dus daar heb ik uitvoerig de Nederlandse situatie mee besproken. Nou en ik heb dan ook contact gezocht met de ehh.. de PV, dat is de permanente vertegenwoordiger die dus een soort voorpost is van de Nederlandse regering. Daar zitten ambtenaren die echt van de hoed en de rand weten, die weten meer van de Europese regels dan de ambtenaren hier op Verkeer en Waterstaat...Nou en dan komt er zo'n artikel tot stand, dus dan ja ja.. dat, dat, dat heeft geleid tot voorpaginanieuws van aanbesteden OV niet verplicht, nieuwe regelgeving... en ik heb dus een heel groot op de andere pagina geschreven van hoe die toestand in elkaar zit en ehh.. dat het zeven jaar over gestreden is in Europa. Nou dat is een voorbeeld van hoe wij dan zeg maar...om kunnen gaan met Europese kwesties.

I: Zou u daar iets meer over kunnen vertellen?

R: Ehh...nou zoals ik zei, ik zat bij de ehh..bij de ehh.. bij de debat in de Kamer ehh.. en dan moet je een beetje ja.. Je moet dan aanvoelen dat die staatssecretaris ehh... eigenlijk dingen roept ehh...die niet helemaal waar zijn, of dat je een vermoeden hebt van hee, dat klopt niet, hier klopt iets niet. Want die politici in Den Haag die hebben sterk de neiging, nog steeds, om zeg maar Europa op te voeren als een soort boeman. Zo van als ze dus politiek in het nauw gebracht worden, dan gaan ze dus heel vaak roepen van ja, maar ehh..dan komen we in strijd met de Brusselse regels, dat mag niet van Europa en dat roepen ze heel vaak en ehh.. dat heeft twee consequenties, op de eerste plaats van ehh politici in Den Haag nou die weten ook vaak die Brusselse regels niet helemaal goed of onvoldoende dus die raken dan in verwarring, dus dat betekent dat het politieke proces verstoord wordt en dat is ook die, dat zijn die bewindslieden die willen dat ook, want de Kamer wil dan iets te bereiken en daar willen ze de Kamer vanaf houden,dus ja, dan roepen ze Brussel aan en doen roepen ze van ja, Brussel is de boeman en het mag niet. En het leidt natuurlijk ook bij ehh... de Nederlandse bevolking tot het idee van ja... alles wat uit Brussel komt is negatief, he, Brussel wordt altijd aangeroepen van ja...het mag niet , het is verboden, de regels zijn zo...enzovoorts, enzovoorts. In werkelijkheid ligt het natuurlijk anders. Ook die Brusselse politici die willen het beste voor de Europese burgers, daar zitten ze ook voor, hè.. In dit geval, bij dat openbaar vervoer, willen de Europese politici, die willen regels maken, daar hebben ze wel tig jaar over gedaan weliswaar, maar ze willen regels maken dat zeg maar...het openbaar vervoer, zeg maar verbeterd voor de burger.

I: Ja.

R: En daar zit vaak een verschil in met nationale regels ehh...omdat het ja..die afstand tussen Europa, de regels van Europa in Brussel en de regels hier in Den Haag, die is vaak te groot. Er is te weinig kennis in Den Haag, ook bij de politici over van wat er dan precies...hoe Europa dat dan precies georganiseerd heeft en in Europa zie je dat ze vaak te weinig weten van de Nederlandse situatie. Openbaar vervoer in Nederland is ingewikkeld georganiseerd en nou

weten ze wel wat van die Nederlandse politici omdat ze natuurlijk Nederlands zijn, maar vaak gaat het juist om die finesses. Dus beiden kampen hebben eigenlijk te weinig ehh.. inzicht en wat zie je dan, ze gaan boeman van elkaar spelen, hè, elkaar negatief beroepen, en dat straalt natuurlijk uit op de burgers, die denken ja, Europa is een gevaar, die houdt alles tegen en daar vind ik dit wel een mooi voorbeeld van omdat, ja ook die Europese politici, die willen gewoon een beter openbaar vervoer voor de Nederlandse burger, daar zitten ze ook voor. Waarom zouden ze iets anders willen? Natuurlijk is het een politieke keuze of je dat wilt met een overheidsbedrijf of via de weg van de markt, dat is een politieke keuze, maar opvallend is dus ook dat ehh.. al die ehh... Europese politici die ik benaderd heb, ik heb er bijvoorbeeld twee geciteerd, een van de VVD en een van de SP, dat zijn echt tegenpolen als het gaat om marktwerking, die zeggen allebei vanuit Brussel: ja, maar die staatssecretaris, het is echt onzin wat die roept, die gebruikt Europa gewoon als boeman, he. Ehh..en de ene zegt natuurlijk, ja de SP zegt natuurlijk van ja, dit gebruikt ze om haar zin door te drukken en de VVD die zegt van ja, ik begrijp niet waarom ze dat doet, want zo ehh... krijg je, krijgen mensen juist een hekel aan Europa. Er zijn genoeg argumenten te vinden om voor de marktwerking te pleiten, maar je ziet dus heel vaak dat dat Europa dus negatief wordt opgeroepen en dat is hier ook een voorbeeld van.

I: Inderdaad.

R: En zo ga ik dus vaak te werk, maar ik moet toegeven, dan moet je dus wel iets van het onderwerp weten en ik schrijf al een...Ik heb in het verleden wel meer over deze kwestie geschreven en ja... Ik heb dan natuurlijk geluk dat ik vijftientig jaar journalist ben en dan je, dan komen van die thema's, die komen steeds weer op. En in die tijd, ja ik heb natuurlijk ook het een en ander met Europa meegemaakt en dan ja..dan ken je natuurlijk een aantal dossiers wel en dan voel je ook aan van hee, hier zit een spanningsveld.

I: Spanningsveld?

R: Ja dat is van ehh...ja een journalist op zoek naar een ehh..een spanningsveld, dat is toch eigenlijk wat hij wil hebben, en een actuele kapstok. Nou ja en ehh..in dit geval waren beiden aanwezig, het spanningsveld was van dat ehh.. dat de staatssecretaris zeg maar het argument Europa misbruikt en ehh...het actuele was dat net deze week de eindstemming is van het Europese Parlement over nieuwe regels op dit gebied. Nou ja dan, als je dat voelt dan heb je beet en dat weet je van nou dan ga ik me hierin verdiepen en dan ga ik er een hoop mensen over bellen en met een hoop mensen over praten. Ja en dan komt er vanzelf wel een artikel naar voren...

I: En u belt zowel mensen in Den Haag als mensen in Brussel?

R: Ja. Ja..ja zeker ja.. want ik heb eerst, goed dat staat niet in deze krant,voor ehh dat ehh zeg maar het Nederlandse parlement er zeg maar twee weken geleden over ging spreken, dat komt dan op een agenda te staan en dan kunnen we zeggen van hee, dat is interessant! Dus meestal van te voren ga ik die politici bellen, dan zeg ik van ja, wat wil je precies bespreken, wil je initiatieven nemen, hoe sta je ten opzichte van het beleid van het kabinet. En ehh... toen bleek mij al dat de PvdA een beetje afstand wilde nemen van het beleid van het vorige kabinet op dit vlak, waar ze overigens wel zelf voorgestemd hadden vroeger, en dan, dan ja, dan voel je aan van daar zit iets aan te komen, dus dan ga je de andere fracties bellen en dan blijkt dat er ook de PVV het eigenlijk wel eens is met de PvdA en de SP en GroenLinks en zo ontstaat dus een hele kleine Kamermeerderheid. Goed en dan schrijf ik natuurlijk in het artikel: PvdA wil

af van ehh...aanbesteden van stadsopenbaar vervoer en dat schrijf ik dan natuurlijk het liefst op de ochtend dat die Kamerleden bij elkaar komen, dus van te voren hè, dus dan ehh.. dus dan is de rest van de politici is dan ook geïnformeerd. Nou...daarna schrijf ik dus gewoon een verslag van zo'n bijeenkomst, dus wat de staatssecretaris zegt, enzovoorts, enzovoorts, dat heb ik dus ook al eerder gedaan en dan , ja dan, dan voel ik van ja hee, hier zit nog meer achter. Hier zit iets meer in. De staatssecretaris laat zich door haar ambtenaren influisteren dat het niet van Brussel mag, maar dat lijkt mij veel te zwaar aangezet en dan uiteindelijk dan komt dat tot uiting in zo'n groter artikel. Dus dat is wel een beetje zo de werkwijze van journalisten bij de Kamer. (stilte)

I: Ehh.. en wat zie u als u rol daarin als parlementaire journalist?

R: Nou... ehh niet de voorvechter van Europa als... Daar kan ik wel een particuliere mening over hebben maar ehh... kijk een krant is..Kranten in Nederland zijn commerciële producten in principe, die moeten ehh.. die moeten het hebben van hun abonnees en ehh.. dan kom je, er komen steeds meer gratis kranten, die moeten het zelfs hebben van adverteerders, nou dat lijkt me niet zo leuk. Ehh... wij moeten het dus hebben van onze klanten zeg maar, onze abonnees, onze lezers, dus ik moet me natuurlijk vooral verdiepen, ja wat willen, wat zouden mijn lezers nou interessant vinden en ehh.. in ons geval is dat...ehh...we maken een krant voor ondernemende mensen ehh..dus daar is dat, het zwaartepunt ligt vooral op ondernemen. Wat betekent het voor de ondernemer in Nederland, voor de regelgeving, voor de ..noem maar op. Ehh.. en dat is natuurlijk voor mij een belangrijke drijfveer om, om met bepaalde zaken aan de slag te gaan. Zo'n aanbesteding van het openbaar vervoer, ja dat is ja, dat heeft niet alleen te maken met ehh...zeg maar met de gemeenten en de burgers in die gemeenten en de wijze waarop vervoert wordt maar ook met andere vervoersbedrijven die heel graag misschien wel dat contract willen. Dat zijn ook onze lezers dus dat is voor ons heel belangrijk. Dus wat ik er persoonlijk van vind, ja daar kun je nooit hele honderd procent schrijven natuurlijk. Op de eerste plaats wil ik gewoon blootleggen wat er gaande is, dus laten zien aan mijn lezers van, kijk dit is er nu gaande en ehh.. deze besluitvorming komt eraan en deze regels komen eraan en ehh let op..politicus A zegt dat en politicus B zegt dat, maar ehh.. het kan anders liggen. Dat zit zo en zo in elkaar. Dus het laten zien dat iets ehh..op de politieke agenda staat in Den Haag en in Brussel en proberen uit te leggen hoe het echt in elkaar zit en ja..natuurlijk ook ja..de mening weergeven van die politici, maar dat zijn af en toe gekleurde meningen want ja, die, die staan voor een bepaalde politieke keuze, dus.

I: Waarom is Europa zo belangrijk voor uw lezer?

R: Nou...net wat ik zeg, Europa is voor onze, onze lezers heel belangrijk. Onze klant is de eerste...Onze lezers zijn vaak lezers die bij bedrijven werken die ook over de grens actief zijn. Ehhh zelfs bij kleinere bedrijven..ehh.. zelfs in de adviessector...die hebben ook ja...klanten in andere landen of ze adviseren juist over regelgeving in andere landen of in Europa, dus.. Ja..Europa staat bij ons heel erg centraal en de berichtgeving ook.

I: En bent u bij het Financieel Dagblad de enige die hierover schrijft?

R: Ja, op dit moment wel ja. Ik ben de enige die dat zo..diep heeft uitgezocht, ja.. En dan hangt het er een beetje vanaf, soms gaan andere kranten dat dan over nemen, dat hangt er een beetje van af ehh,...Vaak is het zo dat als.. als die andere kranten zeg maar..Nee ik moet het anders zeggen, journalisten hebben de neiging om, die vinden het vervelend om nieuws van elkaar over te moeten schrijven, zeg maar als je op de tweede hand zit, dus zeg maar een

andere krant heeft nieuws en als jij dan over moet schrijven als journalist, een dag later, dat vinden journalisten nooit leuk, dus die proberen dat te ontlopen ehh...dus..ehh zeker als ze erbij moeten zetten dat staat in die en die krant. Dat vinden journalisten heel vervelend.. (lacht)

I: Waarom vinden ze dat vervelend dan?

R: Nou ja, dat zijn natuurlijk eigenwijze ehh..mensen die ehh die liever niet laten zien dat ze het zelf niet gezien hadden. Dat ja..dat is natuurlijk..Ze hadden liever zelf die primeur gehad en dat geldt voor...Als een andere krant nieuws heeft en ik krijg van de redactie de opdracht: jij moet er ook wat over schrijven, dan vind ik dat niet zo'n leuke opdracht, ik speur liever naar eigen nieuws. Ehh..dus ja..of kranten het van elkaar overnemen hangt niet, ja dat hangt wel een beetje af van het belang van het nieuws, maar ook van de journalisten zelf. Dus je ... ze zijn er niet zo toe geneigd, behalve als ze heel makkelijk zeg maar de bronnen die ik gebruik heb ehh...als ze die heel makkelijk ook kunnen raadplegen, want dan kunnen ze gewoon een eigen verhaal schrijven, hoeven ze niet te schrijven: dat heb ik van het Financieel Dagblad. Dat geldt voor mij ook, als ik iets van de Volkskrant zou moeten overschrijven, ja goed, of er bij moet zetten: dat meldt de Volkskrant, ja dat vind ik niet zo'n bezigheid en bovendien, ik moet dan wel kunnen natrekken want ja, de Volkskrant kan natuurlijk foute dingen schrijven, net als ik foute dingen kan schrijven. Dus je probeert dan ehh..altijd andere bronnen aan te boren, andere bronnen ook te spreken en als dat dus makkelijk gaat, als die bronnen dus heel erg aan de oppervlakte zitten, makkelijk kunt benaderen, dan zie je dat nieuws ook vaak overgenomen wordt door andere kranten. Maar als die bronnen dus moeilijker te raadplegen zijn ehh...dan zie je vaak dat het doodbloed en ehh.. bij Europese kwesties hangt het er een beetje vanaf.

I: Waar hangt dat dan vanaf?

R: Ehh... ja in de eerste plaats is Europa is vaak niet zo heel spetterend nieuws, er vallen geen doden en er valt geen kabinet, behalve natuurlijk bij ehh...als het heel erg belangrijk is bij zo'n, zo'n referendum ehh over de grondwet ofzo, ja daar zou Nederland zeg maar...andere zaken zijn vaak minder spannend. Het is vaak toch wat voor een selecter publiek. Ja wij vinden dat prima, maar wij hebben een select publiek als krant, als Financieel Dagblad, waar wij ehh..het Europa thema hoog in het vaandel hebben. En ten derde: de bronnen zijn vaak toch wat..lastiger te benaderen want je moet wel ehh...goeie bronnen hebben, zowel in Brussel als hier en ehh... je kunt niet met één telefoontje zo'n kwestie ehh...als andere krant overnemen. Dan zie je vaak, dat één krant dat heeft en dat andere kranten dat verder niet oppikken.

I: Nee?

R: Nee, nee. Ja omdat dat vaak toch wat ingewikkeldere kwesties zijn. Het gaat vaak over regelgeving en dat zijn geen kwesties waar je heel snel even een stukje over schrijft.

I: Maar als u er een stukje over schrijft, hoe pakt u dat dan aan?

R; Nou goed, dat is een kwestie van bellen. Bellen, bellen, bellen. Je zit als journalist de hele dag te bellen. Dan ja, dan moet je, dan heeft te maken met als je meer ervaring hebt, dan heb je ook meer contacten, heb je meer contacten in je netwerk en dan ehh.. kun je makkelijker mensen erover bellen. Niet alleen maar ehh...politici in Den Haag en Brussel maar ook

deskundigen. Dat is belangrijk, die onafhankelijke deskundigen dat die ook een mening erover kunnen geven. Vaak gaat het om juridische kwesties, hoe, hoe is iets geregeld in Brussel en hoe is iets geregeld in Nederland en welk verschil zit daar tussen. Welke richting willen ze beiden op. Dat is juridisch toch vaak lastig te interpreteren. Je wilt geen, je wil de lezers ook niet met allerlei juridische rimram om de oren slaan dus je moet het dan vertalen, ja wat betekent het nou voor ehh..de lezer concreet, dus dat is ook nogal, nogal, dat is ook vaak nogal lastig bij Europa, om dat heel concreet te vertalen.

I: En hoe doet u dat dan precies?

R: Ehh...ja, dat is best wel lastig want je krijgt ehh natuurlijke bronnen die praten vaak wel in die termen en die zeggen natuurlijk: ja, artikel 15, term 1, die zegt toch duidelijk dat en dat...Ja het is dus dan aan mij om dan die vertaalslag te maken wat dat dan concreet betekent voor een ondernemende, voor een bedrijf of voor iemand die bij een bedrijf werkt of wat dan ook. Dat is nog niet zo eenvoudig, maar dat is wel de bedoeling.

I: Kunt u daar misschien nog iets meer over vertellen?

R: Ehh....Ja....Nou kijk wij hebben dus een aantal jaar geleden, als krant, zagen we dat probleem ook, ehh... die Europese berichtgeving, maar dat geldt trouwens ook voor andere berichtgeving en dan ook politieke berichtgeving in Den Haag, die vaak, die blijft vaak hangen in wat wij dan noemen institutionele berichtgeving, dus over ehh...dan krijg je ehh.. commissie stuurt rapport uit ehh...en dan ehh... krijg je hele ingewikkelde verhandelingen over dat rapport ehh... maar het is natuurlijk belangrijker om na te gaan van ja, ze geven dat advies, stel nou dat dat advies wordt opgevolgd, wat betekent het dan concreet voor, in bepaalde situaties, dat is natuurlijk... Je kunt...In Europa, de ene richtlijn na de andere komt er aan of wordt gewijzigd... Je kunt natuurlijk steeds bericht blijven geven over ja..richtlijn voor de visserij verandert, maar het is natuurlijk aardiger om te kijken van ja wat houdt dat precies in en wat betekent dat dan bijvoorbeeld voor de Nederlandse visverwerking. Betekent dat zij veel meer kunnen gaan doen of betekent het juist dat zij veel meer concurrentie krijgen van andere landen of wat dan ook en..ehh.. Dat soort verhalen moet je natuurlijk ook weer schrijven en je ziet vaak dat die Europese berichtgeving erg in de institutionele sfeer blijft hangen, over richtlijn dan en richtlijn zus..Dat zie je ook, vind ik hoor, als ze het over die..over de Europese politiek gaat..die hele discussie over de Grondwet, die is natuurlijk bijna niet te volgen gewoon.Voor een gewone burger al helemaal niet, maar zelfs voor mensen die er ...extra in geïnteresseerd zijn, of voor mensen als ik die er ook nog over moeten schrijven, ja dat is haast niet te volgen, dat is zo'n institutioneel debat tussen politici, dat je je heel vaak afvraagt: ja waar gaat dit nou over. Dan hebben ze het over de grondwet, over het oude verdrag eh...er moet een andere Grondwet voor in de plaats komen en dan zeggen anderen weer: ja, maar dat ouwe verdrag dat is geen Grondwet, je moet de Grondwet opnieuw maken, er moet gewoon een nieuw verdrag komen en ja dat is dan omdat het geen Grondwettelijk verdrag is, hoef je er ook niet over te ..over te stemmen in het parlement..ja dan krijg je dat soort discussies in het parlement en dat gaat natuurlijk aan de burger totaal voorbij, het zal die burger een worst wezen. En dat zie je ehh..niet alleen bij zo'n verdrag maar eigenlijk ook bij de berichtgeving op dit gebied en dat maakt het lastig.

I: Hoe zou die berichtgeving volgens u dan wel in elkaar moeten steken?

R: Nou..ik bedoel..Ik vind dat voorop moet staan, wat betekent het gewoon voor ehh...in mijn geval dan, en dat zal ook voor andere journalisten moeten...wat betekent dat voor je lezers en

ehh als je dat niet goed kunt uitleggen, ja dan moet je zo'n stuk, ja dan moet je er niet aan beginnen, aan de berichtgeving. Dan gaat het nergens over. Dat moet gewoon, gewoon wat het in de praktijk betekent voor de lezer, dat moet vooropstaan en dat ..Ik geef toe hoor dat is helemaal niet zo eenvoudig hoor..omdat je ...ja je bronnen ehh...en je insteek komen uit het institutionele, artikel zoveel die gewijzigd wordt enzovoorts, enzovoorts. Ja maar als je dat in de krant gaat schrijven dan haakt iedereen af, dan roept iedereen van ja Brussel dat is ver van mijn bed, dat heeft niets met mij te maken, daar wil ik niets van weten of Brussel wordt opgevoerd als boeman of als bedreiging en dan ehh...dan schets je dan schets je volgens mij een verkeerd beeld. Dus in die zin heeft de journalistiek denk ik ook wel een taak, om...dat ja...ehh...bij de burgers, bij de lezers te schetsen wat is nou werkelijk de invloed, wat is nu werkelijk de betekenis en je moet gewoon naar praktische zaken vertalen.

I: Kunt u daar misschien nog iets meer over vertellen?

R: Ja.. wat nog meer? Wat ik al verteld heb..Ja alle regelgeving die vanuit Brussel komt...Je bent eigenlijk als journalist, vind ik, echt verplicht om je echt consequent af te vragen wat betekent dat voor je lezer.

I: U voelt zich daartoe verplicht?

R: Ja, vind ik wel,want anders...Ja net zo goed als een klompenmaker een klomp wil maken die precies om je voet zit, zo moet ik een stukje maken wat bij mijn lezers heel erg duidelijk is en vaak blijft ook, vind ik, zeker bij de algemene kranten ehh... wordt op de opiniepagina heel veel over Europa gediscussieerd, maar dan vraag ik me altijd af wie leest dat nog? Dat zullen niet zoveel mensen zijn.

I: Ok.

R: Maar als het gaat over betekent dat ehh..mijn kleding ehh..in de winkels goedkoper wordt, betekent dat..ehh.. Brusselse regelgeving dat ik binnenkort twee keer zo veel voor energie moet gaan betalen, kijk daar gaat het uiteindelijk om.

I: We hebben het net de hele tijd over de interesse van de lezer gehad. Heeft de interesse van uw redactie hier verder nog een rol in?

R: Ehh..ja..dat speelt natuurlijk zeker een heel belangrijke rol want ehh...Ja uiteindelijk moeten journalisten natuurlijk operen in een, in een krantenredactie ehh...ehh... waar bepaalde stimulansen van uit gaan of niet. Dus als een krantenredactie Europa niet belangrijk vindt, ja dan zul je ook nooit goed over Europa kunnen berichten, want dan moet je elke keer, zou je als je als journalist dat wel belangrijk zou vinden, ja dan moet je elke dag weer gaan vechten en uitleggen waarom dat dan wel belangrijk is. Ja bij ons speelt dat gelukkig niet, onze redactie vindt Europa heel erg belangrijk, dat hebben ze altijd gevonden en dat vinden ze nog steeds. Ehh... het is natuurlijk wel zo..ja er komen duizend en één nieuwsonderwerpen per dag op tafel en daarvan behandelen wij maar een hele kleine fractie ehh... dus je moet wel...Daarom is het ook zo belangrijk dat je als journalist probeert te vertalen wat betekent Europa nou voor onze lezers, want dan kun je ook binnen zo'n journalistieke organisatie, binnen zo'n..redactie kun je zeggen, ja kijk dit verhaal, dat is belangrijk, daar ben ik nu mee bezig en daar wil ik ook de tijd voor nemen en natuurlijk zijn er nog honderden andere dingen die ik zou kunnen doen, maar dit is belangrijk. Als je dan op een redactie zegt van ja het belangrijk want de richtlijnen....huppeldepup artikel 4 wordt verandert, ja daar zullen

collega's zeggen van ja, nou en... veel succes ermee maar doe het maar in je eigen tijd. Maar als je zegt van hoor eens... misschien hoeft ehh..hoeft het openbaar vervoer in de grote steden helemaal niet aanbesteed te worden, kunnen de gemeentelijke vervoersbedrijven gewoon doorgaan zoals ze nu blijven rijden en kunnen andere vervoersbedrijven er helemaal niet meer op intekenen dan zullen de collega's zeggen van ja, als het zo concreet is dan moet daar inderdaad een artikel over komen dus dat is wel..ehh..belangrijk hoe zo'n redactie daar ehh.. over denkt.

I: En wat voor manier worden die keuzes op de redactie verder nog gemaakt?

R: Kijk ...het belangrijkste is altijd het actuele nieuws voor ons, voor een krant tenminste, bij tijdschriften is dat altijd weer anders, maar bij ons is het actuele nieuws het belangrijkste. Dus dat betekent dat er een aantal onderwerpen zijn waarover geen discussie mogelijk is, die moeten gewoon in de krant,...de uitslag van de Franse presidentsverkiezingen, daar hoeft je niet over te discussiëren, die moet in de krant, dat is wel duidelijk.

I: Waarom is dat zo duidelijk dan?

R: Nou ja, het is denk ik zo'n belangrijke gebeurtenis, ook voor onze lezers, of er een socialistische president komt of een meer rechtse president...ehh...dat vind ik...dat is zo'n belangrijke gebeurtenis..daar moet je wel iets over schrijven inderdaad en zo zijn er natuurlijk nog tal van andere onderwerpen ehh... waar je zegt van ehh..als er een aanslag is op de Twin Towers dan is dat logisch, want de olieprijs die schiet ehh..met twintig procent omhoog, ja dan ...zal niemand op zo'n redactie zeggen van ik ben nou ergens anders mee bezig, dat moet..Zo heb je een aantal onderwerpen dagelijks waarvan iedereen wel overtuigd is dat moet in de krant. Maar daaronder liggen nog tien keer zo veel onderwerpen, waarbij het discutabel is, waarbij het een keuze is van ja moeten we dit nou doen of moeten we het andere nou doen? Ehh...dus je hebt...de twee laag die wij altijd aanbrengen is van ja ehh.. ehh..welk eigen nieuws kunnen we zelf brengen. Want vroeger was de krant natuurlijk de bringer van het primaire nieuws, ja je had wel radionieuws, maar ehh...en ehh..tvjournaal, maar die waren ook...Met de opkomst van het internet etc, er zijn nu zoveel andere nieuwsbronnen, zeg maar, het echte primaire feitennieuws die wordt bijna niet meer door de krant gebracht. Ehh..of dat wordt nog wel gebracht maar die is voor de consument,voor de lezer ehh...de gebruiker van nieuws, is dat op de tweede plaats gekomen, die hoort het via de radio, of die leest het op internet, of die krijgt opeens een smsje van iemand, of wat dan ook en dat betekent dat de krant zal meer dan vroeger ehh.. meer dan feiten moeten brengen, ik denk steeds minder feiten, maar vooral moeten uitleggen aan lezers de betekenis van die feiten. Wat is er werkelijk aan de hand. Daar is de krant nog steeds een heel belangrijk medium in.

I: En hoe doet u krant dat dan precies?

R: Bij ons wordt eerst heel duidelijk afgevraagd ehh...nou er is nieuws en dat staat misschien ook al op internet en komt ook op tv, maar dat moeten we toch hebben ,dat is zo belangrijk dat wil je gewoon ook de volgende dag in de krant lezen, de lezer zal het gek vinden als wij de aanslag op de Twin Towers niet melden, omdat we zeggen ja dat heb je toch al op tv gezien ja,...maar daarnaast, vroeger zouden we heel veel feitjes melden, over allerlei bedrijven in Nederland en dan doen we niet meer. We zeggen u als tweede keuze van welke grote verhalen hebben we zelf, wat hebben we zelf uitgezocht en waar hebben we zelf energie in gestopt en ...dat zijn ehh..welke verhalen vinden wij nou zelf belangrijk voor onze lezers, dat is eigenlijk een soort tweede slag die we maken, die krijgen dan meer voorrang dan

vroeger. En dat betekent ook als je iets over Europa zou moeten berichten, dat je dan ehh...het hele belangrijke nieuws dat dient zich vanzelf wel op, maar daaronder willen we dus een aantal eigen verhalen brengen waarbij we echt investeren in bepaalde onderwerpen en zeggen van nou dit is ene belangrijk onderwerp ehh... daar besteed een journalist veel tijd aan en komt met een eigen verhaal, met eigen nieuws, dat is zo'n voorbeeld. Dat is duidelijk een verschuiving met vroeger, vroeger zouden we alleen aandacht besteden aan de kortere feiten.

I: En wat voor soort onderwerpen worden dan verder uitgediept nu?

R: Nou dat is heel breed voor ons, maar bij ons spelen natuurlijk vooral de onderwerpen een rol die ehh... voor ondernemende mensen van belang zijn. Dus als het gaat over ehh.. ehh..asielrecht bijvoorbeeld, daar zouden wij minder prioriteit aan geven dan ehh..als het gaat om het openen van de telecommarkt. Maar ik kan me voorstellen dat de Volkskrant het juist weer andersom kiest, ja die eh.. die heeft natuurlijk veel meer achterban die zich ehh...om asielrecht waarschijnlijk ...meer bekommert dan over ...en je kunt natuurlijk andere voorbeelden bedenken. Dus bij ons zijn het vooral ehh..dingen met de interne markt, dingen die met marktwerking te maken hebben, die zijn voor ons heel erg belangrijk. Ehh...dus daar maken wij dan wel de keuze in denk ik, ja.

I: Die keuze, voor die onderwerpen, hoe wordt die dan precies gemaakt?

R: Ja ehh....dat hangt natuurlijk voor een deel wel af van de individuele journalist, het is niet zo ehh.. dat er ehh..dat er een lijst is, waarmee de redactie werkt. Het hangt veel van het initiatief van de journalist zelf af. Kijk als ik niet bij...dit voorbeeld, als ik niet bij dit Kamerdebat was geweest, ehh.. dan was dat nooit ontstaan, dan was er niet over geschreven ehh... ehh.. Goed, als ik geen ervaring had op dat onderwerp, dan had ik nooit kunnen denken van hee...wat die staatssecretaris zegt, dat klopt niet, want dan moet je kennis hebben van het onderwerp want anders zou je de staatssecretaris geloven. Dus dat speelt...Dus ik was bij die ehh..bij die debat, ik had ervaring in het onderwerp, ik weet van de Europese berichtgeving en dat zijn natuurlijk wel belangrijke criteria waarom zo'n artikel uiteindelijk tot stand komt. Ehh... dus die..die keuzes van de individuele journalist, die zijn wel belangrijk. Maar gelijktijdig hebben wij op de redactie nog een soort, ja laten we zeggen ehh... gemeenschappelijk referentiekader waarbij je zegt van nou...wij vinden Europa belangrijk en wij vinden ehh... zaken die alles te maken hebben met ondernemen en Europa belangrijk en dat betekent dat je als journalist geacht wordt meer energie daarin te steken dan in andere onderwerpen, dus ehh...zo werkt het eigenlijk. Dus je moet het wel hebben van de actie van de individuele journalist, maar er is wel een gemeenschappelijk kader, een gemeenschappelijk gevoel wat wij belangrijk vinden.

I: Kunt u misschien iets meer vertellen over dat gemeenschappelijke kader, dat gevoel?

R: Ehh...ja, dat is eigenlijk ondefinieerbaar, want dat hangt samen met al die mensen die hier op de redactie werken en dat schuift natuurlijk ook met de tijd, er komen nieuwe mensen bij, onderwerpen veranderen ehh... maar wat Europa betreft is dat eigenlijk de afgelopen twintig jaar niet zo veel verschoven ehh...Ik denk dat wij al heel snel, begin jaren '80, doorhadden van Europa, en dan met name die interne markt vrijmaken, dat is belangrijk voor onze lezer, of je nou voor of tegen bent, maar daar gaat het uiteindelijk niet om, dat is wel een belangrijk journalistiek onderdeel om te behandelen en dat vinden we nog steeds dus in die zin is het eh... Wat wel gebeurt is dat zeg maar..de hoeveelheid journalistieke mankracht die erop gezet wordt, die kan per tijd wisselen ehh... ehh.... We hebben...ehh wat ik zei, in ehh..

halverwege de jaren '90, hebben we besloten dat we het zo belangrijk vonden dat we iedere dag een aparte pagina Ondernemen en Europa in de krant hadden. Ehh...goed, daar werden ook, naast de mensen die van Brussel uit en Den Haag en iedereen die vanuit Europa schrijft...Hebben we toen elke dag drie mensen belast alleen maar met dat onderwerp...ehh..maar op een gegeven moment hebben we weer besloten ehh, dat is een paar jaar geleden geloof ik, het is nou een jaar of zes, zeven ehh... Ik bedoel zo'n rubriek heeft ook maar een bepaald leven..zo'n rubriek, op een gegeven moment dan wordt het ook te eenvormig en te saai vaak, en toen hebben we hier besloten van ja...we vinden het nog steeds heel erg belangrijk, maar ehh...het moet toch ehh...breder in de krant uitgesmeerd worden, want nu wordt het een soort Europa-eiland in de krant en dat willen we niet...Het is nog steeds belangrijk maar we moeten kijken dat we het breed houden en eigenlijk als je...zegt ...één pagina ondernemen en Europa, dat het in de rest van de krant niet over Europa gaat, dat is wat we eigenlijk wel vinden, dus ja dan stopt zo'n pagina weer en dat ja..eh..wordt iedereen op de redactie is daar wel bij betrokken..wordt er gezegd van ja dit betekent niet dat we Europa niet belangrijk vinden, integendeel, we vinden dat jullie allemaal met Europa bezig moeten zijn. Nou zo gaan die discussies en dan zie je vaak weer, hangt het weer van de ehh..individuele redacteur af wat mee gebeurt. Maar goed je hebt natuurlijk wel..zeg maar ehh wel ehh...een redactiechef en een hoofdredactie die die lijnen ook bewaken, die dus ook in gesprekken met, met de journalisten zeggen van ja ehh.. we zien dit en we zien dat...maar zij bekijken het zelf ook maar van een afstand, de journalist zelf is vaak ehh.. zeker in ons geval omdat wij een specialistische krant zijn, die is vaak ook de specialist, dus daar moet wel het initiatief vandaan komen.

I: De rol van de hoofdredactie, kunt u daar nog iets meer over vertellen?

R: Die is er vooral om te zorgen dat die hoofdlijn een beetje bewaakt wordt, dat er ook ehh... ja dat er ook duidelijk accenten worden gelegd, in samenspraak met de hoofdredactie zijn we toen ook begonnen met die pagina Ondernemen en Europa, dat vond de hoofdredactie toen ook belangrijk omdat ze zeiden van ja we moeten toch explicieter aan de lezer laten zien ehh...dat we zo met Europa bezig zijn...nou op een gegeven moment zegt de ehh...de redactie, de hoofdredactie weer ja misschien is het weer teveel in een apart hokje geplaatst, moeten we weer vanaf en zo'n gaan die golven, daar zitten overigens wel zeven of acht jaar tussen, maar zo werkt het wel.

I: En in wat voor golf zitten we momenteel?

R: Ehhh...ja.. we zitten nu weer op de golf, o Europa vinden wij nog steeds belangrijk ehh...we vinden eigenlijk ook dat iedereen een Europese blik zou moeten hebben ehh...want ja die grenzen ja..zeker voor die mensen waar wij voor schrijven, zijn die grenzen zo.. abstract geworden, die handelen over de grenzen heen ,die, die , die organiseren zich over de grenzen heen , die werken in bedrijven die over de grenzen, dus ja eigenlijk zouden ook alle journalisten van het Financieel Dagblad met een Europese blik moeten kijken. Dat geldt nog steeds, dat vinden wij nog steeds belangrijk dus dat zal ook nog wel even zo blijven.

I: Wat bedoelt u met een Europese blik?

R: Ehh...sja...dat ze ehh zien wat Europa voor onze lezers betekent en dat ze daar over berichtgeven.

I: Wat vindt u van de Europese blik van uw collega's bij andere kranten?

R: Ja dat is per krant erg verschillend, dat hangt ook van de functie van de krant af... een krant als het Algemeen Dagblad, die wil vooral een consumentenkrant zijn en een sportkrant ehh...dus ja, die zal vooral, als zij over Europa schrijven, zullen zij eerder kijken naar de consumentenbelangen ehh...maar wat je wel vaak ziet, Europa wordt vaak over gelaten aan de correspondenten in Europa en ehh...dat leidt er dan toe dat je een hele specifieke berichtgeving krijgt vanuit Brussel, in zichzelf gekeerde berichtgeving, dat vind ik wel.

I: Dat is niet het geval bij het Financieel Dagblad?

R: Hopelijk niet nee, ik denk dat wij van alle Nederlandse kranten het meest over Europa schrijven. Maar nogmaals het komt ook door ons lezerspubliek, wij hebben ook een lezerspubliek dat daar zeer in geïnteresseerd is en ook in hun werkzaamheden en wat dan ook, daar zoveel mee te maken heeft, met die open grenzen en eh...dat dat ook logisch is... Goed, ik vind wel dat we dat nog beter moeten doen, met name wat ik in het begin zei, die vertaalslag, wat betekent het nou werkelijk ehh...dat we dat nog veel beter kunnen doen.

I: En hoe kan dat dan beter?

R: Ehh...journalisten, mijn collega's en ik moeten zich nog meer realiseren die vertaalslag te maken, wat betekent het nou echt voor onze lezers en niet te veel blijven hangen in de in de institutionele berichtgeving, dus je hebt drie slagen verder, wat ik zei van er wordt iets in Brussel besproken van richtlijnen op visserijgebied, nou dan moet je echt een artikel in de krant maken van nou wat betekent dat voor de visafslag in Urk bij wijze van spreke. Wordt iets verandert over richtlijn industriële veiligheid, ja ehh...wat betekent dat dan bijvoorbeeld voor de machinefabriek in Bunnik.

I: Ja. En vindt u het moeilijk om die vertaalslag te maken?

R: Ehh ja, dat is best wel lastig, maar ook wel interessant. Dat maakt het journalistieke werk wel leuk, vind ik zelf, want dat betekent dat je erin moet vastbijten en ehh je moet dan beginnen op hoog abstractieniveau, van nou regel, regel...hoe zich dat tot elkaar verhoudt, hoe het zin in Nederland, hoe het vroeger was, waar we heen willen ehh...alleen je hebt dan de neiging om dat in de krant te zetten, maar dat moet je eigenlijk onderdrukken, maar dat moet je naar de Nederlandse situatie verplaatsten en dan praten met mensen in de ehh..met mensen in de industrie ehh...maar dan kom je eerst weer terecht bij werkgevers ehh..organisaties, die hebben vaak weer specialisten die kennis hebben van Europa, maar dan blijft het nog te veel abstract en dan moet je naar een praktijksituatie gaan. Dus je moet het eerst helemaal doorgronden en dan naar een praktijksituatie gaan.

I: Ja.

R: Dat is arbeidsintensief, maar wel leuk om te doen. Alleen dat gaat wel, wil je dat goed doen dan ben je daar een aantal dagen mee bezig en dat is natuurlijk wel ehh..het probleem met kranten, kranten hebben een dagritme en je moet dus ehh..binnen je redactie ehh...mensen zo gek krijgen dat je daar een aantal dagen mee bezig kunt zijn. En dat is best wel moeilijk, maar ik werk hier dus best wel lang, dus van mijn zullen ze het eerder accepteren dan van iemand die jong is.

I: Waarom is dat?

R: Omdat ze denken van nouja, hij zit er al zo lang, hij zal het wel weten en ik kan het natuurlijk beter verkopen ook. Ik kan eerder een overtuigend verhaal vertellen omdat ik eerder zie van ehh..dat spanningsveld dat er in zou kunnen zitten, ik heb natuurlijk al veel langer nagedacht over wat ik dan zou willen, wat voor soort berichtgeving. Als je jong bent en je hebt nog niet zo veel ervaring, ik denk dan dat het lastig is om ja direct met een heel overtuigend verhaal naar je collega's te komen, dan ben je natuurlijk bang, dan zit ik er ook aanvast dan moet ik het ook schrijven

I: Want hoe verkoopt u dat dan, zo'n verhaal?

R: Ja ik kan dat beter in schatten. Ik kan beter inschatten of er een verhaal in zit. Ik heb al eerder het gevoel van ehh..kijk, dit gebeurt er in Brussel en ehh.. dit gebeurt er in Den Haag, daar zit een verhaal in voor deze krant en dat kan je beter in schatten, denk ik, naarmate je meer ervaring hebt, kun je dat beter in schatten.

I: Maar hoe verkoopt u dat dan aan de redactie?

R: Ja, dan moet ik tegen mijn coördinator zeggen van ehh...ik ga met dat en dat verhaal aan de slag en als ik dan natuurlijk goede argumenten op tafel leg, dan zal hij, hij of zij zeggen, leuk joh, prima, en dan moet ik natuurlijk zeggen dan kan ik niet dat overleg of dat en dat doen, want elke dag zijn er natuurlijk ook dertig keuzemogelijkheden hier in Den Haag.

I: Welke argumenten legt u dan op tafel?

R: Ja gewoon, ik leg bloot wat er volgens mij in zou kunnen zitten, dan ehh...En ik weet natuurlijk ook wat , wat , wat belangrijk is voor de krant, dat kan ik beter verwoorden dan iemand die zo pas hier werkt en dus..Ik kom, ja ik zal eerder overtuigend over kunnen komen dus en dan is het kwestie nou ja, dan blijven de onderwerpen die ik zou moeten doen, die blijven dan liggen en dan kun je het er natuurlijk met je collega's er over hebben van nou, kan iemand anders dat overnemen, of laten we het gewoon..rusten. Maar dat is natuurlijk, dat is wel, wat ik zei, als je echt goed over Europa wilt schrijven dan is dat arbeidsintensief en moet je er dus veel tijd in stoppen ja en die tijd moet je wel kunnen claimen.

I: Ja. Ok. Waarom denkt u dat niet iedereen er meteen van overtuigd is dat Europa belangrijk is?

R: Ehh...nou..ehh omdat het vaak, omdat het vaak in abstracte berichtgeving blijft hangen, dat denk ik wel, als er veel, nee, als de zeg maar de Nederlandse journalistiek instaat zou zijn om veel directer naar het belang van de lezer, de consument de burger of wat dan ook onder het voetlicht te brengen dan zouden meer mensen er ook van overtuigd zijn dat het belangrijk is. Dat is ehh...want er wordt natuurlijk heel veel besloten in Europa, dat dringt alleen vaak niet door tot Nederland, maar het is een probleem dat in alle landen speelt dat is ehh...En wat je krijgt, natuurlijk de uitwassen komen natuurlijk in het nieuws, ja terecht. De ...fraudes , dat is voor de journalistiek natuurlijk heel erg interessant, voor ons natuurlijk ook. Ehh...de grote hoeveelheid ambtenaren, de vergadercultuur en wat je natuurlijk in Nederland hebt met de afstand tussen burger en politiek dat is in Brussel nog in het kwadraat, nog twee keer zo erg en ehh..en nogmaals omdat Brussel vaak door landelijke en regionale politici wordt misbruikt als boeman.

I: Waarom zijn dan juist die fraudes zo interessant?

R: Omdat het spannend is...ja, net zoals misdaadverslaggeving, Peter R. de Vries, dat vinden ook mensen leuk en ja dat is ehh...dat is natuurlijk..fraudes in Europa, als je een stuk moet schrijven over vier Nederlandse bedrijven betrokken bij ehh... een fraude van 30 miljoen Europese subsidie, ja dat soort stukken willen mensen wel lezen, dus dan heb ik geen moeite om het in de krant te krijgen (lacht) Das gewoon lekker smeug, das logisch, dat vind ik zelf ook leuk, interessant om te lezen. Ja... ik vind het ook leuk als Peter R. de Vries iemand ontmaskerd of ehh.. ehh...al die misdaadverslaggeving die er nu is, dat leeft gewoon bij de mensen.

I: Waarom leeft dat dan juist bij mensen volgens u?

R: Nou omdat dat emoties aanspreekt en ja...de richtlijnen van de visserij, dat spreekt wel emoties aan, alleen maar bij een beperkt deel en ehh... nou is de kunst om het zeg maar zo op te schrijven en zo te vertalen dat het ook inderdaad de emoties bij de lezer aanspreekt, dat de lezer denkt van jeetje, dat gaat ook over mij! Het is niet iets abstracts, het gaat over mij, dat raakt mij! En eh... dat is lastig Europese berichtgeving en is bij fraude natuurlijk makkelijk. Dat is spannend. Dat is lastig maar vooral toch echt laten zien wat er nu in Europa gebeurt dat echt daadwerkelijk je persoonlijk raakt. Vooral de dingen die mensen persoonlijk raken en dat kunnen hele abstracte dingen zijn ehh.. en ehh..voor onze lezer raken vaak in hun professionele situatie. Zeg maar iemand houdt zich bezig met de inkoop van spullen bij de HEMA en bij Europa wordt er plotseling besloten om een ehh...een invoerheffing op speelgoed te heffen, dat raakt zo'n, dan moet je zo'n verhaal schrijven dat het, dat het die speelgoedinkoper van de HEMA, de Bijenkorf, weet ik veel, dat die denkt van hee, dat is belangrijk voor mij, dan krijg ik een probleem, want ik haalde altijd goedkope teddybeertjes uit ehh...Taiwan en nu worden ze drie euro duurder en ehh...mijn collega die haalde ze altijd uit Polen, die waren ehh.. die waren wel beter maar die waren twee keer zo duur, maar die van mij worden nu net zo duur, alleen mijn kwaliteit is minder, dus he, nu heb ik een probleem. Dus dat is tenminste specifiek voor onze krant is dat echt wat mensen raak in hun professionele handelen, dus... op dat gebied heeft het Financieel Dagblad wel een voordeel hoor op het gebied van Europese berichtgeving. Nou, vind ik wel omdat ehh...ehh..wat het verst gevorderd is in Europa is toch die interne markt, die open grenzen met, met handel en ondernemen en dat is, dat is nou net de doelgroep die wij bedienen maar voor de gewone burger ligt dat natuurlijk wat lastiger. Maar dat..ja dat, daar kun je natuurlijk ook wel voorbeelden, kijk mensen zien ook beelden dat al die mensen uit Afrika proberen om met bootjes naar de Canarische eilanden te komen, daarvan naar Spanje en via Spanje naar Nederland komen ehh...dat, kijk als het dan gaat over Europese asielregels of het bewaken van de buitengrenzen kun je dat ook vertalen aan de hand van ja, wat betekent het dan ehh voor jou hier in Nederland, dat zou je heel ver kunnen doorvoeren aan de hand van een emotionele reis van iemand die in Den Haag woont, maar ooit via zo'n bootje via de Canarische eilanden Spanje is gekomen, daar is blijven hangen en toch uiteindelijk toch via een soort generaal pardon of een verblijfsvergunning en uiteindelijk hier in Nederland terecht gekomen is en nu hier als schoonmaker werkt ofzo. Nou als je zo'n verhaal, zo'n hele loop van zijn, van zijn of haar geschiedenis in de krant zet en, en, en zeg maar ehh aan de hand van zo'n geschiedenis de Europese ehh...regeling op het gebied van asielrecht of het bewaken van buitengrenzen neerzet ja dan krijg je natuurlijk een hele andere soort gevoel over Europa, dan wordt het interessant voor de burger.

I: Dan komt het inderdaad dichterbij.

R: Dan komt het dichterbij ja. Ja, dan gaat het je emotioneel raken en bij het Financieel Dagblad is dat dus makkelijker want wij hebben te maken met hoog professionele lezers die al heel erg geïnteresseerd zijn al in Europa dus bij ons zal, zal ehh het eerder aanslaan bij de lezers dan bij andere kranten.

I: Ok. Heeft u misschien zelf nog iets toe te voegen aan dit gesprek?

R: Nee, nee. Ik denk dat het meeste van ehh... Nou misschien, nou goed, ik vind niet dat zeg maar ehh...journalisten pleitbezorgers van Europa moeten zijn ofzo, dat vind ik echt onzin. Een journalist is niet meer en ook niet minder dan, vind ik, dan een boodschapper om te laten zien wat er in de wereld gebeurt en ehh...in toenemende mate kunnen mensen zelf de feiten zien, vroeger was het gewoon het doorgeven van de feiten...dus ik vind wel ehh...dat journalisten ehh.. een belangrijke taak hebben om uit leggen hoe het in elkaar zit, maar ik vind niet dat ze dan daar dan persé een positie in moeten hebben, het mag wel, maar dat moet je dan wel heel erg scheiden van elkaar. Kijk het gaat er mij ook niet om of ik zelf vind dat ehh..dat het openbaar vervoer in de grote steden nou wel of niet aanbesteed moet worden, maar ik wil wel laten zien hoe het in elkaar zit, hoe de politiek daar op dit moment mee aan het worstelen is, dat is denk wel belangrijk dus. Ik houd niet zo van journalisten die zeggen van ja, en ik vind Europa zelf zo belangrijk en ik wil pleitbezorger zijn van Europa. Mag je natuurlijk vinden, maar als journalist vind ik dat niet zo interessant om te weten of de journalist nou wel of niet privé meent.

I: Waarom vindt u dat niet interessant?

R: Nou, wat stelt nou de mening van een journalist voor? Die is net zo belangrijk als jouw mening ehh... taak van de journalisten is om bloot te leggen, om te laten zien wat er gaande is en ehh...dus ik vind ehh dat journalisten zich ook niet zo snel in een debat voor of tegen Europa moeten mengen, dat vind ik toch niet zo'n taak voor de journalistiek eigenlijk. Nee, dat kan wel, als je eerst je werk heel goed doet. Namelijk alles waar we het net over gehad hebben, als je dat nou heel goed doet, dan mag je er ook best een mening over geven ehh.. en dan zou je kunnen zeggen dat is dan een heel gefundeerde mening, want je doet je werk heel goed, je weet er heel veel van, dus dan kun je een privé-mening geven. Ehh...je kunt ook nog wel als krant een mening geven, denk ik, dat mag natuurlijk wel in het commentaar of in ehh... opiniestukken ofzo, dat is weer wat anders...Maar niet dat je in de berichtgeving nou persé voor of tegen Europa moet zijn. Dat is echt onzin.

I: Waarom mag dat als krant dan wel?

R: Ja, nogmaals, als opiniestuk. Daar kun je als krant, kun je wel een bepaalde mening hebben, dat vind ik wel ehh, je moet ook de lezer zeg maar prikkelen ehh in het vormen van een mening, dat vind ik wel, dat is een taak van de krant, dus je mag best, je mag best een commentaar over iets schrijven of...waarvan je vind dit gaat wel of niet goed in Europa, dan is het vooral bedoeld om je lezers aan het denken te zetten, om je lezers te prikkelen zich daar zelf een mening over te vormen. Maar ik vind niet dat nou Nederlandse journalisten de taak hebben om Europa te promoten ofzo..Maar Europa is overigens wel heel belangrijk, maar dat is weer een andere discussie, maar dat wou ik nog even zeggen.

I: Ok. Hartstikke bedankt voor dit interview.

Transcript interview 3 met Jurjen Slump van NovumNieuws B.V.
8 mei 2007, om 15.00 uur in Den Haag.

I: Nou, allereerst zou ik graag iets willen weten over uw persoonlijke achtergrond.

R: Ja. (stilte)

I: Misschien kunt u iets vertellen over hoe lang u al parlementair journalist bent?

R: Ehh... anderhalf jaar...(stilte)

I: Anderhalf jaar? Bij Novum?

R: Ja...ik heb ehh.. geschiedenis gestudeerd in Utrecht, met als specialisatie politieke geschiedenis, dus daar die ligt de link met het parlement en ehh...daarna heb ik nog een half jaar onderzoek gedaan voor de universiteit en toen ben ik een beetje gaan solliciteren omdat ik niet wist wat ik wilde, of de wetenschap of de journalistiek en toen ben ik...Wetenschap vond ik ook niet echt leuk en toen ben ik gaan solliciteren voor journalistiek en toen ben ik bij Novum terecht gekomen.

I: Zou u misschien een klein beetje harder kunnen spreken? Want ik weet niet of het anders opgenomen wordt, met al deze achtergrondgeluiden.

R: O..ja..sorry, ja.

I: Maar wat leuk, politieke geschiedenis...

R: Ja en omdat Novum zo klein is kon ik meteen hier terecht komen want meestal zijn ehh..zijn parlementair journalisten zijn mensen die toch al wat langer werken maar Novum is een jong bedrijf, dat kan zich dat wel veroorloven, om niet zo'n dure mensen in dienst te nemen, dat zijn allemaal jonkies.

I: Bent u dan één van de eerste parlementaire journalisten bij Novum?

R: Nee, ehh, dat niet. Ik ben al van de derde of de vierde lichter, maar het zijn wel allemaal leeftijdsgenoten, allemaal onder de dertig, maar wel allemaal met een politieke achtergrond of politieke geschiedenis gestudeerd of politicologie, dus wel inhoudelijk goed, dus zo compenseer je dan weer het eventuele gebrek aan ervaring. Voordat je hier goed moet zijn, moet je toch wel minimaal een jaar hier zitten, heb ik het idee, want er worden zulke grote dossiers behandeld, zeker bij Europa. Ik heb ook de Betuweroute en de HSL en dat soort projecten in mijn portefeuille en voordat je precies weet ehh...wat er nieuw is als er weer een Kamerbrief wordt behandeld, goed, het duurt even voordat je erin zit, voordat je weet hoe de hazen lopen zeg maar.

I: Ja. En nu, na anderhalf jaar, heeft u wel een beetje het gevoel dat u die ervaring heeft?

R: Ja, zeker die dossiers die ik gewoon goed volg, waarvoor ik tijd heb om die te volgen want we zijn met een kleine redactie dus je kunt niet altijd zeg maar de de de dossiers volgen of de

Kamerleden die je wilt, maar als het kan dan dan, de Betuweroute daar ben ik wel goed in thuis, dus als je dan een Kamerbrief ziet, dan weet je meteen ja dit is nieuws en dit is niets nieuws.

I: Wat heeft u dan precies over de Betuweroute geschreven?

R: Ehh...ehh..nou over het afstel bijvoorbeeld, dat is ehh al een tijdje gedoe, hij zou eerst per 1 januari gaan rijden, toen zou het per 1 maart worden en nou wordt het dus 13 of 14 juni volgens mij, dus.. Peijs zei nog voordat ze wegging 'Nee dit is echt de laatste vertraging'. Eurlings die zit nog geen maand en het wordt weer later dus..

I: En op wat voor manier heeft Europa hiermee te maken?

R: Ehh...nou met de Betuweroute eigenlijk vrij weinig. Het is vooral ehh.. Duitsland heeft er mee te maken, en je hebt ook de IJzeren Rijn, die door Limburg loopt, dat heeft er ook iets te maken en Duitsland ook, maar het heeft vrij weinig met Europa te maken.

I: Kunt u dan misschien een voorbeeld noemen van een Europees thema waarover u onlangs bericht heeft?

R: Ehh.. nou de Grondwet discussie die hier nogal ...een nieuw kabinet met een nieuwe paragraaf ehh..over Europa en ehh...ja waar die dus het afgelopen jaar vooral voor gaan dat is., na het referendum heb je die tijd van bezinning noemt men dat, Nicolas die zijn website heeft gelanceerd vorig jaar, waar mensen konden zeggen wat ze van Europa vonden. De partijen, de SP en de PVV, die tijdens de verkiezingen flink hebben gewonnen die zijn anti-Europa, dat zijn dezelfde partijen die ook al ten tijden van het referendum tot de tegenstanders behoorden, dus het kon haast niet anders dat, dat er in het regeerakkoord een wat, wat minder juichend Europa-standpunt werd ingenomen, dat zie je ook terug en ehh...nou Duitsland is nu voorzitter en die heeft aangegeven ehh dat ze het thema van de Grondwet weer op de agenda wil zetten en de Kamer, de nieuwe Kamer die wil heel graag weten waar het kabinet op insteekt, dus de afgelopen maanden ging het vooral daar om. In het regeerakkoord staat bijvoorbeeld niet te lezen dat of er een referendum komt, want ze willen het eerst aan de Raad van Staten voorleggen ehh...maarja, de Kamer die wil toch weten van hallo, het is een maand geleden dat ehh dat zestig jaar, het Verdrag van Berlijn, vijftig jaar, of het Verdrag van Rome....de verklaring van Berlijn, in de wandelgangen werd er al weer, wordt er al weer gesproken over hoe het nu verder moet en de Kamer eist dat Balkenende afreist naar Berlijn want ja we willen weten wat het kabinet, waar het op inzet en toen heeft de Kamer de regering een brief gestuurd, begin maart, of eind ehh..februari met daarin het standpunt en dat is dus terughoudend...Het is ehh..geen Grondwet of een nieuw verdrag mag geen grondwettelijk karakter krijgen ehh... strenge toetredingscriteria, ehh...ehh...sterke rol voor de nationale parlementen, dus het subsidiariteitsprincipe ehh...en ehh...ja verlost van toeters en bellen zoals ehh een volkslied en een vlag, dat willen ze allemaal niet en dat, maar de regering zegt dan dus en dat is redelijk met gejuich ontvangen, of tenminste, instemmend, ook vanaf de zijde van de SP. Dus dat is...zo'n beetje waar het hier de afgelopen tijd over gaat. Als het over Europa gaat, gaat het dus altijd weer over het referendum, de Grondwet, Turkije...

I: Ja.

R: Ja ik vind het zelf wel leuk en interessant, het komt ook vanuit mijn studie dat ik me daar mee bezig heb gehouden, met Europa. Ja, op een gegeven moment worden hier dan de

portefeuilles verdeeld, wie doet wat, of de verdeling van de departementen onder...en toen op een gegeven moment heb ik gezegd ik vind Europa leuk en toen heb ik het dus gekregen.

I: Kunt u daar misschien nog iets meer over vertellen?

R: Ehh...ehh...hoe bedoel je?

I: Nou ehh...bijvoorbeeld hoe u, of Novum, daar dan vervolgens precies bericht over geeft.

R: Nou wij mogen dus, omdat wij een persbureau zijn mogen wij geen achtergrondartikelen schrijven, geen zogeheten duiding geven van het verhaal, wij moeten gewoon weer geven wat er ehh..wat er gebeurt, zo objectief mogelijk. Dus, dus bij ons zie je vooral een ehh...een verslag van wat er zo hier in de Kamer gebeurt. Ik bedoel onlangs is Barosso op bezoek geweest, voor het eerst en daar heb ik dan ook, ook bericht over gegeven. We mogen geen duiding geven, maar als je al die stukken achter elkaar legt, dan zie je wel vooral dat het gaat ehh om de thema's die ik net noemde, dus ehh..ze zijn bevreesd voor verdere uitbreiding ehh ook pro-Europa partijen die vroeger..het CDA, PvdA, die toch altijd voorstander waren, die toch wel meegaan met die, met het anti-Europa sentiment. Er is nu ook weer een kentering aan het komen, de periode van bezinning is voorbij en we moeten nu ook naar voren, dus dat zie je ook wel, en tussen neus en lippen door lees je dat ook wel bij wat Balkenende zegt.

I: Hoe zie je dat dan?

R: Nou, hij zegt officieel van ehh het nieuwe verdrag wordt geen grondwet, maar hij zegt wel dat ie, dat ie goede stukken uit die grondwet wil nemen als basis voor het nieuwe verdrag.

I: Ja.

R: Terwijl die, vooral de SP en Wilders, die willen echt verdrag van Nice, die willen ze als basis hebben en Balkenende zegt ja goed, doen wij ook, maar je kan er op rekenen dat er flinke delen vanuit die grondwet natuurlijk in het nieuw verdrag terecht komen en de vraag is...wat hij ook kan, want in Europa staan we redelijk alleen daar in, als je ziet dat alle andere landen daarmee door willen gaan en nu ook met Sarkozy de andere, Frankrijk de andere tegenstander, nu dus president wordt, die heeft ook al gezegd ja geen referendum meer, dus je kan ook wel verwachten dat Frankrijk nu ehh.. weer wat pro, zich pro Europa gaat opstellen.

I: Ja, en als u dan geen duiding mag geven, hoe doet u daar dan wel verslag van?

R: Ehh...na we zeggen, wat de aanleiding van dit debat is en wat verschillende partijen vinden. Op een gegeven moment ehh..als die brief van het kabinet komt over de nieuwe ehh ehh standpunt en er is een meerderheid voor dan maak je een bericht van ja..het kabinet standpunt Europa wordt met instemming begroet. Ja en je kan het beetje larderen met ehh uitspraken, met uitspraken van Kamerleden die een beetje interessant zijn, die je dan misschien..Ja het mag eigenlijk niet.

I: Nee? Waarom mag dat dan niet?

R: Ja het mag wel, maar als de PVV weer met z'n uitspraak komt van jeetje, normaal breng je die niet, maar het is wel weer leuk om dat toch op te schrijven zodat de goede lezer begrijpt dat ze weer één of ander raar standpunt verkondigen. Op die manier kan je het toch een beetje

sturen. Heel vaak breng je het niet, omdat je denkt, dat is de PVV weer, maar als het om onderwerpen gaan die leuk zijn, waarvan je zelf vindt dat zij een raar standpunt innemen dan kan je het wel opschrijven.

I: En wat bepaalt of zo'n uitspraak leuk is en opgeschreven wordt of niet?

R: Dat bepaal ik zelf. We hebben wel een eindredactie maar dat ehh..die ehh..die bemoeien zich inhoudelijk verder niet met wat we schrijven en die kijken alleen of de stijl klopt, geen spelfouten ofzo.

I: Nee?

R: Nee, de eindredacteuren die hebben verder geen verstand van het dossier waar je over schrijft, ik bedoel, het zijn geen alleswetters. Zij weten ook niet precies hoe de vork aan de steel zit wat Europa betreft, dus..en zeker als het gaat om politieke opmerkingen, ja ik bedoel, dat ehh.. waarom zou je die weglaten?

I: Ja. U mag zelf bepalen waarover u wel en waarover u niet schrijft wat betreft Europa dan?

R: Ja, ja maar we houden ons altijd aan..We hebben maar een hele kleine redactie, drie man, en ik ben degene die over Europa gaat hier. Maar het is dus, het is niet zo dat ik in mijn verloren uurtjes zeg van goh, laat ik nu eens over Europa schrijven, de Kamer vergadert drie dagen per week en ehh.. het komt steeds vaker voor dat het over Europa gaat en dan ga je naar zo'n debat toe en dan doe je verslag van wat er gezegd wordt.

I: Ja. En wat bepaalt of u verslag geeft over Europa ?

R: Nou de debatten gaan hier gewoon heel vaak over Europa. De commissie Europese Zaken, met Kamerleden en die vergaderen één keer per maand ongeveer en ja dan zit Frans Timmermans er bij en dan ehh...Ja en het is dus nu de laatste maanden weer heel actueel omdat Angela Merkel het op de agenda zet en de, dus gewoon de Kamer er bovenop zit want die wil weten wat gebeurt er en de regering die wil wel zeggen in grote lijnen waar ze naar toe gaan, maar die willen ook het achterste van de tong niet laten zien, omdat bij de onderhandelingen bijvoorbeeld je niet alle kaarten op tafel moet leggen, dus wat dat betreft ehh.. de Kamer vindt het niet leuk natuurlijk. Want die willen precies weten wat de onderhandelingsinzet is en die kleine dingen van waar gaat dan Europa wel over en waar dan niet over....wel het vetorecht behouden of niet, en dat wil Balkenende allemaal niet zeggen,want als we het nu al gaan zeggen dan speel ik bij voorbaat al mijn troeven ehh uit.

I: Is dit een onderwerp waarbij u makkelijk medewerking krijgt van politici?

R: Ehh..hoe bedoel je? Of ze nog dingen willen toelichten?

I: Ja, dat bedoel ik onder andere.

R: Ja, die staan vooraan om hun punt te maken, maar dat is bij alles zo.

I: Kunt u daar iets meer over vertellen?

R: Nou, dan ga je af en toe naar ze toe en dan vraag je, wat bedoel je daar precies mee en dan gaan ze zeggen, ja wij van de SP, wij zijn sowieso tegen Europa, we willen defensie ook nog afschaffen en de NAVO, nou niet meer, maar ehh...en het ministerie ook, die voorlichters van de ministers en de staatssecretarissen die zijn altijd zeer behulpzaam om dingen toe te lichten. Het meeste is altijd wel duidelijk.

I: En wat zeggen die dan bijvoorbeeld?

R: Ja die doen natuurlijk alles om hun standpunt ehh.. helder over het voetlicht te brengen en dat standpunt is het regeringsstandpunt of het standpunt van de desbetreffende politieke partij.

I: En dat verwerkt u dan vervolgens tot een persbericht....?

R: Ja, als het nodig is, het is niet altijd nodig. Heel veel is al duidelijk.

I: Wanneer is dat wel nodig en wanneer is dat niet nodig dan?

R: Ehh.... nou als je denkt dat de lezer het niet begrijpt, maar ja, de standpunten over Europa die zijn wel zo duidelijk dat je daar vrij weinig hebt om uit te leggen. Er zijn wel oneliners die je kunt gebruiken: tegen een groot Europa, tegen Turkije, maar dat hoeft verder weinig uitleg volgens mij.

I: Speelt die lezer dan verder nog een rol?

R: Nee, nee. Het is alleen dat we het zo begrijpelijk mogelijk moeten opschrijven.

I: En hoe schrijft u dat dan zo begrijpelijk mogelijk op?

R: Ehh..ja wat ik net zei, met van die korte oneliners: tegen Turkije, tegen het referendum en ehh..en subsidiariteit, dat is een woord dat moeilijk uit te leggen valt en dan , dat vertaal je dan naar een grotere macht van nationale parlementen, of dat je omschrijf je dan dat zoveel mogelijk in Nederland moet worden besloten, wat in Nederland kan worden beslist, dus zo omschrijf je het dan. Want we hebben... Heel veel van onze klanten dat zijn lokale radiostations, of radio in het algemeen..eeh..dat moet hapklaar gemaakt worden om in die vijf regels uitgelegd te worden dus, dus dan hou je het zo algemeen mogelijk.

I: Wat voor klanten heeft Novum verder nog?

R: Eh... nou dagblad De Pers, een hele rij ehh lokale radiostations ehh.. het staat trouwens ook op onze website, onder 'klanten' en heel veel nieuwe media., dus nu.nl, trouw.nl, elsevier.nl.

I: Ja.

R: En allemaal van die nieuwe media dingen. Ik weet niet of je wel eens op Utrecht Centraal komt?

I Ja.

R: Daar hangt nu zo'n heel groot bord met ehh met filmpjes en nieuws...

I: Ja, inderdaad.

R: Dat is ook van ons.

I: Aha...

R: Dus dat is wel leuk, als ik naar een dag thuis kom van werken, want ja ik woon in Utrecht, als je dan thuiskomt dan zie je je eigen bericht zo ehh en dan zie je mensen kijken van ehh..dat is wel echt lachen ja...zeker als de eindredactie weer geprobeerd heeft om het nog korter door de bocht op te schrijven dan jij, dan ehh...

I: Dus uw eindredactie bewerkt dus wel nog uw stukjes?

R: Nou ehh...wat er in Utrecht komt, dat dat, zeg maar, dat zijn echt twee regels, dat is maximaal 160 tekens, dus dan moet je de kern van je boodschap moet je in twee zinnen samenvatten. En, en de eindredactie kijkt niet of het inhoudelijk klopt, maar die kijkt nog meer dan wij, of het lekker bekt zeg maar, vooral van die korte dingen, maken ze er een iets zwaarder woord van zodat het lekker bekt en klopt het wel.

I: Maar is het niet heel moeilijk om dan wel de kern te behouden?

R: Ja, dat is het lastige, daarom moet je ook zo goed in het onderwerp zitten, dat je niet bij zulke grote dossiers als Europa of wat ik net zei de Betuwelijjn, dan kan je zo verzanden in details dan moet je echt, moet je erboven vliegen en altijd het grote geheel in de achtergrond houden.

I: Maar hoe kan de burger Europa dan begrijpen als u vaak alleen maar in korte stukken of in twee regels iets kan weergeven?

R: .....Ja, dat zijn van die berichten, ik bedoel onze lezer is natuurlijk ook niet dom, want die weet ook wel dat het een voortgaande discussie is. Die zien dat dan bijvoorbeeld op Utrecht Centraal dat dat Verhagen weer iets geroepen heeft over Europa en ehh...denken ze god, ik weet ook het fijne er niet van, maar volgens mij gaat het daar over en dan is het ook dat ze 's avonds dan de krant lezen en daar een achtergrond verhaal in staat en dat ze denken van o ja daar ging het over.

I: Ja.

R: En, en ...ik bedoel, van die ingewikkelde standpunten, die halen ook zo'n bord op Utrecht Centraal niet, dat,dat zijn meestal makkelijke dingen van belangrijke gebeurtenissen, bijvoorbeeld over de Kamer kan zich vinden in Europa-standpunt van ehh...van Balkenende, dus op zo'n manier.

I: Ja.

(stilte)

I: Wat zijn volgens u de criteria voor nieuws over Europa bij Novum?

R: Ehh...tja...nou hier vanuit Den Haag is het nieuws als de Tweede Kamer het nieuws vindt,want want ehh.. het valt me zo op, dat vanuit het Europese Parlement hoor je niks eigenlijk, af en toe komen of Cathelijne Buitenweg, of of die Sophie in het Veld of die Joost Lagendijk komen in het nieuws, maar voor de rest zie je ze bijna niet, het is voor ons pas nieuws als de kamerleden hier erover gaan praten. ....En het is, en het is nieuws ehh...als het over een grote, een grote zaak gaat, bijvoorbeeld ehh..de nieuwe Hamasregering in de Palestijnse gebieden, waarvan dan Europabreed wordt gezegd van ja je komt er alleen in als je voldoet aan die drie criteria van afstoten, afzweren geweld en Israël erkennen en ehh verdragen, dan komt dan Europese..ehh..Europa met een verklaring, dan wordt het opgepikt, maar daar verslaan wij zelf niet over, dat komt binnen via ons buitenlands nieuws, bij Novum, want we zijn ook lid van een buitenlands persbureau voor ons buitenlands nieuws, dat komt daar vandaan. Het is niet zo dat wij vanuit Den Haag ook Europa verslaan... We verslaan indirect, want je hebt ook een hele strikte Europese regelgeving die hier op Den Haag neerdaalt en die dan weer hier in wetgeving moet worden veranderd...en daar komt dus Europa tevoorschijn bij de andere dossiers, bijvoorbeeld de Postwet ehh...noem maar op, al die richtlijnen voor ehh...ik weet niet voor verhuizen, voor producten, voor goederen, gewoon voor alles, dat komt natuurlijk allemaal op ons via Europese richtgeving... en daar zie je ook heel vaak dat ministers ook heel vaak Europa aanhalen om ehh een beleid te verdedigen wat niet leuk is om in te voeren.

I: En hoe doen ze dat dan precies?

R: Dan zeggen ze van ja, ja, ik wil het ook niet, maar Europa, het is een Europese richtlijn die in 2014 moet worden ingevoerd ofzo, dat zeggen ze dan, dan verschuilen ze zich er een beetje achter, dus dat ze slecht nieuws gebruiken, dus dat ze Europa gebruiken om slecht nieuws te verkopen, dat zie je ook nog wel eens gebeuren.

I: En wat vindt u daarvan?

R: Ja, makkelijk, ja. Ik bedoel ja.. ja daar kan je ook niks tegen doen ja, zeg maar als Kamer, ja, jullie zijn er tegen, ja daar schiet je ook niks mee op en het is wel heel erg makkelijk, ik bedoel, je kan ook nog ergens inhoudelijk achter staan en zeggen van ja, ik vind het goed wat Europa doet, op dat punt, maar ik vind dat slecht, maar dat doen ze dan ook niet vaak.

I: En als zo'n minister zo iets zegt, gaat u dan vervolgens uitzoeken of dat wel of niet waar is?

R: Ehh...Nou..weet je, bij ons is het al zo dat het al nieuws is als de minister het gezegd heeft, als ie het verkeerd heeft dan is dat later weer nieuws op zich, dat ie zich verkeerd heeft uitgesproken, dus dat checken we meestal niet. We checken meestal wel als ie iets zegt van ja, dat wordt dan en dan ingevoerd, dan gaan we wel uitzoeken of, of die datum klopt zeg maar, of als..., ze zijn heel vaak... ja met zo'n, zo'n Europese richtlijn hebben ze het dan over en dan gaan we wel uitzoeken welke richtlijn dat dan precies is, om wat meer specifiek te zijn.

I: En hoe doet u dat dan?

R: Ja, dan bel ik meestal zo'n voorlichter van zo'n minister.

I: Kunt u daar iets meer over uitweiden?

R: Ja die ministers die hebben hun eigen voorlichters en die voorlichters zijn ook weer gespecialiseerd in bepaalde ehh.. beleidsterreinen van een departement....dus die zitten er helemaal in, die weten precies wat er allemaal zit te komen, die kunnen je dan verder helpen daarmee, met hoe het precies zit. Bijvoorbeeld onlangs was de Postwet in de Kamer....ze...ze willen de markt per 1 januari liberaliseren, het kabinet, nu heeft TNT nog ehh..het monopolie op post bezorgen tot 50 gram en dat gaat er van af en ehh...TNT is tegen natuurlijk, maar ja, en dat is dus één zo'n maatregel die vooruitloopt op Europese regelgeving en ik weet niet precies wanneer dat is, maar over een aantal jaar ehh moet dus die hele Europese markt zijn geliberaliseerd....En of ehh...of dat, die liberalisering door gaat of niet, die stemming is net uitgesteld, dat hangt dus ehh..ehh.. ondermeer af van wat Duitsland en Engeland doen...Ja en dan weet je niet precies hoe het zit en dan, dan, dan schiet je die voorlichter van Heemskerck aan, de staatssecretaris, dan vraag je van , hoe zit het precies en dan krijg je te horen van ja zij moeten ook liberaliseren want, want..Engeland, Duitsland en Nederland samen meer dan vijftig procent van de postmarkt, dus dat dan de belangrijkste markt, die zeggen ja, maar die maken niet echt haast om te liberaliseren dus, dus daarom gaat dan de Kamer nog een keer kijken of die wel echt dat doen en dan nemen ze definitief een besluit, dus dat is een voorbeeld van Europa, Europese regelgeving meespeelt in de wetgeving en Nederland daar dus weer op vooruit loopt. Hetzelfde is met, met ehh...met de splitsing van de energiemarkt.. in zo'n...energiebedrijven..Ik ben ook nog...De Tweede kamer wilde dat splitsen, de Eerste Kamer wilde dat niet en toen hebben ze afgesproken we doen het voorlopig niet, tenzij ehh..jullie gaan, jullie elkaar gaan overnemen dan mag het wel en zijn dus Nuon en Essent zijn van plan om om te gaan fuseren en die willen ook in ehh..in het buitenland investeren, dus nu heeft Van der Hoeven dus een maand geleden gezegd van ja, we gaan jullie splitsen en dat hangt dus ook helemaal af met ehh..met die Europese markt ehh want,want Nuon en Essent zijn boos, buitenlandse bedrijven die mogen wel hun netwerkentak houden en wij niet en hoe zit het nou..? Daar speelt dus ook de Europese markt ehh..speelt mee. Dus dat zijn twee van de voorbeelden van hoe dat meespeelt.

I: En haalt u uw informatie dan ook nog bij andere personen dan bij die persvoorlichters?

R: Nee, ook bij die kamerleden zelf,want het zijn ook inmiddels, die zijn al jaren met zo'n dossier bezig, dat zijn ook al van die halve experts zijn het geworden..en ehh..die ministeries die hebben ook op hun zo'n website zo'n heel dossier met ehh, met ehh..met hoe het zit, met alle Kamerbrieven erbij en ehh...wetsvoorstellen en in wetsvoorstellen staat natuurlijk precies omschreven hoe het zit, dus daar duik je dan ook in om het even goed uit te zoeken. Dus het is en de voorlichter en de Kamerleden en en de websites en, maar omdat wij meestal zo kort mogelijk berichten, vooral de eerste berichten die zijn altijd maar twee of drie alinea's lang, dan heb je alleen de kern van de zaak nodig, dat is meestal een politieke uitspraak.

I: Ja.

R: Dus..ehh..Ook om het begrijpelijk te houden beschrijf ik het in algemene termen dus.

I: Aan wat voor soort termen moet ik dan denken?

R: ....Na, je kan dat helemaal gaan uitleggen hoe dat zit met ehh..met, met die splitsing in zo'n netwerkdeel, in zo'n productiedeel bij die energiebedrijven....en dat is voor ons interessant, maar die lezer zegt dat helemaal niks, die heeft al genoeg informatie als je zegt dat die bedrijven worden gesplitst in in een netwerkdeel en een energiedeel, hoe dat verder wordt geregeld, ja, dat zal hem worst wezen....Maar voor jezelf heb je die informatie wel

nodig, omdat je anders niet zo makkelijk kan schrijven van, dat je weet van ehh als ik het zo algemeen opschrijf dan klopt het, dus daarom moet je het zelf wel weten.

I: Ja....Wat ziet u als uw rol als parlementair journalist bij Europa?

R: Ehh...na ja, ik ben er zelf een voorstander van, van de Europese Unie, dus ik vind het ook interessant, dus ehh..ja wij mogen ja dus niet sturen, je mag niet subjectief zijn dus het enige wat wij kunnen doen is het gewoon in de kwantiteit doen, dus als er iets te berichten valt, dat je het gewoon ehh..bericht, zodat gewoon onze klanten, of die lezers, dat gewoon ook vaak, hoe vaker je het hoort, hoe meer je er eigenlijk ook vertrouwt mee raakt, dus...en heel vaak zijn er wel leuke dingen uit te halen, van aparte invalshoeken te verzinnen in ehh.. bijvoorbeeld toen ze tijdens dat ehh..bezinningsperiode, dat die Nicolai zo'n website de lucht in slingert, dan zet je ook, ja, het adres erbij van de website, zodat toch mensen gaan kijken ehh...en dan naar een maand bel je dan het ministerie op van hoeveel hits hebben jullie al gehad en dan kan je dat, dat is dan weer een berichtje waard.

I: Ja.

R: En als de resultaten van, van ehh...dat onderzoek, die website bekend wordt, dan maak je daar ook weer een berichtje van....ja..of te wel van ja..de opmerkelijkste dingen eruit, ja daar kun je altijd wel leuke dingen mee doen en nu, nu, nu ook de SP en de PVV, die zijn ook nooit te beroerd om stevige uitspraken te doen, dus dan kan je altijd weer een leuke insteek, dus...wij zitten meer in de kwantiteit dan dat wij echt ehh dingen op de agenda kunnen zetten.

I: Ja.

R: Onze standpunten die zijn wel bekend, dus het gaat er meer om dat mensen er vertrouwt mee raken..

I: En gemiddeld hoeveel berichten per dag, of per week moet ik dan aan denken?

R: Nou per dag, ehh per week..of per maand..ehh...na ja, indirect komt het dus vaker voor, dus wat ik net vertelde dat het via wetgeving ehh.. in de Kamer behandeld wordt. Ehh...en en ja, indirect komt het heel vaak voor..ook, ook...ja..ook alle debatten met de minister-president en Verhagen, Maxime Verhagen over buitenlands beleid ja, dat gaat tegenwoordig altijd over Europa, want ehh Nederland neemt bijna geen ander standpunt meer over ehh kijk dat bericht laatst dat die, dat die Palestijnse premier, die Hamas-premier, dat die niet mocht komen....dat is gewoon Nederlands besluit, maar dan vraag je wel even tussen neus en lippen door van ja ook het EU standpunt, dus dan komt het weer aan bod.

I: En wat zegt men dan precies?

R: Ja de EU, Hamas staat op de Europese lijst van terreurverdachten, dus ja, die komen er natuurlijk niet in. Dus, dus zo, zo komt het echt heel vaak ter sprake, Europa. En ook via ons buitenlands nieuws komt het wel dagelijks dat het over Europa gaat, de Europese Commissie heeft dit besloten, heeft bijvoorbeeld...ehh...commissaris Kroes die legt weer een boete op wegens kartelvorming..nou, dan worden wij weer gebeld van joh, ga eens peilen hier in Den Haag, wat ze van die uitspraak vinden, dus indirect gaat het daar weer over...bijvoorbeeld toen ze zei dat ze een jaar geleden dat dat die woningbouwverenigingen moesten splitsen toen

ze het geld, die steun die ze van de overheid kregen en hun eigen geld dat dat weer niet zuiver was en dus, zo komt dat echt heel vaak voor, maar dat Europa direct op de agenda staat, dat is dus ehh...ehh...tenminste van Buitenlandse Zaken die gaat één keer per maand volgens mij heeft die de RAZEB, dat is de ..

I: Sorry?

R: De RAZEB heet dat, dat is de raad voor Europese ministers van Buitenlandse Zaken.

I Ja.

R: Voorafgaand aan dat bezoek wordt een agenda opgesteld, die agenda wordt natuurlijk besproken in de Kamer bij de commissie van...Europese Zaken en...dus dat is dan het debat en als ze terugkomt van het debat ehh..van de bezoekers wordt ook weer een debat aan gewijd, dus dat zijn al twee debatten over één bezoek...Maar heel vaak zit daar geen nieuws in, omdat het gewoon ja...omdat het heel veel punten, daar zit geen nieuws in, dus dan ga je er wel bij zitten en dan ...meestal kijk je dan van te voren van speelt er nog iets van ehh..Europees gezien, waar ik ehh iets over wil vragen, naar afloop kan je hem dan even aanschieten en in de marge van een debat kan je hem dingen vragen en dan maak je een bericht over ehh..De afgelopen tijd heeft het dus expliciet op de agenda gestaan, het Europa standpunt en dat gaat dus denk ik na juni, als de top in Berlijn is, waar beslist wordt over de voortgang...het proces van de Europese ehh Grondwet, gaat het denk ik nog wel vaker op de agenda staan, dus als je nou de agenda van de Tweede Kamer bekijkt, staat er denk ik ongeveer...ja twee, drie keer per maand dat het Europa gaat.

I: Waarom zijn volgens u sommige punten dan geen nieuws? Want dat zei u net...

R: Naa..dat zijn van die hele technische dingen en ik bedoel ..ehh...ehh...ehh...dat gaat dan over de staat van onderhandelingen van bepaalde dossiers ehh...en en heel vaak is het voor ons, voor ons gewoon niet interessant want dan gaat het over...Het gaat natuurlijk niet alleen over Nederland die die vergadering, het gaat ook over ehh...ehh..over wat er in andere EU landen speelt, algemeen beleid...dat is niet altijd even interessant. Hetzelfde natuurlijk als die ministers van Financiën, die zitten ook maandelijks bijeen, in de ECOFIN raad, heet dat...en dat gaat over begrotingssaldo, ja..ja..dat is voor economen leuk, maar ja..Kijk wij hebben altijd zo'n criterium van ehh.. zou je het zelf willen horen op de radio wat je hebt geschreven en zou je het zelf willen lezen als je het in de krant ziet. Heel vaak heb ik bij dat soort onderwerpen zo iets van ja, dat is te specialistisch of dat is ja...ik zou het gewoon niet lezen, dus dan breng je het niet.

I: En zijn er nog anderen redenen waarom iets niet interessant is voor jullie?

R: Nou, heel vaak wordt er ook geen nieuw standpunt bekend gemaakt...Het wordt pas interessant als de regering een afwijkend standpunt in neemt en dat komt niet zo vaak voor...en als het voorkomt, dan is het van te voren al ehh..afgekaart, dus daarom, wat dat betreft zijn die vergaderingen voorafgaand aan die raad, die zijn leuker dan ...ehh..dan die vergaderingen na afloop, want voorafgaand zegt de Kamer van ja, minister je moet zo en zo je opstellen en de minister van ja, dat doe ik niet, of dat doe ik wel, of dat zie ik anders en dat is dan wel...dan is het interessant.

I: Waarom is het juist dan wel interessant?

R: Ja, want dan gaat het om een standpuntsbepaling van zo'n minister...en de laatste keer ging het dus over ehh...de laatste top was volgens mij in Engeland en daar ging het dus net over wat doen we met die nieuwe ehh.. Hamasregering... Want ...het was eerst was het, ze zijn überhaupt niet welkom en nu hebben ze dus en Hamas en Fatwag in die beweging en Verhagen is helemaal tegen, maar toen was het in de Kamer van ja..de SP en de PvdA die wilden gewoon dat er contact mogelijk moet zijn met...met de, tenminste die Fatwag ministers en de SP, en ook de PvdA trouwens, ook met die Hamas ministers...en daar zijn weer de VVD, de PVV en het CDA zijn dan weer onwijs tegen en Verhagen is ook niet bekend als voorstander, dus toen was dat ineens heel interessant, want dan heb je dus ook ehh...meteen twee coalitiepartners die het oneens zijn, te weten de PvdA en het CDA...dus dat maakt het dan weer interessant, zodra het broeien is in die coalitie, dan is het altijd leuk. Na, broeien is een groot woord, maar als twee partijen het oneens zijn dan, dan is het gewoon, dan is het voor ons is het dan nieuws.

I: Conflict...

R: Conflict ja.

I: En als u dan vervolgens over dit onderwerp een bericht zou schrijven, wat zet u daar dan precies in?

R: Nou wij steken het dus altijd heel politiek in.

I: Ja.

R: Van ehh...ehh...eens even dit opzicht is het dus...dat die Hamas ministers dus niet welkom waren, tegen de zin van...dan begin je van die Hamas ministers die zijn niet welkom, dat vindt minister Verhagen en dat is zeer tegen de zin van zijn eigen coalitiepartner PvdA, dus dan heb je in twee zinnen, weet je A, het nieuws en niet welkom en B, hij botst daarin met zijn eigen coalitiegenoot...en dan heb je nog wat alinea's en dan werk je het uit, quotes erbij...buitenlandvoerder van de PvdA, dit is natuurlijk het moment om, om de goeie mensen uit de regering erbij te betrekken, de kans om het vredesproces voor te trekken...die arme palestijnse bevolking die krijgt al jaren subsidie meer dus, dus het CDA die zegt...het zijn terroristen, PVV: het zijn nog grotere terroristen, dan nog een quote van Verhagen en ja...dan heb je je bericht klaar.

I: En krijgt u vervolgens ook weer soms reacties van politici op uw berichten?

R: Ehh..nee, alleen als het, ze willen nog wel eens bellen als het niet klopt, maar dat komt niet zo vaak voor, meestal heb ik het wel goed opgeschreven..... Ze willen ook nog wel eens bellen om het wat meer uit te leggen, of te wel, om nog meer hun standpunten even erdoor te drukken, maar meestal, god ja, meestal is de boodschap wel duidelijk. Wat we wel eens doen ehh..is is ze bellen als het idee van een meerderheid bestaat, dan geef je dat even mee, dan weten ze dat, dan zet je en jezelf op de kaart en zei weten dat dan weer, dat ze daarmee aan de slag kunnen.

I: Wat vindt u eigenlijk van de berichtgeving van uw collega's op dit gebied?

R: Wat ik dus al zei, wij zijn eigenlijk de enige drie ehh.. we zitten op dit moment met zijn drieën hier, we hebben een hele kleine redactie hier in Den Haag...en mijn collega's werken net zo als ik net heb verteld en onze ehh... de hoofdredactie zit in Amsterdam, daar werken zestig redacteuren en daar komt ...ook de buitenlandse berichtgeving dus binnen via Europa...Maar de overige media, ja, die zitten er in grote lijnen net zoals in als wij. Het is, tis, tis....Europa wordt pas interessant, dat blijkt, als het via via de Tweede Kamer gaat, hoewel, ik moet wel zeggen, dat de kranten wel steeds meer ruimte inruimen voor Europa. Het NRC heeft sinds enkele jaren een aparte pagina voor Europa, ja, dat vind ik heel erg goed...en en de Volkskrant heeft ook één keer een column vanuit Brussel volgens mij, column slash nieuwsbericht, dus dat vind ik wel goed,na ja, als je naar de, naar de journaals kijkt, dan is het vooral dat ze meer, erg klassiek. Bij de NOS is het ehh...nou die vaste die in Brussel zit, hoe heet ie, die Paul...nouja....dat is toch wel altijd ja...de Europese Commissie dit...Je zag toen wel dat ze er echt veel aandacht aan besteedden toen een aantal jaar geleden er twaalf nieuwe lidstaten bijkwamen, dat ze zo'n hele tour door Europa hadden bij het NOS, dat vond ik goed. ...Maar ja voor de rest is het, is het ehh...ja als het gaat, dus over Turkije, ... Ehh of het referendum...toen en nog steeds trouwens, dat ehh...dat miljard korting dat we ehh hebben behaald op de begroting, dat dat nog steeds als een overwinning wordt gepresenteerd. Zo dat hebben we mooi binnengehaald ja....

I: Maar dat is geen overwinning?

R: Ja, het is maar hoe je het bekijkt eh...je kan zeggen van ja..dit is een ideaal geloven, je moet er nog wel geld in stoppen, maar nou is het zo veel mogelijk bezuinigen, het kost alleen maar geld en ehh... ehh..terwijl wij pas een paar jaar volgens mij ehh...een nettobetalder zijn en ook een hele tijd netto ontvanger zijn geweest, dus...het is maar de vraag hoe je dat moet presenteren, maar hier in Den Haag...Ja, daar mag ik geen mening over hebben.

I: Waarom niet?

R: Niet, beroepsmatig niet...Ik moet het alleen maar opschrijven, dat anderen het presenteren als overwinning, maar het is opvallend dat ehh...dat in dat Eurosceptische klimaat hier wordt gepresenteerd als een overwinning, dat past helemaal in de tijdsgeest, zeg maar....

I: Ja.

R: Zeker ook met de groei van de SP en de Partij van de Vrijheid, die zo anti-Europa zijn, dus dat die andere partijen daar een beetje op meeliften....

I: Dat versterkt dan zeg maar het anti-Europese sentiment volgens u?

R: Ja...die grote partijen gaan daar gewoon in mee en daar worden ze ook op gepakt ehh...tijdens het laatste debat ehh...ehh...wat was het ook al weer....dat dat dat partijen elkaar ook pakken van goh je zegt dit , maar twee jaar geleden zei je iets heel anders....en dan zeggen ze ja maar ik luister naar de uitslag van het referendum....dus ik stel mijn mening bij en je zou kunnen zeggen ik blijf bij mijn principes, wij zijn altijd pro-Europa geweest, waarom zouden we nu in een keer tegen zijn? Het is een momentopname van de bevolking geweest.

I: Ja.

R: In hoeverre...Je moet het natuurlijk serieus nemen dat signaal, maar je moet je natuurlijk niet laten leiden door..door zo'n referendum in wat jij als partij vindt

I: Maar om nog even terug te komen op die berichtgeving van onder meer het NRC en de NOS, waarom vindt u die berichtgeving van het NRC dan bijvoorbeeld wel goed en die klassiekere berichtgeving van het NOS niet?

R: ...Nou ehh...omdat ik denk dat er, dat er meer uit te halen valt bij de NOS, dat is natuurlijk hetzelfde als dat ze heel weinig doen met Amerika...bijvoorbeeld als ik het vergelijk met RTL, want RTL is...RTL heeft tien keer zo veel berichtgeving uit Amerika dan de NOS...Nou bericht RTL volgens mij ook niet heel erg veel ehh over Europa...Ja, Polen! Daar gaat het nu ook alleen over, het is altijd negatief...Poolse werknemers ehh..grenzen open in Europa...Het gaat alleen maar over die Poolse loodgieters en niet over de kansen...ehh... Ik bedoel ik begrijp heel goed dat dat ehh... dat werknemers bang zijn voor hun baan met die toestand van Polen..

I: Nu heeft u het nu specifiek over NOS en RTL?

R: Nee, dit is meer algemeen nog. Ook, ook ook...Dat was ik alleen nog vergeten, het ging net de hele tijd over buitenlands beleid...en Turkije en het referendum, wat je de afgelopen maanden heel erg ziet, precies 1 mei zijn die grenzen open voor Polen...dat dat gaat dus ook over Europa maar dan is het weer van ja....als het maar goed gaat, in plaats van het is goed hè, dat zo'n voormalig Oostblokland ehh nu gewoon bij Europa zit en dat daar gewoon ehh de grenzen open gaan.

I: Maar u zei net dat het NOS er nog veel meer uit zou kunnen halen. Hoe zouden ze dat dan kunnen doen?

R: Tja, gewoon ehh....Tja er zijn wel ehh...allemaal leuke invalshoeken te bedenken...Het gaat me niet..Het gaat meer om die frequentie over ehh...Het is zo weinig en als je het publiek er bekend mee moet maken dan je het gewoon vaak gewoon over hebben..het gewoon er door heen douwen.

I: Ja.

R: Waarom is in Nederland Den Haag zo bekend? Omdat heel veel nieuws uit Den Haag komt, omdat het er gewoon altijd gewoon doorheen wordt gedouwd en dat moeten ze met Europa ook wat meer doen. Ze hebben ook nog geen vaste correspondent in Turkije bijvoorbeeld, de NOS. RTL heeft dat al wel..Turkije dat wordt heel interessant omdat het de komende tijd gaat wel of niet bij Europa...Het zou mij heel verstandig lijken om daar gewoon een correspondent neer te zetten...Het is de afgelopen weken alleen maar in het nieuws geweest, Turkije...met met de premier en de presidentskandidaat...en ehh... dat is gewoon al een signaal. Wij hebben daar een correspondent zitten, wij vinden dat belangrijk. Turkije is zo'n brug Europa en het Midden-Oosten...en en na ja, hoe zit het nou met de voortgang, met de voortgang over de toetreding van Turkije tot Europa, ja ik weet het niet. Ik bedoel.. het is hier al een tijdje stil in Den Haag.....over hoe het Turkije gaat, ja daar je dus een keer over kunnen berichten.

I: En op welke manier dan, op welke manier moet men het er dan doorheen douwen?

R: Ehh...gewoon uitzenden...Als verslaggever ga je een beetje mensen op straat vragen, gewoon...intellectuelen, kamerleden daar...Hoe zit het nou met de voortgang, hoe zit het nou met wetswijzigingen...dat soort dingen...Ik bedoel ik zit er zelf niet in, maar ik kan me voorstellen dat als je er zelf een beetje in Turkije duikt, dat je de ene leuke reportage na de andere kan maken.....Ja..andere....Dus ehh..ja..

I: En op wat voor manier zou Novum hier een rol in kunnen spelen?

R: Ehm...ja....zoals ik al zei, wij moeten...wij zijn een beetje, wij zijn echt verslaggevers, we doen alleen verslag van de dingen die gebeuren, dus als er iets gebeurt, ja dan doet Novum er verslag van. In principe..je bent een persbureau dus je brengt alles....dus dus...ehh..het is wat dat betreft meer een taak ehh..die grotere media, die de ruimte hebben voor achtergrondverhalen gewoon echt op te duiken, daar een correspondent heen te sturen, dat uit te diepen en daarbij kunnen onze berichten kunnen als signalering dienen...Van goh..de Kamer vindt dit ehh...hoe denken ze daar zelf over?

I: Heeft Novum geen correspondenten dan?

R: Nee, wij zijn geabonneerd op de Associated Press..dat is een buitenlandse, wereldwijde persbureau..Dus alles van buiten Nederland komt via hun binnen....Maar daar kunnen wij wel, wij brengen niet alles van hun...dus wij zouden wel kunnen ehh beslissen om meer van Europa te brengen....

I: En tot nu toe is dat nog niet besloten?

R: Na ja, er wordt iedere dag weer de afweging gemaakt van in hoeverre vinden wij dit interessant voor onze lezers

I: En wie maakt die afweging dan?

R: De... ehh.. de eindredactie en de..de hoofdredactie.

I: En weet u misschien ook op welke gronden zij die afwegingen maken?

R: Ehh...na ja journalistieke gronden. Is het nieuws?... Is het nieuwswaardig..in in hoeverre is het nieuws, want er komt zo'n brei binnen de hele dag en het gaat maar door.... En wat ik dus net al zei...van ...zou zou je het zelf lezen als je het in de krant ziet? Maar ja kijk, we zijn een persbureau dus wij doen nieuws en geen achtergronden...dus dus het is echt..kleine dingetjes, kleine berichten zijn het...

I: Nee, maar ik kan me voorstellen dat ehh..u, of Novum, daar zeker wel een rol in zou kunnen spelen, maar dat inderdaad....iets moet eerst spelen en dan kunnen jullie er pas over berichten natuurlijk. Maar voelt dat niet als een beperking soms?

R: ...Ja soms wel, maar soms hebben we ook tijd om zelf dingen ehh...niet op de agenda te zetten maar ehh...kijk je kan natuurlijk ook zelf nieuws maken.

I: O ja?

R: Ja, ehh...als jij iets van bedenkt van ehh...ehh...dat dat het vorige week..ja het is het voorbeeld van...de SP had weer het voorbeeld 5 mei iedereen vrij te geven...Na dan denk je, op zich is dat een bericht, maar het is natuurlijk pas leuk als de hele Kamer dat vindt, dus dan ga je een beetje rondbellen en op een gegeven moment had je een, heb je een Kamermeerderheid bij elkaar, en nou dan is het zelf nieuws, dat is dus niet volgend, maar dan heb jij dat zelf gemaakt, zeg maar, heb je zelf beslist....Dat is niet zoiets van het is geen brief van de minister...Ik bedoel, als jij dat niet had gemaakt dan, dan zouden misschien andere media misschien op het idee komen laten we eens rondbellen dus in zoverre kan je wel zelf nieuws bedenken. Je kan zelf onderwerpen aandragen en hier onder de aandacht van Kamerleden brengen maar ja, voor het buitenlands nieuws en Europa betreft is natuurlijk veel moeilijker...want ik bedoel ja...ehh...Je kan daar bijvoorbeeld een Kamerlid over bellen: hoe vind je dat in Europa? Want dat gaat altijd over grote lijnen, in Europa en ja daar zijn de meningen over bekend.

I: Ja. Jammer...

R: Ja, is jammer ergens, maar ja, aan de andere kant, zo'n vijf mei is natuurlijk ook weer leuk, maar ja het is wel erg Nederlands

I: Ja, dat is waar.

R: Ja. En ja...echt wat het buitenlands nieuws betreft, dat komt gewoon binnen via die feeds, dus dat ehh...daar doen we verder ook helemaal niks mee.

I: Nee..na ja...heeft u misschien zelf nog een punt dat u wilt toevoegen aan dit gesprek?

R: Ehh....Nee, ik denk dat qua Novum wel alles gezegd heb, hoe wij dan daarin staan.

I: Ok, nou hartstikke bedankt voor dit gesprek dan.

R: Nou, graag gedaan.

Transcript interview 4 met Roel Schreinemachers, BNR Nieuwsradio
14 mei 2007, 12.00 uur in Den Haag

I: Ik begin altijd met een vraag over iemands persoonlijke achtergrond. Zou u misschien wat kunnen vertellen over uzelf en uw professionele achtergrond?

R: Ehh..Ja, ik werk nu achteneenhalf jaar ofzo bij BNR en de laatste vijf jaar, denk ik, in Den Haag...ehh als politiek verslaggever en vier keer per jaar ga ik naar de Europese top om het..We hebben wel correspondenten van het Financiële Dagblad, dat deel van ons bedrijf is in Brussel die ehh ook ehh af en toe voor ons werken, maar we hebben niet echt een vast iemand voor de radio daar zitten dus ehh bij de Europese toppen...ehh..ga ik altijd naar Brussel.

I: Ja...interessant...

(stilte)

I: En ehh..wat heeft u daarvoor gedaan, bij BNR gedaan, voordat u ging werken als politiek verslaggever?

R: Ehh...ik heb de eerste jaren op de redactie gewerkt....Gewoon als redacteur en ja eindredactie...Verschillende dingen.

I: Kunt u daar misschien iets meer over vertellen?

R: ....Wat wil je daarover weten?...Je mag gewoon 'je' zeggen hoor...

I: Nou gewoon, kun je misschien iets meer vertellen over de verschillende ehh.. werkzaamheden die je daar hebt gedaan?

R: Ehh..ik werk vanaf het begin bij BNR dus..in het begin hadden wij een hele kleine redactie en ehh...ja deed je eigenlijk, was je verantwoordelijk voor de hele uitzending met een paar mensen. We zijn echt met een heel klein team begonnen en het is langzaam gegroeid en op een gegeven moment toen kwam er ook ruimte en geld voor een..eigen Haagse redactie en toen ben ik naar Den Haag gegaan dus.

I: Ja.... Ehh...je zei net dat BNR geen vaste correspondenten in Brussel heeft en dat jij daarom vier keer per jaar naar Brussel gaat...?

R: Nou...we hebben niet, we hebben geen mensen die speciaal voor de radio in Brussel zitten, dus ehh..er zitten voor het Financiële Dagblad twee mensen in Brussel en die ehh geven wel regelmatig commentaar op de radio op ehh op...op ontwikkelingen in Brussel..ehh...maar ehh..wat zij bijvoorbeeld niet doen is mensen interviewen voor de radio ehh..en...Bijvoorbeeld bij zo'n Europese top wil je toch ook ehh..van Balkenende zelf horen wat hij te zeggen heeft dus niet alleen maar van de correspondent en ik heb apparatuur enzo. Ik kan dat dan wel doen, dus daarom...hebben we besloten dat tijdens..bij de Europese toppen en eventueel als er een keer andere belangrijke gebeurtenissen zijn...om dat ehh ook ehh daar naar toe te gaan.

I: Ja...

I: En hoe gaat dat dan precies in zijn werk? Ehh...als u in Brussel bent, wat doet u dan precies?

R: Ehh...hoe bedoel je?

I: Nou ehh ja...hoe gaat u precies te werk?

R: Tijdens, tijdens toppen zijn er een ehh...zijn er meestal persconferenties op het moment, soms tijdens of soms alleen aan het einde van de top. Geeft ehh geeft Balkenende even voor de Nederlandse pers een ehh persconferentie waarin die dan vertelt wat de belangrijkste beslissingen zijn. Als er ehh...belangrijke onderwerpen spelen op het terrein van vakministers, van ehh..., komen ook vakminister mee dus, dus is de minister van Financiën erbij..Een enkele keer ook andere ministers. Minister van Buitenlandse Zaken is er vaak bij ehh...soms geven die tussendoor nog ehh...nog een persconferentie als daar ehh aanleiding toe is en dan kun je ook daar nog even een gesprek opnemen met, met hen als...

I: En dan neemt u zo'n gesprek op en stelt u hen een aantal vragen over wat er aan de hand is....?

R: Ja.

I: Ok...En wat voor soort vragen stelt u dan?

R: ...Ja.. dat hangt natuurlijk van het onderwerp af.

I: O. Kunt u misschien een aantal onderwerpen noemen rondom Europa waarmee u zich onlangs heeft beziggehouden?

R: Onlangs?...Nou ja er hebben natuurlijk een paar belangrijke kwesties gespeeld in de afgelopen paar jaar ehh...de kwestie van de Nederlandse betalingen aan ehh...Europa, dat een belangrijke kwestie geweest. De kwestie eerst van ehh de opstelling van de Grondwet en daarna ehh de hele discussie over hoe het nu verder moet...na het 'nee' tegen de Grondwet ehh...ja dat zijn zo'n paar die me meteen te binnen schieten, er zijn wel meer onderwerpen maar...

I: Ok. En ehh over die onderwerpen heeft u dus ook bericht geven?

R: Ja.

I: Kunt u daar misschien iets meer over vertellen?

R: Ja wat wil je erover weten?

I: Nou bijvoorbeeld...hoe u zich daar precies mee bezig hebt gehouden?

R: Kun je iets specifieker zijn?...Ehh...wat gebeurt er?

I: Ik ben even mijn schoen kwijt...

(Gelach)

I: Nee ehh..ja..ik bedoel..ojee, waar waren we? ...Als je dan begint met zo'n onderwerp waarbij Europa meespeelt op de achtergrond, ga je dan bijvoorbeeld eerst politici in Den Haag interviewen of ga je dan eerst stukken daarover lezen etc?....Ja gewoon, hoe je daar mee om in je dagelijkse werkpraktijk zeg maar.

R: Ehh..(stilte). Het laatste belangrijke onderwerp is trouwens die discussie geweest over klimaatverandering bedenk ik me nu, dat was bij de laatste Europese top hét onderwerp. (stilte) Ja, wat ik meestal doe bij de aanloop naar zo'n top is ehh..in de aanloop van zo'n top wordt er eerst ook hier in Den Haag ehh ehh gepraat over de onderwerpen die ehh aan de orde zullen komen, die op de agenda staan van zo'n top, want vooraf aan, aan zo'n top ehh..ehh..vergadert de Tweede Kamer ook altijd en neemt de Tweede Kamer een standpunt in en geeft dus eigenlijk aan het kabinet mee ehh...wat de onderhandelingsruimte is, hoe het kabinet zich moet opstellen in Brussel dus meestal besteden we in de aanloop van ehh van zo'n top al aandacht aan ehh in, in of gesprekken met Kamerleden of ...dan maak ik een bijdrage van een debat dat voorafgaand aan zo'n top plaatsvindt. En...ja de mate van aandacht hangt een beetje vanaf hoe belangrijk het is. Kijk je hebt...Niet, niet elke top is even belangrijk ehh..sowieso zijn de meest belangrijke toppen in juni en in december, dat zijn de zwaarste toppen en in ehh...het voor, het voorjaar en najaar zijn ehh...meestal iets minder belangrijk, hoewel dus deze keer in het voorjaar al die klimaatafspraken zijn gemaakt, dus het gaat niet altijd op.

I: En waar ligt dat aan, dat die toppen in juni en december belangrijker zijn dan die andere twee?

R: Ja dat heeft met de organisatie van de Europese Unie te maken ehh..ehh..ja omdat, omdat juni, december...dat zijn ook altijd het einde van het voorzitterschap van een land en dat is nou eenmaal zo georganiseerd dat, dat dan dan ook.. en in het voorjaar staan ook altijd bepaalde onderwerpen op de agenda die...op zich wel belangrijk zijn, maar niet zo heel erg spectaculair..dat heeft te maken met de organisatie van de Europese Unie.

I: Wanneer is iets belangrijk?

R: Nogmaals, dat heeft te maken met de organisatie van de Europese Unie.

I: Ja. U zei net dat u dan gesprekken met Kamerleden heeft ehh..verlenen die gemakkelijk hun medewerking?

R: Ja.

I: En ehh en wat voor dingen zeggen ze dan meestal?

R: Ehh..sja...ehh..

I: Hebben ze ehh.. bijvoorbeeld meestal een bepaald Europa standpunt dat ze dan altijd uiten of hebben ze toch een meer specifiekere mening dan?

R: Die vraag begrijp ik niet helemaal.

I: Nou ja...De politieke partijen hebben allemaal een bepaald standpunt wat betreft Europa en vaak als er gevraagd wordt naar Europa, dan wordt dat standpunt gegeven, heb ik tenminste gehoord in eerdere interviews, maar verder hebben die politici dan niet veel te zeggen, weten ze het ook allemaal niet precies...

R: Nou..dan weet ik niet zo goed wat die andere journalisten daarmee bedoelen... Nou ja..kijk..Kijk bij zo'n, als ik ehh..in de aanloop van zo'n top ehh.. ehh..mensen ga interviewen dan gaat het altijd over hele concrete onderwerpen, want dan wil ik gewoon weten, bijvoorbeeld ehh, ehh... Om even het voorbeeld van dit voorjaar te nemen, dan voor die top heb ik aan Kamerleden gevraagd, ok, het klimaat zal een belangrijk onderwerp zijn bij deze top ehh..wat,wat voor afspraken zouden er nu moeten worden gemaakt in Brussel? Dan richt je je daar heel specifiek op..Als een, bij een andere top, weet ik veel, twee drie jaar geleden, toen ehh.. toen definitief een beslissing moest worden genomen over de Grondwet, ja dan ga ik naar de Kamerleden wat moet er nou precies, wat moet er wel in de Grondwet staan en wat mag er zeker niet in staan, dus het zijn altijd hele concrete onderwerpen waarover je...mensen dan interviewt, het betekent niet dat ze ehh..verder geen mening hebben want, ja de de Kamerleden die ik spreek over Europa, dat zijn allemaal ehh..Europa specialisten die die ook over alle andere Europese vraagstukken wel ehh hun opvattingen hebben, alleen je kunt niet in elk interview weer alles gaan bespreken dus je richt je toch altijd op wat er op dat moment speelt, op wat er op dat moment op de agenda staat.

I: Waarom kan dat niet dan?

R: Waarom kan dat niet? Nou ja..omdat je dat dan toch niet zou kunnen gebruiken ehh...Je wilt op de radio, wil je gewoon het nieuws horen van dat moment en ...Dus als ik voor een nieuwsuitzending aan het werken ben, dan richt ik me daarop en ehh..dan kun je, ja je kunt dan wel over tien onderwerpen beginnen, maar dan uiteindelijk in de montage, zal dat toch sneuvelen omdat ehh..omdat je op dat moment daar niet mee bezig bent. Kijk we hebben hier andere programma's waarin we ons richten meer op achtergronden en daar kun je meer, wat breder ingaan op die onderwerpen maar ook daar ligt het ook vaak voor de hand om...om de meest actuele onderwerpen...Maar goed, ik bedoel, het zijn ook wel eens, we hebben ook wel eens een hele dag aan Europa gewijd, waar dan allerlei onderwerpen ter sprake komen, waarvan sommige actueler en andere weer minder actueel dus ehh...Maar goed, kijk, als je ..als je in de aanloop van de top voor de nieuwsuitzending iets maakt, ja dan richt je je..op dat gene wat, waar het op dat moment om draait dus.

I: U zei net dat BNR een keer een hele dag over de EU heeft bericht?

R: Ja..dat hebben we al vaker gedaan. We hebben rond de vijftigste verjaardag van ehh Europa hebben we, hebben we een hele week ehh lang...dagelijks aandacht besteed aan Europa. We hebben bijvoorbeeld kort voor het referendum ook over Europa, over de Grondwet bedoel ik, hebben we een keer een hele dat gehad die in het teken stond van Europa. Ja wel vaker, want dat zijn een paar die in ieder geval nu me zo te binnen schieten...Dus ehh...

R: En waarom wordt daar dan voor gekozen, om zo'n Europadag te doen?

I: Ja..als het...Ik bedoel, bijvoorbeeld zo kort voor een referendum over de Europese Grondwet is het toch, is het belangrijk om mensen die daar in geïnteresseerd zijn, die daar meer over willen weten om ehh..om die daarover te informeren, net zoals een krant ehh, de

meeste kranten met een bijlage over de Grondwet zijn gekomen voor ehh..voor het referendum over de Grondwet, doen wij dat als radio ook, alleen dan ehh gewoon door een dag lang veel aandacht aan het onderwerp te besteden, op verschillende manieren.

I: En op wat voor verschillende manieren dan?

R: Onder andere met een debat met ehh..Europarlementariërs. Wat hadden we nog meer? Nou volgens mij nog ehh een aantal interviews met mensen die op de een of andere manier veel verstand hadden van Europa, er waren, ja ik moet even goed nadenken, maar ik denk hoogleraren, maar ook ehh..volgens mij ook met vakbonden, met werkgevers, dus..ehh...volgens mij hebben we toen ook nog een discussie uur gehad met luisteraars over ehh..over Europa, waarin ze ook vragen konden stellen over de Grondwet met dan een panel in de studio dat die vragen beantwoordde...Na ja...dat soort dingen.

I: Ja. Ziet u, zie je het als een taak van BNR om ehh..over de EU te berichten?

R: Nou ja, we moeten gewoon berichten in zoverre het van belang is voor ehh..voor mensen hier denk ik ehh...en in zoverre het ook voor onze luisteraar van belang is want er zijn ook ehh..onderwerpen die heel belangrijk zijn, maar ehh die bijvoorbeeld minder geschikt zijn voor de radio of minder interessant voor onze..luisteraars. Wat niet betekent dat het niet belangrijk is, maar...ehh..als je bijvoorbeeld kijkt..Het Financiële Dagblad schrijft heel veel over onderwerpen als, ik weet niet of het klopt hoor, maar volgens mij, volgens mij is er een hele discussie in Brussel over de octrooi richtlijnen en wordt daar al jarenlang over gediscussieerd, dat is heel belangrijk en voor heel veel bedrijven ook heel belangrijk en ehh..mensen die daarin geïnteresseerd zijn, die lezen wel het Financiële Dagblad als ze daar iets over willen weten en dat is niet echt een goed radio onderwerp.

I: Waarom niet?

R: Nou sowieso hebben wij een andere doelgroep ehh dan het Financieel Dagblad en het is ook een vrij ingewikkeld onderwerp om op de radio over te berichten dus..wij hebben een ander soort berichtgeving, terwijl...Maar goed, dat heb je met elk medium.

I: Kun je dan een aantal voorbeelden noemen van specifieke onderwerpen die geschikt zijn voor radio, die jullie behandelen?

R: Nou ja...ehh...nee, de grote onderwerpen, dus wat ik zei: klimaatverandering, ik bedoel, dat is iets dat iedereen raakt en ook iedereen begrijpt en de afspraken die daar over zijn gemaakt die zijn ook, daar gaan we ook allemaal iets van merken...ehh...Die hele discussie over de Grondwet..ehh..ook, hoewel je dat wel heel concreet moet maken dus ehh..je moet altijd wel proberen het te vertalen naar wat ehh, wat het voor mensen betekent. Je merkt wel bij de hele discussie over de Grondwet, dat ehh..dat de gemiddelde Nederlander daar gewoon heel weinig van af wist en ook al besteden wij daar veel aandacht, we hebben daar best veel aandacht aan besteed, dat je er toch steeds vanuit moet gaan dat mensen nauwelijks ehh..kennis daarover hadden, dus je moest altijd weer opnieuw uitleggen wat er nou precies in die Grondwet stond en wat dat nou...wat het nou inhield.

I: En hoe doe je dat dan, dat vertalen, dat concreet maken?

R: Ja, hoe doe je dat? Ehh...nou ja..je moet gewoon oppassen dat je, dat je niet te veel dingen bekend veronderstelt, dat is volgens mij, dat merkte ik in ieder geval in die hele discussie rondom de Grondwet, dat ehh...dat daar gewoon niet veel ehh..niet veel dingen al bekend over..ook al werd er veel gezegd, er veel over gezegd en over geschreven...dat toch veel mensen nauwelijks echt een goed idee hadden van wat die Grondwet nou inhield, daar moet je dan gewoon rekening mee houden, dat je, dat je het niet, je verhaal niet te ingewikkeld maakt en dat je niet ervan uit gaan als je zelf al een aantal keer een verhaal daarover hebt gemaakt, dat iedereen het dan al wel zal weten, eigenlijk moet je steeds bij nul weer beginnen.

I: Vindt je dat niet frustrerend dan, dat je steeds weer bij nul moet beginnen?

R: Nou nee..als dat...Nee je moet, ik bedoel, je moet toch verhalen maken waar mensen dan ook naar luisteren die ze begrijpen en niet waar mensen het idee krijgen van ik snap er niets van...ik zet ff een andere zender op want dit is..ehh.. is me toch te onduidelijk.

I: Want wat is precies de doelgroep van BNR?

R: De doelgroep..nou ehh..even simpel gezegd richten we ons ehh met name op ehh mensen ehh tussen de vijftientig en ik geloof vijftig ofzo? Ehh..werkende mensen met een goed inkomen, ja zoiets en we richten ons ook veel op mensen die in de auto luisteren, hoewel in de praktijk blijkt dat er ook al veel mensen zijn die thuis luisteren.

I: En spelen die luisteraars een rol in de manier..ehh ja de berichtgeving tot stand komt?

R: Ja natuurlijk.

I: Kun je daar misschien iets meer over vertellen?

R: Nee, ja, wat ik zei, je moet gewoon altijd...in wat je doet rekening houden met ehh met wie het hoort dus, dus ehh...misschien ehh..Ik kan misschien wel heel erg goed ehh..in mijn onderwerp zitten en tot in detail weten hoe het zit, maar ik moet altijd wel in gedachten houden dat andere mensen daar niet de hele dag mee bezig zijn en dat je dus daar ehh..ehh.. ook je berichtgeving op aanpast, maar dat geldt niet alleen voor Europa, dat geldt voor alles wat hier in Den Haag gebeurt ehh..Kijk als je de hele dag er bovenop zit dan ehh weet je er net iets meer van dan ehh..dan ehh..iemand ehh..die ehh alleen af en toe 's avonds een even het nieuws kijkt en in de krant leest wat er gebeurt en je merkt gewoon dat andere mensen veel minder diepgaand ingevoerd zijn in wat er hier gebeurt dus daar moet je altijd rekening mee houden. Je moet, je moet niet teveel , niet teveel dingen bekend veronderstellen dus.

I: Jijzelf zit dan wel heel erg in de dossiers dan?

R: In de Europa dossiers bedoel je?

I: Ja.

R: Ja. Ik probeer het..ehh..zo goed mogelijk te volgen omdat ik dus, omdat ik dus ook.. wel Europa in mijn portefeuille heb en volgens mij besteden wij er ook wel redelijk veel aandacht...ook in vergelijking met andere media.

I: Welke andere media bedoel je dan?

R: Gewoon in vergelijking met andere media. Ik hoor het ook wel eens van ehh van Europa, van Europa woordvoerders in de Kamer dat ehh ...en ook al van de Europarlementariërs heb ik het ook al wel gehoord in het verleden dat ehh.. dat ze zeggen dat ze vinden dat wij relatief veel aandacht ehh besteden aan ehh Europa. Er zijn ook...Ook in Brussel zijn ook, zijn ook best een aantal onderwerpen..ehh..die leuk en concreet genoeg zijn, dat is volgens mij wel belangrijk, dat het om concrete onderwerpen gaat...Wat ik zei, die mensen die jou en mij echt ehh raken, dat is het soort onderwerpen.. dat wij ook kunnen brengen en ook moeten brengen, dus ehh..Terwijl ehh...ook allerlei regelgeving die vanuit Brussel komt, die in eerste instantie bedrijven raakt, maar niet zo zeer de burger direct, dat is ook heel interessant, alleen ehh..dat is bijvoorbeeld weer iets waar dan een krant als het FD dan weer over schrijft en mensen die daarin geïnteresseerd zijn die die gaan daar wel naartoe, om dat te lezen.

I: Want dat is niet concreet genoeg?

R: Nou ja..ik bedoel meer ehh..dat is iets dat een hele specifieke groep, voor een hele specifieke groep interessant is, dat maakt het niet minder belangrijk, maar ehh...ehh..als radiozender heb je natuurlijk een veel breder publiek dus ehh..daar zullen heel veel mensen tussen zitten die nooit iets met de octrooirichtlijn of met dat soort dingen te maken hebben dus..dat is dan geen onderwerpen die zich lenen voor de radio en ja wat ik zei: mensen die daarin geïnteresseerd zijn, die daar het fijne van ehh willen weten, die zullen dan toch beter terecht kunnen bij de krant. Want ook al zouden wij een keer aan zo'n onderwerp aandacht besteden, als je er vanuit dat iedereen het moet begrijpen ehh..die luistert, dat betekent dus dat je niet al te veel de diepte in kunt gaan, dus dan zou het voor degene die daar echt iets over zou willen weten weer niet interessant zijn omdat ze dan toch weer te weinig ehh...over de precieze details te weten komen, als ze dat horen en...dat probleem..Zo heeft gewoon ieder medium, heeft z'n eigen ehh...onderwerpen en daar ga je als consument ook ehh..weet je wel je weg te vinden als je over een bepaald onderwerp iets wilt weten en je weet als je over zo'n soort onderwerp iets wilt weten, dan zet je niet de radio aan, maar dan lees je de krant, of ehh...ga je naar een specialistische website.

I: Wat vindt u van de berichtgeving van andere media over Europa?

R: Ehh...ja, das moeilijk zo algemeen te zeggen...Ehh.. ja nee, dat is..Ik bedoel, soms lees ik hele goeie dingen en maar ja, dat wisselt ook een beetje per medium, dus je kunt het niet zo in het algemeen zeggen van ehh..

I Wanneer vindt je iets goed dan?

R: Wanneer vind ik iets goed? Nou ja...ik bedoel ehh...de een besteed meer aandacht aan Europa dan de ander en ehh...Ja ik vind het moeilijk om daar in het algemeen iets over te zeggen.

I: Kun je daar voorbeelden van noemen dan? Welk medium maakt bijvoorbeeld goede dingen dan?

R: Na ja...dat is wel duidelijk dat een krant als de Telegraaf minder aandacht besteed aan Europa dan ehh NRC of de Volkskrant ofzo, dus ehh...

I: Maar je zei net: soms lees je goeie dingen. Wat kwalificeer jij als goed dan?

R: Ja..soms lees je wel goeie analyses over wat er ehh.. Ja ik heb daar niet meteen een concreet voorbeeld van nu..(lacht).

I: Ik merk het, maar dat is niet erg hoor. (stille) Ehh..Ja je zei toen straks ook dat je vaak Kamerleden interviewt voor de radio, zijn er ook nog andere mensen die je interviewt?

R: Nou ja...Kamerleden..over Europa hè? Nou Kamerleden, Staatssecretaris voor Europese Zaken...soms ehh vakministers als er echt iets speelt op hun terrein en ehh...en de premier, ja dat zijn de, na ja, dat zijn eigenlijk ehh..en een enkele keer, maar meestal doe ik dat niet, maar doet onze redactie in Amsterdam dat, ik bedoel, vaak interviewen we ook nog wel ehh..nog wel deskundigen dus bijvoorbeeld hoogleraren of onderzoekers of...andere die iets met Europa te maken heeft als er een belangrijk onderwerp speelt in Europa maar hier in Den Haag richt ik me met name op de politici.

I: En die redactie in Amsterdam, hoe groot is die ongeveer?

R: Ehh..volgens mij werken er ongeveer vijftientig tot dertig mensen op de ehh..redactie in Amsterdam, maar dat weet ik niet precies uit mijn hoofd.

I: En hier in Den Haag?

R: Zitten we met zijn drieën, dat weet ik dan wel, haha.

I: En dan ben de enige met de Europa portefeuille?

R: Ja.

I: Speelt die Amsterdamse redactie verder een rol in de manier waarop jullie hier berichtgeven over Europa? Of kunnen jullie redelijk zelfstandig te werk gaan?

R: Onze redactie in Amsterdam..?

I: Ja.

R: Nou...nou we worden niet, niet echt gestuurd als je dat bedoelt ehh..Nee, meestal, meestal is dat ook niet nodig, we zitten toch wel op dezelfde lijn dus ehh..

I: Ehh..zij controleren niet wat je doet? Je kunt het dus meteen uitzenden en hoeft het niet eerst voor te leggen?

R: Nee..nou het wordt soms wel afgeluisterd van te voren, ik weet het eigenlijk niet precies maar er zijn ook nooit problemen geweest, dus het is niet zo dat ehh...Ik krijg niet te horen vanuit Amsterdam: wat is dit voor een waardeloos stuk dat je hebt gemaakt ehh..de hele lijn klopt niet. Na ja..dat speelt eigenlijk nooit zo op onze redacties, dus ook bij Europa speelt dat niet.

I: Je krijgt bijvoorbeeld ook niet te voren van die en die onderwerpen moet je doen en die niet...? Je mag daar zelf een keuze in maken?

R: Nee nou ja, daar overleggen we wel eens over, maar ehh als je kijkt naar Europa dat, dat..Ja daar is nooit discussie over eigenlijk want ehh want dat zijn toch meestal onderwerpen die wel, ja wat ik zei, als jij je bijvoorbeeld richt op de belangrijkste onderwerpen die ehh..tijdens zo'n top centraal staan, ja dan is er nooit discussie over of dat nou goed is of niet ehh..dus ehh...Ja das eigenlijk nooit, niet echt discussie over, maar dat is ook omdat de onderwerpen toch meestal zo voor de hand liggen dat ehh..iedereen het er wel over eens is dat je daar aandacht aan moet besteden.

I: Je zei net dat jullie op dezelfde lijn zitten wat betreft Europa... Hoe ehh..hoe denken jullie daar dan precies over?

R: Nee..ik bedoel meer over wat, wat, welke onderwerpen we uitgebreid aandacht aan besteden bij Europa, nee dat is helemaal niet ehh...Na ja, omdat ik zei, het ligt meestal zo voor de hand...Ik bedoel nee, we hebben niet een eigen Europa standpunt, zo bedoelde ik het niet.

I: Waarom niet dan, als ik vragen mag?

R: Omdat..dat is niet onze taak.

I: Wat zie je dan wel als jullie taak?

R: Mensen informeren over Europa en ehh...en natuurlijk ook kritisch volgen wat het kabinet doet ehh met Europa. Als je nu kijkt naar hoe het kabinet omgaat met de hele discussie over de Grondwet, dat moeten wij dan wel kritisch volgen, maar ehh...maar ehh...ja maar daar moeten we mensen over informeren, over hoe het kabinet daarmee omgaat, het is niet aan ons om daar dan vervolgens ook een waardeoordeel aan te plakken, een etiket, dat moet de luisteraar zelf ehh...doen. Ja dat is volgens mij onze taak. Ik bedoel..soms moet je ook wel het nieuws duiden, maar dat is iets anders dan een mening geven ehh...als het kabinet bijvoorbeeld het ene zegt, maar het andere doet, ja dan moet je dat wel vertellen ehh..maar dat is iets anders dan zeggen van: ik vind ehh..dat dit en dit en dit in de Grondwet moet staan en dat en dat en dat niet, dat ehh...dat is niet ehh aan ons, vind ik.

I: En hoe doe je dat dan, dat duiden?

R: Dat duiden...na ja...door de verhalen die je maakt kun je wel zeggen van ja..minister zus of zo zegt wel dit, maar ehh...ondertussen handelen ze er niet naar, ofzo....

(Iemand anders komt erbij zitten aan tafel): Stoor ik als ik hier kom zitten?

I: Ja een beetje wel ja, ik ben een interview aan het afnemen....

(Die iemand anders gaat weer weg)

I: Eens even kijken...Heeft je het idee dat politici hier in Den Haag Brussel strategisch gebruiken, om bijvoorbeeld slecht nieuws of een bepaald beleid te verkopen?

R: Ehh...sommigen..

I: Kun je daar misschien iets meer over vertellen?

R: Ehh..nou ja..ja...Ja daar is ook al discussie over ehh...er is ook al gezegd dat ehh sommige partijen door ehh...Brussel steeds negatief af te schilderen hebben bijgedragen aan het negatieve klimaat in Nederland over Europa..ehh..ja soms gebeurt dat wel. Je zou ook..ook binnen de Kamer zijn er partijen die Eurosceptischer zijn en Europegezinder ehh dus...en ehh..die verwijten elkaar soms ook wel inderdaad over en weer dat ze of te aardig zijn over Europa of zo kritisch zijn dat ehh dat dat Eurosceptis in Nederland aanwakkert. Bijvoorbeeld de VVD heeft aardig wat verwijten gekregen, dat ze steeds kritisch zijn en dan uiteindelijk toch met allerlei Europese dingen instemmen...maar daarmee wel ehh het klimaat een een klimaat aanwakkeren, dat mensen het gevoel krijgen van Brussel deugt niet, daar komt alleen maar ellende vandaan.

I: Doe je daar dan ook verslag over, als die politici die dingen....

R: Ja natuurlijk...als je ehh...ja want dat is vaak wel onderdeel van het verhaal. Ik zit even te denken over een concreet voorbeeld, volgens mij hadden we het bij een van de discussies over de uitbreiding van de Unie..ehh..ik kan even niet het concrete voorbeeld bedenken, maar ehh...dat ehh...dat partijen dan heel kritisch zijn, maar uiteindelijk toch instemmen met de uitbreiding, dat is wel onderdeel van het verhaal dan en ehh daar wordt dan dus ook wel over gepubliceerd. Volgens mij speelde het ook wel in die hele discussie over, rond ehh Turkije, dat sommige partijen heel kritisch .waren over Turkije, maar uiteindelijk er toch mee instemden dat Turkije op termijn lid kon worden..Ja dat speelt dan...ja dat is dan wel een belangrijk element in het verhaal, in de hele discussie dus daar bericht je dan ook over ja.

I: En hoe bericht je daar dan precies over?

R: Ja dat komt gewoon terug in de verhalen die je daarover maakt en in de interviews.

I: Ok.

(stilte)

I: Ehh... wat zijn volgens jou de criteria voor nieuws over Europa?

R: Nou ik denk dat...Kijk er zijn onderwerpen die je zou moeten brengen omdat ze zo belangrijk zijn en en dus ook ehh..iedereen ehh raken, bijvoorbeeld de hele discussie over de grondwet, ja ik denk dat veel mensen daar niet uit zichzelf een grote interesse in zullen hebben gehad maar..maar zulke belangrijke veranderingen, dat je daar dan over moet berichten, maar dat moet je dan wel op zo'n manier proberen te doen dat..dat ook voor mensen begrijpelijk is waarom het zo belangrijk is en waarom het belangrijk is dat ze daar ook iets van weten en ook ehh..ehh...je moet ze ook informatie geven op grond van waar zij hun keuze kunnen, konden bepalen in het referendum..waar ging dat nou precies over, waartegen moesten ze nou ja of nee zeggen en verder ja, wat ik zei, in ieder geval voor de radio, zijn het verder toch de hele concrete onderwerpen die..die mensen ook persoonlijk raken dus ehh...Dus ja in ieder geval onderwerpen, de hele concrete onderwerpen die..die voor de gewone burger belang hebben.

I: Ja..Nou heb je misschien zelf nog een opmerking die je zou willen toevoegen? Iets wat ik nog niet genoemd heb ofzo..?

R: Ehh...volgens mij hebben we best veel ehh wel besproken..dus..Ik zit even te denken. Nee volgens mij...heb ik wel gezegd wat ik kan vertellen over Europa. Was het duidelijk?

I: Ehh...ja..Nou misschien nog even over de kennis van politici. Vindt je dat genoeg weten over Europa gerelateerde onderwerpen, of stuit je daarop heel veel ..dat ze eigenlijk ook zelf niet helemaal weten wat ze beweren, of dat het niet klopt?

R: Nou.. ik maak niet zo...Ik maak zelf eigenlijk nooit mee dat ze niet weten wat ze zeggen ehh...Nou...ook dat het niet klopt over het algemeen niet..Ik bedoel ja, het zijn, je hebt toch in de Kamer, iedereen heeft zijn specialisme dus ehh...Europa specialisten die zijn toch meestal toch vrij goed ingevoerd in het onderwerp. Wat nog wel eens kritiek is, maar dat is meer op de Kamer als geheel, dat de Kamer dichter bovenop Brussel zou moeten zitten en eerder zich zou moeten aan bemoeien tegen betere regelgeving die in Brussel wordt voorbereid. Die kritiek heeft onder andere ook vorig jaar de vice- voorzitter van de Raad van State geuit, dat die zei van het Nederlandse parlement hobbelt soms nu een beetje er achter aan en komt pas in actie als de regelgeving al klaar is en dan is het heel moeilijk om daar nog substantieel iets aan te veranderen...ehh..maar dat is denk ik een andere discussie dan de vraag die jij stelde.

I: Ja..op zich...maar het is op zich wel relevant hoor..Maar als zo'n staatssecretaris, of zo'n Kamerlid, of Europa specialist bepaalde uitspraken over Europa doet, ga je dan zelf nog uitzoeken of het klopt, of geloof je dat wel?

R: Als ik erover zou twijfelen of dat zou kloppen dan zou ik dat wel uitzoeken ja,maar dat kun je meestal wel ehh...Ja ik zit even te denken, meestal gaat het toch over bijvoorbeeld de vraag hoe moet de Grondwet eruit komen te zien? Welke klimaatafspraken moeten er worden gemaakt en dan geeft iemand zijn standpunten, dat hoeft ik niet te controleren, want standpunten die kloppen altijd, dat is iemand z'n standpunt dus ehh...maar als iemand nou zou zeggen van ehh ehh we betalen veel te veel aan Europa want elk jaar smijt Brussel zoveel miljard over de balk, ja dan zou ik het wel even checken of dat klopt want ehh..maar daar heb ik dus niet zo vaak mee te maken. Natuurlijk als het, als het, als iemand feiten te berden brengt om om een bepaald standpunt te onderbouwen dan, dan controleer ik natuurlijk wel of die feiten kloppen, want als die feiten niet kloppen, dan valt daarmee ook de basis onder het standpunt weg.

I: En hoe controleer je dat dan?

R: Ja..via alle informatiekkanalen die je daarvoor hebt.

I: Zoals?

R: Nou ja...van ANP tot internet...Ik bedoel je kunt ook ja..via internet alle officiële documenten vanuit Brussel opzoeken en ehh..we hebben natuurlijk ook onze eigen database van de radio en de krant, ja dat is ook wel...er zijn zoveel mogelijkheden, het hangt er ook een beetje vanaf wat je op zo'n moment moet uitzoeken dus.

I: Je zei net dat jullie daar niet zo heel vaak mee te maken krijgen?

R: Nee ja..kijk als het gaat over hoe de Grondwet eruit moet komen te zien, dan gaat het...van wil je een Europese minister van Buitenlandse Zaken of niet, dus dan gaat het meer om dat de

ene partij zegt, we vinden het goed, om deze reden en een andere partij zegt we vinden het slecht om deze reden dus...dan ..Daar gaat het meer om standpunten en hoe je, hoe je niet, ja wat ik zei, dat hoe je dan niet uit te zoeken ehh...Dan zet je standpunten op een rij...Een meerderheid van dat het zo moet om die reden, maar een minderheid verzet zich daartegen om die reden.

I: En dat wordt dan een item in een nieuwsbulletin, of komt het ook nog ergens anders terug?

R: Ehh...door de week hebben we altijd doorlopende nieuwsuitzendingen, in het weekend hebben we achtergrondprogramma's..ehh dit weekend hadden we toevallig net ook Frans Timmermans te gast in een van onze weekendprogramma's, die een half uur ofzo..kwam praten over de Europese Grondwet en over de discussie die alweer is opgelaaaid of of die Grondwet nou definitief van de baan is, of dat ze toch proberen om hem via een achterdeurtje opnieuw leven in te blazen en eigenlijk nauwelijks wijzigingen willen aannemen. Kijk in zo'n programma is dan ook veel meer ruimte, dan heb je, dan heb je twintig, vijfentwintig minuten de tijd om met iemand daarover te praten dus.

I: Werk jij mee aan zulke programma's?

R: Ehh...ja in de voorbereiding ja...regelmatig...vragen ze dan of ik nog goeie vragen heb en wat wat ehh wat de insteek zou kunnen zijn?

I Wat doe je dan in die voorbereidingsfase?

R: Ja ehh de redacteur die dat voorbereidt wat tips geven ook. Wat de lijn van het gesprek zou kunnen zijn, wat voor vragen relevant zijn...dat soort dingen.

I: Maar verder werk je niet mee als redactielid aan programma, richt je je vooral op de nieuwsbulletins?

R: Nou niet voor de nieuwsbulletins, want in de nieuwsuitzendingen heb je gewoon...Je hebt de bulletins, maar dat zijn gewoon de korte dingen met zeg maar echt het laatste nieuws ehh en de rest van het uur is gevuld met interviews en met ehh..ehh..met dat soort..met andere bijdragen en dat doe ik dus..interviews en ik maak bijdragen die wel gerelateerd zijn aan het nieuws van dat moment.

I: Ok. Bedankt voor dit gesprek.

Transcript interview 5 met Syp Wynia, Elsevier
22 mei 2007 om 13.00 te Amsterdam

(Het interview vindt plaats bij de respondent thuis. Als ik daar aan kom – ik ben wat vroeg- moet hij eerst nog de deur uit om een broodje te gaan halen, daarna drinken we koffie en vertel ik ondertussen waar mijn onderzoek over gaat....)

R: De parlementaire journalistiek en Europa... dat is een hele kleine niche hoor, want zeer weinig mensen zijn het hoor, die dat ehh..maar dat had je natuurlijk ook al wel door, niet? De meeste mensen doen het er een beetje bij, ik bedoel, als het hen zo uitkomt.

I: Ja precies, dat idee had ik ook al, die hebben Europa dan gewoon in hun portefeuille erbij.

R: Ja. Wat een rare situatie is eigenlijk, vind ik.

I: Dat zegt misschien iets over hoe belangrijk men Europa vindt

R: Maar ehh..zijn we al begonnen?

I: Nou ja, ik heb hem al aangezet en hij neemt al op ja, maar misschien wilt u eerst gewoon even rustig eten?

R: Nee nee, nee, dat doe ik tussendoor...Ehh...Ja dat is ook een traditie. Kijk een traditie zo van dit, dat het niet politiek is. Het hoogste, de hoogste in rangorde zeg maar in de politieke journalistiek zijn de generalisten, die schrijven over politieke gevechten, dus over, die schrijven over ehh, weet ik veel, coalitieproblemen, ruzie tussen Bos en Balkenende en dat soort dingen en dan heb je de vak, de vak, de journalisten en die schrijven over Verkeer en Waterstaat, dat ligt een trapje lager in de hiërarchie en zo heb je dus ook traditioneel de journalisten die de combinatie defensie, ontwikkelingshulp ehh buitenlandse zaken, inclusief Europa doen. Dus het wordt beschouwd als een soort, ja..ehh.. een soort ja niet heel erg te zaken doende ehh..niche. Maar ik beschrijf het nu van buitenaf hoor, want ik zelf in een andere positie.

I: In welke positie zit u zelf dan in?

R: Ehh..nou ik schrijf...ehh..Ik ben gewoon fulltime in dienst bij de Elsevier. Ehh...maar ik schrijf over, laten we zeggen over maatschappelijke thema's, vaak met dingen die, vaak enigszins in relatie met het buitenland. Ehh..dus ik ben, dus ik zit niet zo in een hokje zoals anderen daar bij wijze van spreken in zitten, dat kan natuurlijk ook makkelijker omdat het een weekblad is. Het heeft ook te maken met mijn eigen wens en met mijn eigen achtergrond en mijn eigen ervaring. En dus ik heb, ik heb dat geloof ik misschien gestuurd of heb ik dat net al verteld, dat ik redacteur...Ik ehh..ik ben ooit ehh..kunstjournalist geweest en chef kunstredactie, vervolgens ben ik chef politiek geworden in Den Haag voor Het Parool, daarna heb ik zes jaar in Brussel gezeten en nu ben ik zal ik maar zeggen een soort generalist met een brede ervaring.

I: Ja.

R: Ehh...dus dat is een hele andere positie ehh..qua denken al, dan waar de meeste parlementaire journalisten die over Europa schrijven mee te maken hebben. Je hebt trouwens, ik vergeet nog één kant, categorie, dat zijn, dat zijn niet de standaard parlementaire journalisten, je hebt ook de gespecialiseerde kranten als Agrarisch Dagblad enzo, die natuurlijk wel over Europa schrijven, maar dan weer nog gespecialiseerder, namelijk alleen maar over het Europese landbouwbeleid in een Nederlandse context.

I: Ja, inderdaad.

R: Dat is inderdaad een speciale categorie, maar het is zeer ongebruikelijk dat ehh...ehh.. en ondanks ehh..het Europese referendum enzo, dat tot een politisering van het onderwerp geleid heeft, heeft dat dusver, zover ik kan zien, er niet toe geleid dat dat ook geleid heeft tot een politisering binnen redacties, dus dat, laten we zeggen, de de politieke journalisten die boven de vakjournalisten te staan, om het zo te formuleren, dat die zich daar mee bezig houden, begrijp je?

I: Ehh.....

R: Nou ja, in de, in de hiërarchie van de, nogmaals, de parlementaire journalistiek, wordt degene die over de algemene politiek gaat, niet over specifieke dingen, die als vakmatig worden gezien, die staan het hoogste in rang, die zijn vaak de chef overigens. Het thema Europa is ondanks het referendum van twee jaar geleden, wat geleid heeft tot een politisering van het debat, heeft dat er niet toe geleid, bij mijn weten, dat ehh...Europa in die parlementaire redacties ook geleid heeft tot ehh..tot een verheffing, in die zin dat het niet meer een vakthema is, maar een politiek thema. Ben ik dan een beetje duidelijk?

I: Ja. Ja, ik moest het even laten...bezinken, tot me door laten dringen.

R: Er is een zekere hiërarchie, een pikorde, kun je zeggen.

I: Nee, dat snap ik.

R: En dan zit Europa niet hoog in de pikorde, daar komt het op neer.

I: Waardoor denkt u dat dat komt?

R: Ehh...ehh..dat is het voortzetten van een lange traditie. Europa was natuurlijk ook in de politiek altijd een kwestie van specialisten enzo...Ehh..dus het, ook toen het al hoge politiek werd, in de jaren negentig bijvoorbeeld, toen werd het in de Nederlandse parlementaire journalistiek nog steeds gezien als een, ja, dat speelt zich af in Brussel, dat was de ene kant van de zaak, de andere kant van de zaak was dat je correspondenten in Brussel had, die ook Europa doorreizen ehh en als er aanleiding voor is achter het circus aan. Maar die in Brussel, die schrijven dan ook weer een soort vakidioten, althans zo wordt het dan gezien. Die schrijven, zijn ook, die waren traditioneel ook niet zo erg geneigd om dat vanuit een Nederlandse kant te bekijken, maar meer vanuit een soort Europees vooruitgangsgeloof. Dus de oriëntatie van de..ehh..van de correspondenten, Nederlandse correspondenten in Brussel, is heel sterk gericht op de Europese Commissie, is denk ik daarna ook op het Europese Parlement, dus allemaal op instituties die altijd meer Europa, vaak uit eigen belang, en die correspondenten zijn, of waren, traditioneel weinig ingesteld op wat de Nederlandse burgers ofzo op dat, daarvan zouden vinden of zelf wat de Nederlandse Tweede Kamer daarvan zou

vinden. Nou aan de andere kant heb je in Den Haag de vakspecialisten in de journalistiek die zich daarmee bezighouden en die oriënteren zich vaak ook weer op Tweede Kamerleden, vaak onbekende, relatief onbekende Tweede Kamerleden, die zich daar in relatieve afzondering bezighouden met onbekende thema's over de Europese ontwikkelingen enzo. Dus dat is ja, dat is niet echt zichtbaar.

I: En die twee, heeft u het idee, die ehh..berichten ook een beetje langs elkaar heen?

R: Ja. Dat was in ieder geval de traditie. De kranten proberen al een aantal jaar wel om hen te laten samenwerken, maar goed, ze zien elkaar, ze zitten niet graag in elkaars vaarwater, want dat levert weer concurrentie op en scheven ogen op enzo, terwijl dat eigenlijk heel goed zou zijn. Ik heb zelf als correspondent, ging ik gewoon ook naar Den Haag om bijvoorbeeld voorbereidende Kamervergadering voor de Europese top bij te wonen, want voor mij was dat ongeveer de beste briefing die ik vanuit het Nederlandse perspectief kon bekijken aan de vooravond van zo'n Europese raad. Maar dat is uitzonderlijk, dat was heel ongebruikelijk en het wordt ook niet bevorderd, een goeie werking van dit fenomeen, ehh..omdat de, de redacties vaak te groot zijn, de redacties..Op kleine redacties, daar ga je makkelijker, daar spring je makkelijker over dat soort grenzen heen dan grote redacties waarbij iedereen vecht over zijn eigen competentie enzo. Dus als je, ehh...ik heb over Europa, politiek vanuit relatief kleine redacties geschreven zowel vanuit Brussel als bij mijn huidige redactie, waardoor het makkelijker is om over grenzen heen te stappen. Ik zal je een voorbeeld geven, ik heb nu vanochtend ehh..het hoofdcommentaar voor Elsevier geschreven van deze week.Ehh..wat trouwens tevens een soort inleiding is op het omslagverhaal van Elsevier van deze week, wat ook weer door mij is geschreven, en dat gaat over immigratie, het gaat over sociale zekerheid, het gaat over de economie en het gaat het over de Nederlandse keuzes in dit verband ehh..rond de Europese Grondwet, dan wel het nieuwe wijzigingsverdrag dat dat in de pijplijn zit. Maar dan is, dan hou ik me aan geen enkele discipline, ik bedoel, ik houd systematisch bij wat er zich op dat punt in het buitenland afspeelt, wat de Britten aan het doen zijn, wat voor onderhandelingspositie men inneemt bijvoorbeeld over de vraag of je de immigratie in de Europese Grondwet moet hebben of niet. Dus dat ehh..dat is bij andere media vaak heel ongebruikelijk, wat ik dom vind, want als je je alleen maar tot een splinter van het geheel mag beperken, als verslaggever, of dat je je uit eigen beweging beperkt tot een splinter van het geheel, dan kun je toch nooit de samenhang zien en nooit de de helikopterview ontwikkelen. Maar goed, ik heb nu ook enig voordeel omdat ik ehh..ehh..laten we zeggen mijn ervaring in Brussel natuurlijk ook gewoon hierin kan verwerken. En toen ik in Brussel zat, had ik ehh..in Den Haag gewerkt, dus ehh..ik ken de beide elementen. En dus heb ik het altijd zonde gevonden om je dan maar op, laten we zeggen, een stukje van het schaakbord ehh..te beperken, terwijl je weet dat het schaakbord groter is.

I: Ja, absoluut. Inderdaad. U had het er net over dat er teveel grote redacties zijn bij de meeste media?

R: Nou, in het algemeen. Ik zeg niet dat redacties te groot zijn op zich, maar het is wel zo dat je kunt stellen dat als een redactie groot zijn, dat men meer op elkaars vingers zit te kijken, van nee, dat is mijn terrein. Waardoor ehh..noem het maar...Al dat Europese gedoe, is typisch een grens, in zijn aard een grensoverschrijdend fenomeen. Als je daarin..En de politiek ziet dat ook zo. Balkende, bijvoorbeeld Balkenende, die speelt op twee schaakborden, die speelt op het Haagse schaakbord en die speelt op het Europese, op het Europees-Brusselse schaakbord. Maar die journalistiek die houdt zichzelf kunstmatig gescheiden en dat heeft ehh..dat komt voor een deel voor omdat de redacties zo groot zijn dat ze zich specialisaties

kunnen veroorloven, en die specialisaties, in dit geval, werken die contraproductief vaak. Je zou beter een reizende verslaggever kunnen hebben. Iemand die gewoon parttime in Brussel zit, parttime in Den Haag, op bezoek gaat in Polen of in Londen, dat is het model dat ik me altijd heb voorgesteld, altijd voorstel, wat ik in zekere zin ook zelf deed toen ik in Brussel zat en wat ik, op een andere manier, nu ook doe, maar dan koppel ik het weer aan andere thema's. Dus ik heb bijvoorbeeld ook een column in het economiekatern ehh..van Elsevier, dat is, die is voor een column in het economiekatern is die dus relatief politiek, maar hij zit wel in het economiekatern, het gaat wel over economie, snap je? Dus..ik hou niet erg..Als het niet nodig is, houd ik niet van je beperken tot één discipline als de werkelijkheid bestaat uit verbanden tussen de disciplines.

I: Interdisciplinariteit.

R: Noem het zo..ja..Bovendien is het van puur vakmatig vaak het interessantste wat zich in de randen van die disciplines afspeelt. Of wat de overlappingsen tussen de verschillende disciplines zijn, dat zijn allemaal overwegingen die een rol spelen.

I: Denkt u dat u de enige bent die zo te werk gaat in Nederland?

R: Op deze manier ben ik denk ik de enige. En al heel lang. Ehh...zelfs in mijn Brusselse periode deed ik dat ook zeker al, was ik ook een uitzondering. En daar klaag ik niet over, ik begrijp de rest niet, laat ik het zo zeggen. Ik kan het wel verklaren, maar ik begrijp niet dat hoofdredacties of ehh..daar niet een keer ingrijpen, want daardoor ehh loopt men het zicht op de werkelijkheid ook mis. Daardoor laat zich gewoon verklaren dat ehh..alle Nederlandse media, hoofdredactionele commentaren enzo, destijds tijdens de Europese Grondwet zeiden van dit is het beste dat ons kan overkomen. Het volk, hun eigen lezers, bleken daar anders over te denken. Dus hadden ze zich kennelijk in hun hoofd los gezongen van die werkelijkheid, waarmee ze in zekere zin net zo goed meelopen met de politiek. Ik zeg niet dat je persé tegen de Grondwet moet zijn, maar kennelijk hadden mensen zich onvoldoende verdiept in wat beweegredenen, belangen, overwegingen.....Excuus.

(De respondent wordt gebeld)

R: Sorry...mijn moeder is net geopereerd.

I: O..vervelend.

R: En ik ben even op de hoogte gebracht. Ehh...waar waren we gebleven? Oja..dat nou ja.. Het ehh...dit is een kleine illustratie van hoe de politiek zich ehh hoe de parlementaire journalistiek, of de journalistiek in het algemeen, media in het algemeen, wel vaak heel erg sterk geneigd zijn om tegen heersende opvattingen in de politiek aan te hangen, wat je ook bij de verkiezingen van '94, van 2002 en nu ook weer hebt gezien, dat ehh...dat het publiek ehh..geëmancipeerd is zou je kunnen zeggen. Waar men vroeger nog geneigd was om automatisch achter leiders aan te lopen, maken ze het nu zelf wel uit en als ze niet tevreden zijn over die leiders of over keuzes van die leiders, zoals bij de Grondwet het geval was, ja dan hebben leiders een probleem. Maar in de afgeleide daarvan hebben de politici, sorry, de media die steeds geneigd zijn om de hoofdstromen van de de, van de politiek te volgen en die als maatstaf te nemen ook een probleem.

I: Hebben journalisten volgens u dan te weinig kennis van wat er werkelijk leeft onder het publiek?

R: Ehh..journalisten zijn, Nederlandse journalisten zijn erg volgend, dus ehh..ze houden zich vanaf het begin af aan met de oppervlakte bezig, namelijk met de ehh..de conflicten tussen ehh politici zonder naar de inhoud van de onderliggende zaak te kijken. Het gevolg is ook dat automatisch de thematiek van waar ze over schrijven beperkt blijft tot waar de politici zich mee bezig houden. Het kan best zijn dat de politici, dat de politieke agenda kunstmatig veel smaller is dan dat het publiek geneigd is te denken. Om een voorbeeld te noemen: de uitbreiding met Turkije daar staat, heeft nooit iets over in een verkiezingsprogramma gestaan, op een enkeling na, de SGP had in het verkiezingsprogramma dat ze ertegen waren, staat nooit iets over in het verkiezingsprogramma, wordt in feite van de agenda afgehouden, terwijl het, onder het publiek daar hele sterke opvattingen over leven, snap je, dus dan zie je een gap ontstaan die, als je een antenne in de samenleving hebt, of bereid bent om daar gewoon zelf naar te kijken en je eigen agenda weet te volgen, of je antenne ziet te volgen, dat je ehh dat je veel beter instaat bent om dit soort wezenlijke politieke ontwikkelingen te coveren dan wanneer je alleen maar, laten we zeggen de de ehh..de Haagse agenda volgt, om het zo te noemen.

I: Hoe doet u dat zelf dan?

R: Nou door gewoon mijn normale verstand te gebruiken. Ik heb al heel lang, niet lang zonder meer geaccepteerd dat politici uitmaken wat er volgens de politiek toe doet. In een democratie hoort dat natuurlijk niet zo te zijn natuurlijk. Ik bedoel, hoort in belangrijke mate het publiek toch uit te maken, misschien niet voor te schrijven, maar moeten politici inzicht hebben hoe in het publiek over de zaak wordt gedacht. Ik maak daar een kleine kanttekening bij: bijvoorbeeld in het geval van de Europese Grondwet ben ik er niet zeker van dat de leden van de Tweede Kamer werkelijk in het stemhokje voor 85 procent voor hebben gestemd. Sterker nog, ik weet dat er heel veel fracties zijn, met name de VVDfractie, weet ik zeker dat een meerderheid tegen heeft gestemd, dus als voorbeeld, dan bestaat er in de politiek, in de Tweede Kamer, wel degelijk een sentiment dat dicht bij het volk zit, maar kennelijk zijn het de krachten in de leiding van die fracties of anderszins, of in de lobbies van buiten, die de Kamerleden dwingen in een richting waar ze zelf ook niet willen zitten.

I: Maar hoe zou dat mogelijk zijn dan?

R: Nou..das weer het product van a. de Nederlandse politiek zoals die in elkaar zit, wat in feite een soort partijendemocratie is. We stemmen dus niet op individuele Kamerleden, ja dat kun je wel doen, kan via voorkeursstemmen wat opleveren, maar bijvoorbeeld in Engeland, waar je een districtenstelsel hebt, of in Frankrijk waar je dat ook hebt en in Duitsland waar je dat tot op zekere hoogte hebt, daar krijg je veel authentiekere politici, mensen die dichter bij de samenleving staan, omdat ze voor iedere stem moeten vechten, terwijl hier hoef je niet te vechten voor een stem, nee, je hoeft er alleen maar voor te zorgen dat je een aardig plaatje op een PvdA of CDA Kamerlijst hebt. Dat levert een ander soort politici op, mensen die vaak uit lobbies komen, vanuit deelbelangen en niet zozeer als volksvertegenwoordiger fungeren. Dus een handicap, althans voor democratie.

I: Ja. Wat vindt u eigenlijk van de kennis van politici over Europa?

R: Ik denk dat die kennis niet veel groter is dan die van het gemiddelde publiek. Als we het hebben over de Europese integratie hè? Nee, die kennis is gewoon belabberd, stelt gewoon helemaal niets voor. Ehh... wat je wel hebt, je hebt een heel klein clubje, traditioneel, van de commissie Europese Zaken, daar zitten ze meestal in, in de Tweede Kamer, mensen die zich daar ongeveer fulltime mee bezighouden en wat traditioneel ook, maar dat geldt dan ook voor andere onderwerpen van Buitenlandse Zaken, mensen in zaten die al beroepsmatig en vaak als diplomaat of ambtenaar van Buitenlandse Zaken al bij de zaak betrokken waren. Dus een soort closed job, wat je trouwens in de Landbouwsector ook hebt, de Tweede Kamercommissie voor landbouw bestaat gewoon uit boeren. Dus die club die weet er alles van, maar zijn meteen ook weer, noem het maar ideologisch ehh.. getunneld. Ik bedoel, die hebben al een soort, die zijn al gelovige bijvoorbeeld, in dat Europese ideaal of anderszins, omdat ze hun geld daar hebben verdiend, of op een andere manier daaraan gelieerd zijn. Daarbuiten heb je wel wat expertise, hetzelfde voorbeeld, je hebt de Tweede Kamercommissie Landbouw, de mensen die daarin zitten weten natuurlijk wel weer veel over Europa, maar dan alleen op het landbouwgebied. In de commissie Financiën daar is, daar weet men, tegenwoordig wat meer dan vroeger, wel vrij veel over wat de Europese ministers van Financiën doen, maar hebben ze het totaalbeeld weer niet in de gaten. Dat laatste, dat die ehh..dat in die sector ehh..dat die Kamerleden vrij veel weten over de Europese ministers van Financiën, heeft er natuurlijk mee te maken dat de Europese ministers van Financiën, die ministers van Financiën gewoon veel belangrijker zijn geworden in het Europees proces. Die speelden twintig jaar geleden, speelden die daarin geen rol en zijn nu al jaren in feite het belangrijkste lichaam na de Europese Raad, de regeringsleiders.

I: En krijgt u makkelijk medewerking van die politici, als u ehh informatie nodig hebt?

R: Ik vraag hun medewerking steeds minder, omdat ik het totaal niet relevant vind.

I: Nee? Waarom niet?

R: Omdat ehh... ehh nou ja, zij hoeven voor mij niet te bedenken wat ik moet vinden, dus ik leun gewoon op openbare stukken, of op Kamervergaderingen, die ook gewoon te beluisteren zijn via internet, dus ik kan gewoon, als er gisterenavond een Kamervergadering is geweest, dan download ik dat vanmorgen, begrijp je, het complete transcript, daar heb ik die mensen niet voor nodig. Kijk naar wat ze zeggen. Ik hoef niet met hen te praten om te weten wat ze vinden, althans wat ze zeggen dat ze vinden.

R: Maakt u wel nog gebruik van andere bronnen?

I: Nou ja, ik spreek natuurlijk mensen. Ehh en ik houd ook dus zorgvuldig in de gaten wat er in andere landen gebeurd. Ik ben ehh..Ik heb vanochtend een dossier doorgenomen dat ik zelf heb samengesteld op basis van wat de laatste weken in de internationale pers, dus in Duitsland, in Ierland, in Engeland, in Frankrijk, in België, heeft gestaan over de ontwikkelingen rond, die op dit moment gaande zijn over de het opnieuw op de rails zetten van de Europese Grondwet. Dus dat zijn ook bronnen.

I: Ja. Maar wat voor mensen spreekt u dan?

R: Ik spreek niet zoveel mensen, steeds minder. Weinig, weinig, steeds minder. Ik spreek dan eerder experts op diverse gebieden. Zo heb ik bijvoorbeeld de laatste week veel contact gehad met ehh..met met Hans Rodenburg. Die productie van mij deze week in Elsevier heeft dus

veel te maken met immigratie in Europa, in Den Haag enzo. Ik heb destijds al ehh... onder mijn naam onder meer vanwege dat aspect gepleit tegen de Europese Grondwet, omdat ik het buitengewoon stupide vind als je ehh zaken als verzorgingsstaat en immigratie die zo zeer nationaal van karakter zijn, dat je die overhevelt naar..naar de..de Europese Unie, dat je daar je vetorecht opgeeft. Nou, over dat onderwerp ehh.. heb ik afgelopen week zeg maar contact gehad met Hans Rodenburg en Hans Rodenburg is een voormalig topeconoom van de ..van het Centraal Plan Bureau, die in het verleden ehh..bij dat Centraal Plan Bureau ehh allerlei baanbrekende rapporten heeft geschreven over de ehh...de immigratie, sociale zekerheid, nadelen, voordelen en economische aspecten. Dus dan heb ik in dat opzicht meer aan iemand die over specifieke kennis beschikt dan, zal ik maar zeggen, een praatjesmaker in de Tweede Kamer. Dus ehh...maar wat die Tweede Kamerleden denken, kan ik zelf wel bedenken, aan kennis, aan kennis, aan inzicht en wat hun standpunten zijn, ja daar, die zijn altijd wel te vinden, desnoods in Kamervergaderingen, wat dan ook.

I: Maar in oppervlakkige standpunten is een opinieblad met achtergrond en analyse misschien ook minder geïnteresseerd, neem ik aan? Of in ieder geval, u schrijft met name columns..

R: Ja, ja zeker...Al dat dat zich zeg maar tussen opinie en analyse zit, dat is mijn specialiteit. Ik schrijf geen sfeerreportages, nee.

I: Nee inderdaad, ik heb een aantal columns van u gelezen inderdaad, dus ehh..ja ik zag inderdaad dat u zich onlangs vooral met de Europese Grondwet heeft beziggehouden wat betreft Europa.

R: Dat blijf ik de komende weken ook doen, want ehh..dat is waar het volgens mij om gaat, dat is veel belangrijker dan die honderd dagen Balkenende. En die pr-show die gisterenavond op de televisie was, ik weet niet of je het hebt gezien?

I: Nee, ik heb het niet gezien.

R: Namelijk gisterenavond zat het voltallig kabinet ja die hebben gepraat met 250 Nederlanders ofzo. Maar goed, dat is allemaal window dressing vind ik dat.

I: Waarom vindt u dat?

R: Waarom? Het gaat echt nergens over, het is puur en alleen maar de indruk wekken of men naar het volk luistert, terwijl ik zeer twijfel of men wel naar het volk luistert. Overigens vind ik dat politici altijd naar het volk moeten luisteren, ze hoeven niet altijd te doen wat het volk zegt, maar in ieder geval luisteren en dat moeten ze met name doen in de aanloop naar verkiezingen. En vervolgens zegt het volk dan wel: jou lust ik wel en jou lust ik niet en vervolgens krijg je dan een hele situatie honderd dagen vergaderen over het regeerakkoord, nou is er een regeerakkoord en vervolgens gaan ze honderd dagen het land in, zogenaamd met burgers praten, maar ze praten nooit met burgers, ze praten met burgemeesters, met welzijnsmedewerkers, ziekenhuisdirecteuren, dat zijn allemaal geen burgers, althans burgers met een specifiek belang, dus daar ben ik cynisch over, laat ik maar zeggen, en niet als enige. Van de Volkskrant tot de Telegraaf, het Financieel Dagblad ehh eigenlijk zien ze dat als een..ja, als praatjesmakerij, zal ik maar zeggen. Maar goed, ik verbaas me er dus over dat heel weinig kranten de belangrijke stappen die op dit moment worden gezet in de richting van het herleven van de Europese Grondwet, want daar komt het eigenlijk op neer, dat men die niet ziet, terwijl twee jaar geleden het land nog op de kop stond vanwege de afwijzing van de

vorige Grondwet. Ik verbaas me er over aan de andere kant, zoals dat heet, 'I'm crying all the way to the bank'. Het kan met niet zoveel schelen, ik vind het niet erg als ik de enige ben die zich, die wel kennelijk het belang inziet van deze ontwikkeling.

I: Waarom vindt u het niet erg dan, als u de enige bent die dat wel ziet?

R: Nou, dan heb ik het monopolie zeg maar. Ik verbaas me er over dat anderen het niet doen, of als ze het wel doen, heel erg achter de politici aan lopen, politici die op dit thema gewoon verloren hebben. De enige stuk van betekenis op dat vlak is verschenen op 9 mei in de Volkskrant, geschreven door Mark Peperkorn, heb je die ook gesproken?

I: Nog niet.

R: Ok. Mark heeft het voordeel dat ie ook in Brussel heeft gezeten. Echt een groot voordeel en dus laat maar zeggen een soort ja...een soort natuurlijke liefde voor het onderwerp heeft, wat ik ook heb, ik bedoel, ik ben veel kritischer, maar ik vind het wel fascinerend en nu schreef hij in de Volkskrant, op de voorpagina van de Volkskrant 9 mei..over hoe dat nou, over diezelfde Grondwet werd gedacht in de Tweede Kamer, met als conclusie, dat het gewoon beter is om die oude Grondwet met een nieuw etiketjes en een nieuw verfje gewoon opnieuw er doorheen te jassen. Nou dat was dus een uitzondering, dat komt bijna niet voor.

I: Want wat vindt u van de kennis van andere journalisten over dit onderwerp, over de EU?

R: In zijn algemeen, of over parlementaire journalisten?

I: Parlementaire journalisten.

R: Na..die weten niet meer dan de gewone Nederlanders, dan gewone burgers, die weten er niks van.

I: Heeft er in De Pers niet ook een redelijk betekenisvol stuk gestaan, van Joop Hazenberg, over hetgeen u net zei?

R: Jazeker, na kijk Joop heeft natuurlijk ook de fascinatie voor dit onderwerp, heeft zelf op Buitenlandse Zaken gewerkt, niet al te lang. Hij zat zelf in het campagneteam geloof ik...hij was in ieder geval betrokken bij de campagne voor de Europese Grondwet. Maar in ieder geval ehh...dus het is niet vreemd, want hij heeft nooit eerder in de journalistiek gezeten en die is zijn debuut eigenlijk en het is dus niet vreemd dat hij zijn eigen ehh..zijn eigen zeg maar politiek ambtelijke fascinatie voortzet, in de journalistiek, dus dat geeft je een voordeel, zo simpel is het. Ja. Dus ehh...dat heeft, wat hij ook goed gedaan heeft inderdaad, dus dat is terecht dat je dat ook opmerkt. Wat ook een goed stuk was, in ieder geval qua waarneming, was zijn stuk dat half april ofzo, waarin ie ehh..geheime stukken op had geduikelt...

I: Ja dat stuk bedoelde ik ook.

R: Dat was ook een goed stuk. Voor de rest is er niets verschenen de afgelopen maanden wat er toe doet in dit verband.

I: Jammer eigenlijk toch.

R: Jammer, terwijl het eigenlijk heel makkelijk is. Kijk voor mij is het natuurlijk maar een klein stuk van mijn bezigheden, maar het is best mogelijk om daar, als je, als je maar een dag in de week daaraan spendeert, om bij te blijven, voor te blijven, wat toch heel gek is.

I: Ja. Wat zijn dan nog uw andere bezigheden?

R: Nou ik schrijf dus over vanalles en nog wat. Ik schrijf dus over de WAO en over de ehh..de Westermoskee, dat zijn wel samenhangende thema's hoor.

I: Maar u zet net dat het makkelijk is om dat in maar één dag per week allemaal bij te houden. Hoe doet u dat dan precies?

R: Nou ik bedoel eigenlijk meer tussen de bedrijven door. Maar dat doe ik door gewoon kranten te lezen, stukken te lezen, internet te gebruiken, te kijken wat er in andere landen gaande is...zo nu en dan misschien wat te bellen, maar steeds minder, wat ik al zei, dat heb je helemaal niet nodig, ja ik bedoel, ik ben er niet tegen, maar de meerwaarde is zo gering, dat is het punt eigenlijk. En het ehh..ik ben er de afgelopen jaren ook gewoon achtergekomen, ik doe dit...Toen ik in Den Haag zat, wat ik eigenlijk, waar ik voor mijn gevoel nu eigenlijk niet zit, toen ik in Den Haag zat, aan het eind van de jaren tachtig, begin van de jaren negentig ehh...toen hield ik me al bezig met deze thema's, dus dan ben ik al bijna twintig jaar in diverse posities met de Europese integratie bezig, ja wie moet ik dan in godsnaam bellen? Er zijn niet zo gek veel mensen die er meer vanaf weten dan ik hoor, echt niet.

I: Ja, dat kan ik me voorstellen .

R: Ja, dus dat ehh...en bovendien die mensen die ik dan wel ken, ja daarvan ken ik de standpunten en inzichten al. Ik heb de laatste keer dat ik echt heb rondgebeld over ehh...over dit thema, was in het voorjaar van 2005 en dat leverde helemaal niets op...sterker nog, ik zag aankomen dat die Grondwet afgewezen ging worden en ik was daar overigens ook voorstander van, maar dat is een ander verhaal, en ik belde mensen bij Clingendael en in de politiek en ze hadden geen idee. Dus ja als je dat, als je daar dan een of twee dagen in gestoken hebt en met andere mensen bellen en het levert niks op, dan is het niet echt een aansporing om dat, om dat ehh..om dat vervolgens op anderen op op dat soort bronnen te leunen, dat is niet wat je zegt tamelijk aanwezig. Terwijl in de periode daarvoor had ik met iemand als Frans Timmermans altijd intensief contact had. Die heeft ook wel eens aan deze tafel gezeten geloof ik. Ehh...dus ehh..maar op een gegeven moment weet je hoe de standpunten liggen, welke reflexen ze hebben. Ehh.. ja, waarom zou je...Ze lezen me wel, weet ik, haha, dus ehh..dat verandert je positie. Maar goed, aan de andere kant zijn journalisten toch sneller geneigd om stukjes te schrijven: "Aldus Kamerlid zus of zo", of "Aldus Kamerlid", snap je?

I: Ja.

R: Maarja, ik beschouw dat als een beetje uitgewerkte traditionele journalistiek. Ik zal niet zeggen dat het overbodig is, maar..ehh..het zijn een soort, het is een soort journalistiek die wel, die wel zijn vitaliteit kwijt is.

I: Ja?

R: Ja. Dat geldt op een ander punt ook, dat geldt ook voor de Brusselse journalistiek, waarbij je dan altijd ziet: “Aldus diplomaat”, ken je dat niet? Dat is zo ontzettend leeg, je weet nooit wie die diplomaat is, je mag kennelijk niet weten wie die diplomaat is. Je weet niet eens of die diplomaat bestaat. Je weet niet welk belang die verdedigt, of vertegenwoordigt. Ehh...en wat je al helemaal niet weet of zo’n opvatting van zo’n diplomaat ter zake doet, snap je? Dus dat vind ik, vind ik een soort ‘lege huls journalistiek’ ehh...die geen werkelijke informatie geeft en ook geen inzicht geeft.

I: Makkelijk. Makkelijke journalistiek.

R: Ja, makkelijk ja, makkelijk ook, maar niet erg trefzeker, want al die diplomaten die worden maar voorgesteld als waren ze onafhankelijke waarnemers, terwijl ze belanghebbende zijn, ze zijn lobbyisten, ze dienen het belang van een overheid, of van een andere overheid, of hebben misschien hun eigen visie erop en misschien zitten ze na twee jaar in Brussel gewoon in Kameroen ofzo dus wat vertegenwoordigen ze, snap je?

I: Ja.

R: Het gekke is dat journalisten niet respecteren...maar in Brussel worden gepositioneerd, nog niet meteen, maar naar verloop van tijd die rare reflex oplopen van alleen maar standaard verhalen. Het begint al met: “Aldus een lid van de Europese Commissie”, daar staat altijd bij: “Het dagelijks bestuur van de Europese Unie”, wat niet zo is, zo ziet de Europese Commissie zich zelf graag, dus journalisten voelen zelf al niet meer dat ze toch een beetje een verlengde arm van het promotieapparaat van de Europese Commissie zijn geworden. Nogmaals, journalisten die ik respecteer en waarvan ik denk die ontsnapt er wel aan, lukt het vaak nog niet...Er bestaat een sterke neiging om, er gaat een grote aanzuigende werking uit ehh ja het standaardverhaal uit Brussel te brengen, waarbij de Europese Commissie het dagelijks bestuur is en voor de couleur locale ehh opmerkingen van verder onbekende en mogelijkwijze niet bestaande diplomaten fungeren, snap je?

R: Waarom denkt u dat dat zo is dan?

I: Waarom dat zo gebeurt? Het is ja, ik weet niet..Kijk journalisten letten natuurlijk heel erg ook op elkaar...In de tijd dat ik in Brussel zat werd, waren sommige journalisten zo serieus bezig met op elkaar te letten, dat ze niet meer op wat ze, op eigen nieuwsgaring of ehh..het ontdekken van dingen die er toe deden. Voor een deel ligt dat ook aan de organisatie van de kranten, als je een verhaal hebt dat er toe doet dan leidt dat zelden tot waardering, wat wel gebeurt, is dat je op je vingers wordt getikt, door je eindredactie of je hoofdredactie of wat dan ook, als je iets niet hebt, wat anderen wel hebben, waarbij het niet van belang hoeft te zijn of wat die anderen hebben er toe doet, maar als een krant dik opent met iets wat er in andere kranten niet gestaan heeft, dan krijgt degene die het dan gemist heeft zogenaamd, die krijgt dan op, op zijn lazarus, dat leidt dan tot een defensieve houding. Dat leidt er dus toe dat journalisten op elkaar gaan letten, in plaats van dat ze gewoon hun werk doen.

I: Is dat in uw directe omgeving, bij Elsevier, ook het geval?

R: Ehh...wat minder, maar goed een weekblad kan zich iets anders permitteren. Ik doe het zelf in ieder geval niet. Ik doe, ik sta ehh..ik ga gewoon mijn gang. Ik bedoel, ik houd natuurlijk wel in de gaten wat ehh dat er geen grote gaten vallen, dat je die covert, maar je hoeft ook niet alles te melden. Niet alles wat zich voordoet, of wat in dagbladen staat hoeft

gemeld te worden in een weekblad. Bovendien hebben we altijd nog onze stofzuiger, met wat er de vorige week dan nog gebeurde, weet je wel, dus.

I: Hoe is uw relatie met de redactie?

R: Ehh..nou fysiek vrij afstandelijk, want ik werk hier (thuis) Maar soms, iedereen werkt daar, dat is normaal, maar ehh..ik vind het prettiger om thuis te werken, mijn eigen gang, en gewoon op pad te zijn. Bovendien ehh..en dat sproeit een beetje voort uit het vorige..hou ik er niet zo erg van dat journalisten zo ontzettend op elkaars neus zitten, op elkaars lip zitten bedoel ik en elkaar voortdurend bevestigen in dingen. Dat leidt alleen maar tot ehh..ehh..je bent het met elkaar eens bij de koffieapparaat, maar je hebt geen idee wat er in de wereld aan de hand is, dat is een beetje de achterliggende gedachte. En bovendien ben ik natuurlijk altijd een vrij zelfstandig operend persoon geweest, dus ik, ik werk...Dus ik kom wel eens in de week op de redactie, een uur, anderhalf uur, voor het overleg, om te overleggen ehh in een vergadering over m'n commentaar. Daar wordt in sommige opzichten ook een beetje de toon gezet, daarna ben ik weer weg.

I: Bepaalt uw redactie dan die toon? Of ehh..gebeurt dat in overleg?

R: Ehh..nou ja dat is de enige gelegenheid eigenlijk, waarbij ik daar een aandeel in heb. Ik heb dus niet in de organisatie, dat wil zeggen ik zit niet in de hiërarchie van de organisatie, maar die commentaarvergadering op dinsdag, op maandagmorgen, is voor de inhoud, dus niet zozeer over welke reportage doen we ofzo, dat, die beplanning is in die vergadering niet zo belangrijk ehh..maar kan wel belangrijk zijn wat voor lijn het blad ongeveer kiest in in belangrijke affaires, bijvoorbeeld in deze kwestie, de Grondwet, waar ik dus net het hoofdcommentaar ehh..ehh..van Elsevier van deze week over heb geschreven. Dat ik dat zou doen, nee, dat dat thema hoofdcommentaar, commentaar zou worden, hoofdcommentaar zou worden en dat ik dat zou doen, dat is allemaal besloten op de vergadering van maandagmorgen en dat was natuurlijk mijn eigen idee, maar dat had je misschien al wel begrepen.

I: Ja.

R: Dat heeft ook met timing te maken hoor..ehh..kijk de beslissende, de beslissende top is op 21/22 juni in Brussel en daar ben ik ook meestal bij, bij dat soort, nu dus ook. Zo'n weekblad, zeker Elsevier, wordt vaak nog weken na dien gelezen, dus je moet niet laat zijn om zulke dingen, om dit soort dingen vrij vroeg te agenderen ehh..omdat het gewoon als het ware gewoon nog lang meegaat. Ik sluit niet, maar ik verzin het hoor, ik sluit niet uit dat een kwart van de Elsevierlezers, dat kunnen ook studenten zijn die Elsevier meenemen van papa en mama in de trein, dat weet je niet, maar dat een kwart van die Elsevierlezers dat pas over twee drie weken lezen, wat morgen al in de kiosk ligt, snap je?

I: Ja. Dat geldt trouwens ook voor me zelf, ik ben ook zo'n student waar bij pa en ma thuis zo'n stapel Elseviers ligt..

R: Ja. Dat leidt er zelfs toe dat de, daar is de uitgever erg blij mee, want adverteerders enzo betalen niet voor het aantal verkochte exemplaren, maar voor het aantal lezers en dan maakt het natuurlijk niet uit of dat twee, drie weken later gebeurt. Dus de oplage van Elsevier is ongeveer 150.000, maar het aantal lezers is ongeveer 600.000. Is er gewoon geen blad in

Nederland dat zo veel gelezen, door zoveel verschillende personen gelezen wordt. Commercieel is het een heel goed blad.

I: Ja. Ehh..heeft u het idee dat de Europese Unie door politici vaak gebruikt wordt uit strategische overwegingen, of om slecht nieuws te verkopen?

R: Hmm..het wordt altijd gebruikt, niet uitsluitend voor slecht nieuws, wat natuurlijk ook gebeurt is ehh..een minister van Financiën, ministers van Financiën in het algemeen, die gebruiken de Europese Unie ook om te zeggen ja het moet van Brussel. En dat is niet, dat zeggen ze dan niet omdat het hen slecht uit komt, of omdat ze de schuld wilden geven, maar door alles wat ze toch al wilden in eigen land, bijvoorbeeld de begroting saneren, of het financieringsstekort verminderen, om daar een Brussels argument te gebruiken om de binnenlandse positie, de machtspositie binnen het eigen kabinet te versterken, dus dat is ook een effect dat optreedt, maar zeker is het zo dat ehh als iets een keer de schuld moet krijgen dat Brussel natuurlijk wel aantrekkelijk is en er zit veel hypocrisie bij, dan gebeurt dat men net doet alsof Brussel besloten heeft van wat ze zelf in elkaar hebben gestoken. Dat heeft natuurlijk wel ook enigszins zijn weerslag gehad op de uitslag van het referendum twee jaar geleden ehh..De laatste vijftien jaar heeft de Nederlandse regering, de achtereenvolgende kabinetten, een vrij Eurosceptische koers gevolgd, deels ook om geld terug te krijgen, ehm..en een tweede argument waarbij dat met name speelde, dat was het stabiliteitspact, dus ehh of andere landen zich wel of niet aan de financieringsquota regels van de Euro, van de EMU houden. Frankrijk en Duitsland die lichten de zaak dus op, ja dat allemaal tot signalen, noem het anti-Europese signalen, onder de bevolking, van oplichtersbende, van Italianen die er dan weer vandoor zijn gegaan met de melkquota, de tabaksteelt in Griekenland waar we miljarden per jaar aan uitgeven. Ja dat zijn natuurlijk allemaal signalen die deel via politici naar het volk toekomen en het ehh ehh de Brusselse zaak niet altijd populairder maken, maar vaak is dat ook terecht, ik bedoel..er gaat, er is gewoon veel corruptie en er gaat veel geld om naar verkeerde dingen, dus ehh..ehh..daar mag wat over gezegd worden vind ik.

I: Ziet u het dan als u taak om daar zelf ook over te berichten?

R: Nou niet omdat politici dat willen of doen, maar...Het grappige is overigens, een stap terug, ik heb zelf, toen ik in Brussel zat, was destijds, destijds als eerste de primeur gebracht dat Nederland op het punt stond om de jaren daarop heel erg veel nettobetaler te zijn en we meer naar Brussel zouden brengen dan dat er terug zou komen, was een primeur van mijzelf, pas daarna zijn politici erover begonnen, dus Bolkenstein eerst en later Zalm en Hogevoorst. Dus eigenlijk is het andersom gebeurd, als ik dat zo mag formuleren. En dat is, ik moet je bekennen dat het niet eens mijn eigen idee was, ik nam mezelf kwalijk dat het niet mijn eigen idee was, dat was grappig genoeg, een idee van een stagiaire. Dat was ehh..ehh..ik werkte dus het Parool en ehh..er was een stagiaire op die redactie ofzo die dat bedacht van ja hoeveel brengen we daar eigenlijk heen en hoeveel krijgen we terug en daar had ie geen idee, hij wist dus niks. Hij had dus geen idee, tenminste voor zover ik weet, wist ie helemaal niet of daar op dat moment veranderingen in het patroon aan het optreden waren en ik, ik zal daar eerst wel een beetje tegenaan gehangen hebben, van moet dat nou wel, ik was zelf namelijk ook een vakidoot aan het worden, snap je, terwijl het een heel goeie vraag was. Dat hebben we samen gedaan en daarbij ehh..door Financiën laten uitzoeken hoe dat nou zat, toen ben ik achtergrondgesprekken gaan voeren, of zijn wij samen achtergrondgesprekken gaan voeren, het was ehh..ik was verbijsterd dat ze daar geen opening voorpagina van maakten. Het paste gewoon niet in die tijd om nieuws, om nieuws zo op die manier te presenteren. Maar dat is binnen Buitenlandse Zaken enzo hard aangekomen en dat is ehh..Ben Bot, die is dus nu geen

minister meer, maar die was destijds ambassadeur van Nederland binnen de Europese Unie en die heeft het meteen zwaar opgepakt, dat kwam hem namelijk goed uit. Ehh..ik was niet door hem geïnspireerd, maar hij heeft het opgepakt, die heeft andere journalisten in Brussel briefingspapieren gegeven waarin hij aan de hand van mijn primeur ehh vertelde hoe zwaar we er eigenlijk voorstonden. Waarom deed Bot dat? Omdat hij Lubbers en de rest van dat Haags kabinet, maar Lubbers was er toen nog, ervan wilde overtuigen dat we toch meer geld moesten regelen voor bijvoorbeeld Flevoland enzo binnen te halen, omdat we al zoveel geld waren kwijtgeraakt, snap je? Dus dat zijn, daar zitten een paar leerzame momenten in. Die stagiaire, die van afstand, in zijn naïviteit bijna, tegen de materie aankeek, die had meer gelijk dan ik. Geluk was dan weer dat de timing geweldig was, want Lubbers had net anderhalf jaar daarvoor, bij de Top van Edinburgh zoveel geld weggegeven, maar niemand had overzien wat dat voor geweldige consequenties zou hebben. Nou en dan nog een: politici ehh journalisten hoeven niet achter politici aan te lopen, die kunnen ook heel goed ervoor zorgen dat politici achter hen aanlopen, waar dit een voorbeeld van is en wat in zekere zin trouwens, moet ik zeggen, ook bij de, bij de, bij ons stemadvies over de Europese Grondwet van twee jaar geleden is gebeurd. Politici waren verbijsterd..Maar het heeft geweldige invloed, want ik weet vooral van CDA, VVD politici, ik bedoel gewoon niet politici, GroenLinksleden en stemmers die lezen wat minder Elsevier denk ik, maar dus met name met CDA enVVD, hebben daar zo'n ontzettende last van gehad, want ze waren er helemaal niet op voorbereid want ze gingen die zaaltjes in en moesten toespraken houden en zeggen van de Europese Grondwet, je moet voor stemmen en dan zeiden ze ja Wynia in Elsevier zegt enzovoorts, snap je? Dus ik wil maar zeggen ehh...journalisten hoeven niet zo slaafs achter politici aan te lopen, die kunnen ook gewoon op basis van hun eigen waarnemingen hun eigen onderzoek, hun eigen analyse ehh tot nieuws en opinie komen en dat gebeurt te weinig. Nogmaals, ik klaag daar niet over ehh ik vind het niet vervelend als ik het doe en anderen niet, maar ik vind het wel gek, nogmaals.

I: Ja. Zeker. Loopt u tegen problemen aan bij het berichtgeven over de EU?

R: Nou...ehh daar hangt natuurlijk toch al vaak een idee dat het vervelend en saai is, ik denk dat het erg meevalt. Ik denk dat als je dicht aan gaat zitten tegen..ehh..wat belangen van Nederland, belangen van mensen, belangen van burgers, belangen van bedrijven eventueel, dus waarom je wel, waarom je iets wel van of niet van belang vindt als je daar relatief tegenaan gaat zitten dat het helemaal niet moeilijk of vervelend hoeft te zijn of ontoegankelijk. Maar goed daar hangt natuurlijk toch wel vaak een idee om heen dat mensen daar een baard van krijgen en geen zin hebben om het te lezen en daar is vaak alle reden toe, ik bedoel, het is traditioneel geschreven vanuit een soort geloof of vanuit een te vakmatige optiek of ehh te weinig politiek ook kun je zeggen. Maar goed dat, bij Elsevier maak ik ook wel eens mee dat het enthousiasme niet meteen heel erg groot is, maar dat heeft dan te maken met..Zo'n weekblad is natuurlijk veel compacter dan dan dagbladen zal ik maar zeggen. En we ook een heel actieve correspondent in Brussel. Elsevier is het enige weekblad met een, met een eigen stafcorrespondent in Brussel en we hebben, die reist Europa door, die zit nu in Polen bijvoorbeeld ehh...dus ehh...bovendien heeft hij wel eens een licht accent verschil, ik zeg het nu heel diplomatiek, over mijn benadering, met mijn benadering, dus ehh..ehh..we moeten elkaar niet te veel in elkaars weg zitten, zowel qua inhoud als qua omvang van productie, snap je? Ik bedoel, ze kunnen Elsevier niet volstoppen met alleen Europees nieuws, of dingen die met Europa te maken hebben, dus nou dat zijn de twee dingen, voor de rest heb ik geen last eigenlijk. Ik heb, ik doe ernaast ook nog wel eens in andere, in andere media. Ik wordt bijvoorbeeld over deze en andere thema's om commentaar gevraagd ehh door radio en televisie soms. Ehh..nou ja, er bestaat ehh...er is een zichtbaarder, ik denk wel dat je kunt

zeggen, zeker in zo'n geval van een referendum maar dat zou ook nu weer kunnen komen, wel zichtbaar meer belangstelling is bij het publiek, omdat duidelijk geworden is ehh dat je als publiek, als burgers ook gewoon grip op de zaak kunt krijgen door gewoon nee te zeggen bijvoorbeeld in dit geval, of misschien in een ander geval, dus ik heb niet zo'n ehh..ik heb me zelf er in ieder geval nooit van laten weerhouden van laat maar zeggen mijn fascinatie professioneel uit te venten omdat daar geen belangstelling voor zou zijn. Ik denk dat dat best wel meevalt. Het is een kwestie van de juiste insteek kiezen en de ehh presentatie ook. Als je het ontzettend Europees-institutioneel maakt ehh ja dan ehh dan ben je mensen aan het wegpesten natuurlijk.

I: Wat is volgens u dan wel de juiste insteek?

R: Nou nogmaals door heel sterk te kijken naar ehh wat mensen interesseert in dat verband. Grootste handicap was dat Europa altijd als een soort technocratisch project werd voorgesteld, want het was goed voor je en verder, verder moest je niet te veel nadenken, terwijl het een politiek project is in belangrijke mate. En bovendien thema's als..ehh..als de Euro, toetreding van Turkije ehh de vraag moet Europa onze immigratie regelen, dat is het thema waar ik nu over schrijf, zijn hoog collectieve thema's, dat is waar mensen het het meest over hebben, het meeste over praten, dus het zou heel erg vreemd zijn als je ehh..als je ehh, als Europa bij dit soort thema's betrokken is dan niet instaat zou zijn om dan daarover een aansprekend verhaal te maken. Maar ja als je over ehh wat vaak voorkomt, dan weer een onbekende Europarlementariër ehh en dan weer een diplomaat en dan weer de Europese Commissie en dan weer een rapporteur en dan weer een taskforce en dan het liefst over de omvang van vrachtwagenspiegels ofzo, ja dan moet je er niet van staan te kijken dat mensen dat niet willen lezen. Dat is..die verhalen moeten misschien ook, maar schrijf dat dan in vakbladen, in het weekblad van de transport ofzo. Ben ik een ehh..rare eend in de bijt in jouw rijtje, of niet?

I: Nou...ik vind dit gesprek echt het meest verhelderende en fijnste tot nu toe. U heeft er tenminste echt verstand van.

R: Ok.

I: Ik heb ook een aantal mensen gesproken die zich nog niet zo lang met Europa bezig houden en die gesprekken verlopen dus ook vaak wat moeizamer, die hebben ook vaak minder te vertellen.

R: Ok, nee maar goed, wat ik maar aanneem, is dat het een handicap ook is dat zij dus als het ware door het proces als wel door hun redactie gestuurd worden. Een grote handicap bij journalisten is als ze niet zelf een idee hebben over de wereld, dus een beetje een agenda hebben ook ja dan zij het de lobbyisten en de voorlichters die hen sturen. Dat levert hele slechte journalistiek op kan ik je verzekeren. Dan krijg je verhalen die mensen niet willen weten, niet willen lezen en ehh..ehh..en verhalen die ze wel willen lezen of die wel hen regarderen die zul je niet zien. Dat is wel een handicap. Dat is in het algemeen in de journalistiek zo, maar dat geldt zeker in de parlementaire journalistiek hoor. Ik heb..ik heb tegenwoordig ook helemaal geen zicht meer op die wel nog in de parlementaire journalistiek zitten. Er zijn een paar oldhands die ik natuurlijk ken ehh..mensen die dat al langer doen, maar daaronder zit nog een heel laag van mensen die doen dan twee jaar dit en dan weer twee jaar zus en dan gaan ze naar sport. Ja dat is allemaal geweldig voor hun variëteit in hun bestaan, maar een journalistiek zonder geheugen is in feite een lege huls natuurlijk. Ehh..dat probleem daar leidt de politiek natuurlijk ook een beetje aan, zeker als je kijkt naar de

samenstelling van de Tweede Kamer, die ehh..ik geloof dat bijna niemand meer in de Tweede Kamer zit die er vijf jaar geleden ook zat. Maar dat geldt ook in de parlementaire journalistiek, dat ehh..ehh..dat soort mensen weten vaak ook geen, weten vaak ook geen hond, dus was doe je dan: persberichtjes overschrijven. Of zoals ik het wel eens cynisch zeg: een primeur in Nederland is het persbericht een dag eerder hebben dan de rest. Dus het lijkt nu net alsof ik zelf zo ontzettend goed en ingenomen ben, dat probeer ik te vermijden, maar ik denk dat ik wel een redelijke grip, een redelijk zicht heb op wat een aantal van de handicaps zijn die zeg maar in de journalistiek voorkomen.

I: Zeker, hetgeen wat u zegt komt ook uit meerdere onderzoeken naar voren die ik gelezen heb. Parlementaire journalistiek is geloof ik vaak nog maar een stadium in de carrière van de journalist.

R: Het is wel gek, want vroeger was dit niet zo. Dat wijst erop dat ehh parlementaire journalistiek lager in aanzien is geraakt. Vroeger was dat het hoogste wat je kon bereiken en dan zat je tot je pensioen ofzo of tot je hoofdredacteur werd. Maar ehh..dus dat is, dat wijst erop dat als het nu iets is dat je doet als je 25 bent of 26 ehh..onderweg naar wat beters, dan zegt dat dus dat het aanzien van de de parlementaire journalistiek in ieder geval binnen de beroepsgroep is gezakt.... En dat en dat, als dat zo is dan moet daar een reden voor zijn en de belangrijkste reden is waarschijnlijk dat, dat men in andere sectoren van de journalistiek niet onder de indruk is van het werk dat daar gedaan wordt.

(Respondent probeert een sigaret op te steken via een kookpit op het gasfornuis)

I: Heeft u misschien een aansteker nodig?

R: Wat zeg je?

I: Ik vroeg of u misschien mijn aansteker nodig heeft

R: Oo, ik heb mijn aansteker ergens laten liggen en dit ding is leeg, net zoals de lampen hier op zijn, dus doe ik het maar zo..

I: Jeetje.. Wat zijn volgens u de nieuwscriteria voor Europa?

R: Wat een belangrijk criteria altijd is, what's in it for me, vanuit de lezer gedacht. Heb ik hier iets mee? Wordt ik hier minder van of beter van, of heb ik hier last van? Dat is altijd een belangrijk criterium, in zijn algemeen, altijd in de journalistiek, volgens mij en dat geldt hier dus ook. Dus ehh..de neiging die men nog wel eens heeft, want veel journalisten hebben dan de neiging om, dat komt ook vaker weer voort uit lobbies en daar is vaak geld voor, dat is om het Europees verhaal te willen vertellen en dan reizen ze weer af naar een boerenfamilie in Slowakije..dat kan best een heel interessant verhaal opleveren, maar de kans dat een Nederlandse lezer die voor zijn krant betaalt ehh...daar naar grijpt is niet zo vreselijk groot, dan moet het toch wel heel erg spannend zijn en dat ehh..dus het..In ieder geval heeft dat weinig met hem of haar te maken tenzij die boer zegt ik ben hartstikke werkeloos en ik ga klussen in Nederland, gelukkig kan dat nu, en we komen met zijn twintigduizenden uit dit dorp, zeg maar wat, dus dan wordt..dus wat je ieder geval..Er moet altijd een soort van urgentie zijn. Als het totaal irrelevant is, of niet spannend ehh..dan ehh, of niet relevant voor lezers, bijvoorbeeld het raakt hun belang of hun belangstellingssfeer niet, ja dan moet je er niet aan beginnen volgens mij. Kijk het is natuurlijk wel zo, ik zit nu weer met die Grondwet

te pushen in Elsevier, dat wil ik wel..ik bedoel, iemand moet het toch doen. Ik vind het heerlijk eigenlijk dat niemand het daarover heeft, dus ik heb daar een verhaal, dat is..Ik vond het destijds ook heel leuk dat een krant als de Herald Tribune schreef ehh..Elsevier is het enige blad dat zowel in Frankrijk, want het speelde ook in Frankrijk het referendum enzo, zowel in Frankrijk als in Nederland, het enige serieuze medium dat dat 'nee' had geadviseerd. Ja dat kon natuurlijk alleen omdat ik mijn fascinatie ook een beetje vrijspel had gegeven. Ehh..dus ik, in mijn geval, ik bedoel ik meng het toch ook wel met mijn eigen..het is wel een beetje een hobby, een van mijn van hobbies. Als je je hobbies doet, dan leidt dat tot groter enthousiasme maar het kan ook zijn dat het tot een verwatering van de criteria die net aan het opschrijven bent leidt.

I: Ja het is toch prachtig als je gewoon je eigen fascinaties kunt volgen.

R: Zeker. Het gaat wel ergens over, het gaat, het gaat wel over, ik bedoel z'n voor en z'n nadelen, het gaat ergens over ehh..en het is, zeker in Nederland, tot politiek incorrect verklaard. Dat was ook de reden...Je mocht niet twijfelen aan de zegeningen vanuit het Europees imperiaal dus het..Om die reden was het niet, ik bedoel er is een vergelijking met de immigratiethematiek mogelijk, Europa en alles wat met immigratie, emigratie en de Islam enzo te maken had, dat was laten we zeggen in de jaren negentig onbesproken. Je moest voor een federaal Europa zijn ehh je moest, je moest een goede Europeaan willen zijn, snap je? Dus heel zwaar beladen thema's. Bolkensteijn heeft dat als eerste politicus doorbroken door a. Eurosceptisch te zijn, een kanttekening te plaatsen bij de geldoverhevingen, machtoverhevingen, en ook op die andere thema's dat is ehh ehh..waarom begin ik daar nou weer over? Omdat ehh...Nou in ieder geval is het dus prettig om als journalist om de ban te breken, laat ik het zo maar zeggen, en dan ook nog te zien dat je invloed hebt. En nou zoals ik zeg, ik heb dat zelf..ik heb zelf hier en daar een kleine bijdrage geleverd van het doorbraak van dat soort taboes en dat is alleen maar leuk om te doen. Het is vooral achteraf leuk, maar het is ook niet altijd makkelijk moet ik zeggen hoor. Het was natuurlijk niet zo dat ik destijds, want ik heb natuurlijk toch met enige bombarie, wel zwaar beargumenteerd en over nagedacht, maar het was, het ging niet van de ene dag op de andere dag ik vond van bij voorbaat dat je tegen de Europese Grondwet moest stemmen, dat vond ik ook niet zo, da tis gewoon gegroeid. En was voor mij heel ongebruikelijk is, dat was natuurlijk wel de eerste keer want ik heb het niet meteen in een omslagverhaal gedaan, opschreef dat ik gewoon, had ik gewoon aan het eind van het verhaal geschreven van ja we kunnen altijd nog nee te de Grondwet zeggen, toen was dat voor mij ook een gigantische stap om überhaupt in die positie te belanden, dat te kunnen bedenken om dat op te schrijven en ehh..ja dat heeft toen binnen de redactie, maar daar ben ik dus niet zo vaak, wel tot allerlei discussies geleid. Dat heeft er bijna toe geleid..De hoofdredacteur, die had dat stuk van mij nog niet gelezen, en die zat in het vliegtuig naar Brazilië en die las mijn redenering en los van van mij, hij heeft trouwens zelf ook correspondent in Brussel geweest dus dat helpt en heeft daar een boek over geschreven zelfs, en ehh..en toen ging hem het lampje branden. Hij bleek dus zelf ook nog op zoek naar argumenten voor of tegen, wist het zelf ook niet. Nadat ik dat eerste, dat inleidende stukje had geschreven, begin maart 2005, toen ging het lampje bij hem branden. Hij zij dit moet gewoon cover, we gaan ervoor. Dus ik zal maar zeggen, die dingen zijn niet altijd vanzelfsprekend, het is een ontwikkeling ehh ja een soort durf, want je plaats je natuurlijk wel buiten het gezelschap. Dus ehh..in de heel de wereld van Buitenlandse Zaken en vertakkingen en Clingendael enzo, ik bedoel die gasten ken ik ook. Ik kom ook wel op conferenties, ik bedoel ik wordt uitgenodigd om zelf een verhaal te houden ofzo, dat is toch een soort van sociaal gesloten groep, die groep die uitmaakt van of je er toe doet of niet. Op het moment dat je afwijkende standpunten, zoals deze inneemt, dat is niet altijd gezellig natuurlijk. Er bestaat

toch een neiging dat je dan met de nek wordt aangekeken. Eerlijk gezegd is me dat wel meegevallen hoor. Maar waarom is me dat meegevallen? Omdat ik als het ware gelijk heb gekregen, althans de meerderheid van de Nederlanders dachten er net zo over als ik, dus dat versterkt je positie als het ware wel weer. Maar ehh...er bestaat een sterke sociale druk, dus niet alleen bij die club van journalisten enzo, er bestaat een sterke neiging om je als gespecialiseerd journalistiek, journalist deel uit te maken van de gangbare opvatting. Werkt ook, ook bij de sportjournalistiek werkt dat zo hoor. Als je ehh...als voetbalverslaggever een populaire coach ehh...onderuit haalt ofzo, zal ik maar zeggen, dan ontstaan er ook uitstotingsmechanismen.

I: Maar dat is sowieso een menselijke eigenschap, die niet alleen bij de journalistiek voorkomt..

R: Ja dat klopt. Een journalist behoort enige moed te hebben en ook bereid te zijn om je ehh om je uit de het territorium waar je over schrijft, je desnoods met sociale als professionele gevolgen risico's te nemen. Maar ja, ik kende dit natuurlijk al eerder, ik vertelde ook ik ben ook nog chef kunstredactie geweest ehh...ja dan heb je ook altijd specialisten...ehh...de specialist klassieke muziek en ehh...dan heb je voor popmuziek of misschien wel twee, beeldende kunst...die verslaggevers worden bijna altijd een soort van representatieve, die gaan automatisch de sector waarover ze schrijven representeren, omdat hij solidariseert met waar hij over schrijft, dat is tot op zekere hoogte nodig want anders heb je geen informatie. Maar ehh...dat heeft één groot risico. Als er nou een schandaal is bij het orkest waar hij altijd over schrijft dan zal je dat schandaal nooit van die specialist horen, want die is doodsbenauwd om uit zijn wereldje te worden gegooid, dus ehh...Wat ik wel gedaan heb, ik heb wel eens stadsverslaggever op een schandaal rondom een schouwburg gezet bijvoorbeeld, snap je? Ik geef het maar als voorbeeld, maar ik volg jou in je eigen redenering, het zijn zwakheden van iedereen, maar in de journalistiek is het echt een handicap als je niet bereid bent om gewoon...Ik bedoel ik ga met iedereen om hoor, maar het is ehh er is...je moet wel enige ervaring, je moet een beetje stevig in je schoenen staan wil wel helpen als je een beetje onafhankelijke positie in die wereld wilt houden.

I: Uiteindelijk verdien je op die manier ook respect.

R: Ja, dat is wel zo, als het een beetje meezit, dat respect..Het niet verkondigen van een standaardverhalen kan natuurlijk ook in gunstige zin een wending nemen. Dus als het ware je marktwaarde, om het maar zo te formuleren, vergroten ofzo. Dus ehh...ik klaag daar verder niet over, bij nader inzien.

I: Ok. Heeft u misschien zelf nog iets dat u zou willen toevoegen aan dit gesprek?

R: Ehh...even kijken. Nou ja meer een vraag eigenlijk. Misschien heb je het ook al geschreven of gezegd, maar het project dat jij doet is de ehh...over parlementaire journalistiek en over de kloof tussen Europa en de burger, dat is het toch hè?

I: Ja.

R: Maar hoe ziet de rest van het verhaal eruit?

I: Het is een groter project waarin de kloof tussen de EU en de burger centraal staat. We werken daar met meerdere studenten aan, dat wil zeggen ieder doet een deelonderzoek naar

verschillende professionals, dus journalisten, correspondenten in Brussel, persvoorlichters enzovoorts, die daar mee te maken hebben.

R: En voor welke studierichting is het?

I: De master Media en Journalistiek.

R: Maar het is Communicatiewetenschappen ofzo?

I: Ja het grenst er wel aan ja, maar ik heb Cultuur en Wetenschapstudies gedaan. Heel anders.

R: Oo..Het was de Erasmus toch?

I: Ja, inderdaad. Ok hartstikke bedankt voor dit gesprek.

Transcript interview 6 met Jos Heijmans, RTL Nieuws
31 mei 2007, 11.00 uur te Den Haag

R: Hoe lang bent u al parlementaire journalist?

I: Al heel lang, nu moet ik even nadenken want ehh ik werk nu twaalf, ruim twaalf jaar bij RTL als parlementaire verslaggever

(Collega's vanaf de achtergrond: "vijfenzeventig jaar!")

R: Rot op jij, gek! Hahaha..ehmm..daarvoor heb ik bij de GPD gewerkt, vanaf 1976 ehh..maar niet altijd als parlementair... Ik ben, ja vanaf ongeveer 1984 denk ik, ben ik met parlementair werk begonnen.

I: Wat is de GPD precies?

R: Dat is, dat heet nu Geassocieerde Persdiensten en dat is een samenwerkingsverband van regionale dagbladen. Daar zijn ongeveer alle regionale dagbladen bij aangesloten. Dus ehh Dagblad van het Noorden, Leeuwarder Courant, Limburgs Dagblad ehh De Stem, nee dat heet niet meer zo geloof ik, Haarlems Dagblad, Leids Dagblad, Parool, dat zit daar bij zeg maar en dat is dus een samenwerkingsverband die dus die kranten ehh..verzorgen hun eigen regionale nieuws zeg maar, maar het nationale en internationale nieuws betrekken ze van de GPD. Die hebben hier in Den Haag een centrale redactie en ehh..het maakt natuurlijk niet uit of hetzelfde verhaal in het Limburgs Dagblad staat of in het ehh de Leeuwarder Courant, want ehh.....

I: Die hebben toch niet dezelfde lezers.

R: Nee, die hebben andere lezers dus dus dan..en het maakt het natuurlijk financieel een stuk aantrekkelijker, vooral buitenlandse correspondenten maakt dat een stuk aantrekkelijker. Dus daar heb ik een kleine twintig jaar gewerkt voordat ik bij RTL kwam en ja, vanaf '84 ongeveer dat ik parlement ben gaan doen en toen een aantal jaren niet, toen ben ik buitenland redacteur geweest, maar bij RTL in ieder geval al vanaf 1995 ehh..ja fulltime parlementaire verslaggever.

I: En wat heeft u dan precies gedaan tussen 1976 en 1984, voordat u parlementair verslaggever werd?

R: Nee, ik ben ehh in '76 ben ik begonnen bij de GPD, daarvoor heb ik nog drie jaar gewerkt bij Dagblad het Binnenhof, dat is een regionale krant hier in Den Haag, die bestaat niet meer, toen ben ik naar de GPD gegaan. Je ziet ik ben erg trouw aan mijn werkgevers, dit is dus pas mijn derde werkgever...Heb ik negentien jaar gewerkt, van '76 tot ehh..'95. Ik ben daar begonnen als sportcoördinator heette dat, is gewoon eigenlijk een soort chef sport en daar moest ik dus al die internationale eh wedstrijden, moest ik netjes verdelen over al die verslaggevers van die kranten en dan zorgen dat Leeuwarden niet meer mocht dan Limburg want dan hadden ze, ontstond er ...dus dat verdeelde je dan, dus Leeuwarden liet je dan met name het schaatsen doen, want die waren daar natuurlijk heel goed in, en de Randstedelijke mensen die zaten weer beter in voetbal enzo en ik regelde dat allemaal. Heb ik ook wel leuke reisjes aan overgehouden hoor, het WK Voetbal in Argentinië en de Olympische Spelen in

Moskou, dus ehh..Na op een gegeven moment had ik dat gezien, in 1980 had ik dat gezien. Het is altijd zo'n cyclus bij sport, van de ene Olympische Spelen tot de andere Olympische Spelen en daar tussendoor, alles is in vier jaar of in één jaar en dan begint het allemaal weer opnieuw, dus als je dat één keer hebt meegemaakt, dan heb je het allemaal wel gehad.

I: Toen heeft u ervoor gekozen om de parlementaire journalistiek in te gaan?

R: Nee, toen ben ik chef nieuwsdienst geworden bij de GPD, maar dat was een ernstige bureaufunctie en op een gegeven moment had ik zoiets van hee, ik wil ook gewoon schrijven en niet alleen regelen en toen vanaf ja '84 ben ik eerst departementaal redacteur geworden, dus ik deed alles wel in de politiek maar dan vanuit de ministeries, alle voorbereidingen van wetsvoorstellen en dergelijke en ook wel in de Kamer, tenzij het politiek ehh ineens heftig werd, dan nam de parlementaire redactie het over, dus dat is heel heel frustrerend natuurlijk. Dat heb ik een paar jaar gedaan en toen ben ik ook bij de parlementaire redactie terecht gekomen en dat heb ik een tijdje gedaan, tot 1990, en toen ben ik naar de buitenlandredactie gegaan en toen wilde ik eigenlijk naar verloop van tijd weer terug naar het parlement, maar dat kon niet bij de GPD en toen kon ik hier terecht.

I: Want waarom wilde u parlementaire journalistiek doen?

R: Ja, dat vond ik toch wel weer leuk. Ja kijk dat buitenland was natuurlijk ook vooral een coördinerende functie dus ehh...daar werkte je echt in blokken van zeven uur 's ochtends tot drie uur 's middags of van zes uur 's avonds tot één uur 's nachts en dan belde je gewoon al je correspondenten af. Dan begonnen, begonnen we 's ochtends vroeg want die waren dan al, hadden dan al een halve dag erop zitten en je eindigde 's middags om twee uur in Washington, want die waren dan net wakker en dan ehh sprak je met die mensen over wat er in het nieuws was, in Nederland, wat voor soort verhalen wij wilden, wat zij wellicht zelf nog in gedachten hadden en daar maakte je afspraken over. Je kreeg die verhalen binnen en je corrigeerde ze en dan gingen ze het net op ehh naar de naar aangesloten bladen, in a nutshell.

I: Ok. Maar goed, nu bent u dus, houdt u zich dus bezig met Europa als parlementaire journalist. Kunt u daar misschien wat meer over vertellen?

R: Ja, het grappige is ehh..RTL is een van de weinige media die geen correspondent in Brussel heeft.

I: Nee?

R: Nee, hebben wij niet, want mijn hoofdredacteur vindt dat helemaal niet nodig, want die vindt het eigenlijk allemaal gewauwel in Brussel en helemaal zeker voor televisie niet interessant en dan kijkt hij wel eens naar het NOS Journaal dan ehh ziet hij daar iemand ehh...nou wartaal is een groot woord, geen lekker verhaal vertellen, allemaal van die hoogdravende toestand, dat wil hij dus niet. Ik heb al vaak tegen hem gezegd: dat kun je ook op een andere manier doen, maar hij vindt dat dus niet nodig, hij heeft zoiets van als echt iets belangrijks gebeurt in Brussel, dan zijn we vanuit Den Haag in anderhalf uur in Brussel dus ehh..dan ga je er maar naar toe. Zodoende doe ik Brussel erbij dus..de link is ook...Die gedachte van de hoofdredactie kan ik wel volgen, wat daar gebeurt ook alles te maken heeft met wat hier in de politiek gebeurt. Of het moet hier in de politiek worden goedgekeurd of ehh..de politiek hier maakt kabaal over wat Brussel beslist dus het ligt heel dicht bij elkaar, daarom vindt hij dat iemand vanuit de politieke redactie best wel Brussel erbij kan doen, nou

dat ben ik dus eigenlijk redelijk vanaf het begin af aan geworden. Dat kwam natuurlijk ook omdat ik het in in het buitenlandperiode bij de GPD natuurlijk ook al met enige regelmaat in Brussel zat, dus ik wist er al het één en ander van.

I: U zegt net dat uw hoofdredacteur dat hij de EU niet interessant vindt. Weet u misschien waarom hij dat vindt?

R: Naja..hij vindt..kijk televisie is natuurlijk wel een medium waar je..ehh..waar je heel erg van beeld gebruik moet maken om de boodschap over te brengen. Ehh..Brussel is wat dat betreft een beetje een onhandige, ja een onhandige standplaats om..het gaat..Er zijn alleen maar vergadercircuits, wat natuurlijk afschuwelijk is in televisiebeeld en ehh..het duurt heel lang in zijn algemeenheid voordat er echt belangrijke besluiten worden genomen. Er moeten zoveel wegen bewandeld worden in het overlegcircuit voordat je uiteindelijk tot een besluit komt, dat hij zegt ja ik vind het zonde om daar iemand neer te zetten, voor allerlei tussenstapjes in een proces waarin ik niet geïnteresseerd ben, waarin de kijker niet geïnteresseerd is, je wilt het eindresultaat weten. Wat gebeurt er? Ok en daar maken we verhalen over dus dan hoeft je dus niet ehh...vijf dagen of zeven dagen in de week in Brussel te zitten, dat vind ik zonde van mijn geld. Dat wordt wel erg duur terwijl je misschien ehh één keer in de maand een lekker verhaal hebt. Dat is een beetje zijn achtergrond volgens mij, waarom hij vindt dat je daar geen vaste correspondent hoeft te hebben. Het is in die zin lastig dat al mijn collega's daar in Brussel, die daar natuurlijk de hele dag werken ehh... uitstekende contacten hebben die ik niet heb. Want ik kom ehh..vier, vijf, zes keer per jaar kom ik in Brussel.

I: En als u dan in Brussel komt, is het dan makkelijk om beeldmateriaal te krijgen en de juiste personen te spreken?

R: Na kijk daar ga ik met een bewust doel ehh..naar toe hè. Kijk er speelt dan iets, of er staat een besluitvorming te gebeuren die je heel makkelijk naar Nederlandse maatstaven kunt vertalen, ik bedoel, als Brussel dat besluit, wat betekent dat in Nederland. Dus je kunt van te voren al dingen hier draaien. Als er iets op landbouwgebied ehh gebeurt wat invloed heeft op, op nou bijvoorbeeld het inkomen van de Nederlandse boeren, nou het hele landbouwbeleid wordt natuurlijk in Brussel gemaakt en niet meer in Den Haag, nou dan kun je hier al, kun je beelden draaien, je kunt ehh met de, de boerenorganisaties praten, je kunt hier met de politiek over praten, hoe zij daartegen aankijken en dan uiteindelijk ga je naar Brussel om daar dat proces af te ronden met het materiaal wat je hier al hebt gedraaid en dan kun je gewoon een helder en en een visueel aantrekkelijk verhaal maken en dat kun je op alle alle terreinen zo gek je het maar wil, kun je dat benoemen. De Europese Grondwet, ik ben intussen nu met Balkenende mee geweest gisteren naar Madrid en ehh...en ehh Portugal, nou op zich is dat natuurlijk alleen maar ehh...dat hij daar gaat proberen om een verdrag daar uit te slepen wat in ieder geval geen Grondwet meer heet, wat ontdaan is van alle toeters en bellen zodat het Nederlandse het volk het niet voor de tweede keer gaat afkeuren. Na zo'n reis levert in principe niet echt nieuws op, maar het is wel eens leuk om te laten zien hoe dat in zijn werk gaat, hoe die man dan daar bezig is, hoe hij collega's moet overtuigen van landen die die Grondwet wel al lang en breed goed hebben gekeurd en geratificeerd zelfs. We waren gisteren in Madrid ehh..ja Madrid heeft ook een referendum gehouden, Spanje, heeft 78 procent van de bevolking 'ja' gezegd tegen de Europese Grondwet, probeer daar maar mee op één lijn te komen. Ik snap Balkenende wel dat hij ook moet denken aan zijn achterban hier in Nederland maar Sapatero moet ook aan de zijne denken en toch moeten ze op de één of andere manier bijeen komen want een nieuw verdrag, of het nu de Grondwet heet of niet, moet wel, wordt

wel door 27 landen worden goedgekeurd. Als er eentje buiten de boot valt dan gaat het hele feest niet door. Dus iedereen heeft ook wel de neiging en ehh ehh om ehh om iets om een compromis te vinden.

I: Krijgt u bij het maken van items waarbij Europa meespeelt, zoals bij de Grondwet, krijgt u dan makkelijk medewerking van politici hier in Den Haag?

R: Ja, maar dat is het voordeel van het medium televisie hè.

I: Ja?

R: Ja dat is absoluut waar. Televisie dat is, dat vinden ze toch allemaal wel belangrijk en vergeet niet, alle politici moeten om de vier jaar herexamen doen zeg maar, dan komen er weer verkiezingen aan en dan moeten ze wel in beeld zijn geweest en met regelmaat, de mensen moeten wel weten wie zij zijn. Nee doorgaans werken die allemaal ernstig mee, want het is goed voor hun eigen imago.

I: Heeft u dan nog een voorkeur voor bepaalde mensen, politici, die u het liefst spreekt?

R: Nee, nee, dat maakt mij helemaal niet uit. Het gaat om het onderwerp, niet om de persoon, nee hoor..Nou kijk, bewindslieden zijn natuurlijk vaak, ja dat kun je ook niet altijd zeggen, maar soms belangrijker dan een Kamerlid, ik bedoel als het kabinet een besluit neemt waarvan je op je vingers kunt natellen dat het gesteund wordt door de coalitiepartijen, ja dan kun je wel een oppositiepartij nemen, die misschien wel hele aardige ideeën heeft, maar je weet toch dat die dat er nooit doorheen krijgen, dan ehh..is dat ook vaak ehh niet simpel. Dus in die zin krijgen dus zeg maar de regeringspartijen altijd iets meer aandacht dan de oppositiepartijen, dat is nou eenmaal zo, omdat het toch om de macht gaat, het gaat toch om de beslissing en de beslissingen worden door de meerderheid genomen, niet door de minderheid.

I: Wat vindt u van de kennis van politici in Den Haag over Europa?

R: Nou...bij de woordvoerders, de Europawoordvoerders, is dat natuurlijk gewoon prima. Ik zit net te kijken, Frans Timmermans, staatssecretaris van Europese Zaken, jarenlang Kamerlid geweest ehh..heeft altijd Europa gedaan, werd ontzettend veel, hij is ook één van de schrijvers, medeschrijvers geweest van de Grondwet. Nou dat ehh..is een voorbeeld van een fantastisch goed Kamerlid op dat terrein en die andere woordvoerders van andere partijen die weten daar ook echt wel in het algemeen voldoende van, maar je hoeft niet van alle honderdvijftig Kamerleden te verlangen dat ze daar goed inzitten. Ik bedoel dat wordt verdeelt in de fractie, de ene weet alles van volksgezondheid en de ander Europa, de volgende landbouw en noem maar op, dus dat is verdeeld op die manier en ehh..dus ja de kennis, in zijn algemeen, is die wel in orde hoor. Vaak voor kleine fracties, hele kleine fracties, is het natuurlijk moeilijk want die moeten een heleboel portefeuilles tegelijk doen en D66, met drie fractieleiden, die moeten wel alle onderwerpen onder hun drieën verdelen, nou dan kun je niet van elk onderwerp echt van de hoed en de rand weten. Maar bij de grote fracties kan dat dus wel.

I: Ja. Is ehh..En wat vindt u van de kennis van andere parlementaire journalisten over de Europese Unie?

R: Ooo..wat een strikvraag! Gemene vragen stel je..Ik kan toch moeilijk mijn collega's gaan afvallen? Ehm..die ik ontmoet en dat zijn dus ehh..ehh..vooral de correspondenten in Brussel, die weten er veel meer van dan ik omdat ze natuurlijk zeven dagen per week, 24 uur per dag met dat vak bezig zijn...Ehh..hier in Den Haag bij de parlementaire journalisten is er ja eigenlijk net zo als in de Kamer maar een klein groepje dat zich daar mee bezighoudt en daar is die kennis voldoende en die hele grote groep anderen, ja die hebben daar minder of onvoldoende kennis van, maar ook, dat geldt net zoals in de fracties, je verdeelt dat. Wij hebben het hier op RTL ook verdeelt. Ik doe Europa, Buitenlandse Zaken en nog een aantal dingen ehh...mijn college Bastiaan, die net met die grote mond, weet je wel, over dat 75 jaar, die doet Justitie en Binnenlandse Zaken, weet hij weer veel meer van dan ik. Ik heb een collega Lotte, ze is er nog niet, die doet Volksgezondheid, daar weet ik echt helemaal niks van. Dus ja ook daar, zoals het in de fracties verdeeld is in de Kamer, zo is het ook op de redacties verdeeld dus iedereen heeft zijn eigen specialisme. Dus de Europese Unie mag je wel als een specialisme beschouwen ja. Dat wil niet zeggen dat de anderen daar niks van weten hoor, want we zijn natuurlijk een kleine redactie en ik kan ook ziek worden of onder de tram lopen en dan moet een ander het probleemloos kunnen overnemen dus...van de grote lijnen weet iedereen natuurlijk wel hoe het zit en hoe het speelt, maar echt van de hoed en de rand en in de achtergrond, ja dat zijn alleen de specialisten.

I: En u bent de specialist hier natuurlijk.

R: Ja..dat klinkt zo arrogant, maar het is wel waar ja.

I: Ja. De redactie in Hilversum, heeft die verder nog veel invloed op de manier waarop u met Europa omgaat?

R:Nou ehh..in Hilversum zit natuurlijk gewoon de buitenlandredactie die ehh buitenlandverhaaltjes maken of de correspondent aansturen, dat soort dingen, dus daar heb ik altijd wel, als ik naar Brussel ga, overleg mee. Of zij bellen mij op en zeggen joh moeten we niet een keer hier en daar en aan dit of dat aandacht besteden. In Hilversum op de buitenlandredactie zit die Europakennis er natuurlijk ook, dat staat buiten kijf, en ehh..Nee wat dat betreft hebben we regelmatig overleg, dan heb ik ideeën, maar die leg ik altijd eerst even voor aan de buitenlandredactie, van joh, wat vinden jullie ervan, of zij komen met ideeën. En dat gaat dan in ehh...aangename gezamenlijkheid, we komen er altijd wel uit.

I: Het is niet zo dat zij duidelijk hun stempel drukken op de onderwerpkeuze en de invalshoek, u kunt dat allemaal wel redelijk zelfstandig beslissen?

R: Nee het is niet natuurlijk niet een soort van ik geef jou een opdracht of andersom, dat gaat altijd in overleg, maar dan hebben zij een idee, dan zien zij beelden, want zij krijgen natuurlijk alles van die internationale persbureaus krijgen zij daar binnen, dat zien ze en ze lezen natuurlijk ook de hele dag alle buitenlandkopij. Ik doe dat natuurlijk maar beperkt omdat ik ook hier in het parlement ook ehh ander werk heb te doen. Dus dan bellen ze op van joh, we lezen dit en dat, of we zien dit en dat ehh..hoe kijk jij daartegen aan? Is het belangrijk? Moeten we er wat mee? Dus het gaat altijd in overleg.

I: Ok. En werkt u veel samen met correspondenten in Brussel?

R: Nou...dat is heel raar, dat is wel grappig vind ik altijd, kijk hier in Den Haag, hoe goed je ook met alle collega's kan opschieten hoor, want de verstandhoudingen zijn prima, maar je

bent natuurlijk wel elkaar's concurrent. In Brussel is dat helemaal niet. Daar zit een klein clubje Nederlandse ehh journalisten, er worden daar per dag talloze persconferenties gegeven, briefings, noem maar op, die kun je in je eentje nooit allemaal volgen, dus die verdelen daar een beetje onderling het werk. Dan gaat de Telegraaf daarheen en de Volkskrant gaat daarheen en de NRC gaat daarheen en dan wisselen ze dat aan het eind van de dag even aan elkaar uit, van joh heb jij nog..daar is een geweldige samenwerking onderling, zonder ehh zonder enige concurrentie ehh..beding. Ja ik kom daar dus altijd in in ehh een warm bad terecht als ik in Brussel ben, want dan hebben ze zoiets van ach die arme jongen die zit daar altijd maar in Den Haag, die weet natuurlijk niet wat er hier gebeurt, nou die helpen we wel even, dat is echt perfect.

I: Waarom is dat in Den Haag dan niet zo denkt u?

R: Ja hier is de concurrentie natuurlijk veel groter en vergeet niet, wat hier in Den Haag gebeurt bijna altijd nieuws is, bijna altijd de uitzendingen haalt of in de krant verschijnt en in Brussel is dat natuurlijk maar af en toe. Het gaat ook om het belang van het nieuws en dat is hier groter, want alles dat in de Tweede Kamer of in het kabinet wordt besloten heeft invloed op ehh..op ehh..ja op op het leven van jou en mij, van iedereen, waar het nou over gaat, of het ehh..de veiligheid op straat, je woonomgeving ehh..je huur, je inkomen, scholen, kinderen, alles wordt hier beslist. Dus dit is in principe altijd nieuws en dat maakt het dus ook weer makkelijk eigenlijk. Of in ieder geval leuker werken.

I: Ja?

R: Ja je weet als je...Nou kijk het kan natuurlijk wel eens voorkomen dat je dingen maakt ehh.. die achteraf ehh de uitzending niet halen omdat het net achteraf toch net iets te onbelangrijk was of omdat er belangrijker nieuws is, dat kan sowieso natuurlijk altijd gebeuren, maar politieke onderwerpen ja dat haalt bijna altijd wel de uitzending.

I: Dat is fijn ja. Wat zijn volgens u de nieuwscriteria voor nieuws over Europa?

R: Het moet nieuws zijn, A, dat moet... (Richting collega: Ja je ziet Timmermans, heel goed van je Bastiaan, je lijkt wel een journalist met zo'n opmerzaam vermogen. Haha Ehm..Ja nu heb je me in de war gebracht Bastiaan!)

I: Het moet nieuws zijn...

R: Het moet nieuws zijn. Het moet van belang zijn voor ehh voor Nederland en dan bedoel ik dus ook gewoon voor Nederlandse inwoners en dat geldt niet alleen voor Europa maar dat geldt voor alle onderwerpen die wij maken. Wij hebben een soort niet bestaand ehh ehh gezin ehh..een man en een vrouw, hij is 36, zij is 34, ze hebben, ze zijn getrouwd, hebben twee kindertjes, ze werken allebei, ze hebben een ehh koopwoning, nou ja vul maar in, dat is een beetje het standaard ehh RTL-gezin, dat zijn de mensen voor wie wij het doen, dat wordt ook ons voortdurend in het hoofd, hou dat voor je, wat, waar zijn die mensen nou in geïnteresseerd? Die zijn geïnteresseerd of in hun woning, bij de Albert Heijn eindelijk eens een keer een parkeerterrein komt waar je niet hoeft te betalen, waar je gratis je auto kan parkeren, om maar wat te zeggen. Die willen weten hoe het met die scholen zit, met de veiligheid. Hun kind gaat op een gegeven moment naar de middelbare school, ja je leest en hoort alleen maar vreselijk verhalen van mensen, drugs nou noem maar op, dat moeten wij, na moeten, dat wordt ons voortdurend ingeprent, dat zijn namelijk, dat is, dat is ons gezin, dat

zijn onze kijkers. Dus verplaats je in die kijker, wat zou hij nou interessant vinden, in combinatie natuurlijk met je eigen journalistieke kwaliteiten om te kunnen beoordelen wat nieuws is en wat geen nieuws is. Dat geldt dus niet alleen voor Europa, maar is echt voor alle onderwerpen.

I: Voor alle onderwerpen. U zei net het moet nieuws zijn, dan bedoelt u: het moet actueel zijn?

R: Ja..nou maar nieuws hoeft niet altijd actueel te zijn maar nieuws kan ook iets ehh ehh iets is ook nieuws als het voor importantie is voor de samenleving ook al loopt het een tijdje dan kan door een detailwisseling ehh kan het ineens versnellen of ehh niet doorgaan en dan is het op zich, dat hele proces is al bekend, dat men er mee bezig is, maar dan kan het ook een keer überhaupt geen nieuws zijn, als alles precies volgens het proces verloopt dan zeggen mensen ja dat wisten we toch al. Maar het kan ook door bepaalde wendingen ineens wegvallen of ehh door een andere wending ineens een andere dimensie krijgen die van belang is voor voor jouw en mijn leven..Ja...het klinkt misschien een beetje vaag, maar uitgangspunt is echt dat ehh...als je erna kijkt, als kijker, moet je er iets aan hebben en ehh...Kijk televisie is natuurlijk een heel indringend medium, mensen en ehh..en een massamedium, er kijken heel veel mensen naar, maar het is ook een heel vluchtig medium, vraag naar afloop van een uitzending aan mensen wat ze er nog van weten...dat zijn flitsen, dus je moet het altijd zo aantrekkelijk maken dat het, of indrukwekkend maken ook, dat het iets langer blijft hangen. Dat ze na afloop van de uitzending kunnen zeggen ook oh dat ging daar en daar over, dat vind ik wel interessant en ja wat is er toen gezegd dan, dat en dat en dat. Dat soort onderzoeken worden met regelmaat gehouden en ehh..ehh...sommige onderwerpen die, als je ze goed maakt, nee dat geldt voor alle onderwerpen, als je ze goed maakt, nou soms is dat heel moeilijk qua beeldmateriaal, qua gebeurtenis, ehh...het is toch je bedoeling om iets te vertellen, om een boodschap over te brengen, niet jouw boodschap, maar wat er gebeurd is, want je bent waarnemer en je je..doet daar verslag van. Dat de mensen daar iets aan hebben, dus dat het niet als ze om half acht kijken dat ze om kwart voor acht geen idee meer hebben wat ze nou, waar ze naar hebben zitten kijken, dat is een beetje zonde van het geld en alle moeite die je hebt gedaan. Dus dat, dat is altijd lastig bij televisie. Aan de ene kant, collega's roepen altijd van ja dat is hartstikke makkelijk, als jullie iets roepen dan ehh..hup neemt iedereen het over en heel Nederland weet het meteen want het is een massamedium. Ik zeg ja nou wacht even, zo simpel is het niet. Met schrijven, een verhaal schrijven, kun je veel meer de tijd nemen om het ook goed uit te leggen. Wij kunnen, onze onderwerpen moeten in anderhalf, twee minuten, moet het hele verhaal verteld worden en het moet ook kloppen. Nou neem een debat in de Tweede Kamer, een groot debat, nou algemene beschouwingen of iets dergelijks, die 's ochtends om tien uur beginnen en ehh...om middernacht afgelopen zijn, dan moet jij een debat dat bij elkaar ehh..veertien uur geduurd heeft, moet jij in twee minuten neerzetten en het moet nog kloppen ook. Dat betekent dus dat je een heleboel moet weglaten, dat je keuzes moet maken, maar wel zodanig dat ondanks het feit dat je 95 procent van het debat weggooit dat de kern van het debat wel overeind blijft staan. Nou dat is best lastig.

I: Ja zeker.

R: Dus in die zin, ja dan is een krant soms wat makkelijker want dan heb je een halve pagina en dan ja, daar kun je toch veel meer kwijt.

I: Ja absoluut. Die keuzes van wat nieuws is en wat niet, of grond van wat maakt u die dan? Van wat u wel in die twee minuten zet en wat u weggooit?

R: Naja, ja..dat is in zekere zin professionaliteit. Waar het om gaat, je volgt zo'n debat, je stelt vast wat nou de kern van het debat is, waar het nou eigenlijk om ging, want er zit natuurlijk een hoop gewauwel om heen, zeker in de politiek omdat iedereen natuurlijk zelf ehh wil scoren en er van alles bijhaalt wat er niet toedoet. Dus je moet het hup A. terugbrengen naar de kern, na ja dat is gewoon je journalistieke ehh ehh werk omdat ehh te kunnen en het is vooral, gewoon een kwestie van logisch nadenken. Ik bedoel die Timmermans die heeft dus van de week gezegd op een ehh een lunchbijeenkomst waar ik bij was, waar hij gevraagd werd naar een nieuw referendum over een nieuwe Grondwet..zei die en toen ging hij maar als als als en toen zij hij ja als er nou een referendum komt en Nederland zegt opnieuw nee, dan moeten wij ons wel gaan afvragen of we nog wel langer lid van de Europese Unie moeten blijven. Na, op zich volstrekt gelijk, twee keer nee zeggen, nou dan ehh dan gooien we onze eigen ruiten in, volstrekt gelijk, maar politiek zó dom, want de halve Kamer, de hele Kamer is nog verdeeld of er nou wel of geen referendum moet komen en de oppositie zit nu al van er moet sowieso een referendum komen en dat gaan we er niet doorheen drukken zonder het volk te raadplegen dus ja, op dat moment is hij, hij is veel te vroeg met die opmerking. En wat krijg je, iedereen denkt al weer aan twee jaar geleden bij het referendum toen minister Brinkhorst had uitgeroepen: "Als wij nee zeggen, gaat het licht in Europa uit! Of thans in Nederland uit". Dus dat was allemaal bangmakerij enzo dat heeft totaal verkeerd uitgepakt, want via het referendum werd het natuurlijk verworpen dus daar heeft het kabinet toen wel een les uitgetrokken van ja inderdaad, misschien was het bangmakerij, dat hadden we niet moeten doen, misschien was het niet het meest handige ding. En ja als je dan nu, terwijl er nog niet eens een verdrag is, er is nog geen begin van een overeenstemming over een verdrag, nu al gaat zeggen van ehh..en er geen zekerheid bestaat over of er wel of geen referendum komt, en dan nu al gaat zeggen van ja maar als we het voor de tweede keer in een referendum gaan afwijzen dan..Das niet slim, dat is gewoon niet slim.

I: Ja hij heeft dat geloof ik in een informele lunch met journalisten heeft hij die uitspraken gedaan...

R: Ja, ja klopt. Ik was erbij en ik zag het hem zeggen, ik zag het gebeuren en ik zie al mijn schrijvende collega's meteen van ....Er waren geen camera's bij, dus ik kon er niks mee, maar ik heb er na afloop met hem over staan praten dus ja..hij zegt, ja hij zegt ik ben daar toch te openhartig in geweest. Ik heb één ding geleerd, je moet nooit ingaan op 'als'vragen, op als dit of als dat. Eerst zien wat er gebeurt en daarna, daarna handelen. Dus..het was te laat, de kranten stonden er de volgende dag bol van en daarom moet hij dus nu ook weer in de Kamer zijn om daarover verantwoording af te leggen.

I: Ja zo gaat dat... Heeft u het idee dat politici Brussel strategisch gebruiken?

R: Na..dit is wel gebeurd natuurlijk ehh...Het beste voorbeeld is, maar overigens wel met succes, is natuurlijk dat dat Gerrit Zalm als minister van Financiën jaren achtereen heeft gezegd we betalen veel te veel aan Brussel, het is een schande en dan werd het per hoofd van de bevolking uitgerekend ofzo, nou ik geloof ik iets van 300 euro per persoon, 16 miljoen mensen, betalen en dat dat een schande was en het was natuurlijk ook niet erg om wat meer te betalen, we hebben ook jarenlang geprofiteerd van de Unie, dat we meer terugkregen dan dat we betaalden, nu sinds de jaren '90 betalen we meer dan ehh..dan we terugkrijgen, maar het was inderdaad maar half waar. Aan de ene kant heeft hij ehh..door dat voortdurend uit te roepen is hij er wel in geslaagd om korting, twee jaar geleden hebben we een korting gehad, we betalen 1 miljard minder per jaar dan daarvoor, dat heeft hij goed gedaan, maar wat natuurlijk over het hoofd is gezien als je dat nou voortdurend uitroept, bij de bevolking het

idee ontstaat van ja dat alleen maar een dure club, wat hebben we er eigenlijk aan? We betalen ons er blauw aan..en dan ontstaat er ook een aversie bij ehh..tegen zo'n Europese Unie en ja dat is dan weer niet slim, dat ook één van de redenen waarom we, waarom in het referendum nee is gezegd, want dan zeggen mensen toch..Iedereen luistert toch maar met een half oor en die horen het kabinet tekeer gaan tegen de hoge contributie die wij moeten betalen...en dat dat wekt dan toch de indruk zie je wel ze deugen niet in Brussel en als onze eigen ministers dat ook nog eens zeggen nou ehh dan ehh moeten we daar maar helemaal niks mee te maken hebben. Dus soms gebeurt het, soms gebeurt het ook onbewust of om andere redenen om iets anders te bereiken maar dat kan wel zijn nadelige effecten hebben.

I: Ja...Vindt u dat journalisten in hun verslaggeving te volgend zijn, politici te veel volgen?

R: Nee wij moeten natuurlijk politici heel erg volgen, ik bedoel zij, zij zijn gekozen door het volk, zij zijn de volksvertegenwoordigers, ze moeten van alles, van alles dat ze doen moeten ze, dienen ze dus eigenlijk verantwoording ehh af te leggen en ehh journalisten worden wel eens de luis in de pels genoemd, dat klopt, dat zijn we natuurlijk ook. Want we leven in een democratie nou ehh..ik wil niet zeggen dat dat het beste systeem is, maar het is in ieder geval het minst slechte ehh systeem ehh..Dus wij, wij zijn intermediair zeg maar tussen de burgers die die mensen hebben gekozen en wij houden voor al die burgers in de gaten of die mensen ook doen wat ze beloven of in het landsbelang bezig zijn. Je kunt namelijk niet altijd alles doen wat je beloofd hebt, je bent niet met handen en voeten aan je kiezers gebonden, maar wat je doet doe je wel, ik bedoel als politicus, doe je wel voor ehh de bevolking. Nou daar moet je verantwoording over afleggen en dat gaat in de dagelijkse praktijk gaat dat natuurlijk gewoon door de de openbaarheid van bestuur en van debat en wij houden dat voor het volk in de gaten en melden dat, zo simpel zou je dat eigenlijk moeten zien.

I: Ja ok, maar ik bedoel hier eigenlijk iets anders mee. Heel veel verslaggevers, heb ik eerder gehoord, die volgen vooral de agenda die politici hebben over bijvoorbeeld Europa en die is agenda is vaak smaller dan wat er misschien in werkelijkheid speelt en dat wordt dan door die journalisten vervolgens misschien ehh over het hoofd gezien..

R: Nee, dat klopt.

I: Dus ik vroeg me af hoe u daarover denkt?

R: Ja dat is altijd een beetje lastig. Aan de ene kant heb je natuurlijk de agenda, de Europese agenda in dit geval dan, ehh..maar je moet natuurlijk niet alleen maar die agenda volgen dan ehh ja dan wordt je een soort notulist, maar dat ben je natuurlijk niet dus je moet voortdurend ook zelf nadenken, wat speelt er, wat kan er gaan spelen ehh waar zie je zelf misstanden en dat kan totaal buiten de agenda om zijn, dat kun je gewoon zelf ter zake brengen en dat dat leidt dan soms tot onderwerpen, maar je ziet het ook vanuit de ehh...de parlementariërs of vanuit de Europarlementariërs zie je het gebeuren, die hele gedoe, gedoe met de klokkenluider in het ehh Europarlement, over dat fraudegedoe in de Europese Commissie, hoe heet hij, Van Buiten, dat was natuurlijk gewoon een ambtenaar daar en die zag daar dingen gebeuren waar hij van dacht dat kan helemaal niet, dat klopt niet, zo ga je niet met gemeenschapsgeld om...en ja ja die heeft de kat de bel aangeboden met alle gevolgen van dien..de hele commissie heeft uiteindelijk moeten aftreden ehh... dus dat geldt, dat agenda, als hij gewoon zijn werk had gedaan en de agenda had gevolgd was dat verder nooit naar buiten gekomen, althans niet via hem. Ehh..dus het gaat ook om je eigen betrokkenheid bij het geheel en ja dan leer je veel mensen kennen, praat je en zie je dus ook veel dingen en ehh..wat mij betreft, en

dat is ook de werkwijze hier hoor, het liefst zoveel mogelijk buiten de agenda om, niet die Tweede Kamer of het Europe Parlement bepaalt onze agenda, wij bepalen onze agenda..ja daar zijn wij weer professioneel in. Wij weten, wij menen te weten, wat belangrijk is voor de burger om dat te weten te komen en de politiek heeft een ander belang dus dat dat dan moet je zelf maar op pad gaan.

I: En kunt u daar misschien, kun u misschien iets meer vertellen over hoe u dat dan precies doet?

R: Nou wat je doet ehh is natuurlijk ehh eerst gewoon gewoon goed uit je doppen kijken, dan zie je al genoeg dingen waarvan je je af kan vragen van hee hoe zit dat eigenlijk, daar ga je eens over praten met politici, je gaat stukken opvragen, hoe zit dat eigenlijk in elkaar ehh desnoods ga je met belangengroeperingen, actiegroeperingen praten en soms komen, merk je dan ineens van hee, hee hier is iets raars aan de hand of iets dat verzwegen is. Wij jagen ook vaak op stukken die nog geheim zijn hè..het kabinetsberaad, wat bespreekt het kabinet nou, nou wij weten altijd wat het kabinet bespreekt maar er ligt altijd een brief of een ehh een document of een beleidsnotitie aan ten grondslag die natuurlijk niet aan ons gegeven wordt, die is puur voor het kabinet. Nou daar ga je op jagen, daar kom je soms, krijg je zo'n stuk in handen en dan ehh ja ontstaat er ineens commotie. Bijvoorbeeld van de week een collega van mij die ehh had een ambtelijk stuk gevonden maar daar stond wel de handtekening van de minister op dat ehh de regering eigenlijk wil dat de nachtvluchten op Rotterdam ehh worden uitgebreid. Nu mag in Rotterdam überhaupt 's nachts niet gevlogen worden, dat ligt te dichtbij tegen woonwijken aan maar ons regeringsvliegtuig staat daar en ehh de minister-president of de koningin komen ook wel eens later thuis dan ehh 11 uur 's avonds en dan moeten ze nog wel kunnen landen en nu moest je dus uitwijken naar Schiphol en ehh..dus daar komt echt, mijn collega ontdekt een stuk dat het kabinet graag wil dat op Rotterdam toch 80 keer per jaar het regeringsvliegtuig ook in de nacht mag landen. Ja daar is heel geheimzinnig over gedaan, want het is natuurlijk raar, dan stel je als kabinet, als overheid vast vanwege geluidshinder, vanwege slaapstoornissen, dat doen we dus niet meer, mensen hebben het recht om normaal te kunnen slapen dus ehh niet meer vliegen in de nacht en vervolgens ga je voor je zelf proberen een uitzonderingssituatie te creëren. Ja ehh daar hebben we drie verhalen over gemaakt van de week en ehh ja dat vinden ze niet leuk daar, maar in Rotterdam zijn ze blij..

I: En hoe kom je dan precies aan die informatie? Gaat dat via via, of wordt je gebeld door iemand?

R: Ja..daar kan ik natuurlijk niet zoveel over zeggen. Daar moet je je eigen fantasie maar op los laten gaan maar er zijn zoveel mogelijkheden om aan informatie te komen, dat ehh..gewoon logisch nadenken vaak, wie kan er iets van weten of ehh..ehh..wat gaat er binnenkort spelen en dan jagen, zoeken, eens met die bellen, eens met die bellen. Het is natuurlijk nooit zo dat je ineens, in één keer, met één telefoontje het hele verhaal hebt. Je hoort daar iets, op een departement hoor je iets, je hoort ehh ehh..van iemand die daar belang bij heeft, dat kan een belangenorganisatie zijn ehh..of wat dan ook ehh..het zijn altijd..Iemand vertelt je iets, waar je niets aan hebt, maar de ander vertelt je iets waar je ook niets aan hebt, maar als je die twee dingen koppelt dan ontstaat er ineens een lijn. Het zijn allemaal, het is net een legpuzzel. Het zijn allemaal puzzelstukjes en op een gegeven moment ehh zie je het verband niet, op een gegeven moment valt de puzzel in elkaar en dan heb je het verhaal.

I: Ja. En baseer je je dan vooral daarvoor op politici in hier Den Haag, of in Brussel, of experts, of een beetje alles bij elkaar ofzo?

R: Ja ook, alles, ja ja..Politici in Den Haag zijn natuurlijk vaak een belangrijke bron omdat ze dicht bij het vuur zitten en vaak al informatie hebben die die ehh bij ons nog niet bekend is. Bewindslieden hebben vaak ook zelf ehh..behoefte om te lekken. Dat komt ook vaak voor hoor, dat de minister met een voorstel komt in de ministerraad van vrijdag en ehh..niet helemaal zeker is van zijn zaak of die daarin de steun van zijn collega's krijgt en het bewust van te voren laat lekken aan een krant, of een televisiestation, of noem maar op, twee of drie dagen van te voor, waardoor er in de maatschappij al discussie over ontstaat, waardoor hij of zij al draagvlak heeft, zodat als hij er dan vrijdag meekomt in de ministerraad ehh..de hele wereld is het bekend en de redacties uit het volk zijn positief, ja dan wordt het erg moeilijk voor een kabinet om dan nog te zeggen van nee we doen toch maar niet. Zo wordt het ook gebruikt.

I: Ja..En ehh..tegen wat voor soort problemen loopt u wel eens aan bij de berichtgeving over thema's waar Europa meespeelt?

R: Ja je loopt eigenlijk altijd tegen problemen aan omdat mensen niet altijd alles kunnen of willen zeggen. Neem nou nu de onderhandelingen die nu zo'n beetje van start gaan over een nieuw Europees verdrag..Ik zou natuurlijk precies willen weten wat de inzet van Nederland is...van het kabinet..Waar ga je nou op..Nou in grote lijnen weten we dat wel maar het zijn vaak de details die het leukste zijn, maar natuurlijk gaat Balkenende en en Timmermans gaan dat ehh ehh niet vertellen want dat is, ja dat is onderdeel van hun onderhandelingsstrategie. Als ze dat aan mij vertellen dan staat dat morgen, vanavond in de uitzending en dan horen ze in het buitenland ook allemaal dus ehh nou weg onderhandelingsstrategie. Dus ik snap dat wel, dat ze dat niet doen, maar je blijft natuurlijk wel proberen en ook daar geldt de legpuzzel. Je hoort daar eens wat, je hoort daar eens wat, je hoort daar eens wat. Je praat eens met die en die en het kunnen allerlei verschillende functionarissen zijn, want hier zo'n kabinet, voordat ze zo'n onderhandeling ingaan, leggen ze natuurlijk ook hun oor te luister overal, dus die praten niet alleen met politici of met ehh Europese partners, die praten ook ehh bijvoorbeeld met de werkgevers in VNO/NCW ehh vakbonden..FNV, CNV, noem ze allemaal maar op...daar zitten mensen aan tafel die ook dingen horen, die dingen inbrengen en ja..en die dan ook weer een belang hebben om te zeggen, om jou te laten weten dat ze vooral dit en dat belangrijk vinden en dat ze dat tegen het kabinet hebben gezegd. En als wij dat dan publiceren dan ligt er weer extra druk op het kabinet om dat ook mee te nemen, snap je? Zo is het toch een beetje een..Het is natuurlijk één groot machtsspel aan die kant, aan de politieke kant en dat, daar kunnen wij soms van profiteren, dat mensen toch gaan praten of in hun eigen belang..maar het werkt dus ook andersom, zoals net dat voorbeeld,ze gaan me echt niet vertellen tot welk compromis ze bereidt zijn.

I: Nee...en dat is het enige waartegen u aanloopt, of loopt u nog tegen andere dingen aan?

R: Nou echt problemen heb je niet zo hoor...het is natuurlijk ook af en toe gewoon een spel, dat je zoiets hebt van nou wil ik het weten, linksom of rechtsom, maar ik kom erachter...echt echt..Nee je loopt niet echt tegen problemen aan. Het is niet zo..het is niet zo dat ik geboycot wordt of iets dergelijks.

I: En als je dingen over Europa gepubliceerd wil krijgen bijvoorbeeld, of een item maakt?

R: Ja je hebt natuurlijk sowieso al de beperking van het medium waarvoor je werkt, je moet het in zo'n kort stukje doen ehh terwijl je veel meer te vertellen hebt dus je moet ehh keuzes maken. Die beperking zit hem natuurlijk ook in dat er, dat er in een uitzending ehh meer

onderwerpen aan bod moeten komen. Ik kan van dat reisje naar Spanje en Portugal van gisterenavond, kan ik zo een verhaal van twintig minuten maken, maar ja dan zit de hele uitzending vol, is een beetje saai voor de kijker, dus dat kan niet. Dus je wordt ook beperkt door het overige nieuws, want er moeten keuzes gemaakt worden. Het is altijd keuzes maken, wat is het belangrijkste en zo'n uitzending moet natuurlijk ook nog gevarieerd zijn, het moet alleen maar politiek zijn, het moet alleen maar sport of rechtbank zaken...dus dat soort beperkingen heb je natuurlijk altijd. Maar het is inderdaad ook vaak ook best wel goed overleggen en collega's ook overtuigen van waarom jou verhaal echt ehh mee moet in de uitzending. Nou dat is de ene kant van de beperking, de andere kant van de beperkingen ligt dan meer bij je bronnen van ehh..zijn ze bereid mee te werken aan een verhaal of niet en waarom dan niet ehh..maar ja, dat zijn de bekende struikelblokken, die horen erbij. Dat houdt je geest nou eenmaal scherp.

I: Heb je het idee dat de EU echt iets is wat men belangrijk vindt, of is het echt iets waar waar resttijd mee opgevuld wordt?

R: Nee, nee men vindt het wel belangrijk. Het leuke is dat de Nederlandse bevolking ook eigenlijk het hartstikke belangrijk vindt. Uit allerlei onderzoeken ehh merk je dat Nederlanders gewoon Europaminded zijn en ook echt vinden dat we daar thuis horen en ehh..ja we zijn er natuurlijk ook allemaal rijker van geworden. Er was laatst een onderzoek geloof ik dat ehh de gemiddelde Nederlander 3000 euro meer verdient op jaarbasis dan wanneer we niet in de Europese Unie hadden gezeten. We profiteren er natuurlijk ook aan alle kanten van, door open grenzen, door een makkelijker economisch verkeer en noem maar op. Dus in die zin, wat natuurlijk die afwijzing in het referendum twee jaar geleden een beetje raar was, we zijn eigenlijk voor Europa, maar we willen ook gewoon over onze eigen dingen ehh ehh zelf kunnen beslissen en de vinger aan de polsen houden. We willen natuurlijk niet dat Brussel ehh ons abortusbeleid of euthanasiebeleid of ehh ehh drugsbeleid de nek gaat omdraaien omdat we daar toevallig nou iets, iets progressiever over denken dan andere landen. We laten ons natuurlijk niet, om bij abortus en euthanasie te blijven, laten wij ons niet opleggen dat de Zuidelijke lidstaten die sterk onder druk staan ehh..of gevormd worden door religie, met name de Katholieke kerk, Polen idem dito, dat die ons kunnen opleggen van nou ehh dat doen we dus maar niet..

I: Nee. En als je dat nou specificceert naar de media, denk je dan dat de media de EU echt een belangrijk onderwerp vinden of dat er in de media vooral resttijd mee opgevuld wordt?

R: Nou de EU is gewoon een ehh een ehh een onderdeel van een heleboel belangrijke dingen en dit..de Tweede Kamer is ook heel belangrijk, de EU is ook heel belangrijk..Je kunt niet zeggen dat het één wel belangrijk is en het andere niet belangrijk is. Maar het ene is op dit moment belangrijk en het andere is op dat moment belangrijk.

I: En de EU op zichzelf, als specialisme, heeft dat veel status in de parlementaire journalistiek?

R: (Richting redactie: Jongens heb ik status omdat ik Europa doe? Nee he..? Antwoord collega: Jos, jij hebt status omdat je Jos bent). Nee..

I: Ik bedoelde niet specifiek u, in het bijzonder, maar ik bedoelde het meer als specialisme. Is het misschien zo'n specialisme waarvan de meeste journalisten zoiets hebben van nee dat wil ik niet doen.

R: Na een heleboel mensen, collega's, vinden het gewoon een lastig onderwerp, Europa, want er gebeurt natuurlijk ontzettend veel. Het is Den Haag in het groot in wezen en ehh..Den Haag is al lastig genoeg dus ehh..en bovendien is het vaak saai, wat ik net al aangegeven heb ehh..Dus niet iedereen is daar of geschikt voor, of heeft daar überhaupt ehh zin in, maar of dat nou tot extra respect leidt voor degene die het wel doen dat geloof ik ook niet. Ik denk dat dat allemaal niet zoveel uitmaakt.

I: Ok. Heeft u misschien zelf nog een punt dat u zou willen toevoegen aan dit gesprek?

R: Nee eigenlijk niet. Volgens mij heb je gewoon wel..zo ongeveer alles behandeld, heb ik het idee. Het gaat erom of jij tevreden bent met..je hoeft niet tevreden te zijn met de antwoorden, als je maar tevreden bent met de informatie ehh ehh die ik je heb proberen te geven.

I: Ja ik ben heel tevreden hoor. Hartstikke bedankt voor dit gesprek.

Transcript interview 7 met Marc Peepkorn, De Volkskrant
4 juni 2007 om 15.00 uur te Den Haag

I: Ik begin altijd met een vraag over iemands professionele achtergrond. Zou je daar misschien wat meer over kunnen vertellen?

R: Ja. Ik heb ehh gestudeerd, politicologie, afstudeerrichting massacommunicatie en ben toen ehh gaan werken in de journalistiek ehh eerst bij ... Toen nog als stagiaire heb ik gewerkt bij het toen nog bestaande volksdagblad De Waarheid. Daarna heb ik drie jaar in Apeldoorn gewerkt, bij een regionale krant. Vervolgens heb ik tien jaar voor de GPD gewerkt, de Geassocieerde Pers Dienst, eerst vijf jaar hier in Den Haag en toen vijfeneenhalf jaar in Brussel, als correspondent. In 2003 ben ik teruggekomen ehh en bij de Volkskrant gegaan als hier in Den Haag, als parlementair verslaggever. Dus ik heel erg veel politieke verslaggeving gedaan en hiervoor dus ook vijf jaar in Brussel gezeten als correspondent dus ik heb het van twee kanten ehh maak ik het mee.

I: Ja, inderdaad ja. Heb je ook bij al die andere media, waar je gewerkt hebt, heb je ook als politiek redacteur gewerkt?

R: Ja..ehh in Apeldoorn was natuurlijk gemeentepolitiek ehh maar in Den Haag was inderdaad gewoon als politiek verslaggever. Ja ik heb altijd politieke verslaggeving gedaan.

I: Vanwege je politieke achtergrond waarschijnlijk..

R: Waarschijnlijk wel maar het is ook een deel...Het is natuurlijk waar, ik ben zeer geïnteresseerd in politiek absoluut en ehh....dat moet je ook wel zijn anders houdt je het hier niet vol ehh..het is voor een deel ook wel weer een beetje toeval hoor, gewoon je begint op een redactie te werken en ja misschien als mijn directie mij op de economieafdeling hadden gezet dan had ik misschien nu nog steeds in de economie gewerkt, dat weet ik niet, misschien heel bekend analist geworden over dubieuze transacties...

I: Ja haha..Je zei net dat je correspondent in Brussel bent geweest en je dus weet hoe het van twee kanten uit werkt. Kun je misschien iets vertellen over de verschillen over hoe het werkt in Brussel en hoe het werkt in Den Haag?

R: Ja. Ehh..ten eerste is er natuurlijk een verschil in berichtgeving ehh...in Brussel doe je veel meer zeg maar dagelijkse berichtgeving, dus je maakt veel meer iedere dag stukjes over dat de commissie heeft besloten die dag, wat de Europese raden van ministers hebben besloten, wat het Europees Parlement heeft gedaan, al dat soort zaken, dus ook gewoon vaak hele praktische dingen hoor..op economisch gebied, het verbod van kartels, boetes ehh..de invoering van de Euro bijvoorbeeld...ik zat toen in Brussel, hele praktische dingen. Ehm..je schrijft ook ook wel over Brusselse politiek, maar dan gaat het echt over Europese politiek. Wat ik vanuit hier doe is, en ik heb twee collega's in Den Haag zitten, ach sorry in Brussel zitten, die doen dus helemaal dat Brusselse deel. Ik doe samen met één andere collega, Theo Koelé, wij doen samen zeg maar het EU, maar dan vanuit het nationale perspectief gezien. Dus ik schrijf niet over al die dagelijkse dingen zoals het in België, over wat ze in de Commissie zeggen enzo. Nee, onze focus is echt wat is de inzet van het kabinet of van een minister en hoe liggen zeg maar de spanningen tussen de partijen in een coalitie en in de Kamer over Europese onderwerpen. Dat is echt het verschil, je hele focus is anders. Het is niet meer...In Brussel kijk je echt vanuit de Europese instituties naar Nederland en hier...Ik kijk

nu vanuit Nederland, vanuit Nederlandse invalshoek zeg maar, naar die Europese plannen. Dus dus dat is echt echt is een enorm verschil in in focus.

I: Ja. Werk je dan wel veel samen met die correspondenten in Brussel?

R: We werken wel samen, maar dat zou beter kunnen zeg ik maar even. Ik bedoel ik heb me daar in het begin wel hard voor gemaakt, om dat voor elkaar te krijgen, maar dat is toch heel moeilijk omdat je hier in Den Haag altijd heel erg druk hebt, maar ik zou zou eigenlijk nog steeds meer uitwisseling willen. Kijk in Brussel loopt men ongeveer anderhalf jaar voor..de meeste..Als vandaag, of morgen woensdag, nee overmorgen, de Commissie iets beslist zeg maar ehh het verbod van suiker op koekjes, dan over een jaar of anderhalf komt dat pas dat voorstel pas een keer in Nederland aan. Het moet eerst door die hele molen in Brussel heen, voordat iedereen daar er mee klaar is, op een gegeven moment komt het in de Tweede Kamer maar dan is het ongeveer anderhalf a twee jaar later. Wat ik veel meer zou willen is dat op het moment dat in Brussel iets duidelijk is, dat we onmiddellijk die koppeling zouden maken naar hoe staat de Tweede Kamer daar eigenlijk tegenover of andersom als iets hier ligt wat moeilijk is ehh nou neem een actueel voorbeeld: de Europese Grondwet, of nu dus een vervanger van het Europees Verdrag, om de Nederlandse inzet onmiddellijk ook zeg maar te vertalen naar hoe haalbaar is dat binnen de EU 27 en dat gebeurt wel, maar het zou beter kunnen, dat vind ik wel.

I: Maar hoe denk je dan dat dat komt, dat die samenwerking niet optimaal is?

R: Omdat je op verschillende redacties werkt. Dat is heel plat, maar het is wel waar. Ik ben hier bezig met mijn dingen en mijn collega's in Brussel zijn bezig met hun dingen.

I: Zie je daar een rol in voor de hoofdredactie, om die samenwerking misschien te bevorderen?

R: Ja. Je stelt de juiste vragen. We hebben zelfs een EU coördinator, maar het werkt niet. Kijk ik heb ook nog zitten, op zitten schrijven vanmorgen andere kranten, bij Trouw, ik weet niet of ze het nog steeds hebben, volgens mij had je altijd een aparte Europapagina. Bij de NRC hebben ze een aparte Europaredactie. Daar zie je toch dat die samenwerking niet van de grond komt. Het zijn de Europese mensen, de Brusselse correspondenten, die schrijven een stukje en de ehh..de Haagse verslaggevers schrijven een stukje. Soms gaat het wel samen hoor want weet je als het echt spannend wordt dan gaan we wel echt samenwerken, maar op de een of andere manier is dat toch...Ja weet je in Den Haag zit recht voor mij mijn collega met wie ik de EU doe en dat is toch anders, want heel veel dingen, heel veel ideeën voor verhalen ontstaan gewoon toch gedurende de dag en dan denk ik van shit dat is een aardig onderwerp, daar moeten we wat mee. Of dat je dan net gehoord hebt van die en die: dit gaat er gebeuren. En dan werk je toch veel sneller met elkaar in één bureau zeg maar, of één kantoor, dan met je collega's in Brussel.

I: Ja. De EU is dus echt een afgebakend specialisme?

R: Ja, ja, teveel, maar...Sowieso ook hè, wees er ook niet te idealistisch over..Het is nu heel moeilijk om alles op elkaar af te stemmen, dan ben je namelijk gewoon pak een beet een uur per dag kwijt aan een soort coördineren..die tijd heb je niet, want dan zit die weer ergens anders of ben ik weer ergens anders en ik bedoel het werkt gewoon niet, het werk moet gewoon af, klaar. Dus het zou wat beter kunnen, maar het zal altijd toch zo zijn zolang zeg

maar ehh..de Brusselse..nee, bij mijn krant ook, de Brusselse correspondenten vallen onder de buitenlandredactie, vallen niet onder de binnenlandredactie. Het zou denk ik misschien wel helpen als je die twee mensen zou onderschuiven bij de parlementaire redactie, maar dan beginnen ze bij buitenland te zeuren daarover..dat zijn hun mensen. Daarmee kom je wel op een ander punt: er is namelijk toch...Zoals Nederland naar Europa kijkt, is toch nog een beetje...ik chargeer nu hoor, doelbewust, maar in Den Haag wordt toch Europees beleid, wordt toch een beetje als buitenlands beleid gezien. Men maakt niet die link dat Europees beleid gewoon in feite binnenlands beleid is en dat is toch ehh....Daar daar zit zowel voor de Kamer als voor de journalistiek, dus zowel voor de politiek als voor de journalistiek, zit daar volgens mij wel een een probleem. Europees beleid is geen buitenlands beleid. Het is ook niet louter binnenlands beleid want je zit met 27 hèn, maar wat er in Brussel gebeurt, is zo dominant voor voor de ruimte die men hier nog heeft.

I: En ligt dat aan de manier waarop de politici in Den Haag hiermee omgaan dan?

R: Misschien..ik orden dit zo wel ff voor je, want ik heb zelf een aantal ideeën op papier gezet vanochtend...Ik heb misschien wel een mooi voorbeeld van toen ik hier net kwam in 2003 toen heb ik ehh..toen was het...nee, dat was een jaar later, sorry, driekwart jaar later, een jaar later traden de tien ehh nieuwe lidstaten toe tot de EU. In december, dus dat was dan weer een half jaar later in dat jaar was het debat in de Kamer daarover. In die week, nee, niet eens in die week, het debat was geweest en de stemming was op een gegeven moment hier in de Kamer ok officieel tien ja of nee. Na die stemming heb ik met mijn collega's een enquête georganiseerd, bliksemsnel. Ik had die vragen opgesteld, tien vragen over de EU en die hebben we met zijn vijven zitten uitvoeren, zodat ze elkaar niet konden bellen ondertussen die Kamerleden. Het was echt gewoon een overval, klaar, af, uit. Hebben we iets van vijftig Kamerleden heel snel gebeld daardoor, dat is toch éénderde zeg maar, en de uitslag was dramatisch, dramatisch! Dus die week dat ze gestemd hadden over de tien...Nou men wist..een groot...nou twee...éénderde wist niet eens over hoeveel landen er nou eigenlijk bij kwamen. Dat was nog de beste score dat tweederde het wel wist. Alle andere vragen waren echt ver onder de maat. Men wist niet welke landen er bij kwamen, wist niet hoeveel Europarlementariërs er waren, wist niet hoeveel leden er in de Commissie zaten, wisten het budget niet van de EU, niet de Nederlandse afdracht, gewoon nul punt nul! Het was echt.. als je dit in een rapportcijfer zou moeten uitdrukken...die vijftig hadden echt een drieënehalf ofzo gescoord. Maar voor mij was het een eye-opener want ik dacht van potverdorie weet je, er is zo weinig kennis aanwezig en dat komt..Ik zeg het altijd maar schertsend omdat men toch hier denkt dat de hoffontein de bron van alle wijsheid is. Het is ook te begrijpen, dat is hun habitat. Op het moment dat zij eerlijk zeggen van ja eigenlijk zijn wij niet meer dan een soort voorpost van Brussel ja dan maak jezelf ook tot een soort uitvoerend ambtenaar als politicus en dat wil men niet, dat speelt echt een grote rol, dat merk ik. Plus het is gewoon echt onkunde, laksheid, men wil gewoon niet nadenken over wat er in Europa gebeurt...

I: Maar dan heb je het over Kamerleden in het algemeen neem ik aan en niet zozeer over de Europaspecialisten etcetera?

R: Europaspecialisten weten het wel, maar die krijgen blijkbaar weinig poot aan de grond in hun fractie.

I: Heb je enig idee hoe dat komt?

R: Zelden, ga maar eens naar een grote fractie toe, zitten daar dertig man, of veertig man, fractievergadering op dinsdag en driekwart zit te bellen of te smsen. Men let alleen maar op op zijn eigen onderwerp. Zo gaat dat dus, je hoeft daar niet zoveel over...hooggespannen verwachtingen over te hebben...Ik dacht ook in het begin toen ik kwam van goh die fractievergadering daar wordt echt gewoon gediscussieerd, nee, nee totaal niet.

I: Ja..dat heb ik inderdaad ook al van een aantal van u collega's vernomen.

R: Het is slecht, gewoon echt slecht die kennis van politici. Naja..het valt me op en er wordt dan vaak gezegd dat de media zo weinig aandacht aan Europa besteden, maar ik vind het echt onzin, er wordt heel veel aandacht aan besteed: op de economiepagina's, op de binnenlandpagina's, op de buitenlandpagina's, het barst van de EU berichtgeving. Men vindt het niet interessant.

I: En met 'men' bedoel je dan het publiek of de Tweede Kamer?

R: De Tweede Kamer. Het publiek ook vaak hoor trouwens dat is ook..de lezers vinden de EU ook niet echt interessant. Dat is natuurlijk..In de Tweede Kamer gaat het over minder belangrijke dingen, het voordeel is dat iedereen de poppetjes kent. Timmermans, Verhagen, Balkenende, weet ik veel...Hoeveel mensen kennen er meer dan één Eurocommissaris?

I: Ja precies. Ik denk dat de meesten niet verder komen dan Kroes.

R: Als ze die al kennen...en die anderen daar heeft men geen idee van..Mendelsen, Gibriano ehh ehh...nee dat zegt ze helemaal niets...

I: Al zijn die Eurocommissaris voor het publiek op de een of andere manier ook wel stukken minder zichtbaar.

R: Natuurlijk. Daarom..en het is het geluk, het voordeel van voor Haagse journalisten, voor Haagse politieke journalisten, is dat je kan een een onderwerp, een geschil, kun je ook aan poppetjes ophangen. Dat maakt het voor de lezer spannender. Bos versus Balkenende, maar wat moet jij met Fratini versus Kroes? Hoe?! Fra wie, wat?! Is het een circus? Nee het is geen circus. Het is een Commissaris van justitie waar het over gaat en dat is natuurlijk het punt en dat maakt het natuurlijk ook, ook wel dat vaak de lezer ook veel minder getriggerd is om dat soort dingen door te nemen.

I Ja. We hadden het net over de kennis van politici over de EU, maar wat vind je van de kennis van andere parlementaire journalisten over de EU?

R: Die is ook niet echt groot.

I: Zou je daar misschien nog wat meer over kunnen vertellen?

R: Nou ja..ik merk wel dat..het is gewoon waar..Theo Koelé, mijn collega, en ik wij hebben alle twee in Brussel gezeten. Dus bij ons zit zeg maar tien jaar Europese kennis, maar de meeste van mijn collega's die hebben dat niet dus die weten ook...nou ze weten nu wel denk ik, dankzij het zegenrijke missiewerk van Theo en mij, weten ze nu wel zo langzamerhand het verschil tussen de Europese Commissie, het Europees Parlement, de Europese raden van ministers en de Europese Raad, hè, de EU toppen, nou niet allemaal, maar een deel weet nu

wel ongeveer dat dat niet allemaal hetzelfde is, maar als je dan vraagt en welke rol heeft, hebben die spelers...dat weten ze dan niet.

I: Tegen wat voor soort problemen loop je op bij de berichtgeving over onderwerpen waar de EU meespeelt?

R: Ehm...vanuit Den Haag? Je vraagt me dit als Haags verslaggever?

I: Ja.

R: Ehh...eigenlijk moet ik eerlijk zeggen valt dat vanuit hier wel mee. Dat komt omdat wij eigenlijk ook alleen maar schrijven op momenten dat het echt spannend wordt. Ehh...de ..en dat komt en dat komt ook omdat de Volkskrant op zich wel geïnteresseerd is in politieke verslaggeving en dat geldt voor andere kranten ook niet altijd. Ik bedoel wij zijn echt altijd er mee bezig, dus ik, wij spreken...Geef eens een mooi voorbeeld, 9 mei, is de Dag van Europa, heb ik bewust, dacht ik wat is het onderwerp van dat nu speelt, het Europees Verdrag, dus de Grondwet, dacht ik van nou ik moet iets gaan doen voor die dag met een verhaal daarover dus dan heb ik bewust zitten van kijken van nou..weet je wel..dus ik heb een verhaal gemaakt, een voorpaginastuk, een stuk op de twee, dat dan zeg maar als thema had dat in feite dat wat het Nederlandse kabinet nu aan het doen is is het motorblok van de oude Grondwet gewoon overeind te houden. Dat plan ik en dat wordt ook absoluut ook direct overgenomen dat idee. Zeer veel lof daarvoor weet je wel, goed idee, goed uitgewerkt, goed geschreven.

I: Ja. Zelfs Syp Wynia had het erover, heeft mij erover vertelt toen ik hem interviewde, dat hij dit het enige artikel van betekenis vond van de afgelopen periode.

R: Ja weet je, dat zijn dingen dus die ik bij mijn krant kan doen dus dat stellen ze zeer op prijs. Ik heb hier niet zoveel problemen. Wat je wel af en toe merkt is dat alle, alle...Ja de kleinere dingen hebben we zoiets van ja goh moeten we dat nou wel gewoon allemaal hebben, daar heb je weer zo'n debat over...weet je..Ik hoef ook niet aan te komen ...Ehh..neem bijvoorbeeld..Er zijn bijvoorbeeld,voorafgaand aan ieder overleg over Europa met de raad van de ministers van Financiën, de ECOFIN, is er altijd een week daarvoor een algemeen overleg in de Tweede Kamer, over de agenda, wat komt er aan enzo. Daar hoef ik niet over te schrijven, dat krijg ik niet in de krant. Dat dat vindt men echt te klein en ik moet ook eerlijk zeggen terecht. Over het algemeen moet ik echt zeggen dat bij de Volkskrant als Theo en ik iets aandragen van dat vinden we belangrijk, nou prima.

I: Aandragen aan de hoofdredactie?

R: Ja..niet de hoofdredactie, maar je meldt het aan bij degene, de coördinator die dan zeg maar dienst heeft. Er zit altijd één iemand uit de hoofdredactie zit er bij, bij die vergaderingen.

I: Je mag vrijwel alle onderwerpen en invalshoeken die je zelf aandraagt, kun je ook gewoon doen?

R: Alles wat interessant is, daar zijn ze blij mee ja.

I: En wanneer is iets interessant dan?

R: Dat is politiek gevoel...Nou ja niet alleen politiek gevoel. Kijk ehh..nu is het gewoon het Europees Verdrag interessant, dus alle bewegingen daarop moet je gewoon, moet je op gespits zijn. In de aanloop naar de top ehh volgende maand in Brussel op 21 juni en zal ook nog wel 22 en 23 ook nog wel worden, zal wel een paar dagen worden, ehh..daar moet toch zeg maar redelijk scherp worden neergezet hoe we verder gaan met die Grondwet. Dus dan zal ook blijken hoe Nederland, zeg maar zijn gelobby, of dat effect heeft gehad ja of niet. Dus alles wat, en dat vinden wij in Nederland heel belangrijk, dus alles daarover is interessant. Wat ook interessant is, is, zijn bijvoorbeeld geschillen tussen de partijen in Nederland. Het kabinet met twee partijen ehh..twee van de drie die erg voor die Grondwet waren, je zit met een premier die zijn handtekening onder die Grondwet heeft gezet, een staatssecretaris die die Grondwet mede heeft geschreven in de conventie en de partij de Christenunie die gewoon tegen is. Dus dat is ook interessant om dat spel te zien en je zit met de minister van Onderwijs die zich altijd in mijn eigen krant zeer fel, zich zeer scherp tegen die Grondwet heeft uitgelaten, toen nog als columnist dus dat dat is ook interessant.

I: Dus dan hebben we conflict en spanning, zijn er nog andere nieuwscriteria voor nieuws over Europa?

R: Ja, raakt het de burger, absoluut. Hoeveel kost het, ook heel belangrijk. Ehh...politieke spanning, politieke gevoeligheid...ja dat dat zijn de voornaamste dingen. Ja is toch een beetje weet je wel bij wijze van spreken als de EU zou besluiten we gaan veel meer gezamenlijk en onze veto's opgegeven, als dat zo, dat is interessant omdat dat iets wegneemt zeg maar van de nationale soevereiniteit, dat is interessant ja omdat je weet dat dat politiek gezien heel gevoelig ligt, omdat er een aantal partijen in het parlement zijn die dat echt verafschuwen, dus daar zit hem in: is het politiek gevoelig en is het inhoudelijk interessant. En de mix is helemaal geweldig.

I: Ja. Heb je het idee dat politici de EU gebruiken?

R: Ze gebruiken de EU, dat een oud verhaal, maar het is ook waar, dat heb je zeer zeker kunnen zien in de aanvoering naar de Euro, landen die mee wilden doen met de Euro moesten hun overheidsfinanciën op orde hebben en wat werd er dan gezegd? We moeten bezuinigen vanwege Brussel. Dat is nonsens, wij wilden zelf met de Euro meedoen, maar het is is...Zondebok, Brussel is vaak de zondebok. We moeten nu maatregelen gaan nemen voor een schoner milieu, ja dat, omdat we in Europees verband hebben afgesproken dat de CO2 uitstoot omlaag gaat. Nee, we hebben daar aan tafel gezeten, we hebben daarmee ingestemd en daarom moeten we het doen. Ehh..Men loopt te piepen dat vissers minder mogen vangen. Nee, we hebben daar aan tafel gezeten bij die landbouwraad en we hebben daarmee ingestemd, daarom doen we het. Op die manier zie je wel dat men vaak wegduikt. Politici gebruiken Europa maar al te vaak om vervelende dingen aan op te hangen en andersom de goede dingen worden ook wel eens gepresenteerd als zijnde, alsof ze dat in Brussel voor de poorten van de hel hebben weggesleept, terwijl dat gewoon onzin is.

I: Maar heb je wel het idee dat parlementaire journalisten vervolgens ook meteen in de gaten hebben dat politici dat doen?

R: Ja..ja..hoewel, het zou misschien af en toe iets iets explicieter mogen worden ehh gemeld. Maar het is ook weer een probleem je schrijft een bericht in een beperkte ruimte en dan denk je toch vaak van laat ik me maar richten op de inhoud. Dit is het besluit geweest, of dit is er gebeurd, in plaats van dat we nog een keertje gaan opschrijven van ja Nederland liep wel te

piepen en te kreunen, maar enzovoorts...Ja ook omdat het ook al vaak twee jaar eerder is gebeurd, dat men op Brussels niveau daarmee heeft ingestemd. Zo gaan al die dingen, de Euro ook, in '91 heeft men toch ook, nou al veel eerder al, maar in '91 in feite in het Verdrag van Maastricht, heeft men de eerste aanzet gegeven tot de EMU, de voorloper, de Monetaire Unie en zo gaat het gewoon heel geleidelijk. En Nederland heeft iedere keer erbij gezeten en heeft iedere keer ja gezegd en toch zag je pas ergens in 2001, dus een jaar voor de invoering van de Euro, dat ook opeens de gemiddelde burger opeens pas doorkreeg van hee we krijgen een nieuwe munt. Ja..dat soort dingen heb je, daar kun je niks aan doen ehh..dat is dus ook het probleem voor Brusselse correspondenten, even een zijspoor hoor, wat is de goede timing om een stuk te maken? Dat is altijd, altijd moeilijk omdat je weet, wat ik net zei, dat je gemiddeld in Brussel anderhalf of twee jaar voorloopt, blijft het ook voor de lezer weer vaak nog heel erg abstract. Die leest nu...noem eens wat op..nou REACH, dat is een mooi voorbeeld.Dat zegt je waarschijnlijk geen bal, REACH, maar dat is een wetsvoorstel, een directive van de Europese Commissie, twee jaar geleden ingediend, vorig jaar december pas door het Europees Parlement aangenomen. Gaat over het gebruik van chemicaliën in in goederen. In jouw shirtje zitten bijvoorbeeld vlamvertragers, dat is natuurlijk goed, want anders zou jij bij een romantisch diner met iemand bij een kaars zou jij heel erge brandwonden krijgen, daar zitten vlamvertragers in. Punt is alleen, dat zijn bromiden en die hebben ook nog een aantal andere effecten. Zo zitten er in heel veel spullen die wij gebruiken: je pen, je boeken ehh..in dingen, weet ik veel, zitten allemaal chemicaliën die ehh..Tot nu toe waren er geen regels voor, dat is eindelijk aangekaart, daar komen nu, zij het op bescheiden schaal, dat is een compromis, worden daar grenzen aan gesteld. Dat heeft nu dus nog ongeveer een jaar of twee de tijd voordat het in nationale wetgeving wordt omgezet. Pas dan wordt het voor die burger ook interessant want pas dan krijgt hij ineens te maken met die sticker op zijn bloesje van hee dit bloesje bevat rommel waarvan je, waarvan je je pukkeltsjes van krijgt, verzin maar wat. Pas dan worden op een gegeven moment dingen duidelijk. Dat is een zijpad, maar het is het probleem waar je altijd mee zit als je vanuit Brussel schrijft

I: En heb jij dan de ruimte om daar over te schrijven?

R: Nou..ja in principe wel. Wij schrijven dan over het nationale debat. Ik doe dan, mijn collega bijvoorbeeld die economische zaken doet dat en die beschrijft dan het debat in de Kamer over hoe we die Europese regelgeving gaan omzetten in Nederlandse wetten en dan zie je vaak dat de Tweede Kamer opeens wakker wordt. Hmmm dat hadden we niet zo bedoeld...Nee ja je bent, ben je twee jaar te laat.

I: Is dat een voorbeeld van hoe je als journalist iets op de politieke agenda kunt krijgen?

R: Nou ja..dat is het verhaal wat ik net zei. Soms zou ik willen dat we meer samenwerken met Brussel want je zou het dus inderdaad veel eerder op de agenda kunnen zetten en dan merk je ook dat de urgentie bij politici is er niet. Ook die worden pas echt na twee jaar op het moment dat het ministerie zeg maar de uitwerking van die regelgeving daar naar toestuurt, dan gaan die politici pas eens een keertje de stukken lezen en nadenken.

I: Aha. Heb je over het algemeen het idee dat journalisten te veel de politiek volgen en afwachten wat politici doen in plaats van iets zelf op de agenda te zetten?

R: Ja...dat geldt niet zo heel heel specifiek voor Europese onderwerpen. Ik denk zelfs dat het iets minder is voor Europese onderwerpen omdat de EU, Europese onderwerpen, omdat die Kamer daar veel minder mee bezig is, heb je daar eigenlijk veel meer vrijheid als journalist.

Ik vind dat dat achter elkaar aanlopen, zeg maar, dat kluitjesvoetbal, vindt ik veel meer bij nationale onderwerpen. Het maakt niet uit wat, de grote donorshow tot en met weet ik veel, daar zie je veel meer dat iedereen..Je kent de term kluitjesvoetbal? Pupillenvoetbal?

I: Ja.

R: Iedereen volgt hetzelfde onderwerp terwijl..Ik heb dat verhaal voor 9 mei toen in alle rust kunnen voorbereiden. Niemand die dat, die dat ook heeft gedaan. Dat kan ik met een heleboel nationale onderwerpen me die vrijheid echt niet veroorloven om me daar, zeg maar toch even met een paar mensen over te spreken, ik heb al die teksten gelezen, dat kost je toch zeg maar, ja weet ik veel, een dag of twee dagen om dat te doen. Dat ehh..die tijd is je meestal niet gegund als het gaat om een nationaal onderwerp.

I: Is het zo dat wat betreft nationale onderwerpen journalisten zich heel erg op elkaar oriënteren en op Europees gebied toch wat minder?

R: Ja, daar heb je meer vrijheid. Ik zou nu zo bij wijze van spreke met allerlei Europese onderwerpen aan de slag kunnen als ik dat zou willen, zonder dat ik nou echt de hete adem van mijn collega's van NRC of Trouw, of wat dan ook in mijn nek voel.

I: Of van de redactie...

R: Of van de redactie ja. Totaal niet zelfs.

I: En als je een artikel schrijft over iets waarbij Europa mee speelt op de achtergrond, krijg je dan gemakkelijk medewerking van politici hier in Den Haag?

R: Ja, van de Europawoordvoerders zeker omdat voor hun ook, zij werken wel, van de ene kant vinden ze dat een enorm belangrijke portefeuille hebben omdat ze Europese Zaken hebben en dat is ook waar, aan de andere kant merk je toch ook dat zij zich wel een beetje, zij moeten ook knokken in hun fractie voor die aandacht. Degene die bij wijze van spreke Financiën doet in de fractie, of Sociale Zaken doet, of Onderwijs doet, die hebben toch vaak, omdat ze meer in de berichtgeving, in de media zijn meer ehh status dan de meneer of mevrouw die Europese Zaken doet. En status hangt erg samen met coverage, met hoe bekend ben je, hoe vaak is je stem, je hoofd op de radio of op de tv en in de krant en dan zie je wel dat als je ze benadert ze zijn altijd zeer toegankelijk ehh..Ik vind het altijd wel leuk, zeker als je ook, bij mij, mij weten ze dat ik ook echt, dat ik ook, dan in Europa dat ik daar ook echt geïnteresseerd in ben, dat ik daar ook wel wat vanaf weet omdat ik daar gezeten heb dus dat vinden ze alleen maar leuk. Eindelijk eens iemand die ook begrijpt wat, wat er aan de hand is (lacht). Dat is toch een soort verwant zo weet je wel eindelijk ook eens iemand die van vissen houdt! Zo'n gevoel.

I: Maar je spreekt dan vooral Europawoordvoerders en niet zozeer andere Kamerleden?

R: Nee. Ministers wel, Timmermans, Verhagen absoluut, daar spreken we er natuurlijk vaak mee over. De premier, ja als ik hem interview of ook gewoon tijdens ehh de vrijdagse persconferentie, ja zeer zeker. Ehh..

I: En spreek je ook nog mensen buiten politiek Den Haag?

R: Ikzelf niet zoveel moet ik eerlijk zeggen. Soms als iemand van, weet ik veel, Clingendael ofzo of iets in die richting, of als Europees Commissarissen hier komen, dat die dingen doen ik wel, maar zeg maar het ehh..experts zeg maar buiten Den Haag doen wij niet zoveel moet ik eerlijk zeggen. In Brussel wel, mijn collega's die zitten wel vaak bij allerlei denktanks en weet ik veel experts, dat doen ze wel allemaal, maar wij doen het hier niet zoveel.

I: Waarom niet?

R: Dat is een goede vraag. Ik denk dat het gewoon te maken heeft met dat wij toch politiek verslaggever zijn en dat, dat is je focus. Dus gewoon ja...economie doet dat wel. De economieredactie zit bijvoorbeeld wel te kijken naar de uitwerking, ik verzin maar wat, en richtlijnen over reserveonderdelen voor auto's, die gaan dan wel bellen met de Kwikfits en hoe ze ook heten mogen van goh hoe vinden jullie dat nou. Op die manier wordt dat wel uitgewerkt, maar..nee ik, ik...Als ik afgelopen jaar twee keer met iemand gebeld heb, zo'n Clingendael of wat dan ook, om eens bij te praten dan ehh..heb je het wel gehad. Ik volg het wel, wat ik wel doe is het, omdat ik daar heb gezeten ken ik nog wel redelijk wat mensen in Brussel, dus daar praat ik wel regelmatig mee. Met Europarlementariërs, met mensen uit de Commissie, maar dat is meer ook een kwestie van persoonlijke contacten die ik ehh nog heb.

R: We hadden het er net over dat de EU zeg maar een bepaalde status heeft in de politiek, geldt dat ook voor de journalistiek? Dat als je Europa, als je dat in je portefeuille hebt als parlementair journalist, dat je minder aanzien hebt binnen je beroepsgroep?

I: Dat zou je niet aan mij moeten vragen want dat valt mij eigenlijk niet zo op. Ik heb het idee van niet. Om eerlijk te zeggen ik merk het in ieder geval niet. Ik merk wel dat men blij is dat ik het doe en dat Theo het doet, omdat men, ik merk echt mijn collega's vinden het gewoon moeilijk, ze vinden het abstract, vinden het moeilijk grijpbaar en ...dat is natuurlijk, voor een deel is dat natuurlijk ook zo. Dat is natuurlijk die jargon die daar gebruikt wordt in Europa, ik bedoel je moet daar toch een tijdje zitten. Toen ik daarheen ging, ik denk het kostte me echt wel een jaar voordat ik, voordat ik alle, al die onderwerpen een beetje begreep en je zit met zijn tweeën daar en je moet alle onderwerpen doen, de EU, de NAVO en België, dat is natuurlijk een enorm pakket...en daarna kost het je ook nog eens ontzettend veel tijd om alle juiste contacten te hebben, dat mensen jou ook kennen zeg maar. Dus ik merk mijn collega's vinden dat heel prettig dat ik dat doe. Minder status, ik denk het niet, maar dat zou je eigenlijk aan mijn collega's moeten vragen die de EU niet doen, want die zouden dat beter weten. Ze doen het niet omdat ze het niet kennen, Europa, het is een soort huiver. Help! Ehh..wat moet ik daar mee? Kijk zo'n Grondwet, de Europese Grondwet, er zijn maar weinig mensen die echt zich verdiept hebben in wat er nou in die Grondwet staat, dat is echt waar hoor, er zijn maar heel weinigen die dat boekje..

I: Heb je het dan nog over je collega's of over het publiek in het algemeen?

R: Ook mijn collega's. Als ik eerlijk ben, ik denk dat Theo en ik zijn absoluut de enigen die wat zo ongeveer die Grondwet in handen hebben gehad en ik heb ook nog wel gelezen. Niet van A tot Z, maar toch wel de belangrijkste delen.

I: Nou..was toch wel een heel dik boek. Ik heb hem wel ooit gratis meegenomen ergens, maar ben er ook nooit aan toe gekomen verder dan bladzijde 2 te komen. Het is er niet van gekomen.

R: Ja je moet ook, eigenlijk moet je alleen maar letten op deel 1, als ik eerlijk ben, daar gaat het om, de rest kun je eigenlijk weggooien. Maar ehh..het komt ook omdat die Grondwet eigenlijk gewoon in blabla-taal is opgeschreven. Dat geldt voor onze nationale grondwet trouwens ook hoor.

I: Dat zowel je collega's als het publiek weinig weet over de EU, is dat ook een beperking bij het schrijven van artikelen?

R: Ja..als je, je moet, je mag geen voorkennis veronderstellen, dus je moet het wel, terecht hoor, alles weer vanaf het begin af aan uitleggen. Europese Commissie komma het dagelijkse bestuur van de EU komma...dat weten gewoon de mensen helemaal niet, ze weten..dat is gewoon ja..zo lopen die dingen. Ik probeer het natuurlijk wel zo diep mogelijk uit te leggen en dat gaat ook niet altijd. Een krant is altijd kiezen, dat wil zeggen er is altijd meer aanbod dan dat er plek is dus ja je moet altijd gewoon ehh schrappen, je moet focussen, wat wel..ja ik heb drie leuke eenheden informatie, maar ik heb maar plaats voor één.

I: En wat bepaalt dan wat je wel kiest en wat je niet kiest?

R: Dat bepaal je zelf en dat is weer dat gevoel van wat urgent is, wat politiek spannend is, wat inhoudelijk..enzovoorts. Dat zijn gewoon dezelfde criteria.

I: Ja, dat is waar. Ja, heb je het idee dat men wel, dat media de EU wel echt iets belangrijks vinden of dat het echt iets is waarmee resttijd opgevuld wordt?

R: Ehh..toen ik bij de regionale kranten werkte, dus hier bij de GPD. Je kent de GPD?

I: Ja.

R: Ok, prima ehhh..daar moet ik eerlijk zeggen dat men vooral geïnteresseerd was in praktische berichten vooral besluiten, wat betekent het nu voor jou en mij en minder in de politieke analyses over Europa. Bij de Volkskrant is dat anders, daar heeft men ook wel veel aandacht voor het politieke spel in Europa en ehh..maar ik, dat komt bij ons omdat bijvoorbeeld één van de adjuncts, die over Den Haag gaat, vindt Europa heel belangrijk, dat helpt enorm. Zo'n enorme zeg maar hefboom binnen die overleggen om Europees nieuws erin te krijgen. Dus ik moet, moet, ja dat geldt ook wel over het algemeen, ik zie het ook bij NRC en bij Trouw, die drie kranten, Volkskrant, NRC en Trouw, zie ik toch, ik vind dat daar veel aandacht is voor Europese Zaken. De Telegraaf minder, maar die krant is ook sowieso is ook anders opgebouwd. Die zitten sowieso ook meer op alleen het nieuws en hebben überhaupt weinig achtergrond, bijna nooit als ik eerlijk ben, dat is natuurlijk hun keuze, hun focus is natuurlijk gewoon echt nieuws, maar die andere drie kranten, ja absoluut, ik vind dat wel, die mogen niet klagen daarover. Ja ik denk dat dat wel verandert is. Het enige waar ik het wel zie, en dat heb ik ook opgeschreven hier nog, is bij de tv. Bij het NOS en RTL daar zie ik wel, ik vind dat daar Europa wel erg stiefzusterlijk... stiefzusterlijk? Stiefzusterlijk, hoe heet dat ook alweer? Stiefmoederlijk is bedeed ehh..Je ziet weinig ja ja wat heeft het NOS aan Europese items? Één per week gemiddeld ofzoiets? Want ik ken die jongen die daar zit, Paul Snijder, die ken ik daar en die was daar ook altijd zeer gefrustreerd over, die mocht gewoon niet meer maken en bij RTL merk je dat ook. Bij RTL heeft niet eens een eigen man of vrouw in Brussel. Ze doen het vanaf hier, Jos Heijmans doet dat zelfs en ik denk dat Jos ook wel zal zeggen van weet je hun aandacht voor Brussel is is heel klein. En er zit nu iemand trouwens in Brussel bij het NOS, Gertjan Dennekam, die is voor de radio werkt die, die vind ik, die dat

wel goed doet. Maar ja bij de NOS is het gewoon echt knokken. Daar is ook al heel lang gezeik hoor over. Ik weet wel vanuit het Europees Parlement toen ik daar zat hebben zelfs mensen als Max van der Berg nog geprobeerd van weet je het NOS heeft in haar statuut staan zeg maar en daarom krijgen ze ook een hoop geld, gewoon dat ze aandacht moeten besteden aan politieke in brede zin ofzoiets. Nou daar vinden zij hoort Brussel ook bij en ja..Toen ik daar zat in Brussel, kan ik mij herinneren, is gegeven moment Kees Boonman, die werkte daar toen nog, die is later naar Netwerk ofzo of iets van dien aard gegaan, Kees Boonman heeft toen op een gegeven moment besloten, met de NOS, van ok, we gaan nu eens een keer iedere maand als het Europees Parlement in Straatsburg zit gaan wij ook naar Straatsburg. Beetje vreemde keuze, want ze zitten drie weken per maand zitten ze in Brussel, dus waarom ga je daar niet heen? Maar goed, dat hebben ze zeg maar een aantal maanden gedaan en er kwamen altijd itemtjes uit zeg maar. Als je daar toch bent met een cameraploeg dan komen daar altijd items uit. Op een gegeven moment ging Kees weg en toen hield het initiatief ook weer op en daarmee zag je ook wel van dat is bij Brussel, of sorry bij de NOS, is Brussel wel een soort blinde plek, daar hebben ze niet veel mee.

I: Ok.. ja ik ga daar nog iemand spreken dus dan zal ik dat wel merken denk ik.

R: Ja vraag het ze maar, echt hoor.

I: Heb je misschien nog andere punten op je lijstje staan?

R: Ja..(kijkt even op lijstje) de kloof, help me herinneren dat ik daar even iets over zeg, dat staat in je briefje namelijk ook en o ja één ding dat ik wil zeggen nog, dat vond ik wel een mooi voorbeeld ehh..hoe je ziet dat een Europees item toch, ook in de Nederlandse kranten, heel belangrijk kan worden, was natuurlijk toch in 2005 tijdens het referendum. Toen was er heel veel, dus voor het referendum over de Grondwet, heel veel berichtgeving geweest en dat kwam, daar zit dus volgens mij dus altijd het punt, Europees nieuws wordt interessant nieuws op het moment dat het gepolitiseerd wordt. Politici moeten hier Europese onderwerpen politiseren, moeten gewoon stelling nemen en ze moeten ook elkaar daarop, zoals ze bij nationale onderwerpen bij elkaar ook doen, partijen nemen ook stelling in. Het kabinet komt met een voorstel, nieuwe oordopjes en de partijen nemen daar een positie in en gaan dan in gevecht met elkaar. Dat is politiseren, je moet het politiek maken zeg maar, dus je moet niet lopen wauwelen over het gebruik van chemicaliën. Nee, je moet er een politiek onderwerp van maken. Je moet de politieke tegenstellingen zichtbaar maken, dan vinden de mensen het ook veel leuker.

I: Zodat het concreter wordt...

R: Het wordt concreter en het wordt ook scherper, de verschillen, want anders ja..En dat gebeurde dus met die Grondwet. Sterker nog bij die Grondwet ging het eigenlijk zo ver dat eigenlijk bijna niemand het nog meer over de inhoud had, het was alleen nog maar gepolitiseerd. Grofweg het was superstaat of geen superstaat. Dat is politiseren, weet je wel, je trekt de essentie van een onderwerp trek je eruit, van een debat, en daar maak je een politiek geschil van, een politiek gevecht van, dat is politiseren, en dan vinden mensen het opeens wel leuk.

I: Maar op die manier beïnvloeden politici misschien wel weer het politieke klimaat op een negatieve manier..

R: Er wordt in ieder geval wordt er over gesproken en dat gebeurde namelijk heel vaak niet. Er wordt bijna nooit wordt er serieus over politieke onderwerpen gesproken, men is het altijd ongeveer wel eens en nu heb je twee, ja één, twee partijen, de SP en de PVV van Wilders, dat zijn duidelijk, met name die laatste, is duidelijk een anti-Europese partij. Wilders wil gewoon uit, na ja hij zegt het wel niet, maar in feite wil hij gewoon uit de EU ehh..dat maakt dus de zaak interessant. Op het moment dat er één zo'n iemand in het parlement zit die gaat lopen fokken, die gaat onzin al die dingen, zijn de anderen gedwongen standpunt in te nemen en dan wordt het levendig en wordt het ook duidelijk voor de lezer, kijker, waar zitten nou de verschillen en waarom is die ene partij nou voor en zijn die andere tegen of andersom. Dat gebeurde met de campagne over de Grondwet gebeurde dat op een prachtige manier. We hebben een prachtige campagne gehad die geweldig werd gevoerd door het nee-kamp en die totaal werd verkloot door het ja-kamp, echt het was smullen voor ons als journalisten. Ik heb me echt slap gelachen vaak. Heerlijk, heerlijk, heerlijk. Daar zijn heel veel stukken over geschreven en dan zie je ook op een gegeven moment dat ook langzaam maar zeker mensen ook, ik geloof de opkomst bij het referendum was iets van 65 procent ofzo, dat is ongeveer twee keer de opkomst voor het Europees Parlement. Dat geeft aan dat mensen dus best wel geïnteresseerd zijn in Europa, als het maar spannend is.

I: Ja.

R: Dat is één ding dat ik echt heel belangrijk vindt, maar dat is één ding, dan kom ik bij het tweede punt: een kloof. Ik denk dus dat die kloof, ja er is altijd een kloof tussen de burger en de politiek, die heb je op nationaal niveau. Ik bedoel, heel veel Nederlanders zijn absoluut niet geïnteresseerd in politiek, vinden het saai en gewauwel en het zijn zakkenvullers en geouwehoer. Ik kan me niet herinneren dat dat vroeger anders was. Die kloof zie je natuurlijk nog iets meer als het gaat om Brussel, omdat de afstand letterlijk en figuurlijk groter is. Nog groter is de kloof bijvoorbeeld tussen de VN en de burger, daar hebben we helemaal geen idee van wat er gebeurt. Vinden we ook helemaal niet erg en bemoeien we ons niet mee, maar daar zitten we ook in, betalen we ook aan mee, daar beslissen we ook in mee. En dat het is vreemde en daar stoort niemand zich aan. Nationaal, ja is die kloof er ook, ik weet helemaal niet of er wel zo'n kloof is. Althans, hij zal er wel zijn, maar hij is niet groter volgens mij dan tien jaar geleden. Sterker nog bij Europa zie je weer juist dat de laatste tien jaar, als er weer iets gebeurd is, dat mensen veel geïnteresseerder zijn geraakt in Europa. Eindelijk, en dat komt ook door zo'n debat over die Grondwet, dat heeft enorm veel goed gedaan. Het werd natuurlijk een nee en dat vond iedereen hier heel erg. Ik heb zoiets van tel je zegeningen, je hebt vier maanden lang heb je het nieuws gedomineerd met je onderwerp en reken maar dat men bij dat ehh bij de onderhandelingen over het nieuwe verdrag dat weer iedereen daar zeer in geïnteresseerd is. Wij schrijven er ook veel over.

I: Waarom denk je dat men zich er dan wel aan stoort dat er een kloof tussen de EU en de burger zou zijn en dat men zich er niet aan stoort dat er sowieso een kloof is tussen Den Haag of tussen de UN en de burger?

R: Ja maar wie klaagt daar dan over? Het valt mij op uit al die onderzoeken dat burgers vaak klagen dat ze te weinig informatie hebben over Europa. Ik vind totale gemakzucht. Iedere krant, als men een krant leest, daar staat echt bijna dagelijks dingen over Europa in, dus het is echt hoor, het is alleen je leest het misschien niet. Ok, ik lees nooit sport, want ik vind dat enorm saai, maar ik ga niet zitten klagen dat ik niets over sport lees, nee, er zit een speciaal katern iedere dag zelfs bij mijn krant, maar het interesseert me geen bal. Ja ik vind het erg gemakkelijk om te roepen ik lees te weinig. Om eerlijk te zeggen, doe eens een keer je best!

Je kan echt enorm veel in kranten, één ding nogmaals: ik denk het NOS en RTL, dat zijn belangrijke informatiebronnen, ja daar vind ik het wel terecht, ik vind dat daar echt te weinig aandacht is voor Europese Zaken ja en als het is, is ook nog vind ik vaak wel op een beetje echt zo'n klassieke manier. Er is een top en dan zie je Paul Snijder of Jos Heijmans met op de achtergrond het gebouw waar die ministers of Heads of States komen en die vlaggen en dan zie je zo'n stelling, punt. Nou dat is nou niet zeg maar de meest aantrekkelijke vorm van televisiejournalistiek. Of je ziet nog een auto aankomen..dat soort beelden is bijna standaard, dat is natuurlijk wel erg saai.

I: Dan zit daar misschien een taak voor hen inderdaad.

R: Ja ik denk dat je daar meer mee kan doen. Ik bedoel het is moeilijk maar ik denk dat je ook zelfs over een onderwerp als het Europees verdrag kun je gewoon meer doen. Je kan zichtbaar maken op welke terreinen men veto's opgeeft maar niet dat plaatjes maken. Neem Nelie Kroes die uit de Commissie wordt geflikkerd want we krijgen een kleinere Commissie. Maak het zichtbaarder. Wat betekent het en leg ook uit waarom het gebeurt. Je kan met 27 mensen, ik weet niet of je het wel eens geprobeerd hebt, dat is heel moeilijk vergaderen met 27. Ik vind als wij met zijn negenen moeten vergaderen vind ik al een ramp. Moet je je bedenken dan drie keer zoveel en dan nog eens een tweede ring met een stuk of zestig zeventig man ambtenaren er om heen. Je zit gewoon in een zaal met honderd man! Dat is een Europese Raad en daar zit ook de helft zit te smsen, als ze al komen. Dus dat moet ook echt anders.(lacht)

I: (lacht) Ja..Heb je nog meer dingen op je lijstje staan?

R: Ehh...nee dit waren wel de belangrijkste dingen. Ik zal je niet verder vermoeien met mijn gezeur. Nee dit waren wel, dit zijn wel de belangrijkste dingen.

I: Dat valt reuze mee hoor. Hartstikke bedankt voor dit gesprek.

Transcript interview 8 met Ron Korver, de Telegraaf
6 juni 2007 om 13.30 te Den Haag

I: Kunt u misschien iets vertellen over uw professionele achtergrond, over wat u allemaal gedaan heeft dusver?

R: Ja ik ben bestuurskundige, in Twente gestudeerd, ben een tijdje ambtenaar geweest bij Economische Zaken, daarna vijf jaar voor de Europese Commissie gewerkt in ehh Boedapest. In '93, toen nadat in Kopenhagen eind '92 het besluit eigenlijk viel dat Hongarije klaar was toen heb ik dus een sabbatical genomen, toen heb ik die PDOJ gedaan in Rotterdam, waarvan drie maanden stage bij de nieuwsdienst van de Telegraaf en toen kon ik hier daarna meteen correspondent worden dus ik ehh ik ehh doe hier de portefeuille buitenland ehh defensie, Europa en ontwikkelingssamenwerking, plus natuurlijk de algemene politiek.

I: Wacht even, je ging meteen de parlementaire journalistiek doen bij de Telegraaf na je stage?

R: Ja, maar goed toen was ik 34 hè dus het is ehh. ja.

I: Je zegt dat je voor de Europese Commissie hebt gewerkt, kun je misschien iets vertellen over je werkzaamheden daar?

R: Ik zat op de delegatie in in Boedapest dus ehh en ehh daar was ik verantwoordelijk, verantwoordelijk ehh voor, had ik zeg maar bemoeienis met een aantal, met een aantal van ehh de portefeuilles van onderhandelingen, hoe met Oost-Europa onderhandelt werd, dus ik deed daar de interne markt portefeuille. Ik deed daar ehh de sociale integratie portefeuille, dus dat ging met name om minderheden ehh, de integratie van de zigeuners, de Roma minderheid ehh in het land. Ik moest ehh de sociale dialoog tussen vakbonden, werkgevers en ehh de overheid daar op gang brengen. Na ja goed, ik had een aantal dingen. Ik deed ook het Erasmusprogramma introduceren daar. Wat we, want we gingen natuurlijk over het pre-aksessie-geld, het varengeld was dat, zo heette dat destijds. Nou dan moesten wij al allemaal, dat moesten wij allemaal managen ehh..Je moest positionpapers schrijven voor de onderhandelingen af en toe. Je moest heel representatie doen, want dat leeft daar enorm Europa. Voor die Hongaren was dat echt ehh nou ja, dat is gewoon historisch. Ja dat betekent zoveel voor die mensen. Elk weekend was wel ergens een Europadag, of een forum waar we moesten aanschuiven.

I: Populair in Hongarije dus?

R: Ja enorm, ja want die, ik bedoel Hongarije is natuurlijk aardig in de steek gelaten in '56, toen ze in opstand kwamen en dachten dat ze steun kregen en die steun kwam niet en dat is nog steeds een litteken voor heel veel mensen en ehh ze maakten natuurlijk deel uit van de dubbelmonarchie destijds en voelden zich, voelden zich echt..Ik bedoel ze hebben meegevochten tegen Napoleon ehh...Ze voelden zich heel erg Europeaan, dus ehh gewoon weer deel uitmaken van de Europese Unie betekent heel veel voor die mensen ja.

I: Ok. En merk je in werk nu als parlementair journalist voordeel hebt van het gegeven dat je ook voor de Europese Commissie hebt gewerkt?

R: Nou ehh..ik moest met name veel vergeten. Ehh omdat je toch wel heel erg moet simplificeren in de krant. Kijk ehh in die tijd waren we heel erg..want dat onderhandelen ja ehh mensen denken vaak wel eens spannend een Ecotop en die wil dat, maar dat was heel erg op technische punten en dan schriftelijk reageren..Dus daar zit je heel erg in de techniek van dingen ook en als ik een stuk voor de krant schrijf, dan moet dat toch een beetje, iedereen moet het kunnen begrijpen. We zijn een beetje een populistische krant natuurlijk in die zin dat ehh mijn oma het ook nog moet begrijpen en ehh..Dus je moet veel simplificeren en ehh en ehh ja de leuke dingetjes zeg maar eruit halen. Die kun je dan als kapstok gebruiken om ook nog eens wat meer uit te leggen. Ja het moet wel een beetje interessant zijn voor de mensen.

I: En ehh kun je misschien een aantal onderwerpen met betrekking tot de EU noemen waarover je onlangs bericht hebt, die je als kapstok gebruikt hebt?

R: Ehh..na ja..ehh wat ik een aardige vond ehh was het de Roaming afspraken, het goedkoper bellen en gebeld worden in het buitenland ehh dat is iets dat ze natuurlijk voor elkaar hadden gekregen. Ehh het referendum, de Grondwet. Timmermans heeft wel een beetje gelijk als hij zegt de discussie over het referendum staat wat meer diepgang in de discussie over Europa in de weg. Dus ja het zal allemaal, maar het wordt wel belangrijk of er een referendum komt ja of niet en PvdA heeft zeg maar, ja die hebben het besluit daarover in handen, want die worstelen natuurlijk verschrikkelijk want het merendeel van de kiezers heeft nee gezegd, dan heb je heel veel mensen in de partij die vinden dat ze naar het volk moeten luisteren, dat er weer een referendum komt want het volk heeft nee gezegd, nou het kabinet wil dat natuurlijk liever niet. Ehh ehh dat kan natuurlijk desastreus worden want als het weer een nee wordt in het referendum dan kan dat ook ehh..dan kan dat tot een grote kabinetscrisis leiden, tenminste ik kan me niet voorstellen dat Timmermans dan blijft zitten en ehh...en dat ehh..Daar spint de SP natuurlijk garen bij en Wilders, dus iedereen zit te worstelen. Ik denk dat dat echt, dat dit echt ehh een van de belangrijkste issues is van de komende kabinetsperiode, de spannendste in ieder geval.

I: Ja. Je zei net dat de Telegraaf een hele populistische krant is ehh..merk je..

R: Wij zijn de grootste krant, meer dan 700.000 lezers, hij ligt overal. Ja ik kan wel een ontzettend incrowd verhaal gaan schrijven over ehh over ehh hè de liberalisering van de energiemarkt maar veel lezers zitten daar niet op te wachten. Ehh we hebben een flink scala aan journalisten en elke dag drie keer zoveel kopij dan wat er in de krant dus ehh dan weet je gewoon ja bepaalde onderwerpen die zullen het gewoon niet halen. En dat is misschien wel interessant voor jou: waar ik mee worstel in de berichtgeving over Europa, is dat de binnenlandredactie vindt het vaak te technisch en die hebben zoiets van kan dat niet op de buitenlandpagina en de buitenlandpagina die heeft zoiets van ja moeten wij dan die Nederlandse Tweede Kamer dan de hele tijd op onze buitenland, dus ik zit er een beetje tussenin en dat is hetzelfde bijvoorbeeld ook met OS, ontwikkelingssamenwerking, dat is ook ja, dat kan niet op de buitenlandpagina. De buitenlandpagina zegt van ja dat is binnenlands nieuws, het gaat over begroting...dus dat is altijd lastig manoeuvreren en daarom moet je dus altijd iets leuks hebben om het aan op te hangen. Ik schrijf in principe voor alle redacties, dus als ik iets leuks heb voor de pagina vrouw maak ik het ook.

I: Ok. Maar ehh speelt die binnenlandredactie verder nog een rol in de manier waarop je met Europa omgaat in je werk?

R: Nou ja, de binnenland..Kijk de binnenlandredactie, tenminste de eindredacteur die maakt de keuzes uiteindelijk en bij ons is het, in tegenstelling tot andere kranten, zullen ze nooit zeggen van maak maar niet want ik denk dat het de krant niet zal halen. Bij ons zeggen ze altijd maak maar wel en ook al haalt het de krant niet, dan heb je het in ieder geval geschreven. Dat is een beetje van de ouwe stempel. De eindredacteur maakt de selectie, in samenspraak met de hoofdredactie en de binnenlandredactie is bij ons meer een ehh hè die schrijft de stukjes aan het eind van de dag op lengte...maar die hebben daar verder niet, nee niet zo..nee

I: Maar gebeurt dat vaak, dat je stukken schrijft die vervolgens niet de krant halen?

R: Ja heel vaak. Ja maar je moet ook niet vergeten veel van de..Kijk we hebben twee correspondenten in Brussel zitten, dat zijn goeie mensen, die zitten er bovenop dus kijk als er een Europese Top is of Balkenende is, wanneer was dat, vorige week, twee weken geleden, dat hij weer het parlement in Straatsburg toespreekt, dat wordt dan door onze correspondenten gemaakt en ehh..Ik denk dat het meeste Europeanieus toch op onze buitenlandpagina staat, van onze correspondenten. En die spreken daar natuurlijk ook ehh Nederlandse ehh bewindspersonen, als Timmermans daar is voor een Europese Raad, of Verhagen.

I: Ja. Heeft de redactie ook invloed op je onderwerpkeuze?

R: Nee ik bepaal zelf de onderwerpen, dus als portefeuillehouder. Dan leg ik voor, ik denk dat dit interessant is en dan heb je, met mijn chef heb ik nog wel eens wat discussie van nou ik zou die invalshoek kiezen of ehh..maar dat is toch echt wat wat wij als parlementaire redactie op dat moment interessant vinden. Altijd even in overleg met de chef.

I: En dan wordt het nog in lengte gekort ofzoiets, wat je net zei, door de binnenlandredactie?

R: Dat ligt er helemaal aan. Kijk als je ontzettend veel aanbod hebt en denkt van dit moet mee dan zullen ze het nou misschien inkorten. Soms is het heel teleurstellend wat er van je stukjes overblijft en dan denk ik toch van nou ja het staat er in ieder geval in en soms denk ik van nou dit is eigenlijk niets maar ik ga het toch maar proberen en dan krijg ik ineens een mooie plek op de drie en dan wordt er niet in geknipt. Dus dat is echt ehh dat is een kwestie van dagkoersen, daar kun je niet echt een pijl op trekken, maar in zijn algemeenheid kan je wel stellen dat Europa niet superpopulair is op de binnenlandpagina.

I: De redactie besluit uiteindelijk wat er wel en niet de krant komt, op basis van welke criteria doen zij dat dan?

R: Dat ligt helemaal aan het aanbod van die dag. Kijk als je een mooi verhaal hebt geschreven en ehh als in Virginia ineens een gek een hele school overhoop schiet ja daar win je het niet van. Nogmaals zo werkt dat gewoon... Of de BNN show, ja daar win ik het ook niet van.

I: Ok. En zijn er verder nog andere nieuwscriteria voor nieuws over Europa?

R: Nou wat ik zeg, het moet gewoon een beetje een leuke kapstok hebben, het heeft voor mij geen zin om nu een analyse te schrijven van dit en dit is er aan de hand en dit en dit is het mogelijke scenario en ehh..doen die jongens in Brussel wel hoor regelmatig. Ik weet niet of je het een beetje volgt ook allemaal? Die schrijven vrij veel analyses en columns over Europa en hebben daar wat meer mogelijkheden toe. Als echt iets speelt kijk op een dag van een top

straks in ehh Duitsland, kijk dan ehh dan maken wij producties, maar dat zijn dingen die wij van te voren afspreken. Dan maken we een uitlegpagina, van hè, hoe zit het nu in Nice en wat het is voorstel dat er nu al ligt en wat gaat er dan veranderen, waarom en ehh..dus dan maak je echt, met een feature redactie ga je dan aan de slag, dan maak je mooie tabellen en plaatjes ehh een dragend verhaal, dan gaan we een interview doen met Timmermans en ehh, maar goed dat zijn producties die je plant. Kijk dat doen we natuurlijk altijd wel als er een cruciaal beslismoment aankomt.

I: En dan werken jullie ook echt samen met de correspondenten?

R: Ja, ja ja, dus dat interview met Timmermans dat dat ehh gaan wij ook samen, dat doe ik dan samen met de correspondenten uit Brussel.

I: Is die samenwerking, is die gedurende de rest van het jaar, is die dan ook zo goed?

R: Ja als er ehh, zij bellen mij af en toe eens van Ron hoe zit dat want dit en dit staat op de agenda in het parlement bijvoorbeeld, het Europees Parlement ehh hoe wordt daarover gedacht in Den Haag, weet je wel. Dus we hebben ehh bijna wekelijks contact over dingen en zeker als zo'n product groter is, een grote productie nadert, dan maak je gewoon hele duidelijke afspraken, wie doet wat.

I: Ja. En ehh..waar ik ook nog even op terug wilde komen: een leuke kapstok. Daar had je het net steeds over, maar wat is dan een leuke kapstok volgens jou?

R: Ik vond laatst die dat verhaal over dat goedkoper bellen, dat vond ik wel aardig. Ehh..ja wat is een leuke kapstok? Ja noem maar eens wat. Op een gegeven moment had Nederland een paviljoen staan op het Schumann ehh op het, bij het, in Brussel, dat door Koolhaas was ontworpen, weet je, dat is dan wel aardig om ehh dan wat over dat paviljoen te melden en dat dan in de staart heeft waarom het daar werkelijk staat en wat er eigenlijk aan de hand is.

I: En op meer abstract niveau, wat houdt een leuke kapstok dan precies in? Is dat dan voor jou bijvoorbeeld een onderwerp dat van belang is voor degene die jouw krant leest?

R: Dat is altijd..Nou...Ja af en toe heb ik ook wel eens, maar goed ik ben natuurlijk helemaal groot geworden in die Europese gedachte, opgegroeid in die Europese gedachte dus af en toe heb ik ook nog wel eens het gevoel van nou ik moet ehh..ik heb ook wel een taak om wat dingetjes uit te leggen soms en dan zoek je gewoon naar een insteek om dat te kunnen brengen. Ehh...de eerste zin van een stuk is altijd belangrijk en ehh...Nou als voorbeeld: ik was afgelopen maandag in Groningen en dan gaat ehh de Tweede Kamerdelegatie die gaat in gesprek met de burger, die vier sessies ehh in het land, daarvoor kon je je aanmelden op de Tweede Kamersite, er waren maar 150 plaatsen en ik hoorde dat er maar 80 aanmeldingen waren. Als er nou geen hond was komen opdagen, dan had ik daar wel een leuke kapstok gehad van nou de Kamer gaat het land in maar het volk is niet geïnteresseerd, ondertussen ehh..klinkt wel de roep voor een referendum vanuit verschillende fracties, weet je wel, dan ehh..kijk dat soort dingetjes, maar daar is zo niet echt een pijl op te trekken. Soms denk je van dit is gewoon geinig en ehh dat heeft niks met opvoedkunde of wat dan ook te maken maar is gewoon grappig om te lezen en soms denk je van nou er is iets aan de hand en verdorie hoe kan ik dat, hoe kan ik dat verpakken dat het toch, dat het toch op een of andere manier in de krant komt. Dat is ..ja.

I: Ok precies. Wat vind je van de kennis van het publiek over Europa over het algemeen?

R: Bedroevend.

I: Bedroevend.

R: Ja.

I: En ehh van de kennis van politici hier in Den Haag?

R: Ehh nou van de Europawoordvoerders dat is wel goed maar de rest van de Kamerleden is echt heel slecht en ik kan me nog herinneren toen vorig jaar, het kabinet had allemaal van die Q-carts gekregen, weet je dat nog? Dat had Buitenlandse Zaken dan gemaakt, met gewoon wat kernpunten, wat getallen, ik weet niet meer wat, maar als je vragen krijgt, geïnterviewd wordt, kijk er even naar. Zit vervolgens Rita Verdonk in Barend en Van Dorp en Barend en Van Dorp die begrepen het dus ook niet want die vroeg van ja als het volk nee zegt, gaat het kabinet dan door? Zegt ze ja het is een raadgevend referendum wat wij altijd naast ons neer kunnen leggen en dit en dat, gewoon zich helemaal niet realiserend dat de Tweede Kamer die dat referendum had uitgeschreven en dat kabinet al lang zijn handtekening onder dat verdrag had gezegd, dus er was niks meer...maar dat wist zij dus niet. Dan denk ik nou als je dan in zo'n campagne zit, zo'n referendumcampagne, en je bent niet eens op de hoogte van de impact of van de de..door wie en waarom dat referendum eigenlijk is gelanceerd ja dan ehh ja dan verbaast het mij niks dat op een gegeven moment het volk nee zegt. Terwijl een Rita, of een Carla Peijs een dag later een fantastisch verhaal hield. Gewoon in Jip en Janneke-taal gewoon heel duidelijk uitlegde van dit is er aan de hand en hier gaat het om. Kijk sommige mensen zijn wel heel erg goed en kijk zij komt natuurlijk ook vanuit het Europees Parlement, dus het is heel wisselend, maar ik vind over het algemeen de Tweede Kamerleden heel slecht op de hoogte zijn. Ik weet het ook uit gesprekken met Timmermans en ehh Van Baerle, die zaten ook alle twee in die conventie en die waren ook echt aan het meeschrijven aan dat verdrag. En die ehh..af en toe wilden ze gewoon hun fractieleden even brieven van hier gaat het om en ik denk dat we dit en dit moeten inbrengen, er is geen hond die geïnteresseerd was. Toen het uiteindelijk mis ging, sprong iedereen er op, van ja we moeten meer naar het volk luisteren en het rapport van de commissie Duivensteijn. Dus het was echt een drama, in die zin vind ik het redelijk dramatisch. Dat mag je ook, dat mag je wel opschrijven ja.

I: Ja, de EU is echt een specialisme.

R: Ja. Ja je moet het een beetje begrijpen. Je moet, op een gegeven moment als je het echt wilt begrijpen, moet je je toch een beetje verdiepen in in de wordingsgeschiedenis en de uitbreidingen en ehh ehh...de verdragen en wat veranderde er nou in Nice ten opzichte van Amsterdam en wat veranderde er nou in Amsterdam ten opzichte van Maastricht, de Europese Akte, ja dat zijn toch wel dingen die gewoon elke politicus zou moeten weten.

I: En denk je dat daar ook ergens het probleem zit, in het feit dat de EU echt een specialisme is en maar weinig mensen in de politiek en in de journalistiek daar echt goed in zitten?

R: Nou ik denk dat de journalisten die over Europa schrijven er wel redelijk goed in zitten. Ik was ehh, als je de heer Peeperkorn ziet, die heeft zelf ook jarenlang in Brussel gezeten, ik heb zelf voor de Commissie gewerkt. Ik bedoel ik heb Europese betrekkingen gestudeerd, ik weet waar ik over praat, maar ik denk dat veel mensen gewoon geen zin hebben om zich daar in te

verdiepen, want het is ook heel technisch en ehh je kunt communiceren tot je een ons weegt ehh maar uiteindelijk stellen mensen ehh ja die gaan hun gram halen vanwege de hogere bierprijs die uit de Euro voortkomt en die mogen Balkenende niet, daarom geloof ik ook niet echt in het instituut referendum en ehh..maar ik vind ook dat politici er dus niet in geslaagd zijn gewoon even in vier vijf punten duidelijk te maken waar het nou eigenlijk om ging. En dat neem ik ook een aantal mensen kwalijk, dat ze het..de grote vraag is, ook straks, stel dat er weer een referendum komt, gaat de politiek er in slagen om de discussie over het beeld heen te tillen? Gaan ze er in slagen om de inhoud door te laten klinken? En dat denk ik niet, ik denk dat gewoon puur het beeld, want Van Bommel die is al campagne aan het voeren, Wilders is al campagne aan het voeren en dat is echt niet om ehh..de weging van de stemmen dat is toch en ja dat moet een beetje anders, dat is gewoon voor of tegen, ja.

I: En zie je daarin misschien een taak voor de media, om de discussie over het beeld heen te tillen?

R: Nou ja ik denk dat wij het heel goed gedaan hebben. Ehh..de..als ik kijk naar het vorige referendum, de Grondwet, over het Grondwettelijk Verdrag, wij hebben een uitlegpagina gehad, wij hebben wekenlang elke dag iemand een column laten schrijven, de een keer was dat een sporter, de andere keer een werkgever, de andere keer een vakbond iemand. Elke dag hebben we gewoon een normaal iemand zijn verhaal laten vertellen, hoe denk jij daarover. We hebben interviews met voor en tegenstanders gehad. Rouwvoet was tegen ehh Balkenende ehh..op een gegeven moment dan kun je er niets meer aan doen. Dat zal straks weer, ja ik ga niet elke dag ehh uitleggen hoe het zit, dat doe je één keer en het zijn dure pagina's bij ons en ehh we blijven niet aan de gang. Nee maar ik vind eerlijk gezegd dat wij het wel goed doen en als ik kijk naar wat onze correspondenten ehh leveren aan kwaliteit en kwantiteit vanuit Brussel dan is dat enorm. Columns, analyses ehh nieuwsverhalen ehh..en die zijn echt op zoek naar de dingen die de burger raken.

I: En vind je dat je collega's bij andere media dat ook goed doen?

R: Nou ja ik..ik vind het wel. Ja ja ik vind dat de journalistiek, tenminste de krantenjournalistiek want televisie daar kan ik niet echt goed over oordelen, maar dat de krantenjournalisten ehh ehh gewoon gedaan hebben wat ze konden. Ja ik denk dat het probleem gewoon dieper ligt, dat mensen wel andere dingen aan hun hoofd hebben dan zich te gaan verdiepen in ehh ja moet je wel of geen gekwalificeerde meerderheid hebben over ehh over het onderwerp consumentenbescherming en ehh..want mensen weten echt niet wat een tweede lezing door het Europees Parlement is, of wat gezamenlijke besluitvorming is of ehh op het gebied van samenwerking of opinie, hè.

I: Ja dat denk ik op zich ook ja. Ehh..zijn er nog andere problemen, want we hebben er al een aantal besproken, waar je tegen aanloopt bij de berichtgeving over de EU?

R: Nou wat heel lastig is en dat zie je ook steeds in de Kamerdebatten terug, het kabinet is aan het onderhandelen en die willen natuurlijk niet hun kaarten op tafel leggen. Ehh...dat is het verhaal van de broedende kip die je niet mag storen en dat is, dat is een proces en dat dat onderhandelen..ja af en toe schrijft een bewindspersoon eens een opiniestuk, af en toe geeft hij eens een speech in een ander land waarin hij nog eens zegt hoe Nederland erover denkt. Ehh..nou morgen ga ik met Timmermans naar Denemarken, ga ik eens kijken of ze daar wat steun kunnen vinden voor bepaalde punten die Nederland wil inbrengen. Ehh..das een heel..ja das een heel ingenieus proces waarin je op allemaal borden aan het schaken bent, maar

waardoor het niet echt duidelijk is wat er nou straks uit gaat komen en ehh ze kunnen wel speculeren en in de Kamerdebatten houden ze ook de kaarten aan de borst en dat vind ik totaal logisch, maar dat maakt het dus wel lastig om het ehh over de inhoud te hebben. Want wat wil Nederland nou precies? Ja het moet kleiner ehh de grondwettelijke toeters en bellen moeten eraf ehh..maar willen wij meer of minder gekwalificeerde meerderheid ehh in de Raad ehh moet het parlement, het Europees Parlement meer te zeggen krijgen over dit onderwerp en over dat onderwerp weer niet? Ok we weten dat Nederland wat aan de subsidiariteit wil gaan doen, het parlement, het nationale parlement ook wat meer invloed wil geven op de vraag of dat eigenlijk wel in Europa overgelaten moet laten of dat het beter hier kan, ja dat is wel helder maar de echte onderhandelingen, nee. En dat hangt ook weer af van wat Sarkozy allemaal heeft en als Sarkozy het al in brengt dan hoeft Nederland het al niet meer te doen en kun je beter op een ander puntje..Ik bedoel zo gaat dat gewoon en ehh, maar hoe kun je daarover berichten? En als, en dan, het is ook heel vervelend hoe die Kamer daar mee omgaat, want die willen natuurlijk allemaal mee onderhandelen over dat verdrag, dus als Timmermans een speech geeft in Berlijn over dat verdrag en die zegt iets van Nederland wil uiterlijk ehh dat het parlement, nationale parlementen de mogelijkheid krijgen om iets tegen te houden en daar moet dan zo'n meerderheid voor zijn dan zegt de Kamer gelijk waarom meldt u dat daar wel en aan ons niet? Moet ik daar dan een verhaal over schrijven, omdat de Kamer boos is dat zij niet als eerste worden geïnformeerd, terwijl ik het volkomen logisch vind dat Timmermans overal een beetje probeert draagvlak te krijgen en af en toe eens provokeert om wat respons te krijgen, snap je?

I: Ja. Maar over het punt dat jij het met de manier waarop Timmermans dan werkt eens bent en niet met de Kamer, daar zou je misschien dan weer wel een stuk over kunnen schrijven?

R: Ja, kijk, nou goed, dat heb ik ook allemaal al wel eens gedaan. Dat verhaal van die broedende kip, dat heb ik ook wel eens geschreven, maar ik ga niet elke keer als hier de Kamer ehh..want het is, het zijn steeds herhalingen van zet. Van Bommel..Laatst hadden wij een lunch met Timmermans, met de EU journalisten zeg maar, die over Europa schrijven. Met heel veel slagen om de arm zou hij dan op een gegeven moment zeggen van als er een referendum komt en Nederland zegt weer nee, dan zetten we ons buiten de discussie, wat gewoon een vaststelling is, want dat roept iedereen want niet voorziet er al in, dat je ... (onverstaanbaar) kunt hebben en dat bepaalde lidstaten op bepaalde onderwerpen verder kunnen gaan en dat, dat gaat dan gewoon gebeuren en dan staat Nederland er buiten. Maar goed Van Bommel gelijk weer Timmermans naar de Kamer en ehh u verkondigt rampspoed en dit en dat en zus en zo en ik wil niet praten over een referendum voordat ik het eindresultaat zie maar u begint en dat is Van Bommel die gewoon kei, die is al keihard campagne aan het voeren, want die weet toch wel dat er een referendum gaat komen. Weet je dit is voor de insiders, ik bedoel ik zie hoe die hazen lopen, maar ik wil het mijn lezers niet aandoen om met dit soort onzin geconfronteerd te worden elke dag. En als een heel opmerkelijk punt dat Nederland wil inbrengen uitlekt of ehh hè ja dan zal ik het opschrijven. Nederland wil ehh...noem maar eens wat, als Nederland vindt dat het Europese, of de voorzitter van de raad drie jaar voorzitter moet zijn, ik noem maar eens iets absurds, ja dan zal ik dat wel opschrijven als dat mijn kant op komt op de een of andere manier, maar nu is het nog zo ja ze zijn op zoveel borden aan het schaken. Wij moeten ook het eindresultaat afwachten en dan gaan we natuurlijk wel, het eindresultaat komt in de krant en dan gaan we de Kamer laten informeren, of ehh reageren, en dan gaan we de sociale partners vragen hoe ze erover denken en ehh dan krijg je weer een hele nieuwe discussie want dan ligt er wat. Deze hele periode, daarom op je vraag wat is lastig, dit is lastig omdat je gewoon met een broedende kip te maken hebt en dat was bij de vorige Grondwet ook zo.

I: Ok. Heb je het idee dat politici de Europese Unie op de een of andere manier gebruiken ofwel misbruiken?

R: Deels natuurlijk wel, die zullen alle aversie tegen de Euro en al dat soort zaken zullen die keer op keer ehh ehh voor de voeten gooien ehh ik denk Van Bommel ook dan, maar ik denk niet, ik heb het daar ook wel met Kamerleden over... Kijk naar de VVD, dat is natuurlijk een pro-Europese partij, die hebben toen met het referendum ingestemd, goed onder Jozias van Aartsen die dat soort inspraak ehh die representatieve instrumenten allemaal wel interessant vond ehh...maar moet de VVD straks gaan zeggen van ok we zijn voor een referendum en dan campagne gaan voeren om het eindresultaat wat er straks ligt, want de VVD vond ook het grondwettelijk verdrag goed, moeten ze daar dan heel erg campagne voor gaan voeren of hebben ze liever dat het referendum nee zegt en dat het kabinet valt en dat er nieuwe verkiezingen komen en dat zij misschien een nieuwe kans maken. Dus ja dan denk ik van ok wat gaan ze doen? Gaan zij ehh zeg maar hun Europese principes zeg maar aan de kant zetten om er een opportunistisch, electoraal slaatje uit te slaan?..... Dat denk ik niet. Maar figuur als Wilders, of bij de SP ja, ongetwijfeld.

I: Ok. Ehh..Als je een item maakt, een artikel schrijft bedoel ik, over iets in Den Haag dat met Europa te maken heeft, volg je dan meestal wat er op dat moment leeft onder politici of ga je ook zelf op zoek naar dingen die buiten de agenda om spelen?

R: Ehh.. nou als ik weet dat er heel veel twijfel is over een bepaald standpunt binnen een partij ehh..dat wel eens zou kunnen kantelen, naar links of naar rechts, ja dan probeer ik daar een vinger achter te krijgen ehh...Als ik weet dat er op donderdag een algemeen overleg in de Kamer is over dit onderwerp, over de hele Europese discussie, dan probeer ik wel van te voren, ga ik wel van de voren alle woordvoerders van de belangrijke partijen af om even, even ehh voeling te krijgen van hoe daar over gedacht en als daar, als daar zich een duidelijk helder beeld onttrekt dan zet ik dat gewoon op de dag van zo'n debat gewoon in de krant zetten, vooruitlopend op het debat. Dat is mijn taak, om het gewoon snel, snel te brengen zeg maar. Ehh..ja....ehh..nee ik houd het allemaal bij, ik houd de agenda in de gaten, ik ben maandag even in Groningen geweest, gewoon om even een beetje voeling te krijgen van hoe lopen die die inspraakbijeenkomsten met de burger ehh..ja en soms denk je van dit is leuk, wat ik zeg, als die zaal half leeg was geweest dan had ik gezegd ehh van nou ehh weinig interesse ehh om een mening te geven en dan kun je op een gegeven moment ook zeggen van luister, ze doen er van alles aan en er komt niemand, waarom zouden we in godsnaam nog een referendum gaan houden? Ehh..maar je zit nu gewoon met die broedende kip, dus eind juni kunnen wij gewoon weer los maar tot die tijd is het...

I: Ja dat snap ik. Heb jij dan bijvoorbeeld wel dat je wel andere journalisten in de gaten houdt en volgt? Van als zij iets interessants hebben dat jij denkt van daar ga ik me ook mee bezighouden?

R: Nou als een andere krant een leuk nieuwtje heeft..ik bedoel Joop Hazenberg die had laatst dat acht,die acht punten geloof ik, nou dat is gewoon leuk, dan weet je een beetje waar Nederland op inzet en ehh..ja dat vind ik wel goeie informatie dus daar doe ik dan ook wel wat mee, maar het is niet zo van fuck die krant besteed meer aandacht aan Europa dan wij,dan is niet goed, we moeten meer aandacht aan Europa besteden. Nee, er moet voor mij echt een duidelijke reden zijn en wat dat betreft vertrouw ik gewoon op mezelf zeg maar.

I: En op wat voor manier doe je daar dan iets mee, als je zoiets tegenkomt?

R: Nou in dit geval was het helder, dat was gelijk weer Harry van Bommel die had een spoeddebat aangevraagd en ja dan schrijf je daar wat over en ehh...en die dag was de PvdA een beetje aan het stuntelen in de Kamer en Luc Lommen die zei op een gegeven moment ik zal een, wij zullen een referendum niet tegenhouden. Terwijl je weet dat zij gewoon de spil zijn in de vraag ja of nee. Ja dan doe ik daar iets mee en dan noem ik even die acht punten.

I: O ja, op die manier. Ehh..als je zeg maar een artikel schrijft, wie of wat raadpleeg je dan vooral?

R: Ehh..Kamerleden, bewindspersonen.

I: Vooral politici in Den Haag?

R: Ja en mijn collega's in Brussel natuurlijk, parlementariërs en soms eens een interview met Kroes of met een andere commissaris of een belangenvertegenwoordiger, maar ik houd me voornamelijk met de Europawoordvoerders en de bewindspersonen bezig.

I: Ok, maar geen experts ofzo buiten de politiek om bijvoorbeeld?

R: Nou ja kijk als... Gisteren was die presentatie van WNR rapport van moet er een referendum komen in Nederland of niet, over Nederland in Europa, ja daar ga ik dan wel even naartoe om te kijken wat er gezegd wordt, om te zien hoe mensen daarover denken of ehh als er een adviesraad met iets over Europa komt dan ga ik daar meestal wel even naartoe of ik ga wel eens naar discussiebijeenkomsten, gewoon puur kijken van waar gaat het over, om even het water te voelen zeg maar. En af en toe wordt je ook op inzichten, leuke en nieuwe inzichten gebracht, maar mijn ellende is dat de Kamer, tot nu toe is het gewoon elke keer een herhaling van zetten, van wij vinden dit en u mag niet, wij willen eerst geïnformeerd worden alvorens u dit in een speech zegt, maar goed het is gewoon een spel, dat is dat verhaal van die broedende kip.

I: Ja precies. Heb je het idee dat journalisten zich onderling te veel op elkaar oriënteren?

R: Nee, nou ja, kijk wij volgen natuurlijk allemaal die agenda en wij kunnen allemaal wel een leuke mening hebben, ik bedoel ik pers er zo een paar analyses uit, maar ja, wie is nou geïnteresseerd in mijn analyses? Uiteindelijk wordt hier beslist, dus ehh..ja het is natuurlijk niet gek dat je altijd diezelfde mensen bij die algemene overleggen en bij de plenaire debatten in de Kamer ziet.

I: Nou ja..heb je misschien zelf nog een punt dat je zou willen toevoegen?

R: Ehh...nou wat we straks dus weer krijgen is dat de burger geconfronteerd wordt met een eindresultaat. In Duitsland als dat gaat lukken of ehh in Portugal, in Frankrijk ehh..het is heel moeilijk om de burger erbij te betrekken als je je kaarten niet op tafel wilt gooien, leggen, dus het wordt straks weer een fait a complit, als er een onderhandelingsresultaat ligt dan is het dat en dan kun je echt niet verwachten dat Nederland nog eens een keer teruggaat en gaat vragen van hoe denkt u daarover en dan nog een keer, maar ik denk wel dat politici gewoon moeten in een paar kernzinnen even onder de aandacht moeten brengen van waar hebben we het nu eigenlijk over. We hebben weer een uitbreiding achter de rug, er moeten gewoon een paar

aanpassingen komen wil je het nog bestuurbaar houden, je kunt niet met 27 Eurocommissarissen aan tafel zitten, dat wordt, dan gaat het namelijk helemaal nergens meer over. De stemverhoudingen, ja, je wil ook dat ehh dat ehh..ja ook Europese Zaken, dan wil je ook weten hoe de Europese burger erover denkt en dan heb je afspraken dat met een gekwalificeerde meerderheid dat er ook een quorum is voor het aantal burgers dat vertegenwoordigd zijn in al die stemmen, ik bedoel dat zijn dingen die je volgens mij continu onder de aandacht moet brengen. Ik ben bang dat dat te weinig gebeurt en dat er straks dus weer een verdrag ligt, van fait a complit, van nou dit is het en dat je dan weer het verwijt krijgt van het is allemaal in achterkamertjes gebeurd. Dan zullen alle politici zeggen van luister we hebben ons lesje wel geleerd van het referendum toen en we hebben het allemaal meegenomen en ehh, nou goed die bal kan alle kanten oprollen, maar ik zie de Van Bommels en de Wildersen die zie ik al trappelen om het allemaal onderuit te halen. En dan is dus weer de vraag wat krijg je dan? Krijg je dan een discussie over het beeld, van het is allemaal in de achterkamertjes, of krijg je echt een discussie van dit ligt er, dat lag er en is dit beter? Nogmaals ik denk, als ik kijk hoe ontzettend veel aandacht en ook in termen projecten wij hebben besteed aan Europa. We hebben twee weken lang elke dag een column van een burger ehh..interviews, uitlegpagina's, Kamerleden nog een keer, alle standpunten nog een keer ehh..ja wat kun je op een gegeven moment nog meer doen? Ik heb dat niet elke week van ja misschien is het weer een beetje weggeëbd, laten we nog een keer gaan uitleggen hoe het zit. Dat doe je niet. Als je iets wilt weten, als mensen echt geïnteresseerd zijn dan kunnen ze ook alles op de website van de Europese Commissie lezen, want die zijn hartstikke goed, die zijn echt hartstikke goed, alle speeches, alles staat er op. Dus nogmaals, je kunt communiceren tot je een ons weegt, maar mensen moeten wel een beetje ontvankelijk zijn.

I: Dat is misschien ook juist het frustrerende...

R: Ja. Ja zeker.

I: Nou hartstikke bedankt voor dit interview.

R: Ja ik hoop dat je er wat aan hebt...

Transcript interview 9 met Yvonne Hamar de la Bretoniere, ANP
11 juni 2007 om 14.15 te Den Haag

I: Kunt u misschien iets vertellen over uw professionele achtergrond?

R: Ehh ik ben na de school voor journalistiek meteen bij het ANP terechtgekomen en daar heb ik verschillende redacties doorlopen, nieuwsdiensten, weet ik wat en toen ben ik in 1998 ehh hier in Den Haag uiteindelijk begonnen als parlementair verslaggever zorg, vier jaar, toen vier jaar justitie, nu doe ik dus sinds oktober, na das meer dan vier maanden eigenlijk, doe ik sinds oktober doe ik nu buitenlandse zaken, defensie en ontwikkelingssamenwerking.

I: En Europa valt daar ook onder?

R: Ja, Europa valt daar ook onder.

I: U schrijft dan voornamelijk persberichten over ondermeer Europa?

R: Nou over de term persbericht bestaat nog enige verwarring. Wij maken zelf geen persberichten, wij krijgen persberichten, dat zijn bijvoorbeeld berichten die bijvoorbeeld bedrijven of instanties maken voor de pers en de pers bewerkt ze dan weer, dus wij maken daar echte berichten van. En wij, wat het ANP dan doet, wij maken van een heleboel persbijekomsten, persgebeurtenissen, van wat dan ook, brieven van de Tweede Kamer maken wij berichten en dat gaat naar alle media in ehh in Nederland. Dus alle sites, alle radiostations, televisie, alles wat je maar kan bedenken dat met media te maken heeft en die een ehh abonnement heeft op het ANP die krijgen die berichten. Dus dat is heel breed

I: Ja, inderdaad.

R: En wat zei ik nou over mijn achtergrond? Sinds 1998, sinds 1998 hier in Den Haag dus.

I: Ok..dus eerder in Rijswijk neem ik aan?

R: Ja precies, in Rijswijk en dat is dan..Ik ben in 1992 begonnen bij het ANP volgens mij, dus dat is toch al weer een tijdje geleden en toen was ik net vers van de school voor journalistiek afgekomen.

I: Ok. Kunt u misschien een voorbeeld noemen van een Europees thema waarmee u zich onlangs heeft beziggehouden?

R: Ehh..nou het grappige is, maar dat zul je zelf ook wel weten, dat nu juist het hele gedoe is met die onderhandelingen over het nieuwe verdrag en dat komt ook weer nu juist, misschien volgende week nog meer, tot een uitbarsting en dat is waar ik het meest over heb geschreven de laatste weken, over Europa, ja. Dus dat is eigenlijk..Het thema was Europa voor mij, niet persé een Europees onderwerp ofzo.

I: Aha.. En als u daar dan berichten over schrijft, krijgt u dan makkelijk medewerking van politici hier?

R: Ehh..ja..want opeens is Europa hot, dus iedereen wil je juist te woord staan over Europa, terwijl voorheen natuurlijk helemaal niet, de afgelopen twee jaar was het niet zo'n sexy

onderwerp natuurlijk, iedereen zat maar in zijn maag met die afwijzing en nu is dat opeens weer enorm ehh..boven komen drijven. Iedereen moet nu iets, de Kamer moet iets en die moeten zich profileren en het kabinet moet iets doen want ze moeten natuurlijk goeie resultaten uit die onderhandelingen slepen. Dus dat is eigenlijk waar wij de laatste weken over hebben geschreven.

I: En raadpleegt u dan voornamelijk Kamerleden of met bewindslieden?

R: De ehh ja de Europawoordvoerders zijn de Kamerleden dan en ehh..ehh..ja en ook met Timmermans ja heb ik wel gesproken. En ehh we hadden onlangs nog een persgesprek met Timmermans, voor Europese journalisten, dat was ook in Nieuwspoort en dan gaf ie een soort achtergrondinformatie over wat hij nou zei of dacht dat er mis was en wat er goed was en wat hij nog moest doen en zo heeft hij ook nog ehh iets gezegd wat uiteindelijk heel erg in de media weer is gaan spelen, dat als Nederland de tweede keer nee zegt dat ehh was het toch wel de laatste keer want dan moet je je toch wel je positie beraden blablabla. Nou die uitspraak was natuurlijk maar één zin in een twee uur durend, of anderhalf uur durend verhaal en dat heeft natuurlijk weer enorm gescoord en daar schrijven wij dan ook weer over, dus dan is Europa weer het thema op zich.

I: Ja, dat is momenteel hot nieuws inderdaad ja.

R: Ja inderdaad ja. En wordt daar dan weer een spoeddebat over aangevraagd en ja die Kamerleden die lopen daar natuurlijk wel over leeg.

I: Ja..en wat vind u over het algemeen van de kennis van politici over Europa?

R: Nou... Nou het grappige is, er zit nu natuurlijk net een nieuwe Tweede Kamer en die hebben zich natuurlijk ehh omdat Europa er aan zat te komen, hebben ze zich wel meer ingelezen vond ik dan de afgelopen twee jaar het geval was, want toen hoefde je hen echt niets over Europa te vragen want dat ehh dan kreeg je een beetje zo'n vaag antwoord. Maar nu gaat het natuurlijk spelen en is iedereen juist heel erg er op gespist om er ehh er iets van te weten dus nu heeft iedereen zich ook wel redelijk ingelezen, maar dat merk je dan niet altijd aan de debatten die er zijn..

(De telefoon van de respondent gaat. Ze neemt op een voert een gesprek. Hierna moet ze nog even iemand anders bellen)

I: Ok, we waren bij de kennis van politici, daar hadden we het over..

R: Ja...ehh ja nou ja, ik ben sowieso niet zo heel erg te spreken over de kennis van politici, ook niet op hun eigen dossier zelfs ehh..want ik heb vaak het idee dat ze proberen te scoren op bepaalde punten en dan maken ze een heel ding van iets, bijvoorbeeld het tweede nee, en dan blijkt dat vervolgens toch allemaal weer een zucht en ..dus het is altijd een beetje een gedoetje om niks in Den Haag en dan gaat het niet om de inhoud.

I: Ok. Om het beeld gaat het dan?

R: Het gaat om het beeld. Kijk ehh de SP wil bijvoorbeeld neerzetten, die wil geen waarschuwingen voor als je nog een keer nee zegt in zo'n referendum, voor als Nederland nog een keer nee zegt, die wil daar niks van horen, maar dat is maar zo'n klein detail

natuurlijk van wat er ehh inhoudelijk speelt. Maar ze willen, ze moeten natuurlijk werken aan hun imago en dat moeten andere partijen ook dus dan krijg je heel veel gedoe om niet zo veel inhoudelijks, dus niemand weet nu meer over Europa dan voor dat debat.

I: Precies..U zegt: politici gebruiken Europa om te scoren? Gebruiken ze Europa als boeman ofzo?

R: Ja ja..ehh..dat snap ik niet helemaal, wat je daar bedoelt. Ik heb hiervoor justitie gedaan en dan hadden we ook Europese dingen en dan werd elke maand, elke maand wordt er een justitieoverleg in Brussel gehouden en ehh..dat vond ik ook altijd dat de Kamerleden slecht op de hoogte waren van wat er op justitiegebied in Europa speelde, dus dat is iets anders dan wat ik nu doe, want nu heb ik Europawoordvoerders Kamerleden en gaat het alleen maar Europa ansich en ik begrijp steeds uit hoe de partijen elkaar te weer gaan is dat als iets slechts is in Nederland dan proberen zij Brussel de schuld te geven, dat bedoel je dus?

I: Ja dat bedoel ik.

R: Ja ik heb dat niet zo heel erg ervaren of dat ook echt zo is, of Europa of Brussel nou echt de boeman was. Ze zeggen het nu steeds, maar ik hou me natuurlijk pas, niet zo met dit onderwerp bezig.

I: Maar uit uw voorbeeld blijkt wel enigszins dat ze het wel doen, Europa gebruiken om slecht nieuws te verkopen.

R: Na ja, er kwam niet vaak positief nieuws uit Brussel, dat klopt. Maar daar kan ik dus eigenlijk geen andere voorbeelden van geven want ik hield me alleen met justitiezaken bezig en als er dan iets in de media kwam over Europa en dat is.. en het scoort altijd heel slecht in de media vind ik. Ik heb namelijk ook collega's in Brussel en die tikken echt als een tierelier echt wel heel veel berichten per dag weg maar dat zie je bijna niet in de kranten terug, dus wat dat betreft vind ik er altijd weinig aandacht voor. Maar bijvoorbeeld als Nederland iets niet goed doet, bijvoorbeeld er was iets niet goed geregistreerd ofzo en er moest allemaal geld terugbetaald worden, ja dat wordt dan breed uitgemeten dus dat is wel weer negatief. Bijvoorbeeld dat Nederland heel veel, een grote nettobetaler is bijvoorbeeld. De Europese Unie wordt ook altijd naar voren gebracht door ehh bepaalde lieden die ehh Europa niet goed genoeg vinden, tegen Europa zijn, kritisch over Europa zijn.

I: Is die negativiteit dan een nieuwscriterium voor nieuws over Europa?

R: Na ja, het nieuws is altijd negatief toch? Moet je maar kijken...Het is bijna nooit iets positiefs, ook niet over het algemeen. Ook niet in Den Haag, er moet altijd wel iets loos zijn willen we daar ehh iets mee doen. En het ANP is dan nog zo dat we over heel veel dingen berichten, dus wij maken over bijna alles wel, na das niet waar, we maken veel meer berichten dan bijvoorbeeld een krant doet. Een krant, een krantenjournalist die bijvoorbeeld over buitenlandse zaken en Europa schrijft die heeft zoiets van nou ik heb morgen zo'n kolommetje, ik maak alleen dat bericht. Maar wij hebben gewoon, het is gewoon één brei met berichten dat het ANP elke dag uitpoept, iets van 500 berichten ofzo. Dus ik krijg acht onderwerpen op mijn bord dus ik maak er daar zes van ofzo, die relevant genoeg zijn, dus ik tik wel door, maar het wordt niet geplaatst in de kranten.

I: Nee..Wat zijn volgens u dan de nieuwscriteria voor nieuws over Europa?

R: Ehh..nou ja..wat je tot nu toe ehh..Het moet over geld gaan, dat is altijd wel iets dat aanspreekt in Nederland. Nee nee, als iets over Europa dan in Nederlandse kranten verschijnt dan is het altijd wel iets waar je dan ehh..als er een concreet akkoord ergens over is, zoals nu is er kennelijk een concreet akkoord over over visserij, over palingen gesteld, dat is geloof ik net een uurtje geleden. Dus dat zal wel scoren, want daar hebben heel veel vissers in Nederland dan mee te maken. Als heel veel mensen in Nederland er mee te maken hebben, dan scoort het. Boeren bijvoorbeeld, als er iets op landbouwterrein is afgesproken, dan scoort het wel, ja. Maar voor de rest gewoon Europees nieuws, dat ehh..Nee dat is gewoon bijvoorbeeld ook echt uitzonderlijk dat wij nu zoveel over Europa te melden hebben, omdat die onderhandelingen gewoon gaande zijn en let wel Balkenende en Timmermans die vliegen heel Europa door om maar om maar een beetje draagvlak te creëren en daar schrijven wij dan weer over, maar dat is echt bijzonder. Ik ben een keertje vorige maand meegevlagen met Balkenende, een dagje naar Londen, bij Blair op visite. Nou dan praten ze een uurtje en dan geven ze een persconferentie en zeggen ze ja..nou ja..Blair is ook kritisch over een nieuw verdrag en die wil dat het eenvoudiger wordt. Nou dan lijkt het net alsof Nederland weer een punt heeft gescoord en zo willen ze dat ook graag in het nieuws zetten, ja daar zijn wij dan weer voor om dat te doen. Wij zijn heel neutraal natuurlijk, maar ook af en toe een beetje volgzaam. Wij willen graag berichten maken.

I: Af en toe een beetje volgzaam? Het is niet zo dat u zelf dingen op de agenda kunt zetten door bepaalde berichten te schrijven? Of ziet u dat niet als uw taak?

R: Ja hoor, jawel, maar goed er zijn al genoeg berichten of onderwerpen op de agenda, dus wij hebben het als ANP journalisten al heel erg druk omdat we heel veel doen, omdat we alles doen ehh..alles moet volgen, alles moeten coveren en dan blijft er heel weinig tijd over om zelf de dingen nog eens na te bellen, hoe dat nou zat en dat is juist wat de kranten eigenlijk zouden moeten doen, want wij zijn er als server voor al die kranten. Kijk die kranten moeten er op aan kunnen dat het ANP gewoon al het nieuws covert, dat kijken ze ff door van na na, leuk leuk, maar dat nemen we niet mee in de krant en moeten hun tijd natuurlijk vullen met nog ff verder graven en andere dingen doen en dat doen ze soms wel op verschillende onderwerpen.

I: Ja precies, ligt ook maar net aan de krant zelf..

R: Ja precies, de ene krant wil heel veel aandacht voor Europees nieuws en de andere weer helemaal niet. Maar goed, in deze tijd is het nu dus wel hot.

I: U zei net dat het ANP ook correspondenten in Brussel heeft, hoe verloopt de samenwerking daarmee?

R: Dat zijn geen correspondenten zelfs, dat zijn vaste verslaggevers. Daar zitten twee vaste en dat waren er vroeger drie en daar is ook een hele discussie over gaande want wij willen er eigenlijk nog steeds drie houden maar daar, want daar is geen geld voor. We hebben een discussie of het er nou twee of drie moeten worden en ehh..het ANP moet ook zuinig zijn. Wij hebben trouwens al minder verslaggevers dan een gemiddelde krant dus ehh..ik wil eventjes schetsen dat wij dan eigenlijk heel veel dingen doen en dan uiteindelijk maar echt de kern doen, al die nasleepjes kunnen wij allemaal niet doen. Ja dat zijn vaste verslaggevers en ja daar hebben wij heel veel overleg mee. Die samenwerking verloopt goed.

R: Ok, en heeft u ook nog andere bronnen in Brussel, of verloopt dat allemaal via uw collega's daar?

I: Nee dat gaat via hun, ja..ja. Als er bijvoorbeeld iets met de NAVO is dan zijn zij de eerste die daar over bellen ehh..ze gaan natuurlijk ook naar Straatsburg en ze volgen daar elke dag alle persconferenties van de Europese Commissie en alle andere dingen die daar nog spelen. Ze komen bijna niet aan Belgisch nieuws toe. Na ja, goed, de Belgische verkiezingen dan gisteren, maar het zwaartepunt ligt bij hun..

R: Ok. En hoe verloopt die samenwerking dan, is dat voornamelijk bellen met elkaar?

I: Ja ..ja..maar soms ook een paar dagen niet hoor, dan is er geen overlap, dan is het iets dat bijvoorbeeld speelt op visserijgebied en dan nemen ze contact op met de verslaggever die bij ons visserij doet en wij doen alleen puur Europees nieuws. Kijk als het weer met de NAVO te maken heeft, of defensie, dan zullen ze ons wel weer vinden , of met ontwikkelingssamenwerk, maar voor de rest is het natuurlijk Brussel gaat over alles, dus dan kunnen ze een heleboel verslaggevers er op aanspreken. Ja?

I: Ok. Tegen welke problemen loopt u aan bij de berichtgeving over de EU?

R: Ehh..nou het is te abstract vaak, het zweeft altijd erg en dan heb je bijvoorbeeld ehh..dus dat is het meer..en dat is het bijvoorbeeld ook voor Kamerleden heel vaak, dus als ik dan over de Europese berichtgeving spreek die ik op justitie deed, daar heb ik eigenlijk de meeste ervaring mee, Kamerleden wisten eigenlijk ook niet precies wat er nou in Brussel ging spelen op hun terrein zelfs, asielbeleid..nou van alles dat met justitie en terrorismebeleid, dat ehh..dat ehh vernamen ze dan een weekje van te voren, ja dan kan je er geen invloed meer op uitoefenen natuurlijk. En ehh...ehh..daar lopen journalisten natuurlijk ook tegenaan, dat het eigenlijk gewoon allemaal daar gebeurt en dat je hier niet zo heel veel weet van wat er daar nou speelt en dat is wel lastig..

I: En hoe denkt u dat dat komt dat...?

R: Ja dat is gewoon een structuur die ..dus wat dat betreft moet die hele politieke gang, zal ik maar zeggen, uitvoeringsproces moet dan eerder in Den Haag arriveren. Er is heel veel verzet geweest tegen die persoonsgegevens die in het kader van de ehh de terrorismebestrijding ehh daar moesten die Amerikanen opeens allemaal persoonsgegevens hebben, dat is in Brussel op een gegeven moment is dat een heel gedoe geworden want D66 in het Europarlement wilde dat niet, maar hier D66 in de Tweede Kamer die vonden dat geloof ik ook niet, die wisten geloof ik niet wat ze moesten vinden, dus dan speelt het echt in Brussel, echt die hele kwestie, terwijl het natuurlijk wel in Nederland raakt, maar het raakte Nederland pas een week voordat Donner daar in Brussel over dat onderwerp zou gaan praten. Ja dan kan je, kan je als Kamer kan je bijna niets meer doen dan aanhoren van wat die man daar nou gaat inbrengen en dan maar hopen dat die luistert naar jouw kritiek.

R: Heeft dit te maken met het feit dat Brussel voorloopt op Den Haag?

I: Ja, dan loopt Brussel veel verder vooruit, ja. Ja of Den Haag is gewoon niet goed, laat zich gewoon niet goed informeren. Dat zijn bepaalde structuren en ik weet ook niet hoe dat allemaal precies zit achter de schermen, wanneer nou een wetsvoorstel, of een commissievoorstel naar de Tweede Kamer wordt gezonden. Misschien is dat, zit dat wel

ergens in de grote brei met papieren, dat weet ik niet. En dat Kamerleden zich dus een week van te voren pas realiseren wat er eigenlijk op die agenda staat van Europa. Dus ik weet niet precies waar dat nou, waar nou het manco ligt.

I: Is de EU iets wat media echt belangrijk vinden volgens u, of is het iets waar resttijd mee opgevuld wordt?

R: Ehh..nou het ANP heeft Europese verslaggeving altijd wel belangrijk gevonden, vandaar dat we daar drie mensen hadden die echt goed onderlegt waren en die tikken zich helemaal suf met berichtgeving, want er is best wel wat te melden natuurlijk ehh..Maar de kranten die ehh..die vind ik altijd wel teleurstellend want die nemen daar niet zo veel in mee, of het moet echt een eeh heel groot onderwerp zijn, of je krijgt zo'n kortje in de krant. Ehh..ja je ziet het, per krant verschilt het. Het NRC heeft er natuurlijk wel aandacht voor en de Volkskrant ook, maar in de Telegraaf staan allemaal wat kleinere dingetjes. Ja nou goed, en de ehh de regionale dagbladen die worden nog wel eens over het hoofd gezien, die hebben er ook niet zo heel veel belangstelling voor en daar werken wij toch eigenlijk wel weer voor, voor de regionale, regionale bladen nemen heel vaak ANP berichtgeving over en dat zie ik niet heel erg terug. Ik zie sowieso niet zo heel erg veel regionale bladen. Ik zoek het wel op onderwerp na, maar dat zijn dan natuurlijk alleen weer mijn onderwerpen, maar daar kan ik niet zo heel veel over...volgens mij is het heel karig.

I: Spelen de interessen van het publiek ook nog een rol bij de berichten die u schrijft?

R: Nou ja..dat is wel een journalistiek criterium. Als er bijvoorbeeld iets wordt besloten dat maar heel weinig mensen treft, of betrekking heeft, of uitwerking heeft op een kleine groep mensen, dan zal je dat niet maken, of eerder links laten liggen. Maar als je bijvoorbeeld weet dat daar heel veel mensen baat bij hebben of of.. dan is het gewoon iets dat je wel dan maakt. Ja ik ik, ik heb altijd wel zo dat dat één van mijn selectiecriteria zijn, ja. Dus als je bijvoorbeeld weet dat iets een enorme impact heeft op boeren, ja, op ehh...dan kan je je bedenken dat je daar een bericht over schrijft. Als het weer een klein partje is van die hele grote club boeren, ja dan denk je weer van ja dat is misschien niet zo belangrijk. Maar misschien is het ook een beetje een manco dat journalisten ook niet precies wat de uitwerking is van bepaalde richtlijnen die in Europa worden bedacht, dat kan ook nog.

I: Ja. Wat vind u van de kennis van journalisten op het gebied van Europa dan?

R: Ja daar kan ik niet zo heel veel over zeggen, ik weet mijn eigen kennis is niet genoeg op peil, want ik heb bijvoorbeeld de hele afwijzings ehh..twee jaar geleden heb ik wel meegekregen hoor, iets meer dan andere mensen misschien. Ik ben wel altijd als journalist ben je iets beter geïnformeerd over allerlei onderwerpen, maar ehh..nee ik vind mezelf nog steeds niet zo op peil en ik kan eigenlijk niet zo goed van andere zeggen..Ze schrijven er zo weinig over, dat ik weinig beeld krijg van andere journalisten die over Europa schrijven en van ..dan kan ik niet ergens iets van vinden. En dat is dan niet, kijk als we hier een borrel hebben naar afloop van het werk, gaan we het nou niet over Europa spreken ofzo, nee. Ja bijvoorbeeld wel zo'n uitspraak als van Timmermans, wat hij daarmee nou weer bedoelde en wat voor ophef komt, dat is natuurlijk wel leuk, maar het gaat nooit spontaan over Europa, nee.

I: Men is niet geïnteresseerd in Europa?

R: Nou ja..voor journalisten nu weer wel, mochten ze er niet in geïnteresseerd zijn de afgelopen jaren, dan moeten ze er nu weer wel in geïnteresseerd zijn en ehh..over het algemeen zijn ze inderdaad meer geïnteresseerd in nationale dingen, ja dat klopt zeker. Ja ik weet het van mezelf, want ik heb heel lang justitie gedaan en wilde heel graag buitenlandse zaken doen en ontwikkelingssamenwerking en defensie en daar hing Europa dan ook nog een beetje bij. Ja, nou ja dan doe ik Europa er wel een beetje bij, dat krijg je er dan ook bij, maar dat is zo'n abstract gedoe! En nu is het gelukkig zo met die ehh die onderhandelingen dat het nog ergens toe moet leiden. Ik ga volgende week ook naar die top in ehh Brussel. Is dat volgende week?

I: Ja, de 21ste

R: Ja en dat is mijn eerste Europese top pas, maar dan wordt het wel weer wat concreter, maar ik denk dat het daarna wel weer gewoon inkakt hoor..Ik denk dat als ze eenmaal een richting hebben bepaald voor een nieuw verdrag, dat het..dan zal het straks weer gaan over het referendum, of dat wel of niet moet worden gehouden, maar dan..gewoon inhoudelijk vind ik het jammer ..dat..ja...

I: De EU is echt een specialisme..

R: Ja. Ja...eigenlijk wel.

I: En de EU als specialisme, heeft dat nog enige status?

R: Nou nee, want buitenlandse zaken heeft veel meer status bijvoorbeeld en defensie is nu natuurlijk ook wat sexier, omdat je natuurlijk Afghanistan hebt. Ik denk als die missie er niet was geweest in Afghanistan dat dan Europa wel weer wat..maar nee Europese zaken heeft eigenlijk nooit...of het moet niet in mijn beleving zo zijn geweest, maar ik stond nu niet persé te trappelen om deze baan te nemen omdat Europese zaken daar nou inzat, dus ja..En ehh..maar goed, voor anderen is dat natuurlijk wel weer een leuke...Kijk naar mijn collega die nu in Brussel zit, die heeft deze baan eerst gehad en is toen uiteindelijk naar Brussel gegaan, dus kennelijk is het toch wel een opstapje naar iets echt Europees. Ik vind dat trouwens wel leuk, want nu ben ik me er dus in aan het verdiepen en dan heb je een heleboel, je hebt nu een heleboel speeches om iedereen een beetje warm te maken voor Europa. Prins Constantijn had geloof ik nog een speech gehouden en je hebt nachten van Europa voor jongeren en dat is wel weer heel grappig, dat vind ik wel leuk. Ik vind de spirit die ze eraan willen geven, vind ik wel heel leuk, dat wel met zijn allen Europeaan zijn enzo, ja dat vind ik wel heel grappig, leuk.

I: Nu u zich erin aan het verdiepen bent, merkt u dan ook dat het u meer gaat interesseren?

R: Ja ja ja natuurlijk, maar dat is ook wel een beetje mijn, zoals dat in je beroep van journalist dan gaat. Maar ehh..altijd als je ergens meer over leest, dan gaat het je meer interesseren, althans geldt voor mij dan altijd, in mijn werk. Nee ik vind het interessant genoeg, ja zeker, maar het blijft toch nog steeds een beetje abstract, met dat vage onderhandelen, grondwettelijke elementen en ehh..je wil het allemaal niet weten. Leg dat maar eens uit aan je buurvrouw..Want ik probeer altijd te schrijven naar..gewoon simpel te schrijven van nou wat is er nou eigenlijk en dat is moeilijk hoor met Europa.

I: En ik neem aan dat u vooral hele korte berichten schrijft, omdat u natuurlijk voor een persbureau schrijft..

R: Ja en dan wordt het compact, compacte berichtgeving en dat wordt het nog soms onduidelijker, nou ja, dat hoop ik dan niet. Wij schrijven kort dus wij moeten echt de hoofdlijnen erin zetten ja. Soms is dat leuk en soms is dat ook wel jammer want dan heb je zoveel informatie en dan je maar zo'n kortje daarvan gebruiken, wil je je verhaal nog een beetje leesbaar houden.

I: En wat is kort?

R: Veertig regels, ja. Veertig schermregels voor ons dat is ongeveer..ja dat is best wel kort voor kranten hoor, dat zijn ongeveer ja...dat zijn ongeveer drie van die kolommetjes zo, als je het zo bedenkt zo, met zo als krantenkop erboven en dan drie van die kolommen zo. Ja zo..ja dat is kort ja. Dat is een nieuwsbericht, maar je hebt ook nog samenvattingen, dat is weer eenderde langer, dus we mogen wel af en toe uitpakken.

I: Ah ok.

R: Daar staat alles in, ook reacties en weet ik wat, maar het ANP geeft echt alleen maar het belangrijkste van het belangrijkste.

I: En worden die berichten nog bewerkt door uw redactie?

R: Nee, ik schrijf het ehh...ik doe dit pakket nu samen met iemand anders en wij lezen zoveel mogelijk elkaars berichten en dan gaat het naar de eindredactie maar die doet er eigenlijk niet zo veel aan, die lezen en sturen het gewoon door. Ja nu is er toevallig een eindredacteur en die ziet dat ik er vijf heb ehh opgeschreven in plaats van zes, maar ehh inhoudelijk wordt er nooit iets aan gedaan. Het wordt ook niet gestuurd, bij kranten is dat wel anders, want die gaan echt van te voren bedenken wat voor soort berichtgeving ze in de krant willen hebben, we willen vandaag iets over Europa over de visserij, of over het verdrag, die gaan zich daar dan helemaal op focussen, maar wij doen alles zelf.

I: Ook de onderwerpkeuze en de invalshoeken?

R: Ja, ja. Dus het ..ik heb daar nooit overleg over met mijn chef of met ehh nog hoger ofzo, nee. Dat is omdat wij allemaal zo snel moeten werken. Kijk een krant, kijk die brief die ik nu bewerkt heb, die kwam net om kwart voor twee binnen, of tien over half twee, toen dacht ik nou, dan kan ik hem nog snel ffitjes, snel een bericht van maken, maar een krantenverslaggever die ehh..wacht gewoon tot zeven uur 's avonds en dan gaat hij een beetje rondbellen of weet ik wat en dan maakt hij een keer een bericht. Wij moeten meteen door, dus er is ook niet echt tijd om uitgebreid met je chef te gaan overleggen.

I: Nee, dus u heeft misschien ook vaak geen tijd om te gaan rondbellen bijvoorbeeld dan?

R: Ehh..nou dat doen wij dan wel, maar dan zorgen we wel dat we eerst een stukje, stel dat er iets groot nieuws, dan maken we eerst snel even een stukje. Eerst even bellen of het allemaal wel klopt, want iedereen kan natuurlijk een mail sturen of wat dan ook en dan maken wij daar een stukje van en dan gaan we reacties scharen en dat dat dat schrijven we dan allemaal weer

op in die berichtgeving en soms gooien we die hele berichtgeving dan weer om en zo ehh werken wij dan.

I: Ok. U zei net dat u nog een collega heeft die ook Europa doet. Jullie doen het met zijn tweeën?

R: Ja, dit pakket, maar dus ook buitenlandse zaken en defensie etc, maar zij is nog korter ehh op dit pakket, sinds januari, dus ik doe het vier maanden langer dan zij, maar zij zit nu in het idden-Oosten, anders had ik haar wel mee kunnen nemen, met Verhagen..

I: Dat zijn de leuke dingen dan toch weer..

R: Ja ja zeker.

I: Eens even kijken..heeft u zelf misschien nog een punt dat u zou willen toevoegen?

R: Ehh...in je vraagstelling kwam niet zo heel erg naar voren over de kloof met mensen dan ehh..je hebt het meer over de kloof tussen politici en de pers. Journalisten denken natuurlijk altijd voor mensen want die schrijven niks over Europa in de krant omdat ze denken dat mensen dat niet interessant vinden.

I: En omdat het publiek er ook niet veel over weet, of heeft u dat idee niet?

R: O ik vind inderdaad dat het publiek er niks van weet nee. Ja dan kunnen ze wel..Kijk wij leveren het toch wel aan, al die Europese berichtgeving, en wat ik net zei die kranten die nemen het niet mee, of heel weinig ervan, of echt kortjes. Maar dat is dus de keuze van zo'n dagblad, van zo'n dagbladjournalist, of de leiding daarvan. Ik kan niet in hun hoofd kijken waarom het wel of niet is, maar dat is jammer want dan krijg je ook geen publiek mee, ja zo ontstaat dus ook weer een kloof met het publiek en niet alle publiek leest een krant. Als ik mijn ehh..mijn achterban, als ik in mijn grote familiekring en kennissenkring kijk dan weet bijna niemand iets over Europa, het is wel afgewezen, de Europese Grondwet, terwijl niemand wist waar het over ging en dan doet de regering..Iedereen doet zijn best om daar iets over te berichten maar mensen lezen het dan toch niet, of snappen het niet, want het is een moeilijk onderwerp namelijk, te abstract. Dat ze denken van ok het zal allemaal, het is allemaal veel te ver weg, terwijl dat dus niet zo is, want alles is hier wel Europa en alles is al bepaald door Europa. We hebben veel meer welvaart door Europa bijvoorbeeld.

I: Ziet er een taak in voor de media om die inhoud dan minder abstract en dichterbij de burger te brengen.

R: Nou ja daar heb ik nog wel over nagedacht ook omdat je toen had gebeld, dat is al weer een tijdje geleden natuurlijk, maar ehh..nee het is gewoon heel moeilijk. Nu gaat het over over die vage onderhandelingen tussen allerlei EU lidstaten en dan denk ik van ja wat zal dat nou iemand in de provincie interesseren wat Merkel daar ehh ehh mee wil doen of niet, of Sarkozy, of gezichtsverlies voor Groot-Brittannië ofzo, dat kan niemand wat schelen, dan moet je echt hoger opgeleid zijn denk ik, wil je dat volgen.

I: Ja dat is jammer.

R: Ja jammer hè? Maar zo'n referendum is er natuurlijk gewoon voor iedereen en ik zou heel graag willen dat iedereen zich daar een beetje, maar ik wil altijd heel graag dat iedereen de krant leest, op wat voor onderwerp dan ook hoor, maar ik merk dat heel veel mensen Europadingen gewoon meteen overslaan, ja, maar hoe je daar concreter over kan schrijven, ik heb geen idee.

I: Voor veel mensen is volgens mij het televisiejournaal de belangrijkste nieuwsbron, misschien zouden die er wat meer aandacht aan kunnen besteden.

R: Ja, want als ze dat dus wel doen dan zie je altijd zo'n beeld met zo'n sprekend hoofd en dan zie je al die vlaggetjes op die achtergrond en wat regeringsleiders naar binnen stappen en dan denkt iedereen van ooo dat is hotemetoten gedoe en dat is het natuurlijk ook, maar het gaat wel over hele concrete dingen en daar komt bijna niemand aan toe. En als journalisten erover schrijven dan gaat het altijd over verhoudingen tussen landen en toestanden en dat interesseert mensen gewoon, mensen willen gewoon weten met vrij reizen of hoe asielzoekers hoe dat allemaal gelijk wordt verdeeld over de landen, ja ehh..Na ja, het vrij reizen is natuurlijk belangrijk, de Euro is belangrijk. Het moet, dat zegt Timmermans nu ook steeds, het moet meer lowprofile bij de mensen gebracht worden maar ja, hoe moet ik nou een verhaal schrijven over over Sjengenlanden en paspoorten? Ja dat doe je dan een keer, maar daar gaat de discussie steeds niet over, het blijft gewoon een abstract geklets. En nou we proberen het soms wel wat spannender te maken, door het wel spannend op te schrijven, maar dat probeer je altijd wel.

I: Hoe doet u dat dan?

R: Nou toen dat gedoe met Timmermans, toen ehh..toen heb ik het misschien wel te spannend opgeschreven, ehh..nee, laat ik een ander voorbeeld....ja ik zou niet, dan zou ik nu eventjes iets moeten bedenken dat ik laatst ....Nee,ik had eigenlijk mijn laatste Europaberichtgeving eventjes moeten doornemen, dat gaat alleen maar over dat debatje enzo..O, dat Europadebat dat toen uitliep, weet je nog, toen jij belde?

I: Ja, dat was dat spoeddebat ja..

R: Was dat dat spoeddebat? O ja, ok, nou dat liep heel erg uit. Nou het is jammer op zich dat je het voor je achtergrondinformatie niet hebt meegemaakt, maar dat is een gezever van die Kamerleden, want ze willen allemaal gelijk krijgen..Op een gegeven moment werd het wel wat aardiger, werd het wel wat filosofiser want Timmermans doet dat altijd heel goed vind ik, die had wel wat leuke dingen naar voren gebracht vind ik, ja heel leuk. En net toen jij belde toen ging het over een ANP bericht dat net vanuit Brussel kwam, vanuit mijn collega's en Femke die was dat aan het oplezen in de zaal van ja ANP meldt dit en dat, dat Balkenende dit en dat heeft gedaan in Straatsburg, dus dat was voor mij erg leuk om dat te horen want dat levert dan ook weer allerlei dingen op. Maar ze ging er helemaal de mis mee in, want er was helemaal niks mis met wat Balkenende gezegd had, maar goed, ze proberen elkaar wel een beetje af te hangen, vind ik, politici, op het gebied van Europa. Dus het wordt nog steeds weinig concreet.

I: Ja. Maar goed, heeft u misschien nog een ander punt?

R: Nee.Ik hoop dat je er wat mee kan.

I: Ok, bedankt voor dit gesprek.

I: Kunt je misschien allereerst iets vertellen over je persoonlijke ehh professionele achtergrond?

R: Ja ik heb ehh de school voor journalistiek gedaan ehh en daarna ben ik ehh stage gaan lopen bij de NCRV, Radio 1, dat was een programma, dat was een politiek programma, dat heette 'Hier en nu nieuwspoort' heette dat toen, dat is nu 'Hier en nu Den Haag'. Ik vond dat een heel leuk programma. Één keer per week werd het uitgezonden, op donderdagavond vanuit nieuwspoort met allemaal ehh politici en ministers enzo, maar dat moest ophouden omdat BNN te groot werd en die moesten toen op de avond, dat heel ingewikkeld allemaal, maar alle avondprogramma's moesten weg voor BNN.

I: Zonde...

R: Ja dat was zeer zonde. En toen ben ik ehh, heb ik ehh samen met nog een paar mensen 'Stam.nl', ook op Radio 1, bedacht zeg maar en uitgevoerd en ik heb nog voor een vrijdagmiddagprogramma gewerkt voor Radio 1 en daarin deden we vooral heel veel politieke dingen ook ehh en toen ehh toen vond ik het wel heel erg leuk om zeg maar op de politiek te zitten, want ik zat natuurlijk wel al op de politiek maar van een afstand. We maakten onderwerpen over de politiek, maar ik liep hier ehh één keer per week maar rond. Ik wilde wel graag eens kijken wat de televisie nou was, nou toen kwam er een vacature langs bij Den Haag Vandaag en heb ik gesolliciteerd. Ik werk daar nu ehh drieënhalf jaar en ik ben redacteur. We hebben onderscheid tussen redacteurs, verslaggevers, eindredacteur, presentator en ehh mijn taak, rol is vooral alle dingen journalistiek voorbereiden. Heel simpel gezegd, er gebeuren duizend dingen in de politiek ofzo op een dag, is een beetje overdreven, maar ik moet dat dan allemaal uit gaan zoeken en ehh zeg maar adviseren wat we moeten doen en waarom. Ehh en ehh soms interview ik ook wel met een camera er bij, maar dat doen vooral dan verslaggevers. Dus ehh dat is mijn achtergrond.

R: Ok. Jullie redactie heeft redacteurs, verslaggevers een eindredacteur en een presentator etc. Hoe verloopt die samenwerking, wordt van bovenaf bepaald wat jij moet uitzoeken bijvoorbeeld?

I: Nee. Na kijk wij maken onze eigen keuzes. Kijk Ferry, Ferry Mingele is de eindredacteur van ehh van ons programma, van Den Haag Vandaag. Daarboven zit wel weer een eindredacteur van Nova en van ehh een hoofdredacteur van Nova, maar daar hebben wij niet zoveel mee te doen. Wij overleggen natuurlijk wel, Ferry overlegt vooral, met de eindredacteur van Nova, maar wij bieden onderwerpen aan en het moet wel heel gek lopen dat ze zeggen van nou dat vinden wij helemaal niks. Nou kijk we moeten wel bespreken hoeveel tijd heb je in een uitzending want je moet ook journalistieke afwegingen maken over andere gronden. Ehh maar wij zeggen nou we hebben dit en dit onderwerp ehh of één onderwerp of twee onderwerpen ehh hoeveel tijd krijgen we daarvoor? Kijk daar is het meer van vind je dat wij een half uur, na een half uur gebeurt bijna nooit, maar grote dingen, dus bij wijze een half uur of vijf minuten en daar wordt dan over onderhandelt, maar niet over de onderwerpkeuze. Na ja het zijn natuurlijk allemaal processen, het is niet zo dan wij van van boven opgedrongen krijgen van je mag vijf minuten, dat is natuurlijk een beetje passen en meten, want wij weten ook wel dat de wereld groter is dan Den Haag en als er een grote evenement of een grote

gebeurtenis is zoals nu ehh Uruzgan, de gevechten in Uruzgan dan kunnen we natuurlijk best wel, daar zit natuurlijk ook een Haagse poot aan, dan begrijpen wij ook wel dat het heel belangrijk is dat wij daar als, RTL is daar nu toevallig, dat we beelden laten zien van wat daar nu eigenlijk gebeurt, dus dat snappen wij dan ook wel. Dus het is een beetje passen en meten ehh en op basis van journalistieke argumenten ehh ehh wordt er uiteindelijk geconcludeerd wat er nou in een uitzending komt.

I: En die journalistieke argumenten, kun je daar wat specifiek over zijn?

R: Nou dat natuurlijk ook een beetje, dat is ook een beetje gevoel, maar je ontwikkelt als journalist eigenlijk wel een basisgevoel dat iedereen inziet ehh dat dat een journalistiek item is ehh en dat dat van belang is. Kijk ehh..gisteren was het ehh debat over de honderd dagen, na dat is een redelijk groot debat, daar is lang op gewacht. Je weet dat er veel kritiek komt, dus daar is Nova van overtuigd dat dat een belangrijk onderwerp is dus dat dat de opening van de uitzending wordt. Ehh daar zijn niet echt definities voor te geven, maar gewoon wel ehh..dat gevoel dat heerst wel en je moet argumenten hebben die, dat is een journalistiek argument, hier heeft het land honderd dagen op gewacht. Ik bedoel het kabinet is ehh is gepresenteerd, ze zeiden van na we gaan honderd dagen het land in en dat is het eerste grote debat dat eindelijk over de inhoud gaat, nou dat zijn van die argumenten. Maar goed aan de andere kant dat kunnen ook weer argumenten zijn dat mensen zeggen van nou ja wij willen ehh ook wel eens ook wel eens over, een eigen journalistiek verhaal. Nova heeft ehh geïnvesteerd wekenlang, of maandenlang misschien in contacten en als het gaat over bijvoorbeeld ehh ziekenhuiszorg, of zorg, daar is Nova nogal goed in en ze hebben een eigen verhaal, dan is het een journalistiek argument dat er ehh dat dat een eigen nieuwsverhaal is, dus dat dat de opening wordt. Dus dat zijn permanente afwegingen die je maakt. De ene keer is het agendatechnisch heel erg van belang, dat is nu met de honderd dagen. Een andere keer denk je ach dit is wel zo'n eigen verhaal dat we vinden dat we daar mee moeten openen dus zo zijn ehh er ehh wel wat ehh noembare elementen, maar dat is gewoon, ook gewoon journalistiek gevoel, wel ondersteund door argumenten waarom je het moet doen, maar nou niet, er is geen blauwdruk van dit zijn tien ehh tien argumenten. Ehh dus ja dat is meer een beetje van gevoel maar je moet wel argumenten hebben, want Nova die zit daar en die weet niet precies wat hier gebeurt doorgaans, dus je moet wel aangeven van wij vinden het hier en hierom belangrijk. Maar dat wisselt dus per onderwerp.

I: En wat voor invloed heeft het publiek daarbij?

R: Nou zeer groot. Het is..wij zitten hier op de redactie dus je kunt niet permanent met het publiek praten. Wij proberen toch wel in te schatten wat je, wat voor het publiek van belang is. Den Haag Vandaag heeft ehh wel een beetje de taak vind ik, vinden wij ook, om ehh het publiek te laten zien wat er in Den Haag gebeurt. Ehh wij zijn ook ehh, anders dan RTL en anders dan het journaal, wij zijn ook niet zo uit op primeurs. Ik bedoel als we ze hebben dat is prima en dat willen we ook wel graag, maar wij zijn toch meer om inzichtelijk maken, wel op kritische wijze hoor. We zijn geen voorlichtingsbureau van de Tweede Kamer, maar op kritische wijze het debat te laten zien. Dat is meer onze taak en ehh..daar denk je dus wel bij van wat is nou interessant voor het publiek. We zullen ehh we zullen niet zo snel ehh een onderwerp gaan maken over een of andere landbouwmaatregel waarvan het grootste deel van het land denkt: waar gaat dit nu weer over. Dus we proberen wel een grote, de grote lijnen te pakken waarvan de burger denkt van hee dat interesseert me wel. Of dat lukt, ja dat kunnen we natuurlijk heel moeilijk checken en ehh..ja als we het dan wel checken, iedereen heeft een mening, dus het is niet permanent dat wij ehh alleen maar bezig zijn met wat vinden wij zo

leuk om te doen. We proberen toch wel dat gevoel, of het slaagt dat is een ander geval, dat gevoel dat we proberen uit te stralen en proberen te hebben van wat is nou relevant voor het publiek. En ehh..na dat is wel een lastige keuze.

I: Duidelijk. De uitzending van gisterenavond, dat ging eerst inderdaad over die honderd dagen, daarna was er een item over Europa. Hoe komt zo'n item over Europa tot stand?

R: Ja dat was weer van Nova ehh...

I: Daar hadden jullie niets mee te maken?

R: Nee. Dat dat is van ehh ehh, dat weet ik dus ook niet in deze, wij gaan vanavond een onderwerp over Europa maken en de komende dagen ook ehh.. Joost, onze verslaggever die Europa volgt, die gaat vanavond naar Brussel, vanwege de Europese Top natuurlijk. Ja dan vinden wij dat een belangrijk onderwerp. Wij denken van ja die top, wat heeft daar allemaal eerder meegespeeld, welke positie heeft Nederland nou op dit moment? Ehh en inderdaad welke rol speelt de burger daarin, want de burger heeft ehh twee jaar geleden heel duidelijk nee gezegd. Ehh en ehh ja dat dat merk je wel dat dat dus wel leeft. Europa leeft misschien niet zo, maar wel het gevoel van het wordt misschien weer eens een beetje doorgedrukt en dat hebben we nu tegengehouden. Dat gevoel is nu dus en omdat het een ehh belangrijk is, ook is geworden. Toen dat referendum er was en dat het de eerste keer was dat de burger echt bij Europa betrokken werd, is het voor ons ook meer een onderwerp geworden. Kijk Europa is voor ons pas ehh journalistiek ook interessant geworden na het referendum.

I: Ja?

R: Dat is niet helemaal waar, want daarvoor deden we grote dingen ook wel enzo ehh, maar omdat ehh het gevoel zo was dat alles doorgedrukt werd, de Euro en weet ik niet wat allemaal, daar is nooit wat over gezegd en toen mochten de burgers wat zeggen en hebben ze nee gezegd. Het is natuurlijk wel interessant om je af te vragen ja wat is er nu veranderd en wat heeft men geleerd in de politiek en wat gaat men daarmee doen? En daarom is het ehh is het meer grijpbaar geworden ook, want eerst was het natuurlijk heel abstract, voor alles en iedereen, voor ons ook moeilijk te vatten. Zo als nu ook, met het verdrag ehh waar ze nu over aan het onderhandelen zijn, ja ik bedoel wij weten wel ongeveer hoe het achter de schermen speelt, maar wij weten niet waar Merkel nou meekomt en ehh ehh Balkenende zei het gisteren ook in een heel verband hoor, de honderd dagen, en de participatietop ging er toen over, ja les één ongeveer van politici: als je iets wilt bereiken is dat je niet in de openbaarheid gaat vertellen wat je inzet is. En nu hebben we natuurlijk wel iets meer bronnen, eigenlijk al veel meer bronnen dan de openbaarheid, maar toch laten die lui niet het achterste van hun tong zien. Ten eerste omdat ze het niet willen en ten tweede omdat ze ook gewoon nog niet weten hoe de hazen gaan lopen, dus dan is het ook moeilijk om dat logge proces in letterlijk beeld te brengen. Ehh maar omdat er nu zo'n concrete vraag en ehh oordeel van de burger aan is gehangen, de vraag is van ehh wat doet het kabinet, even heel simpel en groots geformuleerd, wat doet het kabinet met de mening van, de uitspraken van de burger, kunnen wij het ook veel concreter maken en kunnen wij ook, ook steeds ehh ehh politici ehh ehh aanspreken van ja wat heb je er nou meegedaan, wat heb je er nou van geleerd? Wat ga je daar nou mee doen? Is dit nou haalbaar? Echt dat omdat Nederlandse burgers nee hebben gezegd dat heel Europa nou moet zeggen van ohh ohh jullie luisteren heel goed naar jullie volk, wij gaan helemaal met jullie mee met ons zesentwintigen. Dus dat zijn hele concrete vragen die wij pas stellen nadat een dossier Europa, grondwet ja/nee, ook zo helder neer is gezet.

I: Ja dat zal nog wel een paar dagen duren denk ik. Maar buiten zo'n speciaal evenement als zo'n Europese top, is Europa, of de Europese achtergronden bij de Haagse politiek, is dat dan nieuws voor Den Haag Vandaag?

R: Ja op zich doen wij daar pas wat mee als het echt een Haagse component heeft, want het is ook echt Den Haag Vandaag. Kijk wat wij niet zozeer doen en dat komt ook doordat wij ehh ja daar niet voor zijn, we zitten niet Brussel, we hebben geen bureau Brussel voor Den Haag Vandaag, er zitten wel een paar correspondenten voor de NOS, maar dat is toch wel wat ingewikkeld, daar kunnen wij niet zo goed zaken mee doen. Ehh daar doen wij ook niet zoveel zaken mee. Kijk zij weten wat daar in Europa speelt, wat daar besloten wordt, die correspondenten, maar wij niet, niet zo goed. Ik bedoel, wij moeten het uit de krant vernemen. Wat wij niet doen, en dat zou wel eens wat meer kunnen, maar goed daar moet je wel in investeren ehh want zo simpel is het allemaal niet om die hele Europese politiek te doorgronden vanuit Den Haag met zijn zessen, want we zijn maar met zijn zessen hier, nou dat is niet te doen. Maar bijvoorbeeld ehh een goed voorbeeld is, ehh maar wat wel aardig zou zijn is dat een tijdje geleden, dat de bier, dat wij altijd zo afgezet zijn met de bierprijs zeg maar. Dat dat allemaal een kartel was en veel te veel en noem maar op. Kijk dat is wel ehh een concreet onderwerp waar je hier in Den Haag wel wat mee zou kunnen, dus dan ga je, dan zou je politici kunnen vragen van ja Europa, Europa, jullie zitten wel de hele tijd te beweren dat het allemaal zo belangrijk voor ons is en dat alles goedkoper wordt en de Euro, dat het mooi overzichtelijk is en weet ik wat en dat..na ja dat soort argumenten, maar we zijn nu wel gewoon afgezet daar ehh blijkbaar. Ehh en dat soort zaken kun je wel doen, maar dat doen wij niet zoveel. Wij gaan er pas op ehh mee aan de slag als er vanuit het Nederlandse parlement ehh of vanuit de Nederlandse regering echt iets op het Europese vlak gebeurt. Of wel omdat er onderhandelt gaat worden over een ehh miljard minder bijdrage zeg maar, of wel als het gaat om de Grondwet, dat soort zaken dan komen wij ehh ehh in beeld en ik denk ook dat dat wel een klassieke taak is van ons, van Den Haag Vandaag, van de Haagse rubriek. Ehh..en ja Europese dimensies..ja, dat is moeilijk, moeilijk ehh...te formuleren wat nu de kip en het ei is zeg maar. Komt het nu uit Europa of uit Nederland en wat is nou het belang voor, vanuit Europa en wat is nou het Nederlandse belang? Als er hier iets in het parlement speelt of in het kabinet speelt ja dan gaan wij het volgen. Ehh maar goed wanneer gaat zoiets spelen? Als er een Europese top komt, dus ja dat zijn van die, van die ingewikkelde..maar wij houden niet de nitratrichtlijn in de gaten, hoe dat nou precies gaat ehh en gaan dan hier in Nederland een onderwerp maken over de nitraatrichtlijn.

I: Maar dat is ook wel weer meteen heel erg specifiek...

R: Ja maar dat zijn wel onderwerpen die door, die best interessant kunnen zijn om die verhalen vanuit Brussel te kunnen maken en die hebben wel Nederlandse consequenties eventueel, maar die zullen wij niet, dat zijn de dagelijkse onderwerpen die uit Brussel komen, maar die zullen wij niet gaan brengen.

I: Ehh..de samenwerking met de correspondenten in Brussel, dat verloopt moeizaam?

R: Maar wij hebben, wij hebben ook, wij hebben helemaal geen correspondenten. De NOS heeft ze wel dus, maar die werken gewoon voor het NOS journaal.

I: Maar daar werken jullie niet mee samen?

R: Nee weinig.

I: Waarom, als ik vragen mag?

R: Ja na ja gewoon, wat ik zeg, Den Haag Vandaag zit in een beetje een ingewikkelde constructie, namelijk een..Wij worden wel betaald door de NOS, maar wij werken voor Nova. En ehh...ja Brussel en de de Europese Unie an sich, het fenomeen daar in Brussel, ehh heeft ook niet de hoogste prioriteit bij de NOS. Ehh Den Haag is van belang, het grote, echte buitenland, maar bijvoorbeeld die nitraatrichtlijn waar ik het net even over had, want dat is namelijk wel echt een groot onderwerp, wel een belangrijk onderwerp, een belangrijk Europees onderwerp met allemaal gevolgen, maar daar zullen wij geen onderwerp van maken en ja dat zou op zich wel wat meer kunnen maar dan moet je echt ervoor kiezen om iemand van Nova of Den Haag Vandaag permanent in Brussel te parkeren en ja dat dat gebeurt niet en ehh..

I: Omdat ..?

R: Het heeft niet de hoogste prioriteit, maar dat is volgens mij een algeheel probleem van de ehh van de journalistiek. Ik ga nou niet zeggen dat ik het raar vindt dat de NOS, of Nova, daar zo weinig prioriteit aan geeft, want volgens mij is dat over het algemeen zo dat dat..Natuurlijk zijn er wel wat correspondenten, maar ook RTL, als ik me niet vergis, RTL heeft zelfs niet eens een permanente correspondent daar en dat heeft de NOS dan wel weer. Ehh nu ga ik niet vergelijken van zie ons het eens goed doen ehh maar kranten die zitten daar wel, maar ook niet, niet ehh met tien man zeg maar.

I: Wat ik wel heb gehoord van verslaggevers bij sommige kranten en persbureaus, waar toch wel meer aandacht is voor Europa, is dat ze in het bijzonder kritiek hebben op de manier waarmee televisiezenders, de NOS, RTL, omgaan met de EU. Dat die te weinig aandacht hebben voor Europa, terwijl ze wel de belangrijkste bron van informatie zijn voor veel burgers. Wat vind jij daarvan?

R: Nou ja, daar kan ik me wel iets bij voorstellen. Maar het is ehh een ehh..Kijk in de krant kun je makkelijker een verhaal schrijven dan dat je ehh daar een ehh een ehh...Kijk een krant heeft ongeveer, nou laat ik uit mijn hoofd zeggen, twintig pagina's. Nova kan maar drie..dus daar kan je vijftig verhalen in kwijt en Nova heeft een half uur uitzending, dus daar kun je maximaal drie onderwerpen in kwijt. Dus dat is ook al wel wat anders zeg maar. Ik bedoel ehh...ja..kijk het is een wisselwerking. Kijk Europa laat de journalistiek, maar ook de politiek, enigszins links liggen. Kijk dat maakt het ook wel zo hè. Welke aansprekende Europarlementariër heb je nou? Welke partijen zetten nou grootste politici in Europa neer? Dat is Camiel Eurlings geweest, min of meer, die is niet groot, maar dat was een talent die naar Europa ging, maar dan wel, wel met de gedachte, weet ik toevallig, die jongen gaat daar even leren hoe hij een fractie moet leiden en hoe ie ehh ehh een baas moet zijn ergens over en dan halen we hem daarna terug en dat is ook gebeurd. Hij is in Europa klaar gestoomd voor de Nederlandse politiek. Hetzelfde geldt ook voor Maxime Verhagen bijvoorbeeld. Die is wel Europarlementariër geweest, maar omdat hij een belofte was voor de nationale politiek. Hij mag daar oefenen en dan komt hij weer terug naar Nederland, dus het is ook een wisselwerking. Ehh..ehh ehh ehh ik ken toevallig een aantal Europarlementariërs bij naam, maar ehh het heeft geen prioriteit, zowel niet bij de journalistiek ehh als in de politiek. Dan lijkt het wel alsof ik heel makkelijk afschuif ook op politici, dat is niet helemaal waar, maar als je ehh..ook merkt dat de handen moeilijk op elkaar te krijgen zijn voor een mooi verhaal over Brussel ook bij politici en als politici, Europarlementariërs niet in staat zijn om bijdrages

te leveren aan het debat, ook hier in Nederland, die voor een groot publiek interessant zijn, ja dan houdt het voor ons ook een keer op. Ik bedoel wij moeten ehh inzicht geven, maar wel inzicht geven in ehh wat politici daar doen. En als ehh zij niet in staat zijn om dat te doen en als zij niet in staat zijn om duidelijk aan te geven waarom in hun beleving Europa zo belangrijk is of zo slecht is. Ja wij verslaan ook op een gegeven moment ook alleen maar.

I: Dat ze dat niet kunnen, ligt dat aan een eventueel gebrek aan kennis over Europa?

R: Nee, nee. Nee, nee, nee, dat heeft met meerdere dingen te maken. Kijk Nederlandse politici die willen natuurlijk zelf ehh, landelijke politici willen zo belangrijk mogelijk gehouden worden ehh en zij zien een ontwikkeling ehh landelijke politici zien een ontwikkeling dat er steeds meer verantwoordelijkheid gaat naar de gemeenten, die krijgen steeds meer te zeggen. Provincies iets minder, maar gemeenten aan de ene kant knabbelt aan de bevoegdheden van de landelijke politiek. Europa aan de andere knabbelt aan de bevoegdheden en de ehh belangen van de Nederlandse politiek en de verantwoordelijkheden van de Nederlandse politiek en ehh politici die carrière willen maken die weten dat als zij in Europa zitten, dat ze niet op televisie komen, maar in Nederland wel, dus zij willen zichzelf zo belangrijk mogelijk tonen ehh en daardoor Europa ook enigszins onbelangrijk houden. Dat is de enige ehh element. Zij zullen dus niet zeggen van ja ho ho, wacht eens effe ehh is allemaal wel zo dat jij nu hier een beetje staat te neuzelen over dit en dat onderwerp maar daar gaat het eigenlijk helemaal niet meer over, daar gaat Europa over. Dat zullen ze nooit zeggen en ehh wij kunnen die vraag wel stellen maar dat houdt het op een gegeven moment ook gewoon een keer op. Ehh..en nu doe ik wel net alsof die landelijke politici alles en iedereen om de tuin aan het werken zijn en dat is helemaal niet zo en dat Nederland helemaal niks meer te zeggen heeft, dat is ook helemaal niet zo. Maar men realiseert zich, politici realiseren zich dat burgers Europa een groot gevaarlijk ding vinden in het algemeen, dus waarom zouden ze hun vingers daar dan aan branden? Dat geldt ook voor de journalistiek. Ik bedoel het is zo'n log, onoverzichtelijk apparaat daar zo in Brussel, waarom zouden we daar met een ingewikkeld onderwerp, waar je uren in investeert om ook maar iets te begrijpen van wat er speelt, waarom zou je daar dan ehh geld in investeren als de burger het toch maar niks vindt? Maar dat is geen goeie houding, dat geef ik ook wel toe, maar dat is wel de praktijk.

I: Maar politici gebruiken Europa dus op de één of andere manier? Of als zondebok, of strategisch?

R: Ja, vaak wel. Kijk dat, dat ehh kijk kijk dat verschilt natuurlijk per partij, maar mensen die tegen Europa zijn, die ehh die wijzen erop dat het allemaal maar een schande is dat al die Polen hier naartoe komen ehh en dat die onze banen inpikken, even heel simpel gezegd, maar dat is het gevolg van Europa. Ja en die Van Bommel die heeft allerlei andere argumenten om Europa zwart te maken. De mensen die wel voor Europa zijn, die zullen dat veel minder doen, omdat zij wel inzien dat alles wat je over Europa zegt, in positieve zin, scepsis oproept bij de burger. En dat is een lastig proces hoe dat dan omgeturned wordt. Dus ik heb de indruk dat tegenstanders, die het volk in dit geval achter zich hebben, een meerderheid van het volk, qua sentiment in ieder geval, ehh dat die daar wel gebruik van maken, of misbruiken, maar ik zou het woord 'gebruiken' willen gebruiken, en voorstanders die hebben daar veel meer moeite mee, die vinden dat veel lastiger. Ehh dat zie je ook wel een beetje hoe de campagne is verlopen, voor het referendum. Ehh heel veel mensen, mensen vonden dat toch lastig. Politici dachten wat moeten nou doen want ja ehh ehh ze hebben het toch alleen maar over de Euro en toetreding van Turkije. Ze zijn niet in staat gebleken, daar durfden ze hun vingers dus niet aan te branden denk ik, om..Ik zeg niet dat ik er een groot voorstander van ben, maar zij zien die

voordelen wel, maar die durven hun vingers daar niet aan te branden dus die zullen het ook niet zo gebruiken.

I: Maar krijg je wel makkelijk medewerking van politici als je items maakt waar Europa meespeelt?

R: Jawel, jawel, ja. Kijk, nu, zeker nu bij de.. We rijden vanmiddag met staatssecretaris Timmermans mee, een gedeelte naar Brussel, met een camera, ja dat vinden ze.. Kijk zij hebben nu het gevoel dat zij ehh tegemoet komen aan de wens van de burger, omdat zij de vlag eruit gaan halen, uit de Grondwet, omdat het geen Grondwet meer gaat heten, maar een verdrag enzo. Zij zien dat dat winst is en zij vinden dat ze de afgelopen twee en een half jaar erg naar de burger hebben geluisterd en daarvan geleerd hebben. Dus nu zeggen ze van kom maar, zie eens wat wij allemaal wel niet hebben bereikt en hoe goed wij hebben geluisterd!

I: Maar inhoudelijk blijft alles hetzelfde...

R: Exact. Maar ja dat dat duiden wij dan ook wel, maar wij proberen.. Vooral met symbolen hopen zij dat zij, en het is natuurlijk op zich ehh ook wel iets als je, als het eerst een Grondwet heette en dat is weggestreept, en je krijgt het toch voor elkaar als klein landje dat het een verdrag gaat heten. Het is, het is een woordenspel, maar dat kun je natuurlijk, maar dat moet ook wel brengen als journalist, dat is wel een soort van winst zeg maar, ook al blijft inhoudelijk wel alles hetzelfde. Maar goed men weet toch helemaal niet joh wat wat daar, wat daar nou in zit. Of het nationaal parlement nou meer of minder macht krijgt en weet ik wat allemaal, maar alleen al de symbolen en daar zet de Nederlandse politiek nu op in, zoals die vlag en geen volkslied en dat het geen Grondwet meer mag heten, daar proberen zij het sentiment weer om te draaien. Toen bij het referendum, wat ik net al zei, ging het ook helemaal niet over de Europese Grondwet, daar ging het over Turkije en over de Euro. En ja dat heeft men ook ingezien en denkt van laten we het nu met dit soort simpele symbolen toch proberen ehh om de ehh ehh de tendens om te draaien. Hoe noem je dat? Om de ehh ehh de sfeer om te draaien.

I: Niet eens zo'n gek idee op zich..

R: Nee, maar maar dat is, ik denk inderdaad ook dat zij bedacht hebben van ja we zetten daar maar op in. Ik weet niet of je Buitenhof toevallig gezien hebt zondag? Daar zat Laurens-Jan Brinkhorst en die werd helemaal boos. Die zei van ja dan gaan we het hebben over de vlag en over het volkslied en over het ehh over de Grondwet, alleen dat woordje al! Maar ik denk inderdaad dat dit de enige manier is om in ieder geval het sentiment weer ehh ehh pro-Europees te krijgen ofzo, want ja de angst is toch als je één volkslied hebt, dat je dan ook één superstaat krijgt. En ehh ik denk dat het makkelijker uit te leggen is als je dat en de vlag en het volkslied niet in het verdrag hebt, dat het dan geen superstaat is, dan dat je zegt van ja nee wij hebben ook nog het nationaal parlement, daar hebben we nog allemaal deze bevoegdheid en die bevoegdheid en wees u maar niet bang en ehh blablابلابلابلابلabl en die werken dan niet, dan ben je al weg.

I: Maar heb je dan niet het idee dat iedereen met enigszins IQ slash ontwikkelingsniveau daar gewoon door heen prikt?

R: Nee. Nee dat denk ik niet, ook omdat ehh... omdat Europa natuurlijk ook door niemand uitgelegd wordt, zowel niet door de journalistiek als door de politiek. Ehh als ehh door de

politiek, ik bedoel ehh wie weet, wie weet nou precies welke bevoegdheden Europa heeft? En ehh..nee ik denk, ik denk dat dat ehh, want in de Nederlandse politiek merk je al dat ehh hoe hoogopgeleid mensen ook zijn, ze zijn heel erg met hun eigen leven bezig. Ze gaan heus niet ehh ehh heel erg uitgebreid vier kranten lopen lezen en er eens even over nadenken. Nog eens met een vriend bellen van ja hoe genuanceerd zit dit nu? Die zijn bezig met hun kinderen naar school, zwembad, weet ik veel wat allemaal brengen en zelf hebben ze ook nog allemaal als ze getrouwd zijn twee banen ehh en ehh die komen echt niet toe aan die nuances.

I: Nee, ok. Dat geldt voor het publiek dan, maar voor politici, is de EU een specialisme?

R: Nou ja je hebt woordvoerders Europese Zaken en die gaan vooral ehh over dingen ehh die wij ook brengen, namelijk als er een top is of ehh..Kijk eigenlijk is het zo: het Nederlandse in Europa daar daar zijn mensen voor die gespecialiseerd zijn die die die ehh willen dat wij of meer bevoegdheden geven aan Europa of juist dat wij de bevoegdheden hier in Nederland houden, dus dat dat is wel gaande, maar volgens mij is het ook niet zo dat ehh er nou ehh heel veel politici zijn die precies weten hoe ehh ook op hun terrein, de portefeuille, weten hoe de hazen lopen in Brussel. Dat weten ze ook allemaal niet.

I: En journalisten? Wat vind je van hun kennis over Europa?

R: Ja..ja kijk, alweer de kennis over Europa ehh..ja ik vind het heel moeilijk te formuleren wat nou precies het verschil is, maar Europa vanuit Den Haag bekeken en Europa vanuit Brussel bekeken is gewoon heel anders en vanuit Den Haag bekeken ehh weten wij wel genoeg en snappen wij het allemaal wel. Ik bedoel de onderhandelingsprocessen zien we allemaal wel in, we weten wat er in het verdrag komt, we weten wat het belang is en dergelijke, maar nogmaals de nitraatrichtlijn, geen idee. Ehh maar dat is ook onze taak niet, vind ik, in ieder geval niet van Den Haag Vandaag. Voor het NOS is dat natuurlijk anders. Maar ehh zeg maar ja, de kennis van Europa onder journalisten zal ook wel niet ongelofelijk groot zijn.

I: Ehh ok. Loop je verder nog ehh tegen problemen aan bij het berichtgeven over Europa?

R: Ja al wat ik net eerder aangaf, dat het zo'n groot, log ehh orgaan is, dat je eigenlijk niet precies goed weet wie je moet bellen om het verhaal rond te krijgen, ehh omdat er heel veel mensen zijn die ook geen idee hebben hoe het allemaal precies zit. Ehh dat is één probleem, dat is nogal een praktisch probleem ehh, nou niet alleen een praktisch probleem, dat is gewoon een journalistiek probleem. Wij hebben niet de mogelijkheid, of die benutten we wellicht niet goed genoeg, ehh om te investeren in Europese contacten, dat is één. Twee is, ja wat ik net al zei, hoe maak je een verhaal dat de burger ook echt interesseert? Dat is toch vaak als het over Europa gaat, op het vlak van relletjes, conflicten, ja, nee, dat soort zaken. Daar loopt de burger wel warm voor en daar hebben wij nu ook ehh ehh wel het idee dat we daar onderwerpen over kunnen maken. Wat ik helemaal in het begin aangaf, dat argument hadden wij min of meer nodig zeg maar, dat referendum en de uitspraak van de burger hadden wij nodig om het onderwerp, onderwerpen over Europa te kunnen maken. Maar ja, over de ehh de dagelijkse dingen in Brussel, daar krijg je ook gewoon de burger niet voor geïnteresseerd in een uitzending daarover, dan gaan ze zappen. Dus ja er zijn eigenlijk twee kampen, twee problemen waar je tegen aan loopt, dat je denkt dat het journalistiek niet interessant genoeg is ehh want we proberen toch zoveel mogelijk burgers te bedienen met wat ehh zij interessant vinden en ook wat ik eerder aangaf, een heel lastig en ingewikkeld proces, dat kun je natuurlijk nooit inschatten, want misschien vinden de burgers het wel interessant om onderwerpen te hebben over die nitraatrichtlijn, maar wij denken dat het niet zo is. En ehh de

andere kant is inderdaad, wij hebben daar zelf ook te weinig ehh journalistieke ingangen om daar verhalen over te maken. Dat zijn de twee, twee ehh problemen waar je tegen aanloopt.

I: Inderdaad. Maar denk je niet dat juist, juist doordat journalisten denken het interesseert de burger niet en er daardoor niet over berichten, dat de burger er daardoor ook niets over weet en er ongeïnteresseerd over blijft? Viciuze cirkels...

R: Ja tuurlijk, dat dat is natuurlijk de kip en het ei verhaal inderdaad, een cirkelredenering waar je nooit uitkomt, een visuele cirkel. Maar ik denk dat ehh het een begin is ehh dat wij wel de afgelopen ehh jaren, twee jaar, wel veel meer onderwerpen maken over het fenomeen Europa en over het belang van Nederland en Europa. Kijk ehh... onze taak moet ook niet zijn om het opkomstpercentage bij de Europese verkiezingen omhoog ehh te halen, dat is niet onze missie, ik bedoel daar gaan wij niet over. Maar ehh Europa komt zo langzamerhand wel weer op de kaart te staan, als onderwerp, als journalistiek onderwerp, en dat komt dus door die hele ja/nee discussie waar ik het al een paar keer over heb gehad. Ehh maar om, kijk ik vind het niet onze taak om nou ehh voorlichtingsbureau te worden van Europa.

I: Nee zeker niet, maar dat is ook weer het andere uiteinde. Er is toch ook niemand die zegt dat jullie dat moeten doen?

R: Nou..als je zegt dat ehh als jullie daar geen verhalen over maken is de burger er dan niet in geïnteresseerd en ehh als je er maar meer verhalen over maakt ehh ehh krijg je wel meer burgers geïnteresseerd in Europa, dat moet niet, dat moet niet onze taak zijn. Onze taak moet zijn ehh een voor het grote publiek interessant fenomeen moeten wij journalistiek benaderen en zolang die ehh urgentie er niet is vanuit Europa, zolang je dat niet voor elkaar krijgt, of zolang politici dat niet voor elkaar krijgen ehh houdt het voor ons ook een beetje op. Wij zijn, wij zijn ook meer, soms moet je agendasettend zijn als journalist, moet je dingen op de agenda zetten ehh omdat je dan, omdat je ergens op stuit, op een belangrijk, relevant ehh punt ehh en dan stel je iets aan de kaak, maar wij zijn veel meer volgend ook en dat moet ook onze taak zijn. We moeten verslaan van wat er gebeurt en wat politici prioriteit geven, moet ook ongeveer onze prioriteit zijn, want wij zijn de schakel tussen wat politici zeggen en doen en belangrijk vinden en het volk. Maar ja, dat zijn hele grote woorden hoor, want het is niet dat ik elke dag dat ik, dat ik denk van o ik ben wel de schakel tussen wat politici vinden en het volk. Zo, zo zie ik dat niet, maar dat is wel een beetje zo. Dus als de politiek Europa niet relevant vindt, dan vindt de journalistiek het automatisch ook minder interessant, zo moet je het ook nog wel een beetje bekijken. We hebben niet, onze missie is niet ehh Europa belangrijk maken.

I: Als de politiek dat zou doen, dan zouden jullie daar ook meer aandacht aan besteden..

R: Dan zijn wij veel meer volgend en en ook hier ligt weer, dat ligt allemaal weer ingewikkeld, hiermee zeg ik niet dat we de politiek maar moeten volgen, we moeten ons kritische vragen blijven stellen. Ehh wij wij controleren wel een beetje wat de ehh politici doen en als politici dat vooral doen dan stellen we daar kritische vragen over. Dus dat is die wisselwerking wel.

I: Politici zien Europa nog steeds als buitenlands beleid vaak..

R: Ja, ja, maar dat is ook zo en dat is inderdaad de ehh waar wij dan volgen, wij zien Europa ook als buitenlands beleid. Ehh wat gebeurt daar in Europa, ja ik weet het niet precies, maar

ik heb wel eens iets van 70 procent van de kaderwetgeving van justitie bijvoorbeeld wordt in Brussel besloten, dat mogen we dan zelf allemaal nog wel een beetje invullen enzo, maar ehh daar hebben we ehh niet zoveel invloed meer op..

I: Eigenlijk is het dus ook binnenlands beleid...

R: Ja absoluut, maar ik denk dus inderdaad, wat ik ook al aangaf, dat politici daar dus ook voor waken, ten eerste vanwege de Eurosceptis die er nu is en ten tweede omdat de rol van het nationale parlement aan ehh steeds minder belangrijk wordt.

I: Ja. Dat agendasetting, wat je zei, doen jullie dat vaak?

R: Ja wij, wij als Den Haag Vandaag minder en dat was ook al een beetje wat ik net aangaf, ik vind Den Haag Vandaag nu niet de rubriek om ehh echt groot nieuws te maken, maar kijk als het gebeurt, ok. We moeten, we moeten wel leidend kunnen zijn in de berichtgeving, maar wij zijn toch meer om ehh ehh wat voor een debat, wat voor een discussie er in de politiek plaats heeft en dat kan agendasettend zijn omdat wij een ehh onderwerp dat misschien niet één twee drie zo'n ehh ehh van nature groot onderwerp is, maar dat achter de schermen hoog oploopt, dan zet je het wel op de agenda.

I: Want Nova doet dat af en toe wel geloof ik.

R: Ja, ja precies. Maar die die die zijn altijd net een beetje anders, het is wel een achtergrondprogramma. Ja wij zijn ehh...

I: Ja want hoe zit dat nou precies, dat is me toch nog effe onduidelijk. Het is Nova slash Den Haag Vandaag, maar het zijn twee verschillende programma's blijkt en redacties zitten op verschillende plekken. Hoe zit dat en hoe verloopt die samenwerking dan?

R: Nou ja kijk wij zijn ehh eigenlijk ehh de Haagse correspondenten van Nova, zo kun je het ongeveer zien. Zoals ehh ehh het journaal een correspondent in Amerika heeft, zo zijn wij dat ook ongeveer hier. Dat is niet helemaal waar enzo, maar dat is wel een beetje het idee. Wij verslaan hier het Haagse nieuws. Ehh en ehh Nova die maakt allerlei andere onderwerpen, dus wij ehh zijn een ehh aparte rubriek binnen Nova. En er is wel een eenheid, maar wat ik al zei, wij zijn van de NOS en Nova is een NPS/VARA programma, dus wij hebben een samenwerking en wij bieden onze diensten aan, zal ik maar zeggen voor ehh voor Nova. Wij hebben daar dus aparte minuten, aparte ruimte.

I: En hoe verloopt de samenwerking?

R: Goed. Ja. Nou ja ja, want iedereen ziet het belang wel in van, dat is wat ik net ook aan wilde geven met die afweging, die journalistieke afweging ehh tussen ehh het Haagse nieuws en het wereldnieuws. Wij zijn natuurlijk ook niet gek, wat ik net al zei, als er in Uruzgan een dode valt, dan kunnen wij hier wel de minister vragen en dat kan een onderdeel zijn van een Novaverhaal over Uruzgan, dus ja..Vroeger, voor mijn tijd, hoorde ik nog wel eens dat wij echt eilandjes waren en dat wij ook tegen Nova niet gingen vertellen wat wij hadden, maar nu is die samenwerking veel beter. Wij leveren vaak ook wel interviews voor ehh als Nova een groot eigen verhaal heeft over de zorg, ik noem maar even wat, ehh dan kunnen wij daar Ad Klink over ehh opvangen en dat leveren we dan in en dat wordt dan in het verhaal van Nova geïntegreerd. Andersom ook, als wij een politiek verhaal hebben en we hebben iemand van de

vakbonden nodig die toevallig in Hilversum zit en Hilversum, Nova heeft nog een verslaggever over, nou dan maken zij een onderwerp, of een interview en dat krijgen wij hier dan weer, dus de samenwerking is goed.

I: Vroeger was het programmaformat toch ook anders?

R: Vroeger heette dat dan weer NOSLaat. Nu is het meer geïntegreerd, eerst was het zo van ehh nou dit was het, nou niet helemaal letterlijk, maar dit was Nova, nu gaan we naar Den Haag Vandaag. We hebben nog steeds wel dezelfde zendtijd, maar nu is het, zoals ik zeg, veel meer geïntegreerd en zitten we ook wel eens voor in de uitzending, of dan gaat Ferry, als het over Afghanistan gaat, dan hebben ze een onderwerp over Afghanistan en dat gaat Ferry even hier vanuit Den Haag gaat even duiden, die zegt van nou dit en dit, zo speelt het hier in Den Haag en dan zeggen ze van ok Ferry we komen zo bij je terug, dus het is nu veel meer geïntegreerd.

I: Wat vind je van de berichtgeving van andere media, in het algemeen, over Europa?

R: Sja..vind ik ook minimaal. Ik bedoel ehh..ja kranten en persbureaus die kunnen dan wel zeggen van ehh de aandacht bij de televisie is niet aanwezig maar ik zie ook zelden op een voorpagina ehh een verhaal over Europa. Ik bedoel daar durft ehh, daar durft de Volkskrant, ik noem maar even een krant, of Trouw of wat voor krant dan ook, durft die keuze ook nauwelijks te maken. Ik bedoel dat is toch het uithangbord van je, van je, van je krant. Kijk ik vind het wel schatting dat zij op pagina tien iets krabbelen over een of andere richtlijn en dat ze dan ons gaan verwijten dat wij er niks aan doen, maar ja dat is ook maar pagina tien, zij durven ook niet te kiezen. En wat ik al eerder aangaf, wij kunnen maar drie onderwerpen doen en wij vijftig, dus ehh zij hebben daar wel iets meer mensen voor en ook wel iets meer een keuze gemaakt voor Europa, maar om nou te zeggen dat zij zeer adequaat berichtgeven over Europa. Kijk NRC heeft het wel weer, die doen dat wel weer, die durven dat wel weer, maar andere kranten nee.

I: Het is ook een ander type medium natuurlijk, waar je mee te maken hebt.

R: Ja precies en kijk als je ehh..Je kiest de NRC min of meer als je ook zeer adequaat over het buitenland op de hoogte gesteld wilt worden, als je dat interessant vindt, dan is NRC een goede krant, dat is inderdaad een medium, een soort van doelgroepenkrant. Natuurlijk zijn ze, ze hebben ook wel andere onderwerpen, maar het is wel zeer buitenland georiënteerd en daar kies je voor door het of wel te kopen of een abonnement te nemen, maar wij zijn toch een medium dat zet je gratis aan zeg maar en wij maken die keuze. Trouw kiest ook anders, Trouw kan ook ehh ehh hele andere verhalen maken, omdat dat het profiel is van Trouw en het profiel van het NRC is meer buitenland georiënteerd, maar wij mogen geen profiel hebben. Wij moeten gewoon adequaat verslaan wat er in de wereld, in de Haagse wereld in dit geval, gebeurt.

I: En waarom mogen jullie geen profiel hebben?

R: Na kijk wij hebben de wettelijke taak om te verslaan wat er in Den Haag gebeurt en dan heb je geen profiel, ja een Haagse profiel, precies, maar niet van ook wat wij vinden ehh ehh ehh Europa ehh van belang. Maar dat vind ik ook niet dat we dat moeten doen. Kijk wij beoordelen wel wat..Kijk wat nu een journalistiek ding was en is het nog steeds, is de participatietop en is ook missie Uruzgan, wordt die nou verlengd of niet? Dat zijn relevante

politieke onderwerpen, daar kies je wel voor om in te investeren, ehh maar dat zijn tijdelijke onderwerpen. Je gaat niet zeggen van nou ehh het kabinet vindt, of de Tweede Kamer vindt, dat en dat onderwerp, laten we eens Europa pakken, helemaal niet belangrijk, maar wij gaan wij gaan ons profileren als Europarubriek, dat kunnen wij niet doen. Dan ben je met je eigen hobby bezig, of met wat jij belangrijk vindt. Hoe kunnen wij nou beoordelen met zijn zessen wat het land belangrijk vindt? Ik bedoel, we maken die keuzes wel, maar dat doen wij omdat het kabinet keuzes maakt, het parlement keuzes maakt of accenten legt.

I: Duidelijk, ja. Heb je misschien zelf nog een punt dat je zou willen toevoegen aan dit gesprek?

R: Nee volgens mij hebben we alles wel een beetje, een beetje besproken (stilte) Ja. Na ja, het zou, wat ideaal zou zijn is als je ehh wel meer samen zou kunnen werken met mensen die heel erg ter plekke zitten in ehh in Brussel en ehh..waar het nu precies aan ligt dat dat niet zo goed gaat, dat is, dat is allemaal lastig en moeilijk en die correspondenten, er zitten wel twee mensen, maar dat is even niet relevant..

I: Nou..ik vind dat wel relevant hoor..

R: Nou ik vind het niet relevant, dat is een heel, hele interne NOS discussie ehh en ehh dat is op zich wel relevant natuurlijk, omdat het daardoor niet gaat, maar ja, wij hebben ook geen contact met correspondenten in Duitsland ehh of in Frankrijk ofzo..

I: Jammer, of niet? Want het zou toch wel handig kunnen zijn zo af en toe?

R: Ja, maar ja goed maar dat heeft, en daar daar doel ik eigenlijk meer op, dat heeft gewoon wat te maken met de ietswat ingewikkelde plek die Den Haag Vandaag in het hele omroepbestel heeft en dat vind ik niet zo'n interessante discussie.

I: Heeft dat ook niet te maken met de hoofdredactie bij het NOS?

R: Nou ja, kijk Nova heeft nergens permanent correspondenten.

I: Maar de NOS wel en aangezien je toch samenwerkt, of op dezelfde redactie zit, dacht ik van ja, makkelijk als je dan ook samenwerkt, maar dat schijnt dus moeilijk te gaan?

R: Ja nu worden het allemaal gevoelige dingen, die te ver gaan, vind ik, ehh..Kijk wij werken als NOS wel samen, maar iedereen houdt zijn eigen verantwoordelijkheid en belang en ik vind het van ons belang dat wij ons vooral richten op de Haagse politiek en als daar dan vanuit Den Haag Vandaag of vanuit Nova, als het belangrijk gevonden wordt dat daar dan iemand naar ehh ehh Brussel gaat, ok, maar er zitten voor het journaal, en die mensen worden echt voor het journaal betaald, deze correspondenten, zitten al mensen en die zullen ook niet zo makkelijk zeggen van ja ehh, want die mensen hebben al moeite genoeg om hun verhalen te slijten en als dan ze dan hebben dan geven ze ze aan het journaal en niet aan ons. Dat is meer dat je de..en daarom gaan wij daar niet zo veel bellen, omdat wij toch meer Novagericht zijn dan journaalgericht en we werken wel samen en dat gaat ook steeds beter, hier op de redactie is het ook allemaal heel ingewikkeld geweest, maar voor correspondenten gaat dat heel anders, die zijn ingezet voor het journaal of voor het Radio1 journaal en daar werken zij voor. Ehh en dat heeft niets met ruzies te maken ofzo, maar zo gaat het gewoon. En ehh zij, die correspondenten, zullen hun bijdragen niet zomaar even geven aan Nova/Den Haag

Vandaag en dat is het ingewikkelde en dat vind ik niet zo interessant. Ik vind het niet zo'n interessante discussie, maar dat is de achtergrond. Zij werken gewoon voor het journaal en minder ja, dat moet op termijn wel weer van de NOS, maar dat zijn allemaal heel ingewikkelde constructies, zoals het op alle bedrijven heel ingewikkeld gaat als er dingen samen moeten gebeuren.

I: Ok, maar het is wel fijn om die achtergrond even te weten..

R: Ok, ja dat is ook wel goed, maar het moet niet in de ehh scriptie groot komen, want dat is namelijk niet zo, ruzie binnen NOS zorgt ervoor...

I: Maar daar gaat die hele scriptie ook niet over hoor, maak je maar niet druk hoor.(lacht) Ok. Bedankt voor dit gesprek.

Transcript interview 11 met Michelle de Waard, NRC Handelsblad
21 juni 2007 om 13.00 uur te Rotterdam

I: Even ter achtergrond dus: die Europa-redactie die wij sinds een aantal jaar hebben, die verricht ook missiewerk. Wij signaleren een heleboel en wij zijn bezig met de vertaalslag van Brussel naar Nederland en wat bepaalde wetgeving ehh..wat dat voor Nederland betekent, maar dan ehh..lopen we natuurlijk niet alleen op tegen ambtenaren hier die niet goed weten ehh nou ja..die in ieder geval vaak op vragen geen goed antwoord kunnen geven, omdat ze zelf dan nog niet helemaal begrijpen waar het over gaat, maar wij hebben ook collega's voor wie Brussel ver weg is en dat is natuurlijk ook, is zeker zo belangrijk.

R: En is dat wat u onder dat missiewerk verstaat?

I: Ja dat verstaan wij onder missiewerk, dat zeg maar wij als Europa-redactie, wij schrijven over onderwerpen die we spotten, die te maken hebben met Nederland en Europa, maar omdat wij een hele kleine redactie zijn van, van vier mensen, waarvan één coördinator, ehh zijn er eigenlijk drie verslaggevers, dat is heel weinig want we maken in..in Euronext wou ik zeggen, in de NRC Next vier Europapagina's in de week en dan in de gewone krant nog één Europapagina in de week, dus dat is veel, ja dat zijn veel pagina's om dat zo te zeggen. Ehh.. dus waar wij naar streven is dat de specialisten die wij hebben, en dan kom je al gauw bij de Haagse redactie, want bijvoorbeeld degene die zit bij de financiële redactie in in Den Haag, of bij de redactie Volkshuisvesting, dat zijn de mensen die ook eigenlijk naar ons idee naar de Europese Raden zouden moeten gaan en daar onderwerpjes zouden moeten oppikken. En bij de één, dat is één van de opdrachten die we ook hebben gekregen toen toen deze redactie werd opgericht en toen dus de hoofdredactie daarbij de aantekening maakte, dat, dat, dat we ja veel meer ehh..nog veel meer duidelijk moest worden wat die Europese Unie uitspookt en wat op Europees gebied ook transnationaal gebeurt aan thema's die in in in allerlei landen op dezelfde manier spelen, weet je wel. Ik noem maar wat, integratie, voor integreren, hoe ziet een integratiecursus in Duitsland eruit en hoe in België en hoe in Nederland, dus dan gaan we altijd wel uit van Nederland als uitgangspunt, maar dat zijn meer de vergelijkende verhalen dan, die we ook maken. Ja, maar dit even ter achtergrond, dus dat je weet..Want een heleboel kranten hebben niet zo'n Europa-redactie.

I: Nee inderdaad, dat weet ik, daarom wilde ik jullie ook nog graag spreken, jullie zijn zelfs de enige.

R: Jaja.. o de enige? Nou precies dan weet je dus de de ...achtergrond.

I: Je had het net over collega's, over wat die zouden moeten doen, dat betekent dan dat ze het niet uit zichzelf doen?

R: Ehh...nou ja kijk de behoefte van de hoofdredactie, de vorige hoofdredactie, dat is inmiddels weer vernieuwd, die kwam voort uit het feit dat ehh men vond dat ehh Europa, de Europese Unie en de Europese wetgeving, zoveel ehh zoveel van Nederland bepalen inmiddels dat wij daar meer over, als krant, als krant in zijn algemeenheid, meer over zouden moeten schrijven. Ehh..en de hoofdredacteur vond, en zijn adjunct, dat dat te weinig gebeurde, dus is er al een deficit geconstateerd namelijk dat we daar te weinig over in de krant hadden, terwijl wij dan nog een van de kranten zijn die daar altijd veel over bericht hebben, maar het is inderdaad ehh te weinig als je op microniveau gaat kijken van hoe slaat de Europese wetgeving dan neer of wat bijvoorbeeld bij een JPZ-raad, justitie, binnenlandse

zaken, ehh wat bepleit Nederland daar? Wat wil Nederland zelf en wat wil Europa, wat wil Brussel? Want dan ook kun je namelijk als dan weer parlementariërs roepen van ja het moet van Europa, ja dan zaten wij er bij en dan weten wij dat de Nederlandse minister het heeft bepleit en dat het helemaal niet van Brussel hoefde. Zoals bijvoorbeeld met die, met die aanbesteding van openbaar vervoerbedrijven, openbaar vervoer, busbedrijven en noem maar, dat mogen we dus zelf bepalen, dat hoeft helemaal niet van Brussel, maar de minister ehh die weet vaak wel hoe het zit, maar die verschuilt zich daar graag achter.

I: Politici gebruiken Europa?

R: Ja, misbruiken Europa eigenlijk, dat is het eigenlijk. En dan om antwoord te geven op je vraag ehh betekent dat dan dat collega's het niet doen, nou ja, dat klinkt dan zo..Het betekent dat als jij redacteur volkshuisvesting bent in Den Haag, dan ben je niet direct op Brussel gericht, want daar gaat Brussel eigenlijk niet over, maar weer wel zodra de woningbouwcorporaties aan de orde komen, die in de nieuwe opzet ehh ook voor een deel ehh in het buitenland, ehh ja gewoon op de vrije markt operen en dan blijkt opeens Nelie Kroes te roepen van ja dan vallen ze onder de Europese concurrentieregels. Kijk, dan zodra er zoiets speelt, dan wijzen wij zo'n redacteur er op van hee, let op, Kroes heeft iets in de maak. Kun jij naar die raad gaan waar dat aan de orde komt, weet je wel? Want de Haagse redacteurs zijn natuurlijk logischerwijs heel erg op Den Haag gericht en en ehh..ehh..er is natuurlijk een verschil in de portefeuilles. Volkshuisvesting is dan binnenlands, op dit aspect na, maar je hebt bijvoorbeeld de de de degene die financiën en economische zaken doet, ja die gaat normaal gesproken mee naar de Ecofin, die gaat mee met de minister. Maar dat is natuurlijk een heel geïnternationaliseerde portefeuille, economie en financiën, al traditioneel is daar al de Europeanisering erg ver voortgeschreden en Raymond van de Boogaart, die buitenlandse zaken doet, dat is natuurlijk ook een ehh..daar is het ook ABC voor om de Razeb te doen, dat zijn de bijeenkomsten van de ministers van Buitenlandse Zaken ehh maar bijvoorbeeld, nou..een goed voorbeeld is het ministerie van VROM, of van Verkeer en Waterstaat, dat is een goeie. Dat is een ministerie dat kan je heel Nederlands invullen, maar daar zitten een heleboel Europese aspecten aan die portefeuille. En nu, die portefeuille heeft bij ons nu even braak gelegen, omdat we een nieuwe redacteur zochten, die is inmiddels ook gevonden, dus dat gaat binnenkort iemand anders doen, daarvoor gaan wij dus als Europa-redactie die man, in dit geval, er op wijzen van let let er even op want elke maand komt de Europese Raad van ministers bij elkaar, zorg dat je meegaat of zorg dat je in ieder geval steeds alert bent van wat er op de agenda staat en kijk ehh ja wat wat leuke Europese onderwerpen zijn die een Nederlandse inval hebben, weet je wel. Nou dat is van alles, dat gaat in dit geval bijvoorbeeld van paspoorten tot ehh, nou ik noem maar wat, een ehh een ehh wegvignet ofzoiets. Maar nou ja, dat zijn dan zaken die eigenlijk voorheen niet automatisch in de krant kwamen, maar doordat je eigenlijk graag zou willen dat zo'n redacteur eigenlijk regelmatig meegaat naar de raad in Brussel. Ja dan krijgt zo iemand natuurlijk ook zelf gevoel, ja laten we eerlijk zijn, wij gaan er vanuit dat Europees beleid de voortzetting is van binnenlands beleid. Zo zien wij het, maar zo ziet een deel van de redactie het nog niet altijd.

I: Nee?

R: De hoofdredactie die ziet het wel en daarom hebben ze ook ehh eh zoeken ze met ons ook naar mogelijkheden om het bij de redactie ehh..Wij zouden heel graag zien dat het vanzelfsprekend was dat redacteurs die een specialisme hebben, dat die automatisch kijken naar de Europese invalshoek, maar dat is niet vanzelfsprekend is bij de redacties. Ook omdat het waarschijnlijk bij de ambtenaren niet vanzelfsprekend is, want ik merk gewoon dat het

zelfs bij de Nederlandse parlementariërs niet vanzelfsprekend is. Zodra je bij, ja wij zitten ook bij algemene overleggen over Europese onderwerpen, de ene keer de Haagse redacteur een andere keer, als die niet kan, ja dan doen we het zelf, ja daar zit een handjevol mensen bij elkaar en de helft van de specialisten komt niet opdagen en ik merk het ook als ik dus ehh als ik dus bel. Bijvoorbeeld er komt een wetsvoorstel uit Brussel over de ehh over ehh noem maar wat flitsrijding, dan wil je weten hoe de Kamercommissie, justitie...Ehh, na ja, we hebben sinds kort natuurlijk de TCS, de commissie, nee de Toetsings Commissie Subsidiariteitstoets. Na ja jij zal dat als student allemaal wel weten, maar voor een heleboel journalisten die gaat het echt duizelen als wij het over al deze dingen hebben, die echt van aah daar heb je hun weer van de Europa-redactie, oppassen!

I: Ja, het is echt een specialisme inderdaad.

R: Ja het is gewoon moeilijk, snap je? En een heleboel journalisten die die hebben al, die zijn al drie dagen per week bezig met hun specialisme, dus die zitten helemaal niet op extra werk te wachten, maar wij willen ook niet dat het extra werk is, maar dat ze dan misschien andere dingen niet doen, maar dit wel meenemen in hun portefeuille, snap je, als een automatisme, en dan zelf goed selecteren van o dit is leuk, dit is belangrijk ehh..Degene die dus de justitieportefeuille heeft, die doet dat wel en dat komt ook omdat er, zeker sinds dat terrorisme speelt, die aanslag in Amerika natuurlijk, ja er zoveel geëuropeaniseerd wordt en er veel meer wordt samengewerkt op justitiegebied en politiegebied en binnenlandse zakengebied, dus bij hem werkt het nou ideaal. Hij houdt zelf de agenda in de gaten, gaat naar Brussel, als hij iets leuks ziet dan vertelt hij het, zegt hij hee dat is iets voor jullie pagina, zo werkt het ideaal, maar zo werkt het nog niet overal.

I: Denkt u dat het feit dat u collega's vaak niet zo goed weten wat er speelt in Europa, dat dat alleen te maken heeft met tijdgebrek, of heeft dat ook nog met andere dingen te maken, zoals interesse?

R: Ja met allebei, met allebei..en het is ook moeilijk want ehh jij hoort iets uit Brussel en zij, zij moeten, zij staan onder tijdsdruk ehh en men wil dat dan gauw voor elkaar krijgen, maar Europese onderwerpen zijn per definitie, je moet ontzettend graven en zoeken. Ambtenaren weten niet meteen waar je het over hebt, die moeten dus eerst gaan zoeken. Nou dan roepen ze van we bellen terug, ik heb het zelf heel vaak aan de hand gehad en als je het aan hun over laat dan wordt je, dan wordt je in drie dagen niet teruggebeld. Laat staan dat je meteen wordt teruggebeld. Dus je weet al als je met zo'n onderwerp aan de gang gaat, dat dat niet op de zelfde dag klaar kan komen want daar hebben ze gewoon het antwoord niet zo snel op en dat je een lange adem moet hebben en je moet even doorbijten, want je moet ehh het ehh als er groen boek is moet je dat er bij halen, als er een wit boek is moet je dat er bij halen ehh je moet dus even de even de Europese discussie binnen een paar uur goed op het netvlies zien te krijgen en dan is het weer de specifieke Nederlandse invalshoek, want er is altijd een actuele Nederlandse invalshoek en dat is gewoon lastig! Dat is lastig als je een heleboel andere dingen moet doen, op binnenlands gebied die misschien veel sexier zijn omdat, omdat ze ehh ja bovenaan de binnenlandse agenda staan, snap je, en dat zijn bijna nooit Europese onderwerpen. Dus je je moet ontzettend tegen de stroom in roeien, bij je collega's en je collega's zijn belangrijk want je moet een plekje in de krant zien te reserveren. Ja jij wil eigenlijk een berichtje op de één, anders op de drie, in ieder geval op een prominente plek op de pagina, maar dan moet je je collega's overtuigen van het feit dat jij daar een interessant bericht hebt, of dat je daar mee bezig bent. Nou ja, dus intern moet ook die collega die wij eigenlijk aan het werk willen zetten voor dat bericht, ja die moet zijn collega's bij de

eindredactie, die gaan over het papier. Nou zeg, om het even heel concreet te maken, een Haagse redacteur heeft geen vaste pagina's, die werkt voor de binnenlandpagina. Als wij hem hebben overtuigd van ehh nou luister dit speelt er op milieugebied, ga het uitzoeken want dit is morgen een groot onderwerp in Brussel en wij willen het dan in de krant hebben. Dan hij en zijn chef, de chef van de Haagse redactie, overtuigen van het onderwerp, hij moet er tijd voor krijgen. Hij moet de chef binnenland ervan overtuigen, van het belang van de zaak, want die moet weer een plekje op zijn pagina reserveren en die moet in het ochtendberaad van de krant de adjunct-hoofdredacteur ervan zien te overtuigen van het feit dat het een heel leuk bericht is en dat het misschien wel een plekje op de één waard is. Nou dan moet je kijken wat voor lobbywerk hier verricht moet worden! En wij worden geacht ook te doen.

I: En wat vinden u collega's ervan, dat u hen op deze manier ondersteunt? Zijn ze daar enthousiast over?

R: Nou ik denk een deel wel, maar die willen dan dat wij dat voorwerk verrichten, dus voor ons is het veel werk, want ja zoals ik je zei er is weinig tijd en ze willen het liefst dat je dat dan allemaal aanreikt. Nou ja dat willen wij maar ten dele doen, want wij willen dat ze het in de toekomst ook zelf gaan doen, dus dan moet je weten waar je het moet halen. Dus wat we dan wel doen ehh we hebben bijvoorbeeld de afgelopen anderhalve jaar, hebben we ehh specialistenreisjes naar Brussel georganiseerd, bijvoorbeeld op het gebied van sociale zaken, op het gebied van juridische kwesties, weet je wel, op het gebied van financieel-economische kwesties en dan haalden we die mensen van de krant erbij, die daar mee bezig zijn. Nou die konden dan intekenen op zo'n reis en die namen ook vaak wel een man of tien gingen mee hoor naar Brussel en dan zorgden onze correspondenten in Brussel er weer voor dat daar.. nou voor een heel dagprogramma, dus dat we daar met ehh met de Europarlementariërs, met mensen van de DG's konden spreken. Nou dat is heel nuttig, met lobbyisten, zodat je ehh..want weet je voor de Haagse redacteur is het ook vaak zoiets van ja waar moeten we nou beginnen? Dus ja dan hadden we al ehh wat aanknopingspunten zeg maar.

I: Ja inderdaad, dat is wel handig op zich.

R: Ja nee absoluut. Dus dat doen we zo, naast de stukken die we zelf willen schrijven.

I: En werken jullie ook nauw samen met de correspondenten in Brussel?

R: Ja, heel nauw. Ja goeie samenwerking... nee dat gaat goed, ja.

I: En de stukken die jullie zelf publiceren ehh krijgen jullie daarbij makkelijk medewerking van politici?

R: Jawel hoor, dat is het punt niet. Het is gewoon ehh je merkt het staat ook bij de ambtenaren vaak ook niet bovenaan de lijst, dus voordat je degene hebt die met dat onderwerp bezig is ehh het duurt gewoon allemaal veel langer dan bij binnenlandse onderwerpen, laat ik het zo zeggen, maar het is ook een kwestie van ja gewoon je netwerk opbouwen.

I: Ja. En dat netwerk, heeft u dat zowel in Den Haag als in Brussel?

R: Beide ja. Plus het feit we willen ook, zo'n verhaal moet ook een beetje leuk leesbaar zijn, dus je wilt niet alleen ambtelijke mensen uit Nederland en uit Brussel hebben. Je zoekt altijd meteen naar een reportage-element. Als er een, ik noem maar wat, een milieuplan is vanuit

Brussel, of er komt een of andere richtlijn aan, nou noem maar wat, de vogelrichtlijn, de habitatrichtlijn, dan is onze taak, dan kijken wij eerst van god ehh hoe slaat het nou neer in de gemeente Apeldoorn, om maar wat te noemen, weet je wel? Hoe hoe gaat de ambtenaar, ehh de gemeenteambtenaar daar mee om? Levert het strubbelingen op en dan blijkt al heel gauw als je gaat bellen dat ze grijze haren krijgen van zo'n Europese richtlijn vaak omdat die vaak allerlei consequenties heeft die mensen niet niet echt voorzien hebben, maar de mensen op lokaal niveau weten dan precies van ehh waar de bottelnek zit. Dus dat je bijvoorbeeld geconfronteerd wordt, de afdeling bouwzaken ehh, die daar net een vergunning hebben gegeven, of willen geven aan ehh weet ik het, een of ander bedrijf dat wil gaan uitbreiden, maar dat kan dan niet omdat er een Europese habitatrichtlijn is, die vogelrichtlijn, waardoor ze daar niet mogen bouwen. Dan blijken dus bepaald groene gebieden daaronder te vallen, ja dus ze dachten dat het een fluitje was van een cent. Dus zeg maar dat dat..dan ga je op drie niveaus bellen, want je wilt een voorbeeld uit de praktijk hebben, met de boswachter in het natuurgebied, want dan gaan mensen je stuk lezen, als je een beetje leuk begint, maar dan kom je al gauw aan het probleem dat de wethouder heeft, die is boos op Brussel, de boswachter ook, ehh de Haagse parlementariër die iets wil gaan ondernemen, dan ga je terug naar Brussel want who the hell heeft het onderwerp bedacht? Dus dat veroorzaakt dat je al heel gauw, al heel gauw met vier of vijf mensen moet praten om alle verschillende invalshoeken van zo'n onderwerp goed in de krant te krijgen.

I: Ja. Heeft u het idee dat men op lokaal niveau dan beter weet hoe de hazen lopen dan op nationaal niveau?

R: Ja, ja, absoluut. Ze hebben hele goede lobbies, de provincies en de gemeentes en ze zijn, ze zijn er heel erg op gespist om in Brussel juist alles te bekijken op ehh op ehh wat betekent het voor Nederland. Dus ehh dus als je leuke dingen, of onderwerpen wilt hebben, dan kan je beter met die mensen bellen dan met een Nederlandse parlementariër. Want daar slaat het dan vaak later neer.

I: Want die weten het vaak niet inderdaad. Hoe denkt u dat het komt dat zij zo weinig kennis hebben over Europa?

R: Nou kijk dat dat ehh..ja ook omdat ehh in de Europese, in de partijen, waar de mensen als Europa altijd een beetje, dat is nu aan het veranderen, sinds dat nee. Maar Europa zat altijd een beetje op het strafbankje. Frans Timmermans kan daar leuke verhalen over vertellen als ehh, nu is hij staatssecretaris dus hij is tot de grote hoogten opgestegen, maar ik weet nog heel goed toen ik hem sprak toen hij nog Europarlementariër, of toen ie ehh Tweede Kamerlid was, ja dat hij in zijn partij enorm moest knokken om maar überhaupt gehoor te vinden voor zijn Europese onderwerpen, dat interesseerde bijna niemand. Want de kiezers, dat zijn de achterban in de ehh..Pijp in Amsterdam is daar helemaal niet mee bezig, die zijn bezig met andere, met binnenlandse onderwerpen, dus ehh...daar heeft het mee te maken. Maar dat is dus sinds het nee en sinds het parlement en de regering, maar ook het parlement want die zijn met dat referendum gekomen, zo hard is teruggefloten door de achterban en bleek zo ver voor de troepen uit te lopen ehh daar zijn ze wel, daar is wel verandering in gekomen. Dus in de kamer is echt wel beweging gekomen en dat zie je nou ook. Dat zie je met die Toetsings Commissie Subsidiariteittoets, ze kijken uit die ontzettende hoeveelheid richtlijnen en verordeningen die uit Brussel komen, pikken ze er een stuk of ehh zeg maar veertig belangrijke en daar gaan ze zich dan op richten en daar willen ze dan..ja dat gaan ze dan onderzoeken met een ehh een Kamercommissie die daar over gaat, waarin alle experts zitten

en dan gaan ze kijken van moeten wij dit, is dit een zaak voor Brussel, moet Brussel zich hier überhaupt mee bemoeien, of gaan we dat tegenhouden?

I: En als u dan vervolgens berichten daarover schrijft, over Europa, bepaalt u dan zelf de precieze onderwerpen en de invalshoek, of gebeurt dat in overleg?

R: Ja, dat bepalen we samen. Ja, wij hebben één keer in de week vergadering en dan bepalen we welke onderwerpen we aanpakken en wat we gaan vragen aan de andere specialisten.

I: Heeft de hoofdredactie of de eindredactie ook nog een aandeel daarin?

R: Nee. Nou de eindredactie..Kijk dat is het punt, wij als Europa-redactie hebben eigen pagina's, dus we bepalen zelf dan hoe groot een stuk wordt, maar we maken ook wel eens stukken voor deelredacties, voor de economieredactie, of voor binnenland. Als je een onderwerp hebt dat specifiek voor de binnenlandpagina is, dus pagina twee, drie en vaak ehh zes in de krant, dan ga je, dan bespreek je eerst in de Europa-redactie van nou het is een leuk onderwerp maar het is toch wel erg economisch, doen we het voor economie? Dan ga je in conclave met de chef economie om te kijken of hij het ook een leuk onderwerp vindt en hij bepaald dan van goh dat is een typisch interview of dat is een leuke reportage, maak daar 800 woorden van, snap je? Nee, dat doe je in heel nauw overleg.

I: Ok. Wat zijn volgens u de nieuwscriteria voor nieuws over Europa?

R: Van wie? Van ons?

I: Ehh ja..van jullie..

R: Ja want die zijn namelijk voor ons weer anders dan voor de redactie buitenland. Ik noem bijvoorbeeld het hele debat rondom de Grondwet, dat vinden wij dan heel belangrijk als Europa-redactie, om dat goed te volgen en ook hoe daar binnenlands mee wordt omgegaan, in de ehh Haagse politiek en ook op lokaal niveau, als er debatten zijn. De buitenlandredactie, waar onze correspondenten onder vallen in Brussel, die graag daarover willen schrijven, maar de buitenlandredactie die heeft toch vaker gezegd van nou besteed er maar geen aandacht aan want er is nog geen besluit gevallen. Dus dat degene ehh voor wiens pagina jij schrijft, die bepaald eigenlijk het nieuws. En die chefs van die pagina's die overleggen met elkaar 's morgens vroeg, om kwart voor negen met de hoofdredactie over wat ze wel en wat ze niet doen.

I: Aha, ok. Ik bedoelde het misschien op een iets abstracter niveau ehh gewoon meer zo van ehh..Europa wordt pas interessant als er bijvoorbeeld conflict is, als er een specifieke gebeurtenis is of als het voor belang is voor de Nederlandse burger..

R: Ja, nee kijk, ja dat is natuurlijk de dagelijkse afweging. Ja natuurlijk als er een conflict is, maar dan is het al heel ver heen, want dan ligt er al vaak een richtlijn, een wetsvoorstel op tafel waar waar parlementariërs boos over zijn en wij willen dat, wij willen daar vlak voor zitten. Wij willen eigenlijk ehh het verhaal in de krant hebben ehh als we weten dat morgen in de Kamer een debat plaatsvindt waar er geduvel gaat ontstaan, omdat de VVD heeft verteld dat ze het er niet mee eens zijn en de PvdA wil het doordrukken, snap je? En het kiezen van dat moment is heel erg lastig, maar dat dat willen we wel. Dus als er iets, dus als Europa zich gaat bemoeien met de echtscheidingen, dat is natuurlijk altijd een hot-item, dan willen we

weten wat er in de maak is en wat voor effect dat voor Nederland kan hebben, dan gaan we Europarlementariërs bellen, dus we zoeken eerst het voorstel uit en dan gaan we Nederlandse parlementariërs bellen om te horen wat hun reactie zal zijn en dan merk je gauw genoeg of ehh..of ze zeggen nou nou wij vinden het wel best hoor als Europa dit wil regelen, want dat is een goede zaak. Nou als iedereen dat vindt, van alle partijen, ja is het natuurlijk geen bericht, of een kleine, maar als de VVD zegt van nou ja tegenhouden want ehh Europa moet daar met zijn vingers vanaf blijven, ja dan denken wij natuurlijk ook aah, weet je wel, maar dan gaan we natuurlijk wel eerst, dan zorgen we wel dat we alle belangrijke woordvoerders van de grootste en kleine politieke partijen bellen of spreken.

I: En probeert u op deze manier ook dingen op de politieke agenda te krijgen?

R: Nou ja, kijk je wil als journalist wil je altijd de eerste zijn dus ehh degene die het eerst een onderwerp in de krant heeft, dat is zo'n beetje een ongeschreven journalistieke regel, die zet het op de agenda. En bij bij ehh bij Europese onderwerpen ehh ja daar geldt die regel dus ook. Maar wij willen natuurlijk al doordat wel zo alert zijn op Europese onderwerpen, wat een heleboel kranten natuurlijk niet zijn, proberen we natuurlijk sowieso de Europese agenda daar meer de Europese agenda op de binnenlandse agenda te plaatsen, op de agenda van de binnenlandse politiek, om het zo te zeggen, dat is wat we natuurlijk toch proberen. Soms hoor je iets van ehh een ehh...Laatst was er een Haagse ambtenaar die zei nou je moet echt eens langskomen want ik, ik word zo vaak geconfronteerd met zoveel wetten, met regels uit Brussel, waar we niets mee kunnen en en niemand weet dat, weet je wel? En dan ga je praten, daarom is het belangrijk om goed de oren en ogen open te hebben in het land, maar ook ook in Brussel, want daar komen de witboeken uit met plannen die al, dat zijn toch de voorstadia van richtlijnen, dus van wetgeving wat hier weer voor geduvel gaat zorgen.

I: En hoe vind u dat andere media hier mee omgaan?

R: O, dat is, dat is helaas ehh doen die dat veel te weinig. Ik vind dat iedereen dat veel vaker moet doen, want kijk het is verlengde vaak ook, kijk je moet Brussel eigenlijk vaak zien, iedereen, de meeste zien het als ver weg en moeilijk enzo, maar je moet het zien als een vierde bestuurslaag. Kijk we hebben de gemeenten, Den Haag, maar we hebben ook Brussel en als Brussel iets wil, Europese wetgeving gaat voor Nederlandse wetgeving, ja dan kunnen wij daar echt veel last van hebben als het eenmaal zo ver is, maar dan is het al besloten, dus daar moet je wel een vinger aan de pols houden en ja ik vind dat een journalistieke taak die iedereen moet oppakken, maar ik zie ook wel in de praktijk dat dat heel weinig gebeurt, en dat vind ik jammer want de radio en de televisie..Les 1 op de school voor journalistiek was destijds: the medium is the message. Kijk de impact als televisie iets brengt, die is zoveel groter als iedereen daar naar kijkt en NRC Handelsblad heeft een oplage van 230.000 dus dat is natuurlijk een stukje kleiner.

I: Dus u heeft de school voor de journalistiek gedaan?

R: Ja, en daarna ben ik geschiedenis gaan studeren.

I: O en hoe bent u dan hier terechtgekomen?

R: O ja..door mijn ervaring. Ik heb de school voor journalistiek gedaan, toen ben ik gaan werken bij de Volkskrant, of eerst bij de regionale krant en toen bij de Volkskrant en toen ben ik daarnaast gaan studeren en toen zat ik bij de Volkskrant bij de financiële redactie, deed ik

veel internationale economie en toen op een gegeven moment ben ik gevraagd om hier bij ehh de bijlage mens en bedrijf te komen, die niet meer bestaat, maar die is opgegaan in ehh in de redactie economie van het NRC, dus sinds 1986 zit ik alweer hier.

I: Aha. En hoe lang bestaat die Europa-redactie nu al?

R: Die bestaat drie jaar.

I: Drie jaar, ok, dat is ook nog niet zo heel lang inderdaad.

R: Eerst, wij hebben allemaal dingen geprobeerd, want er was niks, er was alleen het bestaande en dat betekent een Europa-redacteur bij de redactie buitenland die de correspondenten coördineert en de Brusselse correspondenten en verder deed iedereen zo Europa waar het zo ter tafel kwam, maar dat was dus te weinig, vond de hoofdredactie. Eerst hebben we geëxperimenteerd met een Europa-redacteur bij de redactie binnenland, toen, dat was veel te weinig, bleek al snel, toen hebben we geëxperimenteerd met een Europa-redactie, zodat er dus meer mensen ook met elkaar in debat konden gaan, die allemaal de neus naar Europa gericht hadden, want dat bleek dus weer het probleem te zijn van die ene redacteur bij de binnenlandredactie. Die was in zijn eentje wel bezig maar die had helemaal geen rapport met de rest, want die was in zijn eentje bezig en iedereen vond Europa maar onzin, lastig en moeilijk, dus die was te geïsoleerd ehh. Na ja, uiteindelijk is er dus deze Europa-redactie uit voortgekomen, die ook eigen pagina's heeft en dat werkt.

I: Houd u bij het schrijven van artikelen nog rekening met de kennis van het publiek?

R: Ja, wij moeten heel veel uitleggen. We moeten echt in een stuk, bij Europese Commissie zetten we steeds, nou niet altijd, Europees bestuur. Bij Europese Raad zetten we, moeten we zetten ehh zijn het de regeringsleiders, of is het een normale raad van ministers ehh ja, maar dat zijn ook gewoon journalistieke stijlregels, ook als je, als je schrijft over, ik noem maar wat, Savannah, die moord op ehh, dan kan half Nederland wel weten wie Savannah was, maar de andere helft weet het toch niet meer. Dus dat is gewoon een journalistieke stijlregel dat je in een tweede of derde alinea van een stuk even uitlegt wie dat ook al weer was en waar dat over gaat.

I: Ja, ok. Waar denkt u dat het aan ligt dat het publiek beperkte kennis heeft over Europa?

R: Ja, dat zijn twee dingen. We moeten dus dit gewoon steeds uitleggen, dat is gewoon een journalistieke stijlregel, dat het geheugen van de mensen heel kort is, ook bij andere onderwerpen, dus daar daar gaan we al sowieso vanuit. Bij Europa is dat nog een stukje erger. Nou waar dat aan ligt? Dat ehh, dat ehh, ja aan het onderwijs ook. Kijk ja, aan het onderwijs en aan de media, maar ja dan zeggen de media weer wij zijn de berichtgevers, als de politiek daar niet over praat dan schrijven wij niks op, dus het ligt aan een heleboel dingen. Het ligt aan het onderwijssysteem, dat mensen kennelijk de basics niet goed onderwezen op scholen, dat heb ik gemerkt en dat blijkt ook uit Euro-onderzoeken, dat Nederlanders horen tot de slechts geïnformeerde burgers van Europa, over hoe Europa werkt en noem maar op. En ik ben correspondent geweest in Duitsland...

I: O, dat bent u ook nog geweest?

R: Ja ja ben ik ook nog geweest en ehh daar zijn ze veel alerter op Europa en de Europese onderwerpen, bijvoorbeeld bij scholen. Dus het zit bij scholen, het zit bij media want die moeten erover schrijven. Want door wie wordt de gewone burger geïnformeerd? Door de radio, de televisie en de krant. Maar ja dan moeten die het er wel over hebben, snap je? Ja en dat last but not least, want de krant en de media die schrijven alleen maar weer over Europa als de politiek er ook iets mee wil, dus als Harry van Bommel roept Balkenende moet weg als dit verdrag ehh, als dat en dat er niet instaat.

I: Dan komt het in de krant...

R: Ja, dan, ja zo werkt de Haagse politiek weer. Het is op een breed vlak dat er, dat er deficiten zijn.

I: Als de politiek er niets mee wil, dan schrijven journalisten daar ook niet over. Vind u dat de media de politiek te veel volgen?

R: Nou, dat is dus inderdaad een heel vervelende conclusie, doorgaans is dat wel zo, maar moet je proberen de agenda wel, je moet het proberen op de Haagse agenda als jij vindt, als journalist, dat het speelt. Dus dat is, als ik iets hoor, wat ik je zeg van die gemeentambtenaren, nou laten we even bij dat voorbeeld blijven van die Haagse ambtenaar, die ontdekt iets en ik ben, ik moet nodig bij hem langs want ehh hij ontdekt iets ehh een fout in het aanbestedingsbeleid, dan kan jij zo'n onderwerp als journalist op de agenda zetten want als dat dus inderdaad blijkt te kloppen, dat ga je dan allemaal checken en dan...Dus du moment dat jij dan schrijft over dat onderwerp, over een fout bij de busbedrijven en dat heeft te maken met het Europese aanbestedingsbeleid en daar confronteer je een Kamerlid mee, dan plaats je het op ehh..een Kamerlid dat zegt van ja dit kan niet, wij willen dit ongedaan gaan maken, Brussel moet deze richtlijn terugnemen ofzo, Brussel moet deze richtlijn aanpassen, nou dan heb je het op de agenda geplaatst, want dan maakt een Kamerlid zich druk erom. En dan is het de kunst ehh nou ja, vaak zie je dan ook dat er een Kamerdebat volgt, of dat er vragen worden gesteld, dat is leuk. En als het goed gaat tussen de journalist en dat onderwerp, dan blijft hij het ook volgen, dan laat hij het niet bij dat ene verhaal maar schrijft hij er een andere keer er weer over en houdt hij een vinger aan de pols. Wordt het onderwerp dus vanzelf belangrijk, want NRC-Handelsblad schrijft erover, misschien pikt wel een radiostation of een NOS-journaal het op ehh snap je? Dus wij zijn er natuurlijk om de politici hinderlijk te volgen ook, maar ja, dat moet ik je er eerlijkheidshalve bij zeggen, daar is niet altijd tijd voor, daarom is er iets uitgevonden zoals de onderzoeksjournalistiek, die doen dat dan weer.

I: U zegt van stel wij schrijven iets en dan pikken het NOS en radiostations het misschien weer op, vindt u dan niet dat journalisten zich dan onderling weer teveel op elkaar oriënteren?

R: Nou...nou..ja je hebt wel iets als nieuws ehh kijk ehh, wat je, wat je dan natuurlijk ook, je beoogt het nieuws te hebben en ehh dat beogen allerlei journalisten natuurlijk en die zullen dan ook volgen als jij echt iets nieuws hebt. En je wilt dat de politiek er iets aan gaat doen, want ja, jij had een of ander verhaal en een of andere onrechtvaardigheid naar boven, dan, dan hoop je natuurlijk dat dat ook effect en leidt tot een debat in de raad, dat ze dan een of andere verkeerde maatregel die er bestaat terugnemen of zoiets, snap je? En dat gebeurt ook wel, niet dagelijks, maar het gebeurt wel.

I: Wat vindt u, hebben we het geloof ik ook al even over gehad, wat vindt u van de kennis van politici over Europa?

R: Ehh ja dat hangt er vanaf of ze Europa in hun portefeuille hebben zitten. Nou ja, kijk de gemiddelde politicus weet er heel weinig van, tot bijna niets. Dan heb je politici, die zijn de woordvoerder op Europa, die zijn goed ingevoerd, die weten echt wel waar het over gaat, maar, maar, maar die verkeren toch vaak wel op eenzame hoogte. Wat ze nou proberen is dat ze hun vakcommissies, van de Kamer, dat ze die er steeds meer bij betrekken, zodat ze een groter deel van de Kamer gaan dwingen zich daar ook mee bezig te houden.

I: Want de EU is echt een specialisme?

R: Nou, ja dat is het, maar dat zou het eigenlijk niet moeten zijn, want zeg maar de Kamercommissie Juridische Zaken, die zouden automatisch ook, net als wij op de redactie, wetgeving moeten toetsen op Europese eigenaardigheden. De Raad van State doet dat ook hoor trouwens, die doen dat ook, maar dat zeker niet elke Kamercommissie.

I: Nee, en hoe komt dat denkt u? Doordat politici Europa als buitenlands in plaats van binnenlands beleid zien?

R: Ja, daar kunnen ze natuurlijk minder bij scoren, bij ehh de achterban, vaak wel. De grote politici niet te na gesproken die natuurlijk ook iets aan de kaak willen stellen, omdat ze uit zijn op verbeterde wetgeving, want ze willen gewoon dat het goed loopt.

I: Ja inderdaad, ok. Zijn er dingen waar we het nog niet over gehad hebben waar u tegen aanloopt bij het berichtgeven over de EU?

R: Nou, dat je, dat het natuurlijk wel belangrijk is dat journalisten hun informatie snel en ehh ja goed kunnen vinden. Want dat is natuurlijk ook een probleem, wat maakt het zoeken ze zo moeilijk? Je moet inderdaad via google of wat dan ook, wat voor zoekmethode je hebt, ontzettend je best doen om achter bepaalde rapporten en dergelijke te komen. En dat gaat niet altijd snel genoeg, of dan is het enorm verstopt, zit het, dus daar zou ik voor willen pleiten, dat dat verbetert.

I: Verder nog andere dingen...?

R: Nee..niet dat ik weet, nee...Nou nee..Heb jij nog iets?

I: Nee.

R: Ja ik denk dat je van iedereen uiteindelijk toch een beetje hetzelfde hoort.

I: Ja inderdaad, in grote lijnen wel ja.

R: Heeft u dan tot slot misschien zelf nog een punt, iets dat u zou willen toevoegen, iets dat ik misschien vergeten ben te vragen?

I: ....Nee, volgens mij hebben we het wel over de belangrijkste dingen zo gehad.

R: Hartstikke bedankt voor u tijd en dit gesprek!